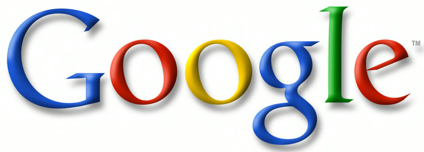

600030848T

CAROLI LINNÆI
Med. Doct.
Soc. Ac. Imp. Nat. Cur.

CRITICA BOTANICA

In qua

NOMINA PLANTARUM

GENERICA, SPECIFICA, & VARIANTIA

EXAMINI SUBJICIUNTUR,

SELECTIORA CONFIRMANTUR,

INDIGNA REJICIUNTUR;

Simulque

DOCTRINA CIRCA DENOMINATIONEM PLANTARUM TRADITUR.

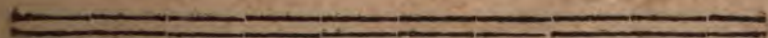
Seu

Fundamentorum Botanicorum pars IV.

Accedit

JOHANNIS BROWALLII

De Necessitate Historiæ Naturalis Discursus.

LUGDUNI BATAVORUM,
apud CONRADUM WISHOFF, 1737.

Obsequium Amicos, Veritas odium parit.

Terent.

BOTANICO

HUJUS ÆVI FACILE

PRINCIPI

JO. JAC. DILLENIO

MEDICINÆ DOCTORI,

In Academia Oxoniensi

Professori Botanices Sherardiano, Acad. Imper. Nat. Curiosor. & Soc. Reg. Soc.

S.

CAROLUS LINNÆUS.

Ominum dissensus, primus ad barbariem gradus, quam ponderosum Botanicorum humeris imposuit onus, Tu aliis VIR CELEBERRIME *melius noris, ultimam qui hodie manum desideratissimo Sherardi phytopinaci imponis; inevitabilis tamen hactenus exstitit nominum innovatio in Botanicis, quamdiu nullæ leges assumtæ fuere, secundum quas judicari possunt nomina; vivunt Botanici in libera republica, quibus lex*

præscribi potest nulla æterna, nisi assumta a civibus præsentibus & futuris; adeoque nec alia, quam quæ rationibus & exemplis demonstretur tam pura & necessaria, ut melior excogitari nequeat ulla.

Has, quas concipio & quæro leges, antequam obtinet Botanice, necesse est, ut varii cives sua argumenta proponant, & dein determinet, quæ aliis præferenda sint, posteritas.

Dum meas exhibeo circa nomina observationes, Tuum Illustre nomen meo libello præfigo, ne obruar malevolorum rumoribus, qui magis intenti quomodo aliorum dicta rideant, quam ut quid ipsi sapienter dicant; Te enim majorem agnoscit hodiernus dies nullum; scis dein quanti omnibus habitum semper sit principibus placere Viris, tanti certe & mihi, Tibi non displicere; Reddo simul gratum, qualemcunque hic potero, animum Benevolentiæ Tuæ summæ, qua me, dum Oxonienses salutabam Musas, amplecti nulla hora intermisisti. Tu demum mihi author fuisti, ut plura de theoria Botanices commentarer, qui meæ levitatis probe ipse gnarus dudum vela contraxissem. Tu tandem, qui ex sani ratiocinii & rationis trutina omnia ponderare solitus es, mihi viam aperuisti, quam pedibus vacillantibus licet, hic calcare studeo. Excipias itaque benignus, quæ offero, Tuus qui esse aveo. Vale Vir Magne, vivasque diu inconcussum artis nostræ fulcrum.

Dabam ex Musæo Cliffortiano
1737. Jun. 22.

LECTORI
S.
AUTHOR.

QUantam nominum innovatio, a reſtauratis ſcientiis in hunc uſque diem, Botanicis crearit difficultatem, nullus non expertus novit; repulſa itaque barbarie ob nominum immenſam copiam imminente, ſub initio præcedentis ſeculi per C. Bauhinum, ex unanimi concenſu Botanicorum atro notabantur carbone omnes, nova qui introducere in poſterum auderent nomina, idque concilio optimo, cum rebus ita conſtitutis, meliora conficere non permitteret diſciplinæ gradus, ad quem tum evecta erat ſcientia.

Redacta tandem republica Botanica a Moriſono ſub imperii ſyſtematici forma, æternaque lege, ex naturæ libro deprompta, promulgata (F. B. 165. 166. 213. 214.) inſcitiæ nomine notabantur, legem hanc qui

violarent vel transgrederentur. Nulla tum admittebatur exceptio; excludi debuere inevitabili fato nomina omnia ſpecierum, genere quæ non conveniebant eodem. Heu! quanta, & qualis dein rerum perturbatio circa finem ſeculi præcedentis, inteſtinis motibus dum diſtrahebantur cives Botanici, ſub Triumviratu Raji, Tournefortii & Rivini, alia dum nomina generibus ſingulis imponebantur a Tournefortio, alia dum a Rivino; aliter dum genera diſtribuebantur ab hoc, aliter ab altero. Obtenta tandem in generibus Victoria a Tournefortio, pacatiſque rebus, nova ab illo tempore nomina plura faſtidiebat orbis Botanicorum.

Novas copias tamen e peregrinis terris omni die advehere, advectas convenientioribus inſignire nominibus, deficientia exſtruere, prioribus cladibus mederi, ſapientiores evadere, melioraque conſilia excogitare, communique reipublicæ ſaluti proſpicere nunquam intermittebant cives, licet horum nullus totalem reipublicæ reformationem introducere ſuſceperit, (occidit enim ſub ipſis auſpiciis Vaillantius) aut nova

va nomina imponere; Tamen lento, & vix perceptibili gradu a Tournefortii tempore in diem hodiernum irrepſere nova nomina tot, quot a Dictatore nullo imperata fuere unquam; patet hoc conferenti nova Fevillæi, Commelini, Boerhaavii, Vaillantii, Ponteder æ, Dillenii, Ruppii, Scheuchzeri, Knautii, Monti, Heucheri, Buxbaumii, Michelii, Krameri, Burmanni &c. nomina. Cogit Mortales inevitabilis neceſſitas in ſcopulos incurrere, quos evitare non didicerant; injungit ſana ratio iſtam improbare viam, qua minus tuto itur; ſic & neceſſe eſt Botanicos erronea imponere nomina, quamdiu inculta jacet ſcientia, quamdiu leges & canones non conſtructi ſunt, quibus ſuperſtruunt tanquam immotis fundamentis, ſcientiam Botanices, adeoque correxerunt hi prædicti ſumma ratione anteceſſorum ſuorum mala nomina, neceſſitate coacti.

Authorum dum evolvo ſtrenuos labores, obſervo omnes per totum diem occupatos in detegendo, deſcribendo, depingendo, adque genera & claſſes reducendo plantas,

paucos vero horum philoſophos, & vix ullos qui nomina, alterum Botanices fundamentum, excolere adgreſſi ſunt, licet hoc æque neceſſarium ſit ac unquam generum cura, ut nomen immobile perſiſtat; ſe nullas circa nominum impoſitionem a veteribus datas regulas, demonſtrationes aut rationes reperire dolent Tyrones, dolent excercitati in arte Viri. Rationes enim, ſi quas paſſim adduxere Botanici circa nomina, nimis ſpeciales ſunt, quam ut inde quid certi concludere liceat, Authorum dein tantus diſſenſus eſt, ut cuinam fidem præprimis adhibeat, vix determinet lector, cum rationes ſufficientes non ubique pateant; non mirum itaque e Tyrone maturus factus Botanicus, dum omnia exhauſiſſe videtur, ſi in praxi errorem committat circa denominationes, Botanicemque erroneis ita nominibus oneret.

Certæ itaque induciæ, melioraque tempora ſperanda nunquam ſunt, antequam inter ſe conveniant Botanici de legibus fixis, ſecundum quas dijudicari poſſunt nomina, bona ſcilicet a malis abſolute diſtingui,

gui, bona defendi, mala abſque exceptione ulla excludi, ut immotis principiis munita Botanice perſiſtat inviolabilis & inconcuſſa.

Leges iſtas, antequam admittant Botanici, neceſſe eſt, ut aliquis horum in ſe ſuſcipiat poſitiones dare Botanicis aliis examinandas, quæ ſi bonæ, confirmentur, ſi vero fallaces, fallaciæ convincantur, excludantur, melioraque in horum ſubrogentur locum; quod quamdiu incipere recuſant Botanici, tamdiu & incerti hærebunt, & nomina falſa oneri Botanices quotidie accumulabuntur. Hanc Spartam cum hactenus nullus in ſe ſuſcipere dignatus ſit, ego mecum conſtitui illud tentare; ſi enim liceat Civi in libera republica loqui, utique & mihi meas in Botanicis rationes dare licebit! non eo temeritatis perveni, ut crederem mea ratiocinia omnia, tam ſolida eſſe, quin alius longe maturiora proferret, tamen mea vera erunt, uſquedum magis vera demonſtrentur. Vobis Botanicis Amiciſſimis, meas ſubjicio regulas, mihi præſcriptas, & ſecundum quas ego incedam; ſi vobis dignæ

videantur, etiam a vobis in usum trahantur; sin minus, meliora impertiatis!

Ante annum dimidium cum mea prodirent Genera, a non paucis suasus fui, ut meas circa nomina darem observationes, cum paucis, imo paucissimis, meorum Fundamentorum Botanicorum meæ constarent rationes; hoc quo minus præstarem susceptum in humeros meos onerosum & amplum opus Horti Cliffortiani prohibuit, quod non modo omnes mihi horas, sed & sano corpori necessariam requiem subtraxit, propositus enim dies, quo castra moverem, absolutam postulabat telam, hinc vix momentum temporis superfuit, quo adversaria mea colligerem, collectisve ultimam adderem manum. Hisce positis necessarias hasce observationes judicarunt Amici quidam de me optime meriti, ut antequam ad species progrederer, eas publicæ luci traderem. Consilio horum Virorum, quibus quid denegare mihi religioni duxi, obtemperans, levidenses meas observationes corrasi, editorique commisi. Prohibuit adeoque circumscriptum maxime

tem-

temporis ſpatium ultimam manum lentumque calamum operi admovere, dictiſque gratiam conciliare; nolui tamen retardare opus, ut malevolorum evitarem tela, quibus placere ſtudui nunquam; noveram enim ſapientiores, quorum cenſuræ mea committo, verborum lenociniis non effaſcinari, ſed ſolum ad rationes & exempla reſpicere, indeque dependentem uſum ponderare; hos inſuper noveram mihi non imputaturos, dum prodeſſe ſtudeo, quæ tempus denegaverit.

Altera non minus formidabilis mihi objiciebatur remora, dum alia non dabatur, quam per exempla, via; nam ſi vel plura volumina de nominibus congeſſiſſem, ſi vel in ratiocinando immodice luxuriaſſem, nec ſimul exempla dediſſem, pauci meam percepiſſent mentem: at vero e ſolis exemplis, abſque argumentis omnes facillime me intelligerent, cum loquatur res præſens ipſa; quomodo plantas indicarem abſque nominibus? quomodo nomina ſine authoritate? Exempla itaque dum darem, etiam authoritatem allegare tenebar, & hæc dum facerem,

rem, me facile e gratia iſtorum cadere; quibus maxime placere ſtudebam, prævidi; ipſe etiam, qui per vitam Criticorum fui hoſtis, deberem Criticorum adſcribi numero. Criticos voco Botanicos iſtos, heu nimis multos! qui Tyrannorum inſtar per cladem aliorum ſibi famam & authoritatem conciliare ſatagunt, nec obſervatiunculam cum erudito orbe communicare, niſi ſimul oſtendant alium ipſis doctiorem hæc non obſervaſſe: vel pygmæorum inſtar, gigantum humeris dum inſiſtant, ſe ulterius proſpicere jactitent, neſcientes non omnibus datum omnia vidiſſe, aliumque in deſcribendo excelluiſſe, in pingendo alium, in Synonymis alium, in minutiſſimis alium, in generibus alium, & in aliis partibus alios, cum unius viri vita non ſufficiat ad omnia abſolvenda, interim notabilia augmenta ſumſit, dum ſinguli ſingula curarunt & reſtaurarunt. Ne itaque ullum læderem, conſtitui ſapientiores tantum & quibus e meliori luto finxit præcordia Titan, allegare, eo certior, me ab his doctioribus veniam impetraturum, dum no-

noveram istos ad tam solidam nunquam pervenisse doctrinam, nisi omni rei alii augmentum Botanices prætulissent, hosque sapientiores, non ex cœco authoritatis amore sua defendere, sed illud unicum modo curare ut floreret Botanica. Alios vero inferioris subsellii Botanicos, si tetigerim, veniam expeto, qui hoc non a malitia, sed amore Botanices ductus scripsi.

Criticam itaque L. B. quam offero secundum Fundamenta mea Botanica Cap. VII. VIII. IX. X., explicando paragr. 210. *ad* 324. conscripsi, exempla sat multa adduxi, ut quivis facile secundum ea referre queat nomina ad suas leges. In Specificis autem vix ulla allegavi exempla, cum pauca prostent digna, & paucis, imo paucissimis Botanicis, hoc ipso tempore, quo florentissima superbimus Botanica, constet quæ plantæ Varietates, quæ Species sint; proin in Horto Cliffortiano propediem ex liberalitate Generosissimi Possessoris prodituro Varietates ad Species reducere, Species nominibus specificis notare allaboravi.

Has

LECTORI.

Has regulas æque in Regno Lapideo & Animali, ac unquam in Botanicis, obſervatis hinc inde obſervandis, valere ſcias. Auſis fave.

Dabam ex Muſæo Cliffortiano
1737. Maj. 31.

A U-

AUTHORES.

B. *Boerhaavius.*
Br. *Breynius.*
Bur. *Burmannus.*
Bx. *Buxbaumius.*
C. B. *Bauhinus Casp.*
Cæſ. *Cæſalpinus.*
Cm. *Commelini.*
D. *Dillenius.*
Dſ. *Dioſcorides.*
Fl. lapp. *Flora Lapponica Authoris.*
F. B. *Fundamenta Botanica Authoris.*
Gd. *Gundelius.*
J. B. *Bauhinus Joh.*
Juſſ. *Juſſieu.*
Hk. *Heucherus.*
Iſn. *Iſnardus.*
Kn. *Knaut.*
Kr. *Kramerus.*
Ld. *Linden.*
M. *Michelius.*
Mg. *Magnolius.*
Mr. *Moriſonus.*
Niſſ. *Niſſole.*
Pl. *Plumier.* (§. 241. *Plinius*).
Plk. *Plukenetius.*

Pn.

AUTHORES.

Pn. *Pontedera.*
Pt. *Petiverus.*
Rj. *Rajus.*
Rp. *Ruppius.*
Rv. *Rivinus.*
S. N. *Syst. 3. reg. nat. Authoris.*
Sch. *Scheuchzerus. J.*
T. *Tournefortius.*
Tr. *Trantius.*
V. *Vaillantius.*

NOMINA

NOMINA GENERICA.

210. *Denominatio, alterum Botanices fundamentum, facta dispositione, nomina primum imponat.*

Undamentum Botanices duplex statuimus (*F. B.* 151.): Dispositionem & Denominationem plantarum, utramque a Botanico cum judicio instituendam.

Si quis omnes plantas secundum impressos characteres exacte distingueret, nec nomina ipsis imponeret, suam doctrinam cum nullo communicaret. Novit & Rusticus plantas, novit forte & brutum, sed quis ex iis sapiat? hinc *ISIODORUS* *Nomina si nescis, perit & cognitio rerum.*

Botanicus itaque distinguitur ab Idiota, eo, quod ille dare queat nomen huic, non alteri plantæ, applicabile, cuique, ubicunque demum terrarum, intelligibile.

Nomina Veterum Græcorum & Romanorum plantis imposita laudo, ad conspectum vero Recentiorum plurium horreo; hæc enim maximam partem sunt ni-

hil nisi Chaos confusionis, cujus Mater barbaries, Pater authoritas, Nutrix præjudicium.

Nec mirum factum! quis enim Tyro de nominibus fuit unquam instructus? quis unquam dedit circa denominationem plantarum præcepta, demonstrationes, exempla? videre jamjam Recentiores naufragia, evitarunt plurimos scopulos, sed inciderunt sæpe in Scyllam, cupientes vitare Charybdin.

Tournefortius selegit maxime: *Ruppius* selegit nonnulla: *Dillenius* cautior reliquis incessit. Longe tamen plura & hi, & alii rejecissent, ni religiose nimis dimittere recusarent Senes assuefacta nomina, eaque pro aris & focis defenderent. Semel tamen inchoandum, licet & de fama periclitaretur: magis enim mihi est unius Sapientis assensus, quam centum Idiotarum vana opprobria.

Nulla me movet incantatio ante editum Pinacem Sherardianum, post quem anathemate omnes, qui mutarent plantarum nomina, minatus est *Threlkeld*; & ego quidem subscriberem, si modo ille digna interim præstaret nomina; quod cum hucusque factum non sit, mea exempla proferre, aliorum censuræ submittere, religioni mihi non duco.

Facta dispositione plantarum in Genera, tum primum imponi debent Nomina, nec antea. Hinc nulla assumenda sunt nomina plantis imposita, quæ non conveniunt generibus, adeoque nec Veterum, nec officinalia, nec recepta ulla, quæ sub uno nomine diversa includunt genera; *Unicum ubi genus, unicum erit nomen!*

 Nomi-

211. *Nomina vera plantis imponere Botanicis genuinis tantum in potestate est.*

BOtanicus mihi hic dicitur is, qui genera naturalia obſervare intelligit. Botanici autem nomine indignum judico Curioſum, qui de generibus ſollicitus non eſt.

Fundamentum dein denominationis omnis plantarum verſatur circa Genera & Species: quæ conveniunt genere & ſpecie, eodem ſub nomine veniant in genere ac ſpecie; & vi oppoſitorum. §. 213. 214.

Sequitur itaque, nullum nomina vera plantis imponere poſſe, niſi ſit Botanicus, & intelligat genera, & ſpecies notas.

Deſideratur etiam a Botanico, ut cum judicio nomina imponat: nec prima, quæ in mentem incurrunt.

Videmus ex allegatis exemplis, quam abſurda, ſtulta & ridicula, renovatis nuper ſtudiis, nec exculta hac doctrina, impoſuere Commentatores nomina: ex aliorum itaque exemplis docti ſimus oportet. *α.*

Negamus omnia nomina ab ullo impoſita plantis, niſi ſint a Syſtematicis vel confecta, vel confirmata; Veterum enim, qua talia, nulla ſunt; ſi bona, caſu bona.

Nec, quod metuat quis, opus eſt, novum imponere nomen plantæ a Collectore aliquo antea nominatæ: ejus enim per ſe, quatenus genera non intellexerit, falſum debet eſſe, niſi per accidens dignum fuerit, vel ille a doctiori circa plantam inſtructus.

Excludimus omnia nova nomina, in memoriam

Botanicorum data ab alio, quam genuino Botanico: Characterem quippe obſervare debet is, qui, ut perſiſtat a ſe datum nomen, deſiderat. β.

Veneramur omnipotentiam Creatoris, inque plantis ſumma ejus myſteria; nomina autem iſta religioſa non admittimus. γ.

α. *Veterum.*

Pater	noſter	*Cyperus.*
Bonus	Henricus	*Chenopodium.*
Malus	Henricus	*Squamaria.*
Noli	me tangere	*Impatiens.*
Morſus	Diaboli	*Scabioſa.*
Morſus	Ranæ	*Hydrocharis.*
Viſcera	Diaboli	*Cuſcuta.*
Fuga	Dæmonum	*Hypericum.*
Surge	& ambula	*Gentiana.*
Filius	ante patrem	*Tuſſilago.*
Regina	prati	*Filipendula.*
Gratia	Dei	*Gratiola.*
Mater	violarum	*Cheiranthus.*
Mater	Herbarum	*Artemiſia.*
Arbor	triſtis	*Nyctanthes.*
Arbor	vitæ	*Thuya.*
Fel	terræ	*Gentiana.*
Podagra	lini	*Cuſcuta.*
Herba	impia	*Gnaphalium.*
Herba	furum	*Cannabis.*
Herba	inferni	*Cuſcuta.*
Herba	caſta	*Mimoſa.*
Lacryma	Job	*Coix.*
Flos	paſſionis	*Paſſiflora.*
Chærophyllo	accedens	*Aphanes.*

Cicu-

Cicutariæ quodammodo ſimilis		*Aphanes.*
Sol	indianus	*Helianthus.*
Barba	jovis	
Barba	capræ	*Aruncus.*

β. Recentiorum.

Bontiana	*Pt.*	
Breyniana	*Pt.*	
Ruyſchiana	*Pt.*	
Drakena	*Clus.*	*Dorſtenia.*

γ. Divina.

Oculus	Chriſti	*Aſter.*
Palma	Chriſti	*Orchis.*
Spina	Chriſti	*Rhamnus.*
Lancea	Chriſti	*Lycopus.*
Labrum	Veneris	*Dipſacus.*
Umbilicus	Veneris	*Saxifraga.*
Speculum	Veneris	*Campanula.*
Pecten	Veneris	*Scandix.*
Calceus	Veneris	*Cypripedium.*
Barba	Jovis	
Chirothecæ	S. Mariæ	*Aquilegia.*
Claves	S. Mariæ	*Calceolus.*
Chlamys	S. Mariæ	*Petaſites.*
Lacryma	S. Mariæ	*Coix.*
Lac	S. Mariæ	*Carduus.*
Poma	S. Mariæ	*Punica.*
Stramen	S. Mariæ	*Galium.*
Stragulum lecti.	S. Mariæ	*Thymus.*

212. *Nomina omnia ſunt in vegetabilis enunciatione, vel* muta, *ut claſſis & ordinis; vel* ſonora, *ut genericum ſpecificum & varians.*

SYſtema omne plantarum per quinque appropriata membra abſolvi (per Claſſes ſcilicet, Ordines, Genera, Species & Varietates) diximus §. 155, idque demonſtrare adgredimur in Philoſophia Botanica. Hiſce omnibus imponi debere appropriata nomina, nullum fore, qui negabit, ſpero, licet in Ordinibus (Sectionibus *Tournefortio*) ante hac non adeo receptum.

Exemplum petam ex Zoologicis, ubi in ſex claſſes diviſi Animalia omnia; in Quadrupedia ſc., Aves, Amphibia, Piſces, Inſecta, & Vermes (confer *Syſtema* noſtr: *Naturæ*). Si mihi occurrat inſpicienda *Anas*, & dico eſſe *avem*, idem eſt, ac ſi dixiſſem eſſe Animal duobus pedibus, totidem alis, pennis, plumiſque indutum. Si ignarus ulteriorem deſiderat ideam ſubjecti, adderem eſſe ex Ordine *Anſerino*; quo ſolo verbo norit eſſe palmipedem, aquaticam, natantem avem. Adeoque pro facilitate, brevitate, compendio, neceſſaria ſunt nomina & artis termini. Hæc ut digna evadant, & ſtudio confecta, a Botanicis in hoc paragrapho obſervari vellem.

In Denominatione alicujus ſpeciei non opus eſt etiam recenſere nomen claſſicum & ordinis, cum facile retinentur in memoria, ſub qua phalange perſtant genera: adeoque ſolum nomen genericum cum ſequentibus proferamus. e. gr. *Tetrao cauda bifurcata* melius audit

audit quam *Avis gallinacea Tetrao cauda bifurcata*, cum priora ponantur ex legibus Systematis nota. Nec possent nomina classium & ordinum in Botanicis ignora esse, quamdiu tam paucæ sint classes, vel ordines naturales detecti; de Succedaneis esset dissertatio in æternum.

De Veris itaque nominibus conficiendis, hisce quinque membris systematicis dignis, sequentia monere visum est.

213. *Quæcunque plantæ genere conveniunt, eodem nomine generico designandæ sunt.*

QUæcunque plantæ fructificatione conveniunt, genere conjungi debent. Quæcunque genere conveniunt, eodem nomine designari, est primarium fundamentum, cui superstructa est tota scientia Botanices, ut eo demto ruere debeat integra.

Nulla sub hac regula datur exceptio, nulla cautela; sed axiomatis instar nuda persistit.

Tournefortius, incomparabilis ille Botanicus, cum nomina retinere voluerit, non adgressus est species sub eodem genere positas dividere: aliasque hoc, alias verò alio nominare nomine: sed potius genera naturalia fregit, ut nomina retineret, restante Eo Ipso. Sic *Meum* (æquivocum istud) licet ad Fœniculum Ipsi videbatur absolute referendum, remansit; sic *Limon*, *Aurantium*, *Malus* & *Cydonia* perstitere. Ergo concludo eundem errorem illum errare, qui non naturale introducit genus, ac ille, qui ejusdem generis plantas

plantas divisas pluribus nominaret nominibus genericis. Hic rideretur ab unoquoque, ille modò aufugeret risum vulgi.

Quid magis conveniens est, quam quod fratres eodem gaudeant cognomine? Si hæc regula non locum haberet, necessaria essent tot nomina primaria, quot species; Nomina hæc memoriâ teneri necessario debent specifica non item: quæ enim ad hæc rite tenenda sufficeret memoria?

Usum dein quam eximium ex hac observata regula reporto: nominata enim planta aliqua, ex solo nomine in memoriam revoco characterem, attributa, usum affinium: & fallit raro, quin maxima parte conveniant inter se congeneres species.

Species itaque referre ad genera, communia autem non concedere nomina generica, juvat, dum inquiro plantas, easque suo loco observo: maximus tamen, qui inde dependet, usus, in communi & quotidiano de plantis studio nobis denegatur; nomina enim generica per orbem Botanicum valent, ut nummi ex consensu Reipublicæ.

Hinc, quid sentiendum de instituto *egregii RAJI* liquet, qui in *Historia* species ad genera retulit, sed nomina omnibus congeneribus speciebus non imposuit. Excusandus est, ubi non certus fuit de speciei denominandæ genere. Subtraxit forte *Rajus* se, ne multis novis nominibus oneraret Botanicen: sed puto mille nova nomina minus onerare Botanicen, si bona, quam decem mala. Et si non selecta a Systematicis, qui genera intelligunt, speranda sunt, multo minus ab Empiricis.

Qua-

214. *Quæcunque plantæ genere differunt, diverſo nomine generico deſignandæ ſunt.*

Hic aphoriſmus omnino idem eſt cum antecedenti, ex vi oppoſitorum; argumentandi cauſſa eundem diſtinctum volui.

Uti ex antecedenti (§. 213.) ſolo nomine ideam plantæ alicujus, licet ignotæ, nobis repræſentavimus; ſic hic omnino contra; nam ſi nomen falſum, fit etiam falſus conceptus. Si e. gr. quis diceret, ſe obſervaſſe ſingularem *Equiſeti* ſpeciem foliis circa caulem poſitis, bifurcatis, leviſſimis ſpinis obſitis, ego mox revocarem in memoriam ſpecies *Equiſeti* ſecundum Genus 777, nec ſomniarem de *Charæ* alicujus ſpecie 801.

Veteres, qui nullis gaudebant certis fundamentis in Re Botanica circa denominationem, ex facie, foliatura, ſimilibuſque impoſuere ſua genera, & inde nomina generica; ſucceſſit in quibuſdam ſæpe caſu bene ob convenientiam faciei in naturalibus generibus, attamen ſæpius mirum in modum hallucinati ſunt, qui fundamentum fructificationis ignorarunt, uti patet ex allegatis exemplis.

Trifolium	arboreſcens	*Cytiſus.*
	acetoſum	*Oxalis.*
	corniculatum	*Lotus.*
	falcatum	*Medicago.*
	fragiferum	*Fragaria.*

 hepati-

	hepaticum	*Hepatica.*
	paluſtre	*Menyanthes.*
	pratenſe	*Trifolium.*
	ſpinoſum	*Fagonia.*
Conſolida	major	*Symphytum.*
	media	*Ajuga.*
	minor	*Brunella.*
	minima	*Bellis.*
	rubra	*Tormentilla.*
	aurea	*Ciſtus.*
	regalis	*Delphinium.*
	ſarracenica	*Solidago.*
	paluſtris	*Comarum.*
Millefolium	vulgare	*Achillæa.*
	nobile	*Tanacetum.*
	cornutum	*Ceratophyllum.*
	pennatum	*Myriophyllum.*
	lenticulatum	*Utricularia.*
	aquaticum	*Coriſpermum.*
	fol. Abrotani	*Ranunculus.*
Lyſimachia	lutea	*Lyſimachia.*
	ſpicata	*Lythrum.*
	corniculata	*Oenothera.*
	ſiliquoſa	*Epilobium.*
Equiſetum	paluſtre	*Equiſetum.*
	fœtidum	*Chara.*
	polyſpermum	*Hippuris.*

Nomen

215. *Nomen genericum in eodem genere* unicum *erit.*

QUemadmodum unumquodque Nomen ſuum genus, ita & unumquodque Genus proprium, & unicum habere debet nomen; non duo, multo minus tria.

Gerat itaque ſpecies ſingula plantarum in frontiſpicio ſui generis nomen, ſub quo militat, ergo hoc unicum ſit, non duo, multo minus tria, niſi in eorum caſtra deſcenderemus, qui credunt genera eſſe arbitaria, unamque eandemque plantam & poſſe genere conjungi, & diſtingui cum his vel illis; vel etiam, qui putant ſe aliquod genus, maxima ratione, modo lubeat, dividere, dum minimam inveſtigarunt notam falſi teſtimonii cauſſa Ut hæc non decent doctos, ſic nec eos plura, quam unicum nomen in uno genere proponere.

Quid ſibi velit hoc alterum nomen, ego non capio; an credidere authores ipſi ſe de genere vero hallucinaſſe? Et ſi antecedens pro vero, hoc certe ſpurio ſalutetur vocabulo, & ſequens nomen nil erit niſi echo ſanos ſenſus perturbans.

Sed forte exiſtant, qui hoc nomen ſub differentiæ ſpecificæ defendant tegmine, & in differentia deſiderent totam quantam hiſtoriam plantæ. Quam vero falluntur, ex ſequentibus patebit, ubi tegmem aperiam in ſpecie.

Duplicia.

Aconitum cær. ſ. *Napellus.* C. B.
Aconitum ſalut. ſ. *Anthora.* C. B.

Alſine

Alsine sperg. fac. s. *Spergula*. C. B.
Anacampseros vulgo. *Faba crassa*. T.
Apium s. *Petroselinum* crisp. C. B.
Aquifolium s. *Agrifolium* vulgo. T.
Cnicus sylv. hirs. s. *Carduus* benedictus. T.
Cyanus mont. lat. s. *Verbasculum* cyanoides. C. B.
Chamædrys pal. canesc. s. *Scordium* off. T.
Dipsacus sylv. s. *Virga pastoris* maj. C. B.
Elichrysum s. *Stœchas* citrina. C. B.
Grossularia mult. acin. s. *Ribes* off. C. B.
Jasminum s. *Gelseminum*. T.
Lotus s. *Melilotus* pr. min. glab. T.
Mentha aqu. s. *Pulegium* vulgo. T.
Orobanche spuria s. *Corallorrhiza*. Rp.
Oxycoccus s. *Vaccinia* palustr. T.
Symphytum s. *Consolida* major. C. B.
Trifolium arv. hum. spic. s. *Lagopus*. C. B.
Granadilla Hispanis, *Flos passionis* Italis. T.

Triplicia.

Jujuba ind. &c. s. *Oenoplia* s. *Napeca* ind. Br.

216. *Nomen genericum in eodem genere* idem *erit.*

Cum genera secundum varia Systemata non magis transformari debeant, quam species eædem sub diverso si ponerentur genere, sequitur quod nec nomina generica differentia sint.

Quot enim mihi sunt nomina generica, tot erunt notiones seu genera: si plura sint, confusionem pariunt. Dissen-

Diſſenſum nominum ortum fuiſſe a neglectis eorum requiſitis, certum eſt; in poſterum meliora ſperamus tempora, cum cautius agendum erit. Antea nulla fuit ratio circa nomina rejecta; cur rejecerunt, quibuſve argumentis hæc reſpuebant, non dixerit centeſimus quiſque: an ſciverint ipſe, ignoro.

Quanta fuerit a diverſitate nominum omni ævo orta confuſio dicat *Bauhinus*, qui in his intelligendis quadraginta conſumſit annos; teſtabitur & *G. Sherard*, qui ad ultimum uſque hanc extricare allaboravit. Hic vero tantummodo ſermo eſt de genericis, quæ, ſi examinemus, Veterum nominibus certe hoc ſeculo, parum præſtant. Et quam multa adhuc mutanda reſtent, antequam depurgata habeantur, quiſque facile perſpiciat.

Unicum quod petam, heic erit, ne credant, qui nova exſtruunt Syſtemata, ſibi dignum, ſibi in poteſtate eſſe, eam ob cauſſam, mutare nomina; certe nullo privilegio hoc obtinetur, niſi nomina per ſe falſa ſint, & tum ſub cujuſcunque tribunali accuſari poſſunt & dijudicari.

Aſclepias *Hk.* Craſſa *Rv.* Aizoides *Kr.* Stiſſeria *Hſ.*	*Stapelia.*
Aſclepias *T.* Vincetoxicum *Hk.* Hirundinaria	*Aſclepias.*
Eſula *Rv.* Tithymalus *T.*	*Euphorbia.*
Menyanthoides *V.* Plantaginella *D.* Limoſella *Ld.*	*Limoſella.*

Synonyma	Genus
Viola aquatic. *Rj.* Myriophyllum *Rv.* Stratiotes *V.* Hottonia *B.*	*Hottonia.*
Mirabile *Mr.* Mirabilis *Rv.* Jalapa *T.*	*Mirabilis.*
Symphytum *T.* Consolida *Rv.*	*Symphytum.*
Phu *Rp.* Valerianoides *Kn.* Ocymastrum *Pn.*	*Valeriana.*
Stramonium *T.* Datura *Hk.*	*Datura.*
Echium scorpioides *Rj.* Myosotis *D. Rp.* Scorpiurus *Kn.*	*Myosotis.*
Oxys *T.* Acetosella *Rv.*	*Oxalis.*
Plumbago *T.* Dentellaria *Rj.*	*Plumbago.*
Lysimachia *T.* Nummularia *Rp.*	*Lysimachia.*
Nepeta *Rv.* Cataria *T.*	*Nepeta.*
Tetrahit *D.* Ladanum *Rv. Kn.* Cannabina *B.* Cannabis spuria *Rj.*	*Galeopsis.*
Scutellaria *Rv.* Cassida *T.*	*Scutellaria.*
Squamaria *Rv.* Anblatum *T.*	*Squamaria.*

Isatis *T.* Glastum *Rv.*	*Isatis.*
Keiri *Rp.* Leucojum *T.*	*Cheiranthus.*
Leucojum *Rp.* Narcisso leuc. *T.*	*Leucojum.*
Spergula *D.* Arenaria *Rp.*	*Arenaria.*
Radiola *D.* Linoides *Rp.* Chamælinum *V.*	*Linum.*
Populago *T.* Caltha *Rp.*	*Caltha.*
Adonis *D.* Eranthemum *Kn.*	*Adonis.*
Stratiotes *Gd.* Aloides *B.*	*Stratiotes.*
Aconitum *Rv.* Helleboroides *B.*	*Helleborus.*
Ranunc. globosus *Rj.* Helleboro-Ranunc. *B.* Trollius *Rv.*	*Helleborus.*
Podagraria *Rv.* Ægopodium *Kn.*	*Ægopodium.*
Daucus *T.* Staphylinus *Rv.*	*Daucus.*
Anthyllis *Rv.* Vulneraria *T.*	*Anthyllis.*
Poliifolia *Bx.* Chamædaphne *Bx.* Ledum *M.*	*Andromeda.*
Falcata *Rv.* Medicago *T.*	*Medicago.*

Medica

Medica *T.* Cochleata *Rv.*	*Medicago.*
Ternatea *T.* Clitorius *D.*	*Clitorea.*
Corydalis *D.* Cyſticapnos *D.*	*Fumaria.*
Corindum *T.* Veſicaria *Rv.*	*Cardiſpermum.*
Naſturt. ind. *Rj.* Acriviola *B.* Cardamindum *T.*	*Trophæum.*
Echinopus *T.* Sphærocephalus *Rv.*	*Echinops.*
Serratula *D.* Jacea *P.*	*Serratula.*
Jacea *D.* Cyanoides *Pn.*	*Centaurea.*
Chironia *Rv.* Centaurium maj. *T.* Rapontium *Kn.*	*Centaurea.*

217. *Nomen genericum unum idemque, ad diverſa deſignandum genera aſſumtum, altero loco excludendum erit.*

Expertus loquar: quanta confuſio, quanta memoriæ imponantur onera vix ferenda, dum eadem nomina a variis ad diverſa trahantur genera. Juvenis adhuc, inhærens premenſque veſtigia Tournefortiana, & Riviniana ſimul, maxime excruciabar, cum libros & methodos mutarem, alternaremque: non enim erant

erant amplius Aconitum, Angelica, Caltha, Cicutaria, Damasonium, Pimpinella, Glaux, Syringa, Vesicaria, Thlaspidium, eædem plantæ apud Rivinianos cum iis, quas jamjam legeram in campis Tournefortianis Nomina, quæ ante in memoria fixa erant simul cum certo genere, mox debuere expungi, & alium tenere locum: quæ mutatio extemporanea vix potuit sine confusione disponi; nec me, cui hæc contigerit, solum esse, forte Lector agnoscat.

Fateor, me potius retinere velle decem nova nomina, quam unicam talem mutationem in fida memoria. Nulla tamen esset ratio omnino expungendi ista nomina e Botanica, & nova introducendi in eorum locum, ob solum abusum Authorum.

Cannabinam H. L. nunquam potui apud Auditores meos conciliare: cum nomen hoc idem in eodem libro duplici in loco occurrat, distinctissimaque duo genera designet: altero in loco imposita Galeopsi cum Heuchero, altero verò Cannabi cum Tournefortio.

Ergo, sive hæc confusio facta sit ex ignorantia, dum quis non noverit alterum synonymum genus; sive ex dissensu, dum alter nomen ad hoc, alter verò ad aliud genus trahere studuit ad imitationem Veterum, vel pharmacopolarum, debemus nos istud idem altero loco excludere, cum idem nomen non persistere queat diversa cum idea: idem enim genus idem nomen gerat in omni, licet diversissimo, Systemate.

TOURNEFORTIUS ergo. *Neque duo diversa nomina cum eadem notione, nec duæ notiones cum eodem nomine conjungi debent, nisi forte in eorum sententiam eamus, qui Rem Herbariam sine ordine instituendam esse contendentes, solo usu diuturno addiscendam existimant.*

Anguina	*Tr.*	*Calla.*
	M.	*Trichoſanthes.*
Aconitum	*T.*	*Aconitum.*
	Rv.	*Helleborus.*
Angelica	*Rv.*	*Angelica.*
	T.	*Ægopodium.*
Aſclepias	*T.*	*Aſclepias.*
	Hk.	*Stapelia.*
Alſinanthemos	*Rj.*	*Trientalis.*
	Kr.	*Alſine.*
Ariſarum	*T.*	*Arum.*
	Rv.	*Calla.*
Boletus.	*D.*	*Boletus.*
	M.	*Phallus.*
Caltha	*T.*	*Calendula.*
	Rp.	*Caltha.*
Cannabina	*T.*	*Cannabis:*
	Hk.	*Galeopſis.*
Cortuſa	*B.*	*Cortuſa.*
	Pl.	*Thalia.*
	Hk.	*Mitella.*
Cameraria	*Pl.*	*Cameraria.*
	D.	*Montia.*
Cicutaria	*T.*	*Leviſticum.*
	Rv.	*Cicuta.*
	D.	*Ethuſa.*
Cornucopioides	*Kn.*	*Valeriana.*
	Sch.	*Cornucopiæ.*
Daphne	*Kn.*	*Ruſcus.*
	*	*Daphne.*
Dillenia	*Hs.*	*Sherardia.*
	L.	*Dillenia.*
Glaux	*T.*	*Glaux.*
	Rv.	*Aſtragalus.*

Leucojum	*T. Ds.*	*Cheiranthus.*
	Rp. Th.	*Leucojum.*
Ledum	*Rp.*	*Ledum.*
	Rj.	*Erica.*
Lunaria	*T.*	*Lunaria.*
	Rp.	*Oſmunda.*
Myoſotis	*T.*	*Ceraſtium.*
	Rp. D.	*Myoſotis.*
Myriophyllum	*Pn.*	*Myriophyllum.*
	Rv.	*Hottonia.*
Pimpinella	*T.*	*Sanguiſorba.*
	Rv.	*Pimpinella.*
Sherardia.	*D.*	*Sherardia.*
	V.	*Verbena.*
	Pn.	*Galenia.*
Stratiotes	*V.*	*Hottonia.*
	Gd.	*Stratiotes.*
Sempervivum	*Hk.*	*Meſembryanthem.*
	Rp.	*Sempervivum.*
Syringa	*T.*	*Philadelphus.*
	Rv.	*Syringa.*
Spergula	*CB.*	*Spergula.*
	D.	*Arenaria.*
	Rp.	*Sagina.*
Scorpiurus	*Kn.*	*Myoſotis.*
	L.	*Myoſotis.*
Veſicaria	*T.*	*Alyſſum.*
	Rv.	*Cardioſpermum.*

218. *Qui novum genus constituit, eidem nomen imponere tenetur.*

Ansam Aphorismi præbuit Nob. KLEINI Tractatus nomine: Nec *Cacalia*; nec *Cacaliastrum*; an *Tithymaloides*? ubi, cum Author optime descripserit fructificationem, & distincti generis plantam esse ostenderit, concludit demum, sibi in potestate non esse, istud novo designare nomine.

Certum est, nullum plantam nominare debere, nisi sit Botanicus §. 213. nec ulli licere nomen genericum imponere, qui genera non intelligat; at verò qui noscit plantam distinctissimi esse generis ab aliis omnibus, etiam sciat distinctum imponere nomen, nulli dubitamus.

Patebit attendenti ad plantas anonymas Marcgravii, nullas in toto opere difficilius teneri istis anonymis. Cum enim aliquod habeam nomen, etiam aliquam inde in mente concipio ideam, quo eam, sic dictam, referam: de anonymis verò, si pluribus, non item.

Quam absurde progrediantur Naturalistæ plurimi circa insecta, qui historiam tradunt, figuras exhibent, nomina vero nulla addunt; nullum non percipere credo; sic & in Botanicis.

Longe itaque præfero Barbara ista nomina Horti Malabarici istis nullis Merianæ circa plantas Surinamenses; & certe si non aliam ob causam, ad minimum Synonymorum ergo; quam facile enim incurrit error typographicus in citatione, ubi si nullum nomen allegatum, seducitur Lector.

Ano-

Anonymos 1. 2. 3. &c. *Marcgr.*
Anonymos f. ignota *Cl.*
Anonymos . . . . . *H. A.*
Anonymos in Malavar *Gar.*
Hippoglosso forte cognata *Br.*
Acaciæ similis *Br.*
Acaciæ quodammodo accedens *Br.*
Alno affinis *Br.*
Dictamno forte affinis *Br.*
Cytiso quodammodo affinis *Br.*
Linariæ aliquatenus similis *J. B.*
Anetho similis planta *Br.*
Indigena alpium Sabaudiæ *Boc.*
Jasmini flore planta *Pet.*
Oleandri folio lucido frutex *Pet.*
Papilionaceo flore planta *Pet.*
Methonicæ folio planta *Pet.*
Tetragono fructu arbor. *Pet.*

Nec Cacalia, nec Cacaliastrum an Tithymaloides *Kleini.* *Kleinia.*

219. *Nomen genericum immutabile figatur, antequam specificum ullum componatur.*

Mutare nomen quoddam specificum ab omni tempore flocci fecere Botanici, at unicum mutare genericum religioni duxere: cum eo mutato omnia specifica si allegarentur, cum novo generico rescribi de-

debeant: præterquam, quod generica memoriæ mandari debeant, ſpecifica vero a paucis.

Eſſet itaque maxime exoptandum, ut nomina generica pura & digna, quo prius eo melius, conderentur: ſat enim diu deliberatum, quid ſtatuendum ſemel ſit.

Immutabilia, ut evadant nomina, debent certis & naturalibus impoſita eſſe generibus: cadente vel mutato genere, mutantur & nomina.

Debent dein nullam cum aliis nominibus parere confuſionem, nec barbara eſſe, nec ſpeciebus contraria, de quibus vide §. 221--236. 243--250. 213--217.

Vidimus quot nomina a *Tournefortii* tempore in hunc uſque diem fuere mutata, dum unus hoc, alter illud commutavit vocabulum, cum authoritas nulla peperit errori patrocinium; ideoque idem foret, ſi non præſtaret, una vice, quam partitis, quod faciendum, abſolvendum exiſtimo, nullus dubitans, quin alius corrigat, quæ ego palliative transgreſſus ſum.

220. *Nomina generica* primitiva *nemo ſanus introducit.*

Primitiva dicuntur, ut notiſſimum, verba, quæ nullam habent radicem, nullam derivationem, nullam ſignificationem.

Omnia verba ab aliis derivare velle phantaſticum foret, tum unicum modo primitivum foret, quod abſurdum in tot linguis! Nec in me ſuſcipio nominum genericorum in Botanicis inditorum dare derivationem

tionem omnium; ſed cum homines ſimus rationales, ut nil præter rationem faciamus, eſt quod urgeo: adeoque nec nomina fingamus, (præſertim attento hocce ſeculo) quæ non aliqualem admittunt radicem, ne abſolute Barbari videamur.

Fateor nomina primitiva nullam per ſe cauſare confuſionem: ſed vidiſtis forte, quibus calamis excepti fuere Paracelſus & Helmontius ob ſuum *Gas* & *Blas*. &c. a quibus nos & *Noſtoc* habuimus.

Anniti eo debemus, ut ſi non omnium Veterum certe majori parte nominum derivationem dare queamus; quam ſi non alii, certe expoſcunt philoſophi; nec licet nobis cum Ruſticis vel Lapponibus ad quæſtionem derivationis reſpondere, quod aliquod nomen habebit planta, qui ſupra vulgum ſapere ſtudemus.

221. *Nomina generica ex* duobus vocabulis *integris ac* diſtinctis *facta*, *e Republica Botanica releganda ſunt.*

Numerus nominum genericorum antea ſat magnus eſt, & pro memoria minus præcellenti quidem ſufficiens, ut entia præter neceſſitatem ullam multiplicari nulla re opus ſit.

Quid quæſo opus ſit duobus verbis, ubi unum ſufficiat? Stultum eſſe agere per plura id, quod æque bene fieri poſſit per pauciora, agnoſcit ſana ratio; at hic ergo.

Æque difficile memoriæ tabulæ inſcribitur verbum poſterius ac prius, *Donna* ac *Bella*, *Idæa* ac *Vitis* &c.

Excludimus & nomina generica duorum vocabulorum, ut omnia nomina quodammodo uniformia evadant.

Certe etiam limites aſſumendi demum ſunt, ne extendamus noſtrum beneplacitum in infinitum; cur alias modo duo verba concederentur? cur non tria, quatuor vel plura aſſumere liceret? ut integram generis definitionem nomine proferamus.

Heucherus excluſit nomen poſterius, retinuit modo antecedens, & hoc quidem inſtituto laudabili in quibuſdam; in aliis vero magis abſurda enata ſunt. e. gr.

male Nidus avis *T. Nidus.*
Burſa paſtoris *T. Burſa.*
Umbilicus veneris. *Umbilicus.*
Corona ſolis *T. Corona.*
Auricula Urſi *T. Auricula.*
bene Centaurium majus *T. Centaurea* *.
Caryophyllus aromaticus *T. Caryophyllus.*
Canna indica *Rv. Canna* *.
Primula veris *T. Primula* *.

Verba iſta a quibuſdam addita, ut aliud genus quam antea ſignificet nomen, *ſpuria* ſcilicet & *fatua*, argumentis refellere vix ſuſtineo, cum nomina, qualia ſint, ipſa dicant. Nomina ſpuria multa novimus, plantas autem, quæ ſpuriæ juſto dici poſſunt omnino nullas, niſi quis diceret Chenopodium Atriplicem, & Atriplicem dein *Atriplicem ſpuriam.*

Indigna.

Auricula	urſi *T.*	*Primula.*
Bella	dona *T.*	*Atropa.*

Burſa

Burſa	paſtoris	*T.*	*Thlaſpi.*
Centaurium	majus	*T.*	*Centaurea.*
Centaurium	minus	*T.*	*Gentiana.*
Corona	imperialis	*T.*	*Petilium.*
Corona	regalis	*D.*	*Petilium.*
Corona	ſolis	*T.*	*Helianthus.*
Caryophyllus	aromaticus	*T.*	*Caryophyllus.*
Calamus	aromaticus	*M.*	*Acorus.*
Canna	indica	*Rv.*	*Canna.*
Criſta	galli	*Rv.*	*Rhinanthus.*
Cervi	ſpina	*D.*	*Rhamnus.*
Coma	aurea	*B.*	*Chyſocoma.*
Cannabis	ſpuria	*B.*	*Galeopſis.*
Dens	canis	*T.*	*Erythronium.*
Dens	leonis	*T.*	*Leontodon.*
Ferrum	equinum	*T.*	*Hippocrepis.*
Fenu	græcum	*T.*	*Medicago.*
Herba	paris	*T.*	*Paris.*
Lilium	convallium	*T.*	*Convallaria.*
Lingua	cervina	*T.*	*Aſplenium.*
Lacryma	job	*T.*	*Coix.*
Melo	pepo	*	*Cucurbita.*
Morſus	ranæ	*T.*	*Hydrocharis.*
Nidus	avis	*T.*	*Neottia.*
Primula	veris	*T.*	*Primula.*
Ros	ſolis	*T.*	*Droſera.*
Ruta	muraria	*T.*	*Acroſticum.*
Utrinque	ſerrata	*T.*	*Biſerrula.*
Uva	urſi	*T.*	*Arbutus.*
Vitis	idæa	*T.*	*Vaccinium.*
Virga	aurea	*T.*	*Solidago.*
Virga	ſanguinea	*D.*	*Cornus.*

Spuria.

Cannabis	ſpuria		*Galeopſis.*
Origanum	ſpurium	*Rv.*	*Monarda.*
Urtica	fatua		*Galeopſis.*

222. *Nomina generica ex duobus latinis vocabulis integris & conjunctis vix toleranda ſunt.*

Nomina generica ex duobus vocabulis conjunctis conficere ambabus manibus conceditur in lingua græca: at in latina non item.

Ego quidem non multa heic proferam argumenta, cum quivis ipſe bene percipiat latina verba non tam facile coaliri, quam Græca; præterea & eloquentiæ Magiſtri facile reperirent argumenta, quibus accuſare poſſent Botanicos, ſi hanc nimium calcarent viam.

Recentiores pauca ejuſmodi nomina introduxere; maximam autem partem primi reſtauratores Botanices poſt barbariem vel renovata ſtudia, qui dum Græcas in Latinas nomenclaturas transferrent, varia minus attente intulere, quæ dein circumnatarunt mala mixta bonis.

Suaderem itaque Botanicos juvenes, ſi neceſſario e lingua latina deſiderent novi generis vocabulum, hoc ut fiat a verbo aliquo ad finem mutato, licet & hoc longe rudius ſit græco.

a. Sub-

α. Substantivum & Adjectivum.

Cor-	indum	*T.*	*Cardiospermum.*
Virg'-	aurea	*Rp.*	*Solidago.*
Olus-	atrum	*Cord.*	*Smyrnium.*
Com'-	aurea.		*Chrysocoma.*
Sap'-	indus	*T.*	*Sapindus.*

β. Substantiva duo.

Agri-	folium	*T.*	*Ilex.*
Passi-	flora	*Plk.*	*Passiflora.*

γ. Verbum & Substantivum.

Vince-	toxicum	*Hk.*	*Asclepias.*
Sangui-	sorba	*Rp.*	*Sanguisorba.*
Saxi-	fraga	*T.*	*Saxifraga.*

δ. Adjectiva duo.

Sana-	munda	*Cl.*	*Passerina.*

ε. Adverbium praecedens.

Semper-	vivum	*Rp.*	*Sempervivum.*

223. *Nomina generica, ex vocabulo græco & latino, ſimilibuſque*, Hybrida, *non agnoſcenda ſunt.*

Hybrida, ſecundum hunc Aphoriſmum, voco nomina generica plantarum, confecta e duobus vocabulis, altero græco, altero latino: in quam methodum maxime invehunt philologi.

Monere itaque volui hocce paragrapho tyrones, ut caveant ſibi in confectione nominum incurrere Criticorum heic Cenſuram.

Fxempla pauca ſunt in Botanicis; & pauca hic allegata vides, ſi excipiam in *Oides* deſinentia, quæ (§. 226.) quæras, ubi maxima pars hybrida eſt: εἶδος enim eſt forma, & prius verbum in multis latinum; ergo expungenda, ne miſceantur quadrata rotundis. vide §. 226.

Barbaro-Latinum.

Tamar-	indus	*T. Tamarindus.*

Græco-Latinum.

Cardam-	indum	*T. Tropæolum.*
Chryſanthem-	indum.	

224. *Nomina generica ex uno vocabulo plantarum generico fracto, altero integro, composita, Botanicis indigna sunt.*

Nomina hæc hybrida videntur Idiotis, qui genera distinguere vel combinare nesciunt, magis digna, quam doctis Botanicis. Quo hæc hæsitatio! Si sit Narcissus, cur additis Leucojum? si Leucojum, cur Narcissum? Medium inter Genera distincta novi nullum; vel enim debet species esse ejusdem, vel plane diversi generis; una eademque species nec Cannæ & Acori simul esse potest; si itaque sit Cannæ generis, vel Acori generis, retineatur Cannæ nomen, vel Acori nomen: alterum teneas horum, non utrumque.

Regerunt multi, ut novi, & in cœlum extollunt hæc nomina, tam apta, tam egregia, ut nulla meliora; videasne, dicunt, de Hemerocallide e. gr. quod radix sit exacte Asphodeli, & flos exacte Lilii? nonne egregium nomen Lilio-asphodelus? Sed doleo, me non hæc videre posse, longeque aliam percepisse ideam floris Lilii, quam Tournefortius.

Si daretur metamorphosis plantarum, qua ex una specie transiret in aliam diversi generis, ut de Tritico in Hordeum, Hordeo in Avenam somniarunt Veteres, profecto essent egregia, & plantis talibus aptissima nomina.

Censeret quis se his totam plantæ subjectæ faciem expressisse, dum Cytiso-Genistam dixerit, id est, utrisque

que quodammodo similem; vel Ranunculo-Asphodelum, id est, plantam radice tuberosa ut Asphodelus, & foliis ac flore Ranunculi; at ego a charactere addisco nomen, non a nomine characterem. Et si vel hoc concederem, nullo modo agnoscerem nomina sic trahi huc illucque, combinari, separarique pro lubitu; inspiciatis Exempla.

Ari-	asarum	*T.*	*Arum.*
Anemone-	Ranunculus	*D.*	*Anemone.*
Canna-	Acorus	*T.*	*Canna.*
Cytiso-	Genista	*T.*	*Ulex.*
Convolvulo-	Tithymalus	*B.*	*Dalechampia.*
Chenopodio-	Morus	*B.*	*Blitum.*
Cyti-	Cistus	*Bur.*	*Cistus.*
Capnos-	Orchis	*B.*	*Fumaria.*
Genista-	Spartium	*T.*	*Ulex.*
Helleboro-	Ranunculus	*B.*	*Helleborus.*
Lilio-	Hyacinthus	*T.*	*Scilla.*
Lilio-	Asphodelus	*T.*	*Hemerocallis.*
Lilio-	Narcissus	*T.*	*Amaryllis.*
Lilio-	Fritillaria	*B.*	*Fritillaria.*
Lilio-	Ornithogalum	*B.*	*Scilla.*
Lin-	Agrostis	*T.*	*Eriophorum.*
Lauro-	Cerasus	*T.*	*Padus.*
Lychni-	Scabiosa	*B.*	*Knautia.*
Melo-	Pepo	*T.*	*Cucurbita.*
Narcisso-	Leucojum	*T.*	*Leucojum.*
Phallo-	Boletus	*M.*	*Phallus.*
Ranunculo-	Asphodelus	*Hs.*	*Ranunculus.*

225.

5. *Nomen genericum quibus* ſyllaba *una vel altera* præponitur, *ut aliud plane genus, quam quod antea, ſignificet, excludendum eſt.*

irca nominum genericorum impoſitionem juſto minor cura, nimiaque libertas varias invenit hodos extemplo conficiendi nova, addendo modò bam in fronte alterius nominis, qua induta fa- larva aliud eſſet nomen, quam quod antea fuerit. identur & ſibi apicem tetigiſſe cum viderint plan- e gr. *Epilobium foliis Nerii*, dum eandem vo- ent *Chamænerion*, licet ne minima ſit affinitas. autiores adhuc noluere aſſumere nomina latina & pta, utque magis tegerent fraudem, vocarunt plan- foliis longis, uti *Pinus*, *Chamæpeucen*, *Chamæ- n*; ne irriderentur a vulgo, ſi *parvam Pinum*, *parvam Abietem* vocarint plantam, quæ nil mi- quam quid cum iſtis arboribus habeat ſimile. vi- xempla β.

x uno errore facile incidere eſt in majorem, dum ata & recepta theoria errores erroribus cumule- vide γ.

eſtitere dudum emunctiores a ſuo *Pſeudo*, *Pſeu-* ne quis eos Pſeudo-Botanicos & Pſeudo-Baptiſtas taret, ut Cl. *Dillenius* quondam *Rivino* objecit. δ.

uæſo itaque, habeatis diſtincta genera, diſtinctas ., diſtincta nomina; ſi vero confunditis nomina, unduntur ideæ, confunduntur genera; hiſce con- , confuſa ſunt omnia.

α. Re-

α. Recepta.

Acri-	Viola	*B.*	*Tropæolum.*
Bulbo-	Caſtanum	*T.*	*Bunium.*
Cyn-	Apium	*Rv.*	*Ethuſa.*
Cyno-	Crambe	*T.*	*Theligonum.*
Chamæ-	Buxus	*T.*	*Polygala.*
———	Ceraſus	*T.*	*Lonicera.*
———	Clema	*B.*	*Glechoma.*
———	Criſta	*Kr.*	*Caſſia.*
———	Daphne	*Bx.*	*Andromeda.*
———	Linum	*V.*	*Linum.*
———	Nerion	*T.*	*Epilobium D.*
———	Periclymenum	*R.*	*Cornus.*
———	Rhododendron	*T.*	*Azalea.*
Her-	Acantha	*Rp.*	
Hydro-	Piper.		
Hypo-	Ciſtus	*T.*	*Aſarum.*
Jon-	Thlaſpi	*T.*	*Clypeola.*
Lyco-	Perſicum	*T.*	*Solanum.*
Leuco-	Nymphæa	*B.*	*Nymphæa.*
Micro-	Nymphæa	*B.*	
Mon-	Orchis	*M.*	*Terminium.*
Meli-	Lotus.		*Trifolium.*
Monoſperm-	Althæa	*Iſ.*	*Waltheria.*
Peri-	Clymenum	*T.*	*Lonicera.*

β. Inuſitata.

Chamæ-	Drys	*T.*	*Teucrium.*
———	Ciſſus	*R.*	*Glechoma.*
———	Melum	*T.*	*Anthemis.*
———	Peuce.		
———	Pitys.		*Ajuga.*
———	Riphes	*Pn.*	*Chamærops.*

Hyo-

Hyo-	Seris		
* Hydro-	Phace	*Bx.*	
Hypo-	Pitys		*Monotropa.*
Potamo-	Pitys		*Elatine.*
* Limno-	Peuce	*V.*	*Hippuris.*

γ. *Decomposita.*

Pseudo - Chamæ - Pitys.
Micro - Leuco - Nymphæa.

δ. *Pseudo - nomina.*

Pseudo-	Aloe	*Rp.*	
———	Anagallis	*Kr.*	
———	Acacia	*T.*	*Robinia.*
———	Anchusa	*Hk.*	
———	Cyperus	*Sch.*	
———	Dictamnus	*T.*	
———	Fumaria.		*Fumaria.*
———	Gelseminum.		
———	Glycyrrhiza.		
———	Limonium.		*Statice.*
———	Marum.		
———	Orchis	*M.*	
———	Petasites.		
———	Salvia.		
———	Veronica.		
———	Triticum.		
———	Ruta	*M.*	*Ruta.*

226. *Nomina generica in* Oides *desinentia, e foro Botanico releganda sunt.*

Tangam hic Amasiam Recentiorum, mihi maxime abominabilem; & ostendam, quo incantato eam prosequantur alii fervore.

Veteres dum evolvo, omnium rarissime hanc admisisse observo: Recentiores autem, & si libere effari liceat, inferioris subsellii Botanicos nullâ magis abusos esse hac sua (nomine *oides*,) ut fere vix nomen genericum supersit, quod non hujus caussa spurium evaserit. En exempla Systematicorum Recentiorum, non tamen omnia, α.

Fuit hæc terminatio commune & certum asylum pigris, qui quamprimum videre novi generis plantam, mox enunciarunt nomen: e. gr. video esse plantam asperifoliam, sit itaque *Echioides*, vel *Buglossoides*; egregia denominatio & extemporanea!

Eundem errarunt errorem, qui violentas generi naturali ex assumtis falsis principiis, intulerunt manus, & ne physiognomia plantæ proderet prosapiem, vocarunt male separatam speciem in *oidem*: e. gr. Convolvulum caule erecto *Convolvuloidem* alii; Convolvulum fructu uniloculari *Convolvuloidem* alii: ut, si quis eos reprehenderet, mox regererent plantam charactere non adeo bene convenire, tamen proximam esse, adeoque modò parum nomine divisam fuisse: quasi darentur media inter genera & species. Mira theoria!

Audivi dudum cum risu a Philosophis & Medicis objici *oides* istud, ut quam primum viderint librum Botanicum, licet Botanices parum gnari, ausi fuerint cer-

certare, se dignum judicium in authorem daturos: evolverunt modo indicem, & si observarint plura nomina in *oides* ab authore confecta, mox enunciarunt eum non esse *Botanicum*, sed *Botanicoidem*.

Alia longe ratio est *Lithologorum* terminatio lapidum in *ites* vel *lithos*, cum hi ejusmodi nomina modo petrificatis omnibus assignent: & si classes naturales essent inventæ omnes, maxime arrideret terminatio nominum conformis in affinibus, ni nimia mutatio prohiberet.

Plura dicere supersedeo, cum certus sim nullum, tot exempla aspecturum, sine aversatione *oidis*.

α. Recepta.

Acanth-	oides	*Col.*	
Agerat-	oides	*Pn.*	
Agrimon-	oides	*T.*	*Agrimonia.*
Alatern-	oides	*T.*	*Philyca.*
Al-	oides	*B.*	*Stratiotes.*
Alsin-	oides	*Rj.*	
Alyss-	oides	*T.*	*Alyssum.*
Amaranth-	oides	*T.*	*Gomphrena.*
Amm-	oides	*B.*	
Anemon-	oides	*D.*	*Anemone.*
Ari-	oides	*Pl.*	
Aster-	oides	*T.*	*Buphthalmum.*
Astragal-	oides	*T.*	
Borragin-	oides	*B.*	*Borrago.*
Bryon-	oides	*Hr.*	*Sicyos.*
Bugloss-	oides	*Rv.*	*Lycopsis.*
Bellidi-	oides	*V.*	*Chrysanthemum.*
Bupleur-	oides	*B.*	*Phyllis.*
Camar-	oides	*Pn.*	

Cartham-	oides	*V.*	*Carthamus.*
Calcitrap-	oides	*V.*	*Centauria.*
Carlin-	oides	*V.*	*Carlina.*
Ceratocephal-	oides	*V.*	
Cerinth-	oides	*B.*	*Cerinthe.*
Chondrill-	oides	*V.*	
Chrysanthem-	oides	*T.*	*Osteospermum.*
Convolvul-	oides	*Kn.*	*Convolvulus.*
Conyz-	oides	*D.*	*Erigeron.*
Corall-	oides	*T.*	*Clavaria.*
Clathr-	oides	*M.*	
Cornucopi-	oides	*Sch.*	*Cornucopiæ.*
Crocodil-	oides	*V.*	*Atractylis.*
Cumin-	oides	*T.*	*Lagœcia.*
Cyan-	oides	*Pn.*	*Centauria.*
Cynogloss-	oides	*Isn.*	*Borrago.*
Cyper-	oides	*T.*	*Carex.*
Dactyl-	oides	*Pn.*	
Dracuncul-	oides	*B.*	*Hæmanthus.*
Echi-	oides	*Rv.*	*Lycopsis.*
Euonym-	oides	*B.*	*Celastrus.*
Fic-	oides	*Hr.*	*Mesembryanth*
Fuc-	oides	*Rj.*	
Fung-	oides	*D.*	*Clavaria.*
Galli-	oides	*Kn.*	
Glauc-	oides	*Rp.*	*Glaux.*
Helichrys-	oides	*V.*	*Gnaphalium.*
Hellebor-	oides	*B.*	*Helleborus.*
Helianthem-	oides	*B.*	
Hepatic-	oides	*V.*	*Jungermannia*
Hieraci-	oides	*V.*	*Crepis.*
Hyacinth-	oides	*Kn.*	
Hyperic-	oides	*Pl.*	*Ascyrum.*
Hyssopi-	oides	*Mr.*	

Jacobæ-	oides	*V.*	*Solidago.*
Jasmin-	oides	*Nj.*	*Lycium.*
Junc-	oides	*D.*	*Juncus.*
Lathyr-	oides	*Hs.*	*Lathyrus.*
Lichen-	oides	*D.*	*Lichen.*
Lin-	oides	*V.*	*Linum.*
Lychn-	oides	*V.*	
Lycoperd-	oides	*R.*	*Lycoperdon.*
Menyanth-	oides	*V.*	*Limosella.*
Musc-	oides	*M.*	*Jungermannia.*
Nymph-	oides	*T.*	*Menyanthes.*
Opunti-	oides	*Pk.*	
Orobanch-	oides	*T.*	*Monotropa.*
Ornithopodi-	oides	*Hs.*	
Orob-	oides	*Kn.*	
Orchi-	oides	*Tr.*	*Satyrium.*
Pentaphyll-	oides	*T.*	*Potentilla.*
Plantagin-	oides	*Kn.*	*Alisma.*
Plumbagin-	oides	*B.*	*Boerhaavia.*
Polygon-	oides	*T.*	*Calligonum.*
Ranuncul-	oides	*V.*	*Ranunculus.*
Raphanistr-	oides	*Kn.*	
Rhamn-	oides	*T.*	*Hippophae.*
Rhagadiol-	oides	*V.*	*Lampsana.*
Ricin-	oides	*T.*	*Croton.*
Samol-	oides	*B.*	*Capraria.*
Santolin-	oides	*V.*	
Scirp-	oides	*Juss.*	*Carex.*
Scorzoner-	oides	*V.*	*Scorzonera.*
Sed-	oides	*Kr.*	
Selagin-	oides	*Rj.*	*Lycopodium.*
Sesam-	oides	*T.*	*Reseda.*
Sicy-	oides	*T.*	*Sicyos.*
Solan-	oides	*T.*	*Rivina Pl.*

Staphylodendr-	oides	*B.*	*Royena.*
Taraxacon-	oides	*V.*	*Leontodon.*
Telephi-	oides	*T.*	*Andrachne.*
Tithymal-	oides	*T.*	*Euphorbia.*
Tribul-	oides	*T.*	*Trapa.*
Tragopogon-	oides	*V.*	*Tragopogon.*
Urtic-	oides	*Pn.*	*Urtica.*
Vallisneri-	oides	*M.*	*Vallisneria.*

β. Decomposita.

Valeria-	nell-	oides	*B.*
Alsin-	astr-	oides	*Kr.*
Jon-	thlaspi-	oides	*Kr.*
Meli-	lot-	oides	*Hs.*
Pseudo-	gnaphal-	oides.	
Pseudo-	limoni-	oides.	

γ. Inusitata.

Enter-	oides	*V.*
Camp-	oides	*Rp.*
Malac-	oides	*T.*
Capn-	oides	*T.*

227. *Nomina generica ex aliis nominibus genericis, cum* syllaba *quadam in* fine *addita, conflata, non placent.*

Unde malum istud provenerit, quod Botanici toties unum idemque ruminare velint vocabulum, ego non capio; exinde interim tantus foetor ori-tur;

tur, ut nauseam creet sanis. Evolvite Veteres; videbitis eos omni theoria destitutos ante mille annos longe castiores fuisse.

Quæ jam sint nomina generica non aliqua methodo adulterata? invenit luxuries infinitas terminationes quibus tegere voluit errores, dum aliæ terminentur in *ella*, aliæ in *ulla*, *ulus*, *ellus*, *ula*, *aster*, *astrum*, *istrum*, *ium*, *aria*, *arium*, & sexcenta alia. Heu prisca fides!

Sitne adeo difficile nova conficere nomina? sitne religio, Veterum superflua recipere nomina, certisque sedibus ligare? ut pauperrima necessitas ad consarcinanda nomina nos cogat summa.

Sitne hoc facilitare difficultatem retinendi nomina? ego præ me fero, fassique sunt & alii, quotquot interrogavi juvenes, non hisce innutriti erroribus, hæc nomina diversa confundere, ut ne vix ac ne vix quidem memoria ulla teneantur.

Exempla proposui: nec à vobis, qui cum lacte studii botanices hæc hausistis nomina, ut ea dimittatis expostulo. Sed vestri nepotes erunt mei judices, spondeo eos ab hisce discessuros.

Qui hæc introduxere nomina, iis ab initio designare voluere falsa & hypothetica genera, cumque hæc non distincta fuere, nec distinctis omnino nomenclaturis ea tradiderunt; qui dein error ex usu & abusu transiit in consuetudinem: sic Valerianæ genus ex principiis assumtis lacerarunt in Valerianellam, Valerianelloidem, quas viderunt ex notis propriis esse veras Valerianas, adeoque ut genera, sic & nomina horaria.

Composita.

Acetos-	ella	*Rv.*	*Oxalis.*
Alſin-	ella	*D.*	*Sagina.*
Cedron-	ella	*Kn.*	*Dracocephalum*
Conyz-	ella	*D.*	*Erigerum.*
Cyper-	ella	*D.*	*Juncus.*
Fraxin-	ella	*T.*	*Dictamnus.*
Gentian-	ella		*Gentiana.*
Geniſt-	ella	*T.*	*Geniſta.*
Plantagin-	ella	*D.*	*Limoſella.*
Valerian-	ella	*T.*	*Valeriana.*
Veronic-	ella	*Hs.*	*Veronica.*
Nap-	ellus	*Rv.*	*Aconitum.*
Myrt-	illus.		*Vaccinium.*
Rapunc-	ulus	*T.*	*Phyteuma.*
Filic-	ula	*T.*	
Lapp-	ula	*Rv.*	*Lithoſpermum.*
Lentic-	ula	*M.*	*Lemna.*
Pyr-	ola	*T.*	*Pyrola T.*
Rube-	ola	*T.*	*Crucianella.*
Lupin-	aſter	*Bx.*	*Lycoperdon.*
Alſin-	aſtrum	*T.*	*Elatine.*
Arali-	aſtrum	*V.*	
Anagallidi-	aſtrum	*M.*	*Centunculus.*
Bellidi-	aſtrum	*V.*	
Heleni-	aſtrum	*V.*	*Helenia.*
Lichen-	aſtrum	*D.*	*Jungermannia.*
Lili-	aſtrum	*T.*	*Hemerocallis.*
Lycoperd-	aſtrum	*M.*	*Lycoperdon.*
Menth-	aſtrum	*Rv.*	*Mentha.*
Marrubi-	aſtrum	*T.*	*Cunila.*
Orchi-	aſtrum	*M.*	

Ocy-

Ocym-	astrum.		
Partheni-	astrum	*AP.*	*Parthenium.*
Sesam-	astrum	*M.*	
Siliqu-	astrum	*T.*	*Cercis.*
Trifoli-	astrum.		
Veronic-	astrum	*Hs.*	*Veronica.*
Urtic-	astrum	*Hs.*	*Urtica.*
Rap-	istrum	*T.*	*Myagrum.*
Raphan-	istrum	*T.*	*Raphanus.*
Sinap-	istrum	*T.*	*Cleome.*
Glauc-	ium	*T.*	*Chelidonium.*
Limon-	ium	*T.*	*Statice.*
Rapunt-	ium	*T.*	*Lobelia.*
Thlaspid-	ium	*T.*	*Biscutella.*
Agrost-	arium	*M.*	
Alli-	aria	*Rv.*	
Cicut-	aria	*T.*	
Fab-	aria	*Rv.*	*Sedum.*
Fic-	aria	*D.*	*Ranunculus.*
Lin-	aria	*T.*	*Antirrhinum.*
Persic-	aria	*T.*	*Persicaria.*
Visc-	aria	*Rp.*	*Silene.*
Ulm-	aria	*T.*	*Filipendula.*
Ros-	ea	*Rv.*	*Rhodiola.*
Cep-	æa	*Ib.*	*Sedum.*
Adon-	ia	*Pk.*	*Myosurus.*
Balsam-	ita	*V.*	*Tanacetum.*
Camphor-	ata	*T.*	*Selago.*
Caryophyll-	ata	*T.*	*Geum.*
Trifoli-	ata	*Ms.*	*Menyanthes.*
Lap-	athum	*T.*	*Rumex.*
Polygon-	atum	*T.*	*Convallaria.*
Botr-	ytis	*M.*	
Eruc-	ago	*T.*	*Bunias.*

Junc-	ago	*T.*	*Triglochin.*
Lili-	ago	*V.*	*Convallaria.*
Popul-	ago	*T.*	*Caltha.*
Arach-	idna	*Pl.*	*Arachis.*
Sali	unca	*Bx.*	
Tulipi-	fera	*B.*	*Magnolia.*
Sedi-	formis.		
Corallo-	rhiza	*Rp.*	*Neottia.*
Lino-	phyllon	*Pn.*	*Thesium.*
Melisso-	phyllum	*Rv.*	*Dracocephalum.*
Ocymo-	phyllum	*Bx.*	*Isnardia.*
Carvi-	folia	*C. B.*	*Selinum.*
Coryli-	folia	*Hs.*	
Gramini-	folia	*Rj.*	*Pilularia.*
Junci-	folia	*Rj.*	*Subularia.*
Poli-	folia	*Bx.*	*Andromeda.*
Serpilli-	folia	*Bx.*	*Linnæa.*
Corallo-	dendron	*T.*	*Erythrina.*
Cheir-	anthos	*Cm.*	
Alsin-	anthemos	*Rj.*	*Trientalis.*
Alsin-	anthemum	*Kr.*	*Alsine.*
Moro-	carpus	*Rp.*	*Blitum.*
Ricino-	carpus	*B.*	
Anemono-	spermos	*Hr.*	*Arctotis.*
Fago-	pyrum	*T.*	*Helxine.*

Decomposita.

Fung-	oid-	aster	*M.*	
Clathr-	oid-	astrum	*M.*	
Lentic-	ul-	aria	*M.*	*Lemna.*
Alsin-	astri-	formis	*Pk.*	*Montia.*

228. *Nomina generica* simili sono *exeuntia, ansam praebent confusionis.*

Demonstravimus in antecedentibus §. 224. 225. 226. 227. quot modis nomina generica, per se bona, adulterari solent a Botanicis; Hic exemplis ostendamus & concludamus, quae inde inextricabilis confusio oriatur, neque versatissimis Botanicis, multo minus Tyronibus, ulla memoriae praecellentia supervincibilis.

Non dicam quam magna, imo saepius summa, inter genera ipsa, quae idem nomen genericum adulteratum gerant, sit diversitas: sed modo cum *CÆSALPINO* exclamabo: *Confusis nominibus omnia confundi necesse esse.*

Si modo ulla ratio, ulla caussa, ulla nota plantis inscripta hanc non aliam, *oides* non *ellam*, non *astrum*, *astrum* non *astroidem*, *astroidem* non *astriformem* urgeret, postularetve, victas quodammodo largirer manus: quae cum omnino nulla sit, valet consequentia: absurdum scilicet esse, quod absque ratione factum.

Cavendum etiam est, ne plura conficiantur nomina similia, vel unica modo alterave litera diversa, vel sono simillima, licet radix vocis diversissima desumeretur: nullus non novit, quanta hinc difficultas oriatur apud Tyrones. vide ι. ζ. κ. λ. ν. ο. π.

Cavendum quoque, ne metaphora nominis in diversis generibus multoties desumatur, ab uno eodemque subjecto, unde eaedem causantur querelae. e. gr. δ. γ. φ. χ.

Cavendum demum, ne nimis multa ex una eadem-

que

que metaphora desumta, verbo simili terminentur, ut in τ. υ. Tum enim Tyrones difficile retinent nomen: modo balbutiunt ultimum, e. gr. *dendron* . . *dendron*, oblito antecedenti.

Nescio & unde *Vaillantio* adeo placuit terminatio tot nominum in *theca*, quod verbum ante eum vix ab ullo adhibitum novi. υ.

α. Alsine.	*Alsine.*
Alsinoides *Rj.*	
Alsinella *D.*	*Sagina.*
Alsinastrum *T.*	*Elatine.*
Alsinastroides *Kr.*	
Alsinastriformis *Pk.*	*Cameraria.*
Alsinanthemos *Rj.*	*Trientalis.*
Alsinanthemum *Kr.*	*Alsine.*
β. Juncus *Sch.*	
Scirpus *Sch.*	
Cyperus *Sch.*	
Juncoides *Sch.*	
Scirpoides *Sch.*	
Cyperoides *Sch.*	
Juncoidi affinis.	
Cyperoidi affine *Sch.*	
Junco affinis *Sch.*	
Pseudo-Cyperus *Sch.*	
Scirpo-Cyperus *Sch.*	
γ. Lens *T.*	*Cicer.*
Lenticula.	*Lemna.*
Lenticularia.	*Lemna.*
Lentibularia.	*Utricularia.*

δ. Lycopſis *Rv.*	*Lycopſis.*
Lycopus *T.*	*Lycopus.*
Lycopodium *D.*	*Lycopodium.*
Lycoperdon *T.*	*Lycoperdon.*
Lycoperſicon *T.*	*Solanum.*
ε. Acacia *T.*	*Mimoſa.*
Caſia *T.*	*Theligonum.*
Caſſia *T.*	*Caſſia.*
Caſſida *T.*	*Scutellaria.*
ζ. Liguſtrum.	*Liguſtrum.*
Liguſticum.	*Liguſticum.*
Leviſticum.	*Liguſticum.*
η. Capnos.	*Fumaria.*
Capnoides.	*Fumaria.*
Capnorchis.	*Fumaria.*
Cyſticapnos.	*Fumaria.*
θ. Nymphoides.	*Menyanthes.*
Nymphæa.	*Nymphæa.*
Micro Nymphæa.	
Leuco Nymphæa.	*Nymphæa.*
Micro Leuco Nymphæa.	*Hydrocharis.*
ι. Orchis.	*Orchis.*
Mon Orchis.	*Herminium.*
Pſeudo Orchis.	*Satyrium.*
Orchidiaſtrum.	
κ. Lupinus.	*Lupinus.*
Lupulus.	*Humulus.*
Lupulinum.	*Trifolium.*

λ.	Portulaca.	*Portulaca.*
	Portula.	*Peplis.*
μ.	Polygonum *T.*	* *Polygonum.*
	Polygonoides *T.*	*Calligonum.*
	Polygonatum *T.*	*Convallaria.*
	Polygonifolia *D.*	*Corrigiola.*
	Polygala *T.*	*Polygala.*
ν.	Stellaris *D.*	
	Stellaria *D.*	*Corispermum.*
ξ.	Pitys.	*Pinus.*
	Chamæpitys *T.*	*Ajuga.*
	Hypopitys *D.*	*Monotropa.*
	Potamopithys *Bx.*	*Elatine.*
ο.	Guajacum *Pl.*	*Guajacum.*
	Guaiacana *T.*	*Diospyros.*
	Guaiava *T.*	*Psidium.*
	Guanabanus *Pl.*	*Anona.*
π.	Betonica *T.*	*Betonica.*
	Methonica.	*Gloriosa.*
ρ.	Selinum.	
	Eleoselinum.	
	Oreoselinum.	
	Thysselinum.	
	Buselinum.	
	Hipposelinum.	
σ.	Falcata.	*Medicago.*
	Falcaria.	

τ. Toxicodendron.	*Rhus.*
Chamærhododendron.	*Azalea.*
Lepidocarpodendron.	*Protea.*
Hypophyllocarpodendron.	*Protea.*
Conocarpodendron.	
Staphylodendron.	*Staphylæa.*
Epidendron *Hr.*	*Epidendrum.*
υ. Helminthotheca *V.*	*Picris.*
Dimorphotheca *V.*	*Calendula.*
Obeliſcotheca *V.*	*Rudbeckia.*
Arctotheca *V.*	*Arctotis.*
Diototheca *V.*	*Morina.*
Tetragonotheca *D.*	*Tetragonotheca.*
φ. Lunaria.	
Lunularia *M.*	*Marchantia.*
χ. Lycos.	
Lycogala *M.*	*Mucor.*
Lycoperdaſtrum *M.*	*Lycoperdon.*
Lycoperſicon *T.*	*Solanum.*
Lycoperdon *T.*	*Lycoperdon.*
Lycoperdoides *M.*	*Lycoperdon.*
Lycopodioides.	*Lycopodium.*
Lycopodium.	*Lycopodium.*
Lycopſis.	*Lycopſis.*
Lycopus.	*Lycopus.*

229.

229. *Nomina generica, quæ ex* Græca *vel* Latina *lingua radicem non habent, rejicienda ſunt.*

Utatur propriâ linguâ ſingula natio, conveniant modo inter ſe Botanici, ut de una eademque ſcientia, ſic & de una eademque lingua, ut junctis viribus extruere queant inceptam turrim, ne hæc, ut Babylonica quondam, imperfecta relinquatur jubentibus & volentibus ſingulis propria aliisque incognita lingua.

Convenere & ſelegere dudum Docti per Europam linguam latinam pro communi eruditorum; diſſentiit dudum ſingulæ nationis faſtus, quæ ſuam propriam voluit communem; ſcripſere & in propria ſinguli Recentiorum ſua inventa, ut Tyro ſeneſcat in litteris, antequam ſcientias legere aptus ſit. Botanici primarii, quique Latinam loqui didicere, quod laudandum maxime, pauci ab ea diſceſſere, in denominandis plantis vero vix ulli.

Non inficias eo, quin unaquæque natio ſua propria retineat nomina plantarum, ſed, ut conveniant in Latinis Botanici docti omnes, eſt quod voveo: cum vero hoc non fecerint, oſtias pulſitare barbariem prævideo. Latina itaque plantis impoſita nomina, qua talia, retineri debent omnia.

Græca nomina generica tolerari neceſſario debent, cum Res Herbaria omnium primo a Græcis extructa ſit, vel apud Græcos caput extollere cœperit, quo tempore tot nomina introducta ſunt, ut ſine totali ſcientiæ reformatione mutari nequeant; accedit quod Græca vox plurium aliarum linguarum ſenſus brevitate

te exhauriat, faciliusque in ea combinentur vocabula, ut nulla, in nominibus componendis genericis, eâ aptior sit.

Reliquæ omnes *Europææ* Linguæ hic exulent, & extra Europam (*Barbaræ* nobis) quotquot sint: ut sciamus, quam loquamur ipsi linguam.

Barbaras has assumsere, qui vel nomina alia conficere non potuere, vel quibus nimis laboriosum fuit nova excogitare.

Officinalia nomina nullam ob causam cur acciperem, video, nisi quis Pharmacopœorum authoritatem nimiam facere vellet.

Retineo tamen nomina Barbara, ubi e Lingua Latina vel Græca derivationis radicem obtinere possum, & tum ut nova apud me valent vocabula. e. g.

Datura a dando, quod detur inertibus & effœtis, a Scortis, Maritis.

Musa a Studiorum Dea vel Antonio Musa. vide *Mus. Cliff.*

Dura nobis Europæis audiunt verba, in quibus consonantium plurium interrupta series, ut in Barbaris plerisque.

Cæsalpinus nomina Hetrusca pro Latinis libenter, sed male, recepit.

I.
Germanica.

Anblatum *T.*	*Squamaria Rv.*
Brunella *T.*	*Brunella T.*
Beccabunga *Rv.*	*Veronica.*
Bovista *D.*	*Lycoperdon T.*
Gale *T.*	*Myrica.*
Kremlinga.	*Agaricus.*
Morchella *D.*	*Boletus.*

Belgica.

Cracca *Rv.*	*Vicia.*
Crupina.	*Centaurea.*

Gallica.

Amanita *D.*	*Agaricus.*
Armeria.	*Dianthus.*
Bugula *T.*	*Ajuga.*
Calcitrapa *V.*	*Centauria.*
Doria *D.*	*Solidago.*

Hispanica.

Bardana.	*Arctium.*
Camarinna *Pt.*	*Empetrum T.*
Scorzonera *T.*	*Scorzonera.*
Sarsaparilla.	

Italica.

Belladona *T.*	*Atropa.*
Belle vedere.	*Chenopodium.*
Crespinus.	*Berberis.*
Galega.	*Galega +.*
Pulsatilla.	*Pulsatilla.*

Anglica.

Percepier *D.*	*Aphanes.*

Suecica.

Knawel *Rp.*	*Scleranthus.*
Appel *Pk.*	

Russica.

Badiaga *Bx.*	*Spongia.*

II.

Barbara.

Acajou *T.*	*Anacardium.*
Adhatoda *T.*	*Justicia Hs.*
Abutilon *T.*	*Malva.*
Alhagi *T.*	*Hedysarum.*
Alkekengi *T.*	*Physalis.*
Alcanna.	*Lawsonia.*
Ampanna *Pn.*	*Borassus.*
Amberboi *V.*	*Centauria.*
Azedarach *T.*	*Melia.*
Ahouai *Pl.*	
Arapabaca *Pl.*	*Spigelia.*
Bihai *Pl.*	*Musa.*
Bonduc *Pl.*	*Guilandina.*
Bammia *Rv.*	*Trionum.*
Beidalzar *Kn.*	
Berberis *T.*	*Berberis.*
Bulbonac *Rp.*	*Lunaria.*
Behen *Rp.*	*Cucubalus.*
Ceterac.	
Caapeba *Pl.*	*Cissampelos.*
Carthamus *T.*	*Carthamus.*
Codda panna.	*Corypha.*

Cakile *T.*	*Raphanus.*
Cainito *Pl.*	*Chrysophyllum.*
Caraguata *Pl.*	*Tillandsia.*
Cujete *Pl.*	*Crescentia.*
Camara *Pl.*	*Lantana.*
Cururu *Pl.*	*Paullinia.*
Calaba *Pl.*	*Calophyllum.*
Ceiba *Pl.*	*Xylon.*
Courbaril *Pl.*	*Hymenæa.*
Doronicum *T.*	*Doronicum.*
Dachel *Pn.*	*Phœnix.*
Datura.	*Datura.*
Esula *Rv.*	*Euphorbia.*
Guajava *T.*	*Psidium.*
Guajacum *T.*	*Guajacum.*
Guazuma *Pl.*	*Theobroma.*
Guanabanus *Pl.*	*Anona.*
Hacub *V.*	*Gundelia.*
Harmala *T.*	*Peganum.*
Isora *Pl.*	*Helicteres Pk.*
Jocara.	
Inga *Pl.*	*Mimosa.*
Jabotapita *Pl.*	*Ochna.*
Icaco *Pl.*	*Chrysobalanus.*
Kali *T.*	*Salsola.*
Keiri *Rp.*	*Cheiranthus.*
Ketmia *T.*	*Hibiscus.*
Karatas *Pl.*	*Bromelia.*
Lilac *T.*	*Syringa.*
Luffa *Syris.*	*Momordica.*
Mays *T.*	*Zea.*
Martagon *Rp.*	*Lilium.*
Marrubium *T.*	*Marrubium.*
Manihot *T.*	*Jatropha.*

Me

›chia.	*Melochia* +.
ıcujá *T.*	*Passiflora.*
:ari *T.*	*Hyacinthus.*
ȝles *Pl.*	*Rhizophora.*
lei *Pl.*	*Mammea.*
bin *Pl.*	*Spondias.*
;anilla *Pl.*	*Hippomane.*
Pl.	*Musa.*
mbo *T.*	*Nymphæa.*
ıdiroba *Pl.*	*Fevillea.*
ja *T.*	*Carica.*
n *Rv.*	*Nicotiana.*
noclit *T.*	*Ipomœa.*
›arbarum *T.*	*Rheum.*
c *Pl.*	*Morinda V.*
ndapana.	*Caryota.*
ın.	
:a *Pl.*	*Achras.*
la-panna.	
;a *Pn.*	*Coccus.*
etum.	
ı.	*Crateva.*
a.	*Lichen.*
a.	*Yucca* +.

230. *Nomina generica plantarum cum* Zoologorum *&* Lithologorum &c. *nomenclaturis communia, ſi a Botanicis poſtea aſſumta, ad ipſos remittenda ſunt.*

Cum quis in proprium uſum trahit, quod alterius eſt, furtum committit; male itaque agunt Botanici, Zoologi, vel Lithographi, dum ſibi invicem propria auferunt, illegitima methodo.

Retineat quiſque ſuum; Quique prior fuit tempore, prior ſit loco.

Quæ & quanta hinc confuſio orta ſit, vident vel ſubridentes pharmacopœorum ſervi; an hi immerito derident nos? Præſcribat quis aquam Elephantis, Leonis, Onagræ, Tigridis, &c. Quis leviter ſanus crederet hanc deſumi e plantis? Riſere toties ſtudioſi, qui vix limina Accademica calcarunt, quoties Elephantem cum Columna & Tournefortio dixerim eſſe plantam; & juſte riſerunt me!

Reſtituantur itaque nomina, a Botanicis poſterius aſſumta, adque ſuum forum remittantur omnia, niſi de quibuſdam circa tempus poſſeſſionis ambigeretur; tum forte in Botanicis retineri poſſent, ſi ſuperflua eſſent in altero foro.

Animal dicatur in Zoologicis.

Taxus.	*Meles.*
Acanthus.	*Paſſer.*
Oenanthe.	*Motacilla.*

Pha-

Phalaris.	*Passer.*
Phœnix.	*Hypotheticum impossibile.*
Urtica.	*Medusa.*
Ranunculus.	*Rana.*

Sunt qui putant res egregie distinctas esse duabus modo literis in fine mutatis, quæ declinatæ magis confundunt. e. gr.

Acanthus planta.	*Acanthis* Avis.
Buglossum.	*Buglossus* Piscis.
Spina.	*Spinus* Avis.
Ochrus.	*Ochra* Fossile.
Spergula.	*Spergulus* Avis.
Muscus.	*Musca* Insectum.
Cynoglossum.	*Cynoglossus* Piscis.
Lamium.	*Lamia* Piscis.
Perdium.	*Perdix* Avis.
Ampelis.	*Ampelis* Avis.

Quadrupedia.

Agnus.	*Vitex.*
Castorea.	*Duranta.*
Chamæleon.	*Carthamus.*
Cynocephalum *Pn.*	*Antirrhinum.*
Elephas *T.*	*Rhinanthus.*
Erinaceus *D.*	
Erinacea *T.*	
Lupulus *T.*	*Humulus.*
Leo *Const.*	*Orobanche.*
Onagra *T.*	*Oenothera.*
Taxus *T.*	*Taxus.*
Tigris.	*Sisyrinchium.*

Aves.

Acanthus *T.*	*Acanthus.*
Ampelis *Ds.*	*Vitis.*
Aſter.	*Aſter.*
Cucullus *Pln.*	*Cucubalus.*
Cyanus.	*Centauria.*
Glaucium *T.*	*Chelidonium.*
Lagopus.	*Trifolium.*
Linaria *T.*	*Antirrhinum.*
Luteola *T.*	*Reſeda.*
Meleagris.	*Fritillaria.*
Oenanthe.	*Oenanthe.*
Pelecinus *T.*	*Biſerrula.*
Pſittacus *Hs.*	*Amaranthus.*
Perdium.	*Parietaria.*
Phalaris.	*Phalaris.*
Phœnix.	*Phœnix.*
Salicaria.	*Lythrum.*
Spergula.	*Spergula.*
Spina.	*Carduus.*
Struthium.	*Reſeda.*

Piſces.

Adonis.	*Adonis.*
Argentina.	*Potentilla.*
Bugloſſum *T.*	*Anchuſa.*
Cynogloſſum.	*Cynogloſſum.*
Draco.	
Delphinium.	*Delphinium.*
Hippuris.	*Hippuris.*
Hypogloſſum.	*Ruſcus.*
Lamium.	*Lamium.*

Mura

Muræna.	*Lavendula.*
Paſtinaca.	*Paſtinaca.*
Scorpioides *T.*	*Scorpiurus.*
Tithymalus.	*Euphorbium.*
Xiphium.	*Iris.*

Inſecta.

Accipitrina.	*Sophia.*
Aurelia.	*Gnaphalium.*
Ephemerum.	*Tradeſcantia.*
Eruca.	*Eryſimum.*
Forbicina.	*Verbeſina.*
Lens *T.*	*Cicer.*
Locuſta.	
Muſcus (*ca*).	
Phalangium.	*Phalangium.*
Pinguicola.	*Pinguicula.*
Ricinus.	*Ricinus.*
Scolopendrium.	*Aſplenium.*
Scorpius.	
Sphondylium *T.*	*Heracleum.*
Siliquaſtrum *T.*	*Cercis.*
Staphylinus.	*Staphylæa.*
Urtica.	*Urtica.*

Amphibia.

Natrix.	
Ranunculus.	*Ranunculus.*

Zoophyta.

Balanus.	
Concha.	
Phalaris.	*Phalaris.*

Lapides.

Afterias *Ren.*	*Gentiana.*
Conchites.	
Granatum.	*Punica.*
Heliotropium.	*Heliotropium.*
Hyacinthus.	*Hyacinthus.*
Molybdæna.	*Plumbago.*
Ochrus.	*Pisum.*
Othonna.	*Othonna.*
Plumbago.	*Plumbago.*
Suillus.	*Boletus.*

Cæleſtia.

Sol *Rp.*	*Helianthus.*
Iris.	*Iris.*

Terreſtria.

China.	
Tartaria.	
Molucca.	*Moluccella.*
Stœchas.	*Lavendula.*
Ternatea.	*Clitorea.*

Moralia.

Patientia.	*Rumex.*
Concordia.	*Agrimonia.*

231. *Nomina generica cum* Anatomicorum, Pathologorum, Therapeuticorum, *vel* Artificum *nomenclaturis communia, omittenda erunt.*

In antecedenti oſtendimus Zoologos, & Lithographos illicitas manus intuliſſe, vel Botanicos in eorum propria. Hic vero, quomodo Botanici ex aliis ſcientiis nonnulla mutuarint, patefaciamus.

Quæ magis abſurda eſſet concluſio, quam ſi quis ſtatueret Aſtragalum eſſe Epiglottidem, cum fructus habeat modo formam rudem; a ſimilitudine vel figura ad eſſe non valet conſequentia.

Soliti erant Veteres nominare plantas eodem nomine, quo morbum, quem curare credebant, contraria ſane ratione: oppoſita enim oppoſitis tolluntur.

Idem & valet in reliquis Therapeuticis & Artificialibus: exempli gratia, formulam præſcribam ex nominibus Botanicis, quas vel maxime ſtupidus pharmacopœorum famulus rideret.

℞. Priapi *A.*
Clitoridis *Br.*
Umbilici *Hk.*
Tunicæ *Rp.*
Auriculæ *Hk.* ana q. v.
Extrahantur c. Patientia per diem. Detur inſano.

vel

℞. Eſcharæ
Pſoræ ana M. 1.
Paralyſis
Paronychiæ
Sodæ ana P. j.
Sphaceli ℥iij.
Verrucas N°. ij.
Inciſa & contuſa extrahantur in Aqu. Cardiac. & Hepaticæ d. ſ.

℞. Calceolorum
Sagittarum
Virgarum
Solearum equinarum
Candelæ
Burſæ
Mitræ *Houſt.*
Camaræ q. ſ. f. quid velis.

Anatomica.

Arbor vitæ.	*Thuya T.*
Auricula *Hk.*	*Primula.*
Aſtragalus *T.*	*Aſtragalus.*
Barba Jovis.	
Criſta galli *Rv.*	*Rhinanthus.*
Coſta *D.*	*Hieracium.*
Clitoris *Br.*	*Clitorea.*
Epiglottis *Kn.*	*Aſtragalus T.*
Porus.	*Millepora.*
Tunica *Rp.*	*Dianthus.*
Umbilicus.	*Cotyledon.*
Priapus *A.*	*Nepenthes.*
Teſticulus *Sac.*	*Ranunculus.*

Pathologica.

Ægilops.	
Eſchara.	*Millepora.*
Ficus *T.*	*Ficus.*
Fungus.	
Lichen *T.*	*Lichen.*
Paronychia *T.*	*Herniaria.*
Paralyſis.	*Primula.*

ella.	*Brunella T.*
l.	*Scabiosa.*
Lob.	*Salsola.*
celus *Ds.*	*Salvia.*
ıca *Lob.*	*Lampsana.*

Therapeutica.

ıica.	*Achillæa.*
ium.	*Tussilago.*
lium *Rv.*	*Justicia.*
:hrum *Ds.*	*Bryonia.*
.aca *T.*	*Leonurus.*
tica.	*Hepatica.*
ıorrhoidalis *Ald.*	

Artificialia.

Hk.	*Thlaspi.*
ıra *Pl.*	*Lantana.*
:olus *T.*	*Cypripedium.*
ıa.	*Helianthus.*
ela *Rj.*	
rbita *T.*	*Cucurbita.*
m equinum *T.*	*Hippocrepis.*
ipula *Rp.*	*Silene.*
avis *T.*	*Neottia.*
Vk.	*Biserrula.*
equina.	*Hippocrepis.*
a.	*Sagittaria.*
.	*Solidago.*

232. *Nomina generica* contraria *speciei alicui sui generis, mala sunt.*

Difficillime omnino fateor nomina generica imponi posse plantis, quæ non erunt contraria alicui speciei, cum primæ inventæ plantæ sui generis communiter nomen assignare tenemur, reliquarum, non detectarum, etiamnum ignari; quanta itaque potest, adhibeatur sagacitas, ultra quam progredi non datur.

Quæ incommoda ab oppositis & omnino contrariis profluant nominibus, cuicunque per se patet; nam si plantam ex regulis systematicis, ante a me non visam, reduxissem ad Classem, ordinem, & genus, tumque observarem nomen exacte contrarium esse proprietati plantæ, nonne tum cum ratione hæsitarem, meque non quæsitum obtinuisse genus, sed aliud crederem?

Unifolium semper in caule gerit duo folia, licet radicalia (hinc inde, ut in maxima plantarum parte) solitaria, per terram sparsa sint.

Bidens a seminibus palea duplici coronatis dicta, in plerisque vero tres vel quatuor profert denticulos.

Convolvulus in plurimis speciebus caule volubili instruitur, unde dictus; in paucis autem erecto. Hinc fuere, qui ob solum nomen prius impositum, novum ab istis speciebus, quæ caulem erectum proferunt, condere tentarunt genus: quasi nomina possent constituere genera, non vero genera desiderare nomina. Curiosa sane & ratio & theoria! Summa sane vel Doctrina vel Ignorantia!

Cyanus

Cyanus eſt color cæruleus. In Cyani genere communiter cærulei ſunt flores: dantur & varietates floribus albis, quæ contrariantur nomini; hinc cavendum, ne a colore floris inepte deſumantur nomina, ſaltem non a cæruleo vel purpureo colore, qui facillime in album variat.

Holoſteum Plin. 27. c. 10. ſine duritie eſt herba ex adverſo a Græcis appellata, ac ſi quis diceret fel dulce: ſic hæc per antiphraſin mimime oſſea. vide *Voſſium*, qui merito ridet nomina per antiphraſin dicta.

Chryſanthemum flore albo.	
Cyanus flore albo.	*Centauria.*
Piloſella glabra.	*Hieracium.*
Perfoliata foliis ſeparatis.	*Bupleurum.*
Holoſteum molle.	
Unifolium caule diphyllo.	*Convallaria.*
Pentaphylloides foliis pinnatis.	*Potentilla.*
Bidens ſeminibus tridentatis.	
Convolvulus erectus.	

233. *Nomina generica cum claſſium & ordinum naturalium nomenclaturis communia, omittenda ſunt.*

Veteres, qui vera ignorarunt genera, ſæpe integram claſſem ſub uno genere exhibuerunt, ut patet ex Filicibus, Muſcis, Fungis &c. Hæc nomina noſtro ævo non ſunt generica, ſed ordinum nomenclaturæ.

Dico jam me non vocare poſſe, ſi Muſci novum genus adinvenirem, hoc novum *Muſcum*, eam ſcilicet ob-

ob caussam, quod nullum aliud idem nomen gerat, cum omnia istius ordinis naturalis sint Musci. Eadem est ratio cum classibus. Patet hoc ab exemplo e Zoologicis mutuato. *Fera* est nomen ordinis, nulli generi nomen appropriatum; si novum genus istius ordinis invenirem, non possem hoc novum Feram vocare.

Nec, si plantæ genus novum denominarem; quod novem vel decem gauderet petalis, istud Enneapetali vel Decapetali nomine apte enuntiarem; cum ejusmodi nomina sunt generalia nimis, & ab auditore non pro generico, sed classico facile conciperentur.

Solitus erat *Petiver* imponere ejusmodi nomina peregrinis suis plantis, quibus quidem aliquid, dum classem allegavit, dixisse videbatur: sed cum classes omnes tam diffusæ & amplæ sint, pauci inde sapere potuere, at longe facilius retinuisset singulare aliquod, aures feriens & sensus, nomen.

Universalia ista nomina, quæ ab eodem *Petivero* multoties imposita sunt, nulla re ipsa sunt; longe castiores fuere Veteres in suis nominibus.

Ordinum.	*Universalia.*
Muscus.	Planta.
Fungus.	Arbor.
Alga.	Frutex.
Filix.	Suffrutex.
Palma.	Herba.
Lilium.	Vegetabile.

234

234. *Nomina generica e rebus domesticis similibusque* Diminutiva, *minus placent.*

Difficultatem & laborem conficiendi nomina generica vario modo facilitare excogitavit segnities: quae, cum praevideret rudia omnino, & absurda nomina mox se proditura, levi flexura ad finem posita barbariem occultare voluit, censoremque eludere. Quis non rideret, si plantam vocarem *Calceum* vel *Lupum*, sed si diminutivum fiat, non omnes capiunt? dicatur itaque *Calceolus* vel *Lupulus*; egregia ratio! optimum asylum!

In *US* itaque terminata diminutiva mala sunt omnia, cum *Lupulus*, & *Calceolus* sint absolute aequivoca, & intelligi possint de parvo Lupo, & parvo calceo.

In *LA* vero potius admitterem, quatenus minus aequivoca, ut in *ula*, *ella*, *iola*, modo non ab alius plantae nomine diminutiva facta.

In US terminata.

Calceolus.
Lupulus.
Ranunculus.

In LA terminata.

Asperula.
Radicula.
Spergula.

Primula.
Craſſula.
Serratula.
Rorella.
Coronella.
Crucianella.
Gratiola.
Corrigiola.
Radiola.
Mitreola.

235. *Nomina generica* adjectiva *ſubſtantivis pejora ſunt.*

Non dixi nomina hæc adjectiva abſolute excludi, ſed tantum ſtatui ea reliquis inferiora cenſeri debere.

Et quamvis coacti fere ſimus retinere Veterum impoſita, ne vel nimiam videremur introducere mutationem, nimiſque rigidi eſſe rerum cenſores, per nos perſiſtant hæc dudum confecta: tamen quod ejuſmodi in poſterum non effingantur, eſt quod monemus.

Si ulla nomina late nimis derivata ſunt, certe talia; & poſſet forte longe propius peti derivatio & metaphora nominis.

Vidiſtis mox quid ſentiendum de nominibus a *Regione* petitis. Eadem ſunt, ac ſi novis generibus imponerem nomina: Amſtelædamenſen, Londinenſem, Anglam, Germanam, Danam; quaſi in his locis tantummodo hæc exiſteret, non alia planta: involvit dein maximam æquivocationem; quis harum ignarus ſciat quid intelligam per Perſicam, Armeniacam, Mol-

Moldavicam; an Feminam, Felem, vel plantam.

Eadem ratio eſt cum plantis a *Virtute* dictis. e. gr. *Hepatica*, *Pulmonaria*, *Veſicaria*, quaſi hæc, non alia eſſet ejuſdem effectus; videtis Medicos minus Botanicos ſemper in morbis Hepaticis præſcribere Hepaticam, in Hernia Herniariam &c. quaſi hæ plantæ per excellentiam ſic dictæ ſint, & facillime in his caſibus in memoriam incidant, licet nil minus quam tales ſint.

Nec melioris ſortis ſunt plantæ ab *Attributis* propriis homini, vel animalibus ſolis dictæ: cum his idem eſt, ac ſi novam quandam dicerem ob ſpinas *Iratam*, ob flores pulcherrimos *Hilarem*, ob florendi actum per noctem *Nocturnam*; quam abſurda non hæc forent?

Quæ in *Aria* deſinunt, facilius admitterem, cum præſtantiora noſtro ævo e latina vix ſperare fas ſit.

a Regione.

Lycium.	
Armeniaca *T.*	*Prunus.*
Perſica *T.*	*Amygdalus.*
Carvi *T.*	
Agaricus *D.*	
Liguſticum *T.*	
Moldavica *T.*	*Dracocephalon.*
Medica *T.*	
Patagonica *D.*	*Patagonula.*
Bermudiana *T.*	*Siſyrinchium.*
Thapſia *T.*	
Cydonia *T.*	*Pyrus.*
Opuntia *T.*	*Cactus.*
Colchicum.	
Caſtanea *T.*	*Fagus.*

Parnaſſia *T.*	
Nardus. *	
Betonica.	
Sabina.	
Rhodia *C. B.*	*Rhodiola.*

a Virtute.

Medica *T.*	
Hepatica.	
Pulmonaria *T.*	*Pulmonaria.*
Veſicaria *T.*	*Alyſſum.*
Herniaria.	
Saxifraga.	
Scabioſa.	
Vulneraria.	*Anthyllis.*

ab Attributis.

Impatiens.	
Mirabilis.	
Clandeſtina *T.*	*Lathræa.*
Superba.	*Dianthus.*
Imperatoria.	
Glorioſa.	
Succiſa.	*Scabioſa.*
Craſſa *Rv.*	*Stapelia.*
Angelica.	
Paſſerina.	
Sagina.	

In ARIA desinentia.

Arenaria.
Clavaria.
Capraria.
Cochlearia.
Convallaria.
Coriaria.
Coronaria.
Craniolaria.
Crotalaria.
Dentaria.
Fragaria.
Fritillaria.
Herniaria.
Lunaria.
Lunularia.
Matricaria.
Parietaria.
Pulmonaria.
Sagittaria.
Saponaria.
Scrophularia.
Scutellaria.
Sertularia.
Squamaria.
Subularia.
Utricularia.
Uvularia.
Vulneraria.

236. *Nominibus genericis non abuti decet ad* Sanctorum, *hominumque in alia arte* Illustrium *memoriam conservandam, vel favorem captandum.*

Seram qui obtinuit nominis sui apud Posteros gloriosam & honestam memoriam, illum dico summum honorem obtinuisse, quem mortalis exoptare queat, usque dum major mihi demonstretur ullus alius. Pretium & acquirendi difficultas pendent ita a se invicem, ut separari nullo modo queant; leviter enim sani & dementis esset aureum pro obolo objicere; frivolum esset, nomen cujusdam plantis in-

ſcribere æternis literis in perpetuam memoriam leviſſimam ob cauſam.

Debet itaque is, qui immortalem hanc affectatur gloriam, eam ſibi comparare ſtudio, labore, ſudore per maximam vitæ ſuæ partem.

Dulcia non meruit, qui non guſtavit amara.

Hanc dare æternam nominis gloriam non dependet ab unius Botanici, non a dantis vel offerentis facilitate; ſed confirmari debet a viventibus & futuris Botanicis omnibus, qui juſte revocare poſſunt, quod injuſte datum.

Quis alioquin non ſtuderet ab aliquo Botanico tantam ſibi redimere nominis gloriam? Quisnam tandem Botanicorum non, ut hanc offerret, exoraretur a Magnatibus?

Obſtupeſco certe, dum adſpicio qua audacia, quaque temeritate *Petiver*, ut alios taceam, Hortulanis, Monachis, Affinibus, Amicis, ſimilibuſque ſplendida nimis & pretioſa infantibus objecerit aurata dona; hæc data nulla ſunt, niſi riſus & fabula poſteris.

Quid Anatomici, Chirurgi, Pharmacopœi, Therapeutici, qua tales in Botanicis? & quem ipſis debeamus hic honorem? Quis Botanicorum, qua talis, in horum foris immortali cumulatus ſit unquam memoria? certe nec fuit, nec debuit ullus; ergo valet vi oppoſitorum conſequentia, quod quiſque permaneat intra ſuæ activitatis ſphæram.

Rejicio itaque nomina hæc Sanctorum, Variorum, Illuſtrium, Medicorum, eaque extra provinciam Botanices præſcribo: nec tamen ideo immanitate Barbarus ero: nam licet extremis natus in oris, & ſepoſitus, nihilominus ad me tantorum Anatomico-

rum,

, & Medicorum nomina percrebuere: profiteor ta- non in Botanicis. *PONT. diss.* 203. i qui sint horum in vivis adhuc, sique posthac nto honore dignos præstent, primus ero, qui no- a eorum revocet, defendat; salus enim Botanices & augmentum, quæ summa mihi est amicitia. omano-Catholicæ religioni addicti Botanici Ve- s plantam unicam singulo suo Sancto sanctam con- arunt; ab his recessere Romano-Catholici Recen- es, & Systematici, ac Botanici omnes. Plura m qui velit exempla, adeat *J. BAUHINUM* *Plantis a Divis Sanctisve nomen habentibus*; & *NCQUETUM de nominibus Barbaris.*

α. Sanctorum.

ba Sanct. Trinitatis.	*Hepatica.*
—— Alberti.	*Erysimum.*
—— Antonii.	*Epilobium.*
—— Benedicti.	*Geum.*
—— Christophori.	*Actæa.*
—— Gerardi.	*Ægopodium.*
—— Georgii.	*Valeriana.*
—— Guilielmi.	*Agrimonia.*
—— Johannis.	*Artemisia.*
—— Jacobi.	*Senecio.*
—— Kunigundis.	*Eupatorium.*
—— Ladislai.	*Gentiana.*
—— Laurentii.	*Sanicula.*
—— Pauli.	*Primula.*
—— Petri.	*Parietaria.*
—— Philippi.	*Isatis.*
—— Quirini.	*Tussilago.*
—— Ruperti.	*Geranium.*

——— Simeonis.	*Malva.*
——— Stephani.	*Circæa.*
——— Valentini.	*Pæonia.*
——— Zachariæ.	*Centauria.*
Sanct. Barbaræ.	*Eryſimum.*
——— Catharinæ.	*Impatiens.*
——— Claræ.	*Valeriana.*
——— Crucis.	*Nicotiana.*
——— Mariæ.	*Tanacetum.*
——— Othyliæ.	*Delphinium.*
——— Roſæ.	*Pæonia.*
Herb ſanct. Infantis.	*Rumex.*
Sanctus Carolus.	*Humulus.*
Claretta *Ruel.*	*Valeriana.*
Chriſtophoriana *T.*	*Actæa.*

β. *Variorum.*

Blaſia *M.*		*Monachus.*
Landonia *Pt.*		*Affinis Authoris.*
Leviſanus *Pt.*		*Theologus Anglus.*
Randalia *Pt.*		*Hortulanus Anglus.*
Seriana *Pl.*	*Paullinia.*	*Pater ord. minimor.*
Uvedalia *Pt.*	*Oſteoſpermum.*	*Theologus Anglus.*

γ. *Illuſtrium.*

Phelypæa *T.*	*Phelypæa.* +.	*Cancell. Galliæ.*
Poinciana *T.*	*Caſſia.*	*Præfectus Antillarum.*
Begonia *T.*	*Begonia.* +.	*Præfectus r. nauticæ.*
Buccaferrea *M.*	*Ruppia.*	*Senator Bononienſis.*
Bonarota *M.*	*Pæderota.*	*Senator Florentinus.*
Riccia *M.*	*Riccia.* *	*Senator. . . . . .*
Salvinia *M.*	*Marſilea.*	*Prof. Græc.*

Caroli

δ. *Medicorum.*

ırelia *Pn.*	*Ageratum.*	*Archiater Pontific.*
ıncisia *Pn.*	*Cotula.*	*Archiater Pontific.*
pia *M.*	*Papia.* +.	*Archiater.*
urentia *M.*	*Lobelia.*	*Profess. Bonon.*
ccinia *M.*	. . . . . .	*Prof. Anat.*
ıyschiana *B.*	*Hyssopus.*	*Prof. Anat. Amstel.*
eibomia *Hs.*	*Hedysarum.*	*Prof. Helmst.*
vatera *T.*	*Lavatera.* +.	*Medic. Tigurin.*
rea *Pt.*	. . . . .	*Pharmac. Angl.*
ıkia *M.*	. . . . .	*Pharmac. Lipsiens.*

37. *Nomina generica* Poëtica, Deorum *ficta*, Regum *consecrata*, *&* *eorum, qui Botanices studium* promoverunt, *retineo.*

i ulla Scientia maximis expensis expoli teneatur, certe Botanica illa est: Botanico enim necessaria t: α. Bibliotheca pretiosissima ob tabulas æneas. Libri fere omnes, qui unquam prodiere. γ. Horplantis vivis instructissimus, cum variis suis hynaculis, hypocaustis. δ. Commercia literaria per tom fere orbem. ε. Itinera in varias dissitas regiones. Sumtuosa educatio in pingendo, studendo, perendo, evolvendo, quæ tamen omnia, nisi natus Botanicus, vel acerrimo gaudeat ingenio, felicem anicum nunquam constituunt. Cumque quis dem Botanicus existat, nullum inde lucrum, nullos itus exportat: pauca & munera, quæ eum vocent, urrunt; hinc nisi Opulenti & Ditissimi Viri, Ro-

ges, & Magnates arti opem adferant, sumtibusque necessariis sublevent, pauci existerent Digni Botanico nomine.

Debemus itaque nos gratum testari animum, & intra forum nostrum in recenti perennique memoria istos retinere Viros, qui salutem reipublicæ nostræ promoverunt; Hi licet ne verbum, ne observationem ipsi communicaverint, tamen per alios aptos ista nobis attulere observata, quæ Magnatum liberalitate destituti, apti præstarent nunquam.

Immortalis itaque memoriæ Imperatores & Reges erint, qui Hortos Publicos condidere, Professiones Botanicas instruxere, in exteras terras Botanicos Botanices causa emisere, inter quos omnes præ reliquis eminet Ludovicus XIV. Magnus, nobis certe Maximus.

Promotores sancti nobis habendi, qui privatis opibus arti opem tulerunt: uti, Princ. *Borbonius*; Magnates *Maurocenus*, *Sherardus*, *Beaumontius*, *Cliffortius*, *Pereskius*, *Bosius*. Non ipsis nimium dedisse videamur, si plantæ nomen offeramus: tamen plus honoris, immortalem scilicet memoriam, nostra innocenti arte reportant, quam si statuas vel templa exstruerent, arces, aut urbes conderent.

Inventores, qui multas detexerunt plantas novas, unicam pro se retinere posse, justus judex vix negaret.

Medicorum Veterum nomina plantis, quæ imposita, retineo, cum & illi sua sub epocha clara extitere sidera.

Regum Veterum itidem sancta habeo nomina, cum isti, dum Imperantes erant, licet olim, artis nostræ æstimatores fuere.

Poetica retineo, cum insignes communiter fuere Viri,

Viri, nomen a Poetis famigeratissimum qui obtinuere.

Divino autem nomine inclaruere, qui ob sapientiam, Doctrinam, Inventum, se apud Veteres immortali nomine dignos præstitere.

α. Poëtica.

Andromeda.
Adonis.
Actæa.
Canna.
Circæa.
Crocus.
Daphne.
Hyacinthus.
Isis.
Mentha.
Myrsine.
Narcissus.
Phyllis.
Smilax.
Syringa.

β. Deorum.

Apollinaris.	*Apollinis inventum.*
Atropa.	*Atropos una furiarum.*
Dryas.	*Dryades Deæ quercuum.*
Hymenæa.	*Hymenæus Deus conjugii.*
Ixora.	*Ixora Deus Malabarorum.*
Mercurialis.	*Mercurii inventum.*
Musa.	*Musæ studiis consecratæ.*
Najas.	*Najades Deæ aquarum.*

Nym-

Nymphæa.	*Nymphæ Deæ aquarum.*
Nyssa.	*Nyssa Nympharum una.*
Serapias.	*Serapias Deus lasciviæ Alexandrin.*
Satyrium.	*Satyri Dii sylvarum lascivi.*

γ. Regum.

α. Clymenum.	*Clymenus Rex.*
Eupatorium.	*Eupator, Mithridates?*
Gentiana.	*Gentius Rex Illyriæ, inventor.*
Lysimachia.	*Lysimachus Reg. Sic. Agathoclis filius.*
Pharnaceon.	*Pharnaces Rex.*
Telephium.	*Telephus Rex Mysiæ.*
Teucrium.	*Teucer Rex Trojæ, inventor.*
Valeriana.	*Valerius Rex.*
β. Artemisia.	*Artemisia Regis Mausoli uxor.*
Althæa.	*Althæa Reg. Oenei, uxor, Calcedon.*
Helenium.	*Helena Regis Menelai uxor, Spart.*
γ. Bellis.	*Belli Regis Daniæ filii.*
δ. Carlina.	*Carolus V. Magnus Imper. Germaniæ.*
Borbonia.	*Borbon Gaston, Ludov. XIV. patruus.*
Eugenia.	*Eugenius Princeps Sabandiæ.*

δ. Medicorum.

Asclepias.	*Æsculapius Princeps Medicorum.*
Achillæa.	*Achilles Centauri discipulus.*
Athamanta.	*Athamantis inventum.*
Centaurea.	*Centaurus Latinis.* } idem.
Chironia.	*Chiron Græcis.* } idem.
Euphorbium.	*Euph. Jubæ Reg. Mauritaniæ medicus.*
Heracleum.	*Heraclides, Hippocratis pater.*
Musa.	*Musa Anton. Augusti Cæs. medicus.*
Melampodium.	*Melampus medicus græcus.*
Pæonia.	*Pæon Herculis medicus. Hom. Od. ς.*

Pro-

ε. *Promotorum.*

ıonia.	*Bignon. Abb. Præſ. S. Gall.*
ːa.	*Boſe Senator Lipſienſis.*
ſortia.	*Clifford Nob. Belga. J. V. D.*
.enia.	*Gakenholſius Prof. Helmſt.*
ırocena.	*Maurocenus Senator Venet.*
'ea.	*Petre Nobilis Anglus.*
ıskia.	*Pereskius Senator Aquiſextienſis.*
'ardia.	*Sherard Conſul. Smyrnæ.*

ζ. *Inventorum.*

ıia.	*Brown Chirurgus Anglus.*
inſonia.	*Collinſon Mercator Londinenſis.*
'tonia.	*Clayton Merc. Angl. in Virginia.*
ːsbæa.	*Catesby Angl. peregr. Carolinæ.*
ɔtiana.	*Nicot Legatus Galliarum 1560.*
ıcena.	*Sarracenus Prof. Bot. in America.*

3. *Nomina generica ad Botanici bene meriti memoriam conſervandam conſtructa, ſancte ſervo.*

ıllus e meis Aphoriſmis adverſarios alliciat, certe hic, ut prævideo: quum omnes, imo vel Boi, qui vix limina Rei Herbariæ calcarunt, ſi hic s non ipſis jamjam acceſſerit, eum aliis invi:. Et quam multi exſurgant Vaillantii, qui planibi adſignatam primo magni æſtiment, aliis conſimiles

ſimiles honores offerant: at viſo genere proprio, minus certo, nec ab aliis recte ſeparato, (quamvis errarent in proprio genere) transformatur mox mira metamorphoſi amor in invidiam, quæ ipſis antea honos, jam macula Botanices erit; quæ extruxerunt quondam fauſte, diruunt crudeles, reædificant, nec meliora condunt.

Argumentum adverſariorum quod novi, hoc unicum eſt: Nomen & planta ſunt duæ ideæ, quæ ita conjungi debent, ut nullo modo ſeparentur; hoc ut fiat, debet planta manum præbere nomini, nomenque reciproce plantæ, dum nomen gaudet reciproce ratione denominationis; inter botanicum & plantam cum nulla ſit connexio, nulla etiam ratio denominationis. Ergo mala.

Reſponſum iis ſit. Qui attente examinat omnia nomina generica, ipſi patebit non quinquageſimum horum notam aliquam eſſentialem generis, vel commune ſpeciebus omnibus attributum continere, ut ulla fiat connexio; Ergo ſi omnia nomina generica, quæ non annectuntur plantæ, quis velit rejicere, novaque condere, quæ digna ſunt, ſit argumenti locus. Hoc quum nullum præſtare poſſe prævideo, dico me potius ſervare velle nomen, quod nullam cum genere obtinet connexionem, quam quod contrarium eſt alicui ſpeciei ſui generis, uti numeroſa exiſtunt; communiter enim impoſita fuere nomina generica primæ detectæ ſpeciei ſui generis, ſecundum notam, quam hæc prima præbuit: reliquæ vero poſtea inventæ eandem non ſubminiſtrarunt. Parum dein refert, unde deſumatur nomen genericum, cum omne gaudeat ſuo charactere, ſua definitione; quid Anglia cum Angelo? An Petrus erit petræ inſtar durus? Licet itaque, ubi nomen eſſentiale inveniri nequit, unde placet, nomen

omen quærere, absque damno Botanices. Ergo præ ie fero, quod prius exstirparem omnia nomina generica, quæ essentiam generis in se non continent, quam nicum a Botanico bene merito.

Connexio nominis, a Botanico derivati, cum planta, nulla vulgo creditur; at, qui vel leviter in Historia literaria versatus est, facile vinculum, quo connectat nomen, & plantam reperiet, imo tanta cum suavitate, ut e memoria decidat nunquam. e. gr. pauca proponam.

Bauhinia foliis est bilobis, vel quasi duobus ex eadem basi enatis, a nobili isto Fratrum pari Bauhinis.

Scheuchzeria est graminea & Alpina, a celebri isto Fratrum pari Scheuchzeris, quorum alter in Graminibus, alter in Alpinis Plantis excelluit.

Rivina est arbor sempervirens, semperflorens, semper fructum ferens, a florentissimo sui ævi Botanico dicta.

Pisonia est arbor spinis horrida; horrenda certe memoria Viri, si vera, quæ Marcgravii affinis objicit Pisono, quod Pisonus sua omnia a Marcgravio post mortem habuerit &c. vide & confer ipse objectiones, confer & scripta Marcgravii cum Pisonis.

Commelina floribus tripetalis, petalis duobus speciosis, tertio non conspicuo; a duplici Commelino; tertius enim ante fata nil præstitit in Botanicis.

Dalechampia planta diversis floribus, ut diversi authores Historiæ Lugdunensis.

Dorstenia, cujus flores minus spectabiles, quasi obsoleti vel antiqui, ut Dorstenii opus.

Hermannia flores profert distinctissimos ab omnibus aliis; natione Africana; a Botanico, qui distinxit se ab aliis sua doctrina, suo labore; quique Afri-

canæ

canæ Floræ januas aperiit, cujus palatium intravit, ejusque gazophylacio satur exiit.

Hernandia arbor Americana, foliis omnium arborum speciosissimis, floribus minus evidentibus; a Botanico, cui summa obtigit fortuna, qui summum habuit stipendium, ut Americæ naturalia investigaret: utinam fructus respondisset impensis!

Magnolia arbor foliis & floribus speciosissimis, a splendidissimo Botanico.

Plukenetia planta floribus maxime singularis structuræ, ut Plukenetius inter Botanicos.

Plumieria arbuscula Americana, floribus fulgentissimis, uti Plumier inter Botanicos Americanos.

Burmannia planta Zeylanensis duplici spica, cum author suos labores adjunxerit Hermanno de plantis Zeylanicis.

Dillenia flore & fructu omnium speciosissimo, ut Author inter Botanicos.

Gronovia planta scandens, attrahensque plantas omnes; a Viro, qui in colligendis plantis paucos pares habuit.

Milleria planta Americana, cujus calyx arcte clauditur, semenque unicum, alterumve undique involvit, a Viro, qui in conquirendis seminibus Americanis raris, studioseque ea servandis & communicandis multam impendit operam.

Knautia flore regulari, e flosculis irregularibus, seminibus corio tectis: a Viro, qui in regularitate & irregularitate florum, seminibusque nullis nudis, salutem Botanices studiose quæsivit.

Kæmpferia planta apud Japonenses celebris, a Kæmpfero descripta: a Viro, qui de Japonicis præ reliquis meruit.

Linnæam dixit Cel. Gronovius plantam Lapponicam,

cam, depreſſam, vilem, neglectam, brevi tempore florentem, a conſimili ſuo Linnæo.

Has & ſimiles ſi nobis ipſis formemus ideas, luſus inſtar oblectabilis tractatur Scientia noſtra, præſertim a Tyronibus, & juvenilibus in annis.

Neceſſe eſt inſuper unicuique Botanico, ut hiſtoriam artis, quam tradit, teneat, ſimulque Authores omnes cum ſuis nominibus noſcat, eaque memoriæ mandet; hæc nomina, memoriæ tabulæ inſcripta, ſi plantis impoſita ſint, ſublevatur memoria, nec nova nomina generica iterum conficienda de novo, quæ memoriam onerent.

Qui ſtudiis vitam, quam vixerunt jucundiſſimam, impenderunt in aliis ſcientiarum partibus, cum aliquid egregii præſtiterint, eorum nomen rei præſtitæ ſemper addi ſolet; ſic in Medicis, Anatomicis, Pharmaceuticis, Chymicis, Chirurgicis &c. hinc Circulatio *Harvæana*, Glandulæ *Nuckianæ*, *Bartholinianæ*; *Peyerianæ*, *Warthonianæ*, Pancreas *Wirſungii*, Ductus *Pecquetii*, Antrum *Highmori*, Tubus *Torricellianus*, Pilulæ *Fracaſtorii*, *Ruffi*; *Mithridatium*, &c. Cur itaque denegabimus Botanicis omne præmium? omnes honores? omnem memoriam? O infauſto ſidere nata ſcientia abſque ullo præmio! Tu ſola!

Quot inſulæ a ſuis primis hoſpitibus Europæis nomina non habuere? imo quarta pars orbis, a levi homunculo *Americo*, quod nullus ipſi diſputaret nomen, obtinuit.

Quis neget inventori inventi partem? Quis Botanicorum clarus exſtiterit, qui non, vel multas invenerit, & detexerit novas plantas (ut Plumier, referente Tournefortio, ſolus plus quam 900 novas ſpecies) vel artis fundamenta exſtruxerit? Ab inventore tamen plantas denominare non ubique locum con-

cedit Scientia, nisi novum genus, ubi nec facile alia reperiri potest nota. Nonne itaque idem sit, sive inventori partem inventi concedam, sive ejusdem pretium?

Quid quærunt mortales in globo hocce lubrico & horario magis, obtenta supellectili ad vitam maxime necessaria, quam quod levis modo & honesta recordatio nominis, computrescente infirma nostra &, post fata, nauseosa machina, perveniat ad posteros, duretque per aliquot dies ulterius? Quot Heroes, quot Reges & Imperatores, quot Fortes & Strenui non hanc ob causam solam ingluviem furentis Bellonæ incurrerent, ut modo posteris nomen eorum esset fabula, & cum fabula memoria? cur non idem Botanicis, qui nec minora ausi sunt.

Quinam labores, quænam Scientia tædiosior & durior esset Botanica, nisi singularis aliquis & incantatus, nescio ipse qualis, amor nos sæpe in hoc studium raperet, ut plantarum amor sæpe superet amorem nostri ipsius. O bone Deus! dum aspicio fata Botanicorum, an sanos vel insanos in plantas eos dicam, hæreo profecto; exempla producam.

Ego juvenilibus in annis introeo deserta Lapponiæ, linguæ & moribus Lapponum non addictus, victito absque pane, & sale; sola aqua & carne; vitæ subeo discrimina in monte Skula, in Finmarkia, montibus glacialibus, a naufragio, inter nebulas; pedestri itinere sylvas & Alpes pertranseo, ut modo plantas legam pauperrimæ FLORÆ LAPPONICÆ.

Scheuchzerus dimittit commodam professionem, ut in Alpibus exclamaret, non omnibus volupe esse anhelos aëriosque conscendere, vel etiam superare montes, multa pati rerum, ipsius quoque sanitatis & vitæ discrimina; vincere famem, frigus, æstum, pluviam, saxa, lassitudinem: quæ omnia uno sæpe eodem-

eodemque die fuere obvia, & in itinere Alpino sese haud semel exhibuere gustanda.

Tournefortius redux gloriatur se Alpium juga, Pyrenæorum saltus, Hispaniæ recessus, Lusitaniæ ericeta, Belgii prata, & Britanniæ colles peragrasse: vix vero efflavit, antequam se beatum prædicat, quod mox potuerat, dimittere suam professionem, committere se spumanti mari, Turcis, Barbaris; milleque incurrere in discrimina, ut modo plantas legeret.

Plukenetius plantas divitiis omnibus præfert: nil parcit, ut raras modo depingat, in quas, ut fere nullus, sic arsit.

Clusius subit in itineribus difficultates, & mala omnia, ut plantas describat.

Paulli (Simon) inter lapides quærendo plantas, crurifragio se exponit.

Clutius (Augerius) per deserta vagans Barbariæ ter captus fuit, ter omni supellectili spoliatus.

Guilandinus in peregrinationibus Botanicis a piratis capitur, catenis ferreis ligatur: nec inde discessisset, nisi Fallopii ære redemtus.

Rumpfius rejicit summam sibi oblatam fortunam: incommoda subit omnia, ut Amboinæ rariora naturæ colligat, examinet, & describat, licet oculi inde cæcutiant, licet senex in atra nocte vivat ad mortem.

Barrelierus ex itineribus Botanicis asthma contrahens periit.

Michelius sero autumno instituit iter Botanicum, redditque corpus debile, pleuritidi & peripneumoniæ obnoxium, quibus accensis periit.

Cornacchinus (Horatius) gestiens videre plantas Alpium & insulæ Ilvæ, in ipsis diebus canicularibus, climate calido, accensa febre corripitur in juvenilibus annis, periit.

Rudbeckius (Ol. Pater) qui animo movebatur nunquam, videns duodecim tomos Camporum Elysiorum diu elaboratorum flamma auferri, tristatur, sensimque evanescit, & perit.

Sherardus (Guilielmus) consumens noctes diesque in elaborando Phytopinace, unde μαρασμὸν contrahens periit.

Vaillantius tempore autumnali conquærens Muscos, in tussim incidens tandem calculosam perit.

Hermannus in horto tempore hyemali sollicitus magis de plantis, quam corpore, ex itinere Africano & Zeylanico exhausto, peripneumoniam accelerat; perit.

Oldenlandus patriæ præfert raras plantas Capitis Bonæ Spei, ubi climatis insueti causa perit.

Plumier ter adit Americam, toties se bis infido Neptuno objicit, toties difficultates summas maris, climatis mutationes &c. vili facit, modo plantas colligat; nec hisce contentus, quarta vice adgreditur, perit.

Marcgravius non contentus Americanis spoliis, & Africam exhaurire tentat, ubi perit.

Lippi (Augustus) gradui Doctoratus peregrinationem in Ægyptum & Æthiopiam præfert, transfossus misere a sicariis in Abyssinia, perit.

Bannister Virginiæ perlustrans plantas, prærupta scandens, in loco lubrico titubans infelici lapsu conquassatus, perit.

Plures enumerare supersedeo; de quibus plena sunt Auctorum scripta: & quivis ipse scit, quot laboriosos dies, insomnes noctes, horas sibi ad alia necessarias, sumtus enormes impenderit, modo ut aliis inserviat,

sic

ſic vos non vobis. . . .
ſic vos non vobis. . . .
ſic vos non vobis. . . .
ſic vos non vobis. . . .

Puto itaque nil ſuperflui vobis accidere, ſi nomen veſtrum, memoriaque veſtra celebris reddatur per ea, quæ ſedulo, & ſummo cum ſudore peregiſtis. Ah! quam exiguam mercedem tantum reportat laboris, & quam acceptum munus ſit accipienti; tametſi enim veræ & genuinæ arboris vitæ, quæ ſenectutem veſtram retardaret, notitia perierit, herbæ nihilominus extant, refloreſcunt, & perenni gratitudine ſemper ſpirabunt ſuavem nominum veſtrorum memoriam, eaque marmore firmiora, Regum & Heroum diutius conſervabunt; Opes enim dilabuntur; Ædes nitidiſſimæ corruunt; Familia numeroſiſſima aliquando deficit; Civitates maximæ & Regna florentiſſima ſubverti poſſunt: at natura prius univerſa deleatur oportet, quam pereat vegetabile genus, & ignoretur ille, qui in Botanicis facem prætulerit. *Peuz.*

Heu! qualis labor ſine præmio! An vobis Amiciſſimi Botanici non arrideat, præmium quoddam in veſtra poteſtate habere, quo meritis occurrere queatis; quo egregios Viros excitare? Cur invideatis dare, quod abſque veſtro damno liceat? Si vobis inſcriptorum Botanicorum labores leves videantur, ex iſtis ſcopulis, ubi eorum præſtita fuere affixa, ea deſumere deberetis. Si quis itaque immanitate adeo Barbarus ſit, ut ipſis hæc invideat, deſtruat: ego non faciam; ſed modo, quæ mihi digna videntur, ſuadeo; veſtraque nomina ſancta habeo.

Incepere a Viris plantas nominare Hippocrates, Theophraſtus, Dioſcorides, Plinius, Juba; inſtitere Matthiolus, Cluſius, Petiver; continuarunt Plumierus,

Tournefortius, Boerhaave, Vaillant, Petitus, Ruppius, Dillenius, Pontedera, Michelius, Heisterus, Houstonus; Gronovius.

Plumier solus plura genera a Botanicis dixit, quam alii omnes: nec hæc invideo, sed longe præfero reliquis ejus barbaris omnino nomenclaturis. Dixi & *ego* plures ab Authoribus Botanicis; si me tam splendidum donum in indignum quendam abjecisse videatis, revocate justi judices, & ego revocabo; nimis enim multa uno eodemque tempore sese obtulere nova, ut facile in liberalitate nimia errare potuerim, quod ipse agnoscam: e. gr. *Thevetia*, *Thevenotia*.

Veteres quam magni denominationis honorem fecerint, patet exemplo *Euphorbiæ*, de qua Plukenetius (e Rolfinc. de purg.) Duo erant fratres Antonius Musa & Euphorbus; ille Augusti Cæsaris, hic Jubæ Mauritaniæ Regis medicus. Ille Augusto, jecinore vitiato, & ad desperationem redacto, contrariam & ancipitem medendi rationem præscribit, frigidis exterius, interius lactuca; re feliciter peracta Medico statua decreta est. Juba autem, ne suo Medico nil dedisse videretur, plantam Euphorbio dedit, deque ea integrum librum scripsit. Ubi jam *Musæ statua*? periit! evanuit! *Euphorbii* autem perdurat, perennat, nec unquam destrui potest.

In conficiendis nominibus genericis a Botanicis claris, derivatis, sequentia observanda sunt.

1. Desumenda erit nomenclatura ab eo Botanici nomine, quo inclaruit, a cognomine dicto, non vero prænomine e. gr.

Erronea.

Erronea.		*Genuina.*
Castorea Pl.	dicenda	*Duranta.*
Coa Pl.	———	*Hippocratea.*
Dantia Petit.	———	*Isnardia.*
Eresia Pl.	———	*Theophrasta.*
Guidonia Pl.		
Pittonia Pl.	———	*Tournefortia.*
Valdia Pl.	———	*Ovieda.*

Si enim a priori nomine authoris desumitur nomen plantæ, alius veniet Botanicus, qui a cognomine aliud nominat genus; ab uno viro duo diversa dicere genera ut superfluum, ita & erroneum. e. gr.

Duo ab uno.		*Alterum exclusum.*
Fagonia T. } *Guidonia* Pl. }	Guidon Fagon.	{ *Fagonia* T. { ? *Trewia* *.
Pittonia Pl. } *Tournefortia* Pn. }	Pitton Tournef.	{ *Tournefortia.* { *Anthospermum.*

2. Cavendum ne nomina cum aliis rebus æquivoca oriantur. e. gr.

Male.		*Bene.*
Alpina	(ab Alpibus)	*Alpinia.*
Castorea	(a Castore)	*Duranta.*
Raja	(a Pisce)	*Rajania.*

3. Facilitanda est nominis, quantum fieri potest, elocutio, ne durum, insolitum, asperum & barbarum nimis sonet. e. gr.

Durius.		*Facilius.*
Barreliera.	legatur	*Barleria.*
Hebenſtreitia.	———	*Hebenſtrettia.*
Siegesbeckia.	———	*Sigesbekia.*
Van Rheedia.	———	*Rhedia.*

4. Obſervandum, ut uniformia evadant, utque in *a* terminentur, ac ſi eſſent feminina & ſubſtantiva. e. gr.

Male.		*Bene.*
Breyniana Pt.	rectius	*Breynia* Pl.
Bontiana Pt.	———	*Bontia* Pl.
Ruyſchiana Pt.	———	*Ruyſchia.*
Bruniades Plk.	———	*Brunia.*
Lewiſanus Pt.	———	*Lewiſania.*

5. Detruncanda ſunt nomina nimis longa, ne ſeſquipedalia evadant. e. gr.

Male.		*Bene.*
Gundelsheimera	legatur	*Gundelia* T.

6. Imponenda talia nomina ſunt, ubi nulla alia nota facile ſuccurrit, nec ſynonymon dignum adeſt.

7. Juſte imponenda ſunt nomina talia, electa ſcilicet a Botanicis ſolum ſummis: hinc fiat hoc a maturioribus Botanicis, non a juvenibus vel Botanicis nuper excluſis; in his enim pruritus quidam ardet, qui in maturo viro exſtinctus eſt.

8. Aſſumenda eorum ſolum nomina, quæ antea nun-

nunquam imposita fuere generi: alias falsa evadunt hæc posteriora, & idcirco expungenda: prior enim loco, prior erit jure. e. gr.

Persistant.		*Excludantur.*
Cortusa Matth.	al. ejusdem nominis Pl.	*Thalia* *.
Cameraria Pl.	———————D.	*Montia* M.
Montia M.	———————H.	*Heliocarpos.* *
Cliffortia H. Car.	———————S.N.	*Kiggelaria.* *
Michelia G. Pl.	———————H.	*Pontederia.* *

9. Excludere unius nomen prius impositum, aliusque imponere memoriam, non rationi convenit, nisi prior loco absolute indignus sit. e. gr.

Persistat.		*Excludatur.*
Sherardia D.	. . . . .	*Dillenia* Hs.

10. Naturalibus generibus sunt nomina egregiorum Virorum inscribenda, ut persistant; artificialia enim & hypothetica genera tandem ad genera naturalia sua reducuntur, quibus reductis rejiciuntur & imposita nomina; hinc sequentes memoriæ rejectæ fuere per falsa genera. e. gr.

Blairia H.	est	Verbena.
Bernhardia H.	—	Croton.
Clymenum T.	—	Lathyrus.
Conringia Hs.	—	Erysimum.
Dodonæa Pl.	—	Ilex.
Gakenia Hs.	—	Cheiranthus.
Fevillea S. N.	—	Mimosa.
Jussieuia. H.	—	Jatropha.

Kæmpferia H.	eſt	Verbena.
Laurentia M.	—	Lobelia.
Meibomia Hs.	—	Hedyſarum.
Niſſolia T.	—	Vicia.
Penæa Pl.	—	Polygala.
Ruyſchiana B.	—	Hyſſopus.
Schelhameria Hs.	—	Cheiranthus.
Sherardia V.	—	Verbena.
Volkameria H.	—	Dracocephalum.
Zanonia Pl.	—	Commelina.

11. Retinenda eſt memoria clari Botanici, ſi antea impoſita generi artificiali, poſtquam hoc artificiale genus conjunctum fuit cum naturali, ſi nullum ſynonymon antiquius dignum ſit. e. gr.

Cardinalis *Rv.*	Lobelia	F. B. 231.
Rapuntium *T.*		F. B. 227.
Lobelia *Pl.*		F. B. 238.
Dortmanna *Rd.*		F. B. 237. 244.
Laurentia *M.*		F. B 236.
Periclymenum *T.*	Lonicera	F. B. 225.
Caprifolium *T.*		F. B. 222.
Xyloſteum *T.*		F. B. 232.
Chamæceraſus *T.*		F. B. 225.
Lonicera *Pl.*		F. B. 238.

Memoriæ Clarorum Botanicorum plantis inſcriptæ mihi ſanctæ ſunt omnes: ſanctæ & erint omnibus, qui rem herbariam amant & colunt. Claros ex operibus noverit unusquiſque, quidque ſingulus præſtiterit, omnibus in aprico eſt. Ab horum numero Martyres Botanices non excludo, licet fato præventi ſua publici juris non fecerint, uti Banniſter, Houſtonus,

 Lippi,

Lippi, Oldenlandus, Artedi, Cornacchinus; nec ab his exceptos volo Peregrinatores, qui dissitas terras Botanices caussa adiere; uti Surianus, Sarracenus, Clutius &c. En Clarorum memorias. *α.*

Vivos excitare Viros, aptosque stimulos addere, dum immortali gloria nomina plantis eorum inscribuntur, receptum a Tournefortio & Plumiero. Ego continuavi. Sic Garidellam Tournefortius dixit ante editum opus Garidelli. Quos nos, quos alii aptos exclamavere, vide lit. *β.*

Horum nomina persistant dum vivunt, post fata eorum Boni auxiliatrices operi addant manus, a quo si se subducunt, injustos diceremus omnes, qui horum nomina servant plantis inscripta.

Demortuorum ante præstita præstanda nomina propono lit. *γ.* quum ista nuda ex gratia persistant, quæque excludi possunt a quocunque; fuere infiniti plures docti Botanici, qui, dum doctiores videri voluere, a scriptis publicandis abstinuere, ne cum observationibus & suam doctrinam, credita inferiorem, proderent; hi sibi docti a nobis præmium non obtineant.

α. Memoria Clarorum Botanicorum.

PLANTA.		VIRI NOMEN.	NATIO.	INCLARUIT.
Æginetia	*	Ægineta *Paul.*		
Alpinia	Pl.	Alpinus *Prosp.*	Italus.	1592
Ammannia	H.	Ammannus *Paul.*	German.	1676
Artedia	*	Artedi *Petr.*	Suecus.	1735
Averrhoa	*	Averrhoës.	Arabs.	1149
Avicennia	*	Avicenna.	Persa.	
Banisteria	H.	Bannister *Joh.*	Anglus.	1680
Barleria	Pl.	Barrelierus *Jac.*	Gallus.	1714
Bauhinia	Pl.	Bauhinus *Casp.*	Helvetus.	1596
		——— *Joh.*	Helvetus.	1591

Bellonia

PLANTA.		VIRI NOMEN.	NATIO.
Bellonia	Pl.	Bellonius *Petr.*	Gallus.
Besleria	*	Beslerus *Basil.*	Germ.
Blairia	*	Blair *Patr*	Anglus.
Bocconia	Pl.	Boccone *Paul.*	Italus
Boerhaavia	V.	Boerhaave *Herm.*	Belga.
Bontia	Pl.	Bontius *Jac.*	Belga.
Breynia	Pl.	Breynius *Jac.*	Brabant.
Bromelia	Pl.	Bromelius *Ol.*	Suecus.
Brossæa	Pl.	Brossæus *Joh.*	Gallus.
Browallia	*	Browallius *Joh.*	Suecus.
Brunsfelsia	Pl.	Brunsfelsius *Ott.*	Germ.
Burmannia	*	Burmannus *Joh.*	Belga.
Cæsalpinia	Pl.	Cæsalpinus *And.*	Italus.
Camellia	*	Camellus *Jos.*	Anglus.
Cameraria	Pl.	Camerarius *Joach.*	Germ.
Catesbæa	Gr.	Catesby *Marc.*	Anglus.
Celsia	*	Celsius *Ol.*	Suecus.
Chomelia	*	Chomel . . .	Gallus.
Clusia	Pl.	Clusius *Car.*	Belga.
Clutia	B.	Clutius *Aug.*	Belga.
Columnea	Pl.	Columna *Fab.*	Italus.
Commelina	Pl.	Commelinus *Joh.*	Belga.
- - - - - -	-	*Casp.*	Belga.
Cornutia	Pl.	Cornutus *Jac.*	Gallus.
Cortusa	B.	Cortusus *Jac.*	Italus.
Cordia	Pl.	Cordus *Val.*	Germ.
Crateva	*	Cratevas. . . .	Græcus.
Crescentia	*	Crescentius *Pet.*	Italus.
Cupania	Pl.	Cupanus *Jac*	Italus.
Dalea	*	Dale *Sam.*	Anglus.
Dalechampia	Pl.	Dalechampius *Jac.*	Gallus.
Dillenia	*	Dillenius *Jo. Jac.*	Germ.
Dodartia	T.	Dodart *Dionys.*	Gallus.
Dodonæa	Pl.	Dodonæus *Remb.*	Belga.
Dorstenia	Pl.	Dorstenius *Theod.*	Germ.
Duranta	*	Durantes *Castor.*	Italus.
Fagonia	T.	Fagon *Guidon.*	Gallus.
Fevillea	*	Feville *Ludov.*	Gallus.
Frankenia	*	Frankenius *Joh.*	Suecus.
Fuchsia	Pl.	Fuchsius *Leonh.*	Germ.
Galenia	*	Galenus *Claud.*	Asiaticus.
Garidella	T.	Garidel *Petr.*	Gallus.
Gesneria	Pl.	Gesnerus *Conr.*	Helvetus.
Gerardia	Pl.	Gerardus *Joh.*	Anglus.

ANTA.		VIRI NOMEN.	NATIO.	INCLARUIT.
	*	Grew *Nehem.*	Anglus.	1672
	*	Grisley *Gabr.*	Lusitan.	1660
ia	H.	Gronovius *Jo. Fr.*	Belga.	1715
lina	*	Guilandinus *Melch.*	Italus.	1558
rettia	*	Hebenstreit *Jo. Ern.*	Germ.	1731
a	*	Heisterus *Laur.*	Germ.	1730
nnia	T.	Hermannus *Paul.*	Germ.	1687
dia	Pl.	Hernandez *Franc.*	Hispan.	1649
a	*	Heucherus *Joh.*	Germ.	1711
atea	*	Hippocrates *Cous.*	Græcus.	
	B.	Hotton *Petr.*	Belga.	1695
a	Gr.	Houstonus *Wil.*	Anglus.	
	*	d'Isnard *Dantius.*	Gallus.	
nannia	Rp.	Jungermannus *Lud.*	Germ.	1615
a	*	Jussieu *Fratres tres.*	Galli.	1714
ria	*	Kæmpferus *Eng.*	Germ.	1712
ria	*	Kiggelarius *Franc.*	Belga.	1690
	*	Klein *J. Thom.*	Germ.	1730
	*	Knaut *Christoph.*	Germ.	1687
		——— *Christian.*	Germ.	1705
a	*	Lawson *Isac.*	*Scotus.*	
	Gr.	Linnæus *Car.*	Suecus.	1732
	H.	Lippi *Aug.*	Gallus.	
	Pl.	Lobelius *Matth.*	Flandrus.	1570
	*	Loeselius *Joh.*	Germ.	1655
	Pl.	Lonicerus *Joh.*	Germ.	1551
	Pl.	Magnol *Petr.*	Gallus.	1686
ia	Pl.	Malpighius *Marc.*	Italus.	1675
	Pl.	Maranta *Bartol.*	Italus.	1559
tia		Marchantius.	Gallus.	
via	Pl.	Marcgravius *Georg.*	Germ.	1648
	M.	Marsilius *Aloys.*	Italus.	1714
	H.	Martyn *Joh.*	Anglus.	1726
	Pl.	Matthiolus *Petr. And.*	Italus.	1550
a	Pl.	Mentzelius *Christ.*	Germ.	1682
	*	Michelius *Petr. Ant.*	Italus.	1720
	H.	Millerus *Phil.*	Anglus.	1730
	*	Monardes *Nic.*	Hispan.	1574
	M.	Montius *Joseph.*	Italus.	1719
	Pl.	Morisonus *Robert.*	Anglus.	1669
a	Pl.	Muntingius *Abr.*	Belga.	168[illegible]
	*	Musa *Ant.*	Romanus.	
lia	Pl.	Oldenlandus *H. Bern.*	Danus.	
	*	Oviedus *de Valde.*	Hispan.	1556

PLANTA.		VIRI NOMEN.	NATIO.
Parkinsonia	Pl.	Parkinsonus *Joh.*	Anglus.
Pavia	B.	Pavius *Petr.*	Belga.
Paullinia	*	Paulli *Simon.*	Danus.
Penæa	*	Pena *Petrus.*	Gallus.
Petiveria	Pl.	Petiverus *Jacob.*	Anglus.
Pisonia	Pl.	Piso *Guilielm.*	Belga.
Plinia	Pl.	Plinius *secundus.*	Romanus.
Plukenetia	Pl.	Plukenetius *Leonh.*	Anglus.
Plumieria	T.	Plumierus *Carol.*	Gallus.
Pontederia	*	Pontedera *Jul.*	Italus.
Rajania	*	Rajus *Johan.*	Anglus.
Randia	H.	Randius *Isac.*	Anglus.
Rauwolfia	Pl.	Rauwolfius *Leonh.*	Germ.
Renealmia	Pl.	Renealme *Paul.*	Gallus.
Rheedia	*	Rheede *v. Drakenstein.*	Belga.
Rivina	Pl.	Rivinus *Aug. Quir.*	Germ.
Robinia	*	Robinus *Joh.*	Gallus.
Royena	*	Royen *Adr. van*	Belga.
Rudbeckia	*	Rudbeckius *Ol.*	Suecus.
Ruellia	Pl.	Ruellius *Joh.*	Helvetus.
Ruppia	*	Ruppius *Henr. Bernh.*	Germ.
Sarracena	*	Sarracenus.	Gallus.
Scheuchzeria	*	Scheuchzerus *Joh. Jac.*	Helvetus.
- - - - -		——— ——— *Johan.*	Helvetus.
Sherardia	D.	Sherardus *Guilielm*	Anglus.
Sibbaldia	*	Sibbaldus *Robert.*	Anglus.
Sigesbeckia	*	Siegesbeckius *Joh. Geo.*	Germ.
Sloana	Pl.	Sloane *Janus.*	Anglus.
Spigelia	*	Spigelius *Andr.*	Germ.
Stapelia	*	à Stapel *Bodæus.*	Belga.
Suriana	Pl.	Surianus *Jos. Don.*	Gallus.
Swertia	*	Swertius *Eman.*	Belga.
Thalia	*	Thalius *Job.*	Germ.
Theophrasta	*	Theophrastus *Eresius.*	Græcus.
Tillæa	M.	Tillius *Mich. Aug.*	Italus.
Tillandsia	*	Tillandsius *Johan.*	Suecus.
Tournefortia	*	Tournefortius *Jos. Pitt.*	Gallus.
Tabernæmontana	Pl.	Tabernæmont. *Jac. Th.*	Germ.
Tradescantia	Rp.	Tradescantius *Joh.*	Anglus.
Tragia	Pl.	Bock s. Tragus *Hier.*	Germ.
Triumfetta	Pl.	Triumfettus *Jo. Bapt.*	Italus.
Turnera	Pl.	Turnerus *Guilielm.*	Anglus.
Valantia	T.	Vaillantius *Sebast.*	Gallus.
Vateria	*	Vaterus *Abrah.*	Germ.

LANTA.	VIRI NOMEN.	NATIO.	INCLA-RUIT.
rria.	Vallisnerius *Anton.*	Italus.	
rria.	Volkamerus *J. Georg.*	Germ.	1700
ria.	Waltherus *Aug. Frid.*	Germ.	1735
a.	Ximenes *Francisc.*	Hispan.	1615
bellia.	Zannichellus *Joh. Hier.*	Italus.	1714
a.	Zanonus *Jacob.*	Italus.	1652

Viventium, e quibus insignia artis ornamenta me speranda.

Garcinia.
Hugonia.
Justicia.
Richardia.
Schwalbea.
Targionia.
Trewia.

Demortuorum, ante præstita præstanda, quan- d nostram pervenit notitiam.

Budleja.
Gundelia.
Lavatera.
Linckia.
Morina.
Pereskia.
Rondeletia.

239. *Nomina Generica, quæ* citra noxam *Botanices imposita sunt, cæteris paribus, tolerari debent.*

Nomina Generica plurima sunt a Patribus Botanices ante secula imposita, per secula deinde plura recepta & usitata, quorum derivationes, origines, & radices æque nos latent, ac quibusnam plantis primitus fuerunt imposita: nihilominus hæc in Botanicis tamdiu trita retinenda puto, ni totalem scientiæ reformationem introducamus: hæc enim nomina in Republica Botanica valent, & valebunt, ut nummi ex consensu dantis & accipientis, modo nullam cum aliis pariant confusionem; modo non nimis absurda per se sint.

Recentiori ævo confecta nomina etiam perferam, modo nec hæc absurda sint, cum sperare fas non sit, quod nomina omnia notam essentialem plantæ gerant.

Conclusimus itaque omnia toleranda esse nomina, quæ non repugnant regulis datis §. 214.-217. 220.-236. 249. 250. cum nulla alia observare potuimus erronea; si vero quis de pluribus errandi methodis nos commonefaciat, instruat, convincat, nunquam nomina falsa defendemus, nec si vel nostra ipsa talia essent: quam diu enim lex non est posita, tamdiu nullum peccatum, nisi naturale.

Sequentia excludere itaque non licet, quod ego eorum derivationes ignorem: forte alius sciat, quæ ego non.

Celtis.	Muscus.	Soldanella.	Tinus.
Filix.	Opulus.	Tamnus.	Ulmus.
Ilex.	Ophrys.	Tilia.	

240.

240. *Nomina Generica, quæ* Characterem *essentialem, vel* faciem *plantæ exhibent, optima sunt.*

Dantur etiam inter nomina Botanica æque gradus præstantiæ, ac unquam debilitatis, dum interea, quæ selectiora, alia bona, alia optima existant.

Optimorum nominum diagnosis est, quod planta manum offerat nomini, nomenque manu plantam excipiat: connexis inde tam arcte, ut vix separari queant; certe non debeant. Exempli loco sint Heliocarpus, Helianthus, Hippocrepis.

HELIOCARPUS seu *Fructus solaris.* Quis viderit unquam fructum plantæ subrotundum, margine longitudinaliter cincto radiis radiatis, cui non succurrat idea Solis, ex conceptu pictorum; hæc idea combinata semel cum nomine Heliocarpus, ita conjungitur, ut planta, vel nomen occurrat nunquam, quin & alterius succurrat idea.

HELIANTHUS seu *Flos solis.* Quis aspiciet plantam florentem, cujus magni flores aurei undique radios emittunt ex disco orbiculato, quin admiretur speciosissimum florem ex Solis figura; ex qua admiratione mox menti occurrit nomen, ut &, ex nomine solo viso, admirata floris idea.

HIPPOCREPIS seu *Solea equina.* Quis viderit soleam ferream equorum, qui non a primo intuitu fructum ferentis plantæ non exclamabit admirabilem istam similitudinem fructus cum solea equina; Quis unquam admirabitur nominis rationem, qui unquam

viderit plantam. Hæc nomina dextram plantæ porrigunt; Hæ plantæ dextram nomini porrigunt. Hæc optima omnium ſtatuo, ſi cum ſpeciebus generis omnibus conveniant.

Meliora iis nulla cenſemus, quam quæ notam aliquam fructificationis eſſentialem generis in ſe continent: character eſſentialis unica iſta nota genus ſuum ab omnibus in univerſum aliis diſtinguit. F. B. 187.

Bona & laude omni digna ſunt nomina, quæ aliquid ſingulare e facie plantarum petitum exhibent, modo cum alio nullo commune ſit genere.

Hæ notæ omnes ſi applicantur propriæ parti in nomine, eo clariora inde evadunt & perfectiora. *Phyſalis*, a veſica, eſt bonum nomen: ſi vero conjuncta fuiſſet hæc veſicæ idea cum appropriata parte plantæ, calyce ſcilicet, longe melius evaſiſſet.

Veteres rarius ſelecta talia nomina reliquere, cum genera noſtra ad magnam partem, certe ex noſtro conceptu, ignorarunt.

α. a *Flore.*

Cephalanthus.
Cheiranthus.
Chionanthus.
Galanthus.
Hæmanthus.
Helianthus.
Melianthus.
Phyllanthus.
Rhinanthus.
Scleranthus.
* Achyranthes.
Aphyllanthes.
Nyctanthes.
Polianthes.
Trichoſanthes.

β. a *Fructu.*

Heliocarpus.
Conocarpus.

γ. a *Seminibus.*

Cardioſpermum.
Coriſpermum.
Oſteoſpermum.

Litho-

Lithospermum.
Menispermum.

δ. a *Foliis.*

Calophyllum.
Ceratophyllum.
Chrysophyllum.
Hydrophyllum.
Podophyllum.
Zygophyllum.

ε. a *Similitudine.*

* Alopecurus.
Cynosurus.
Hippuris.
Lagurus.
Leonurus.
Myosurus.
Saururus.
Scorpiurus.
* Elephantopus.
Ornithopus.
Lycopus.
Lycopodium.
Ægopodium.
* Hippocrepis.
* Dracocephalum.
Bucephalum.
* Tragopogon.
Arctotis.
Myosotis.
Echinops.

Coreopsis.
Galeopsis.
Lycopsis.

ζ. a *Variis.*

Anastatica.
Anacyclus.
Anacardium.
Biscutella.
Clypeola.
Drosera.
Physalis.
Rhizophora.
Sideroxylum.
Tribulus.
Triglochin.

241. *Nomina Generica* Patrum *Botanices*, *Græca vel Latina*, *si bona sint*, *retineri debent*, *ut etiam* usitatissima & officinalia.

Cum hac nostra consentit ista regula RAJI: *Quam minimum fieri potest innovandum, neque mutanda nomina communi usu recepta, & in Medicorum scriptis frequentata, eorumque significationes ad confusiones & errores vitandum; norunt in historia plantarum vel mediocriter versati, quantas in eadem tenebras, quantam incertitudinem nominum multiplicatio introduxerit.*

Non itaque decet Veterum Usitatissima & Officinalia nomina excludere, licet meliora in eorum locum surrogarentur, ni introducenda essentialem continerent characterem: forte & vix talia; persistant itaque, modo per se erronea non sint, uti §. 212--217; 221--233. 249. 250. quod si vero absurda sint, nec apud me, nec alios asylum reperiant.

Sub Patrum in Botanicis nomine hic intellectos volo Græcos & Romanos, *Theophrastum* scilicet, *Dioscoridem*, *Plinium* &c. minime vero Asiaticos, vel Arabes: horum enim nomina Barbara nobis sunt (F. B. 229.), illorum vero nobis accepta, cum prima illi artis nostræ fundamenta posuere: tumque tanta nominum copia introducta, ab eo tempore omni ævo frequentata in Botanicorum scriptis, atque in Officinis recepta, ut absque innovatione totius scientiæ dimitti nequeant.

Offi-

Officinalia nomina ad maximam partem, certe quæ Veteribus nota, a tribus Hiſce confecta ſunt, ideoque retinenda; minime autem recentiori ævo introducta ex Indiis cum ſimplicibus Barbara nomina; hæc enim ut barbara, barbare tractari debent.

Siſto itaque hic elenchum nominum ſelectorum, a Veteribus datorum, excluſis iſtis, quæ regulis datis repugnant: huncque elenchum quidem duplicem; priorem ſcilicet nominum Græcorum Dioſcoridis, & Theophraſti, poſteriorem nominum Latinorum Plinii & aliorum.

α. GRÆCA,

Quæ apud Dioſcoridem, & alios Græcos, præſertim Theophraſtum (Th.) obvia ſunt.

Abrotanum.
Abſinthium.
Acanthus.
Acarna Th.
Achillea.
Aconitum.
Acorus.
Actæa.
Andrachne.
Adianthum.
Agroſtis.
Agaricum.
Ageratum.
Aira.
Aizoon.
Aliſma.
Aloë.
Alſine.
Althæa.
Alcea.
Alopecurus *Th.*
Alyſſum.
Alypum.
Ambroſia.
Amaranthus.
Amomum.
Ammi.
Amygdalus.
Anagallis.
Anagyris.
Anethum.
Anemone.
Androſace.
Anchuſa.
Aniſum.
Anthyllis.

Anthemis.
Antirrhinum.
Aparine.
Apocynum.
Aphaca.
Arctium.
Argemone.
Arum.
Ariſtolochia.
Arachum *Th.*
Artemiſia.
Aſarum.
Aſclepias.
Aſcyrum.
Aſparagus.
Aſphodelus.
Aſplenium.
Aſter.
Aſtragalus.
Atractylis.
Atraphaxis.

Ballota.
Blitum.
Boraſſus.
Botrys.
Bromus.
Bryum.
Bryonia.
Bulbine *Th.*
Bunias.
Buphthalmum.
Butomus *Th.*

Cachrys.
Cacalia.
Canna.
Cannabis.
Capparis.
Capſicum.
Capnus.
Caryophyllus *Æg.*
Caſſia.
Caſtanea.
Caucalis.
Catananche.
Cerinthe *Pl.*
Ceratonia *Gal.*
Celaſtrus *Th.*
Cedrus.
Ceraſus *Th.*
Centaurium.
Cercis *Th.*
Chironium.
Chelidonium.
Chryſogonum.
Chryſanthemum.
Chryſobalanus *Gal.*
Chryſocome.
Chondrilla.
Chærophyllum.
Cichorium.
Cirſium.
Ciſtus.
Clethra.
Clematis.
Clinopodium.

Cly-

Clymenum.
Cnicus.
Cneorum *Tb.*
Colchicum.
Coſtus.
Colutea *Tb.*
Corchorus *Tb.*
Comarum *Apul.*
Corallium.
Coronopus.
Corianuum.
Corypha *Gal.*
Conyza.
Conium.
Cratægus *Tb.*
Crambe.
Crithmum.
Crinum.
Crocus.
Croton.
Cyanus Pl.
Cyclamen.
Cynogloſſum.
Cyperus *Tb.*
Cytiſus.
Cyminum.

Daphne.
Damaſonium.
Daucus.
Delphinium.
Dioſanthos *Tb.*
Dipſacus.
Dictamnus.
Dolichos *Tb.*
Dorycnium.
Draba.
Drypis.

Echium.
Ebenus.
Elatine.
Empetrum.
Epimedium.
Erica.
Erigerum.
Eriophorum *Tb.*
Eryngium.
Erythronium.
Eryſimum.
Eupatorium.
Euphorbium.
Euonymus *Tb.*

Galiopſis.
Gallium.
Geum *Pl.*
Geranium.
Gentiana.
Glaux.
Glycyrrhiza.
Gnaphalium.
Gomphrena *Pl.*

Halimus.
Helenium.

Helichryſum.
Heliotropium.
Helleborus.
Helxine.
Heracleum.
Hedyſarum.
Hemerocallis.
Hibiſcus.
Hieracium.
Hippomane.
Hippophaës.
Hippuris.
Holoſteum.
Horminum.
Hyacinthus.
Hypericum.
Hypecoum.
Hyſſopus.
Hyoſcyamus.
Hydnum.

Jaſione *Th.*
Iberis.
Iris.
Iſatis.

Lampſana.
Lathyrus.
Lepidium.
Ledum.
Leucojum.
Lemna *Th.*
Lichen.
Lithoſpermum.
Linum.
Lonchitis.
Lotus.
Lythrum *Th.*
Lyſimachia.
Lycium.
Lycopſis.
Lychnis.

Mandragora.
Marum.
Melia.
Melanthium.
Melampyrum *Th.*
Mintha.
Morus.
Moly.
Myoſotis.
Myrica.
Myriophyllum.
Myrrhis.
Myrſine.
Myagrum.
Myxa *Æg.*

Narciſſus.
Nardus.
Neottia *Th.*
Nerium.
Nymphæa.

Ocymum.

Ochrus.

Ochrus.
Oenothera.
Oenanthe.
Ononis.
Onobrychis.
Origanum.
Ornithogalum.
Orobanche.
Orobus.
Oryza.
Oſtrya *Th.*
Oſyris.
Othonna.

Pæonia.
Pæderota *Pauſ.*
Panax.
Paliurus.
Pancratium.
Parthenium.
Peplis.
Petaſites.
Pepo.
Peganum.
Peucedanum.
Phaſiolus.
Phleum *Th.*
Phoenix.
Phlox *Th.*
Phlomis.
Phillyrea.
Phyllum.
Phyteuma.
Piper.
Picris.
Piſtacia.
Platanus.
Poa *Th.*
Polygonum.
Polytrichum.
Polypodium.
Polygalum.
Polium.
Potamogeton.
Poterium.
Polemonium.
Prunus *Th.*
Praſium.
Pſyllium.
Ptelea.
Pteris.
Pyrethrum.

Raphanis.
Rhamnus.
Rheum.
Rhus.

Saccharum.
Satyrium.
Selinum.
Seſeli.
Seſamum.
Scordium.
Scolymus.
Schinus.

Schoenus.
Scandix.
Scilla.
Sida *Th.*
Sideritis.
Sinapi.
Silybum.
Sisymbrium.
Sium.
Sison.
Silphium.
Sisyrinchium *Th.*
Smilax.
Smyrnium.
Sonchus.
Spiræa *Th.*
Sparganium.
Spong*us.*
Stachys.
Stoebe.
Stratiotes.
Styrax.
Symphytum.

Teucrium.
Telephium.
Tetragonia *Th.*
Thalictrum.
Thlaspi.
Thymus.
Thymbra.
Thya *Th.*
Tordylium.
Tragopogon.
Triphyllum.
Tribulus.
Trionum *Th.*
Trichomanes.
Tripolium.
Typha.

Xanthium.
Xyris.

Zea.
Zingiber.

β. LATINA,

Quæ apud Plinium, & alios Romanos occurrunt.

Abies.
Acer.
Ajuga.
Alaternus.
Alnus.

Elate.
Sphendamnus.
Chamæpitys.
Philyca.
Clethra.

Allium.

Allium.	*Scorodum.*
Alchemilla.	
Alga.	*Phucus.*
Amellus *Virg.*	
Apium.	*Selinum.*
Aquilegia.	*Isopyrum.*
Arundo.	*Calamus.*
Aruncus.	
Arbutus.	*Comarus.*
Asperugo.	
Atriplex.	*Atraphaxis.*
Avena.	*Bromus.*
Beta.	*Teutlum.*
Betula.	*Samyda.*
Betonica.	
Bellis.	
Bistorta.	
Boletus.	
Borrago.	*Echium.*
Buxus.	*Pyxus.*
Calla *Pl.*	
Caltha.	
Carduus.	*Acanthus.*
Carex.	
Carpinus.	*Ostrys.*
Carica.	
Cepa.	*Crommyum.*
Centunculus.	
Cicer.	*Erebinthus.*
Cicuta.	*Conium.*

Citrus.	*Medica.*
Consolida.	
Cornus.	*Crania.*
Cuscuta.	*Cassytha.*
Cucumis.	*Cicyos.*
Cucurbita.	*Colocynthis.*
Cunila.	
Cupressus.	*Cyparissus.*
Euphrasia.	*Euphrosyne.*
Equiselis.	*Hippuris.*
Esculus.	*Phagus.*
Ervum.	*Orobus.*
Faba.	*Cyamus.*
Fagus.	*Oxya.*
Ferula.	*Nardex.*
Ficus.	*Syca.*
Filix.	*Pteris.*
Fœniculum.	*Marathrum.*
Fragum.	*Comarum.*
Fraxinus.	*Melia.*
Fucus.	*Phycus.*
Fungus.	*Mylas.*
Fumaria.	*Capnus.*
Gramen.	*Agrostis.*
Genista.	
Hedera.	*Cissus.*
Hesperis.	
Hordeum.	*Critha.*

Jacea.	
Ilex.	*Prinus.*
Juncus.	*Schoenus.*
Juniperus.	*Arceuthus.*
Juglans.	*Carya.*
Lamium.	*Galiopſis.*
Lactuca.	*Tridax.*
Lavendula.	*Iphium.*
Laurus.	*Daphne.*
Lens.	*Phaca.*
Lilium.	*Lirium.*
Liguſtrum.	*Cyprus.*
Lolium.	*Aira.*
Lupinus.	*Thermis.*
Malva.	*Malache.*
Meliſſa.	*Meliſophyllum.*
Melittis *Pl.*	
Mercurialis.	*Linoſoſtis.*
Milium.	*Cenchrus.*
Mollugo.	
Myrtus.	*Myrſine.*
Napus.	*Bunias.*
Naſturtium.	*Cardamum.*
Nigella.	*Melanthium.*
Olea.	*Elæa.*
Ornus.	*Phſtinix.*
Panicum.	*Elymus.*
Paſtinaca.	*Daucus.*

Papaver.

Papaver.	*Mecon.*
Palma.	*Phoenix.*
Pilosella.	
Pisum.	
Pinus.	*Pitys, Peuce.*
Plantago.	*Arnoglossum.*
Porrum.	*Prasum.*
Populus.	*Ægerus.*
Potentilla.	
Portulaca.	*Andrachne.*
Pulegium.	*Glechon.*
Pyrus.	*Apius.*
Quercus.	*Drys.*
Rapa.	*Gongyla.*
Ranunculus.	*Batrachium.*
Reseda.	*Erythrodanum.*
Rosa.	*Rhodum.*
Rubus.	*Batus.*
Rubia.	*Erythrodanum.*
Ruta.	*Peganum.*
Sabina.	*Brathys.*
Salvia.	*Elelisphacum.*
Salix.	*Itea.*
Sanicula.	
Sambucus.	*Acte.*
Satureja.	*Thymbra.*
Sentis.	
Secale.	
Sedum.	*Aizoon.*
Senecio.	*Erigerum.*
Serpillum.	*Erpyllum.*

Selag

Selago.	
Securidaca.	*Hedysarum.*
Solanum.	*Strychnus.*
Soldanella.	
Sorbus.	*Oue.*
Taxus.	*Milus.*
Tilia.	*Philyra.*
Tormentilla.	
Triticum.	*Pyrus.*
Tussilago.	*Becchium.*
Valeriana.	*Nardus.*
Vaccinium.	
Verbena.	*Peristerona.*
Verbascum.	*Phlomus.*
Vicia.	*Aphaca.*
Vitis.	*Ampelus.*
Vitex.	*Agnus.*
Viscum.	*Ixia.*
Viola.	*Jum.*
Viburnum.	
Ulmus.	*Ptelea.*
Ulva.	
Urtica.	*Acalypha.*
Ulex.	

242. *Nomen Genericum* Antiquum *antiquo generi convenit.*

Si genus a longo retro tempore cognitum, & vel ipſi vulgo notiſſimum, abſolute erroneum nomen gereret, expungatur: attamen diſcedentis locum non occupet novum aliquod, ſingulare & inadſuetum nomen; ſapit enim hæc innovatio, præſertim apud vulgum, faſtidium, imo ſi vel eſſentialem foveret notam. Potius itaque duco, antiquum quoddam, æque ac genus omnibus notum, ſurrogare in prioris locum, modo tale ſuperfluum ſit; & ſi tale inter hujus ſynonyma non obtineatur, ad maxime affinis & proximæ plantæ ſynonyma confugiendum.

Opuntiæ verbo excuſſo in notiſſima hocce ævo Americanarum plantarum familia, facile fuerat nomen quoddam, eſſentiali ſuperbiens nota, excogitare in hiſce plantis, ab omnibus aliis toto cælo adeo diverſis, tum quod ad maximam partem foliis deſtituantur hæc, tum &, quod fere omnes aculeis horreant; nolui hanc innovationem, ne vulgo diſplicerem: aſſumſi itaque *Cactum*, ſynonymon, antiquiſſimum, vulgatiſſimum, vacuum, quodque nomen a Veteribus plantæ aculeatæ nunquam non fuit adſcriptum.

Si nomen dudum receptum, ob cauſas ſonticas perdurare nequeat, allaborandum ad minimum, ut novum nomen ſonum antiqui præ ſe ferat: tum enim nomini proſcripto adſueti, ſolo ſono nominis recepti mox ideam cum priori junctam revocabunt in memoriam, imo vix percipient mutationem ullam. e. gr. *Par-*

Parnassia, *Convallaria*, *Cheiranthus*: loco *Graminis Parnassi*, *Lilii convallium*, *Keiri*.

Schema itaque sisto antiquorum nominum, metamorphosin quæ admiserunt; ex quo, quot modis hunc sonum conservare adgressus sum, cuique constabit. Singulo antiquo nomini numerum addidi ex *Fundamentis Botanicis* desumtum, qui collatus cum consimili paragrapho, tradit rationem cur exclusum fuerit antiquum.

Pejora.	Meliora.
	α. Metamorphosis a Latina in Græcam.
Dens leonis	*Leontodon.*
Ferrum equinum	*Hippocrepis.*
Nidus leporis	*Lagœcia.*
	β. Transformatio sensualis.
Acacia *Robini*	*Robinia.*
Gramen *Parnassi*	*Parnassia.*
Jan-Raja	*Ra-jania.*
Keiri	*Cheiranthus.*
Lilium *convallium*	*Convallaria.*
Mammei	*Mammea.*
	γ. Transformatio Caudæ.
Achyracantha	*Achyranthes.*
Arctotheca	*Arctotis.*
Echinopus	*Echinops.*
Scorpioides	*Scorpiurus.*

δ. *Inflexio Caudæ.*

Mitra	*Mitreola.*
Molucca	*Moluccella.*
Patagonica	*Patagonula.*
Rhodia	*Rhodiola.*
Clitorius	*Clitoria.*
Centaurium	*Centauria.*
Euphorbium	*Euphorbia.*
Ornithopodium	*Ornithopus.*
Helianthemum	*Helianthus.*

ε. *Detruncatio Caudæ.*

Staphy*lodendron*	*Staphylæa.*
Calophyl*lodendron*	*Calophyllum.*
Leon*topetalon*	*Leontice.*
Tetragono*carpus*	*Tetragonia.*
Helenia*ſtrum*	*Helenia.*
Parthenia*ſtrum*	*Parthenium.*
Arachi*dna*	*Arachis.*
Sicy*oides*	*Sicyos.*

ζ. *Detruncatio Capitis.*

*Oreo*ſelinum	*Selinum.*
*Melo*cactus	*Cactus.*
*Ana*podophyllum	*Podophyllum.*
*Hydro*ceratophyllum	*Ceratophyllum.*

η. *Detruncatio Umbilici.*

Ana*ntho*cyclus	*Anacyclus.*
Tam*n*us	*Tamus.*

243. *Nomen Genericum dignum, alio licet aptiore*, permutare *non licet.*

Si genus aliquod constitutum, nomenque generi impositum sit, debet hoc nomen persistere (modo non absurdum,) nec novis, licet melioribus, permutari; alioquin nunquam fixa & certa fierent nomina: dies enim semper diem docet, & inventis inventa addere facilis res est.

Moly Homeri (a Mercurio Ulyssi exhibitum, cujus antidoto a Circes metamorphosi immutabilis persisteret) sive fabula fuerit, sive alicui plantæ adsignatum, retineret Allii ista species, Moly dicta, nomen hoc (modo distinctum esset, ut Ruppio placuerat, genus) ex consensu antiquitatis; nec, si vel luce meridiana clarius adhuc demonstraret *Trillerus* Veterum Moly fuisse *Helleborum*, eam ob causam suum dimitteret Helleborus nomen, & assumeret Moly.

Vaccinium retineo in Genere 313, si vel mille interpretes posthac Vaccinia *Virgilii* demonstrarent fuisse baccas *Ligustri*.

Leucoium duplex *Dioscoridi* est, alterum impositum Generi 290, alterum vero Generi 537. Sequitur itaque *F. B.* 217. quod altero loco excludendum sit, altero vero retinendum; nullam rationem video cur Genus 537. sibi hoc nomen attribuat magis, quam Gen. 290. licet Tournefortio placuerit Leucoii nomen illi concedere. *Theophrastus* unicum Leucoium nominat, quod Generis 290. videtur: hinc dico, quod Leucoium persistat in Genere 290, non vero in Genere 537. prius enim quod tempore, prius erit loco.

Niſi pro principio agnoſceretur, quod nomen prius impoſitum præferendum eſſet recentiori: hoc certe ævo longe major controverſia oriretur de nominibus, dum quivis ſecundum ſuum beneplacitum nomina nova imponeret, quam erat unquam inter Commentatores ſeculo decimo-quarto & quinto: hinc ſi nomen non in ſe erroneum ſit, retineri debet, nec cum alio, licet aptiore, permutari.

244. *Nomina Generica, quamdiu* Synonyma *digna in promptu ſunt, nova non effingenda.*

Ne aliquis pruritus ad nova excogitanda & introducenda nomina Botanicos duceret, ſtatui nova non effingenda eſſe, quamdiu ſynonyma ſuppetant.

Onerata enim eſt Botanica dudum tot ſuperfluis nominibus, ut ſuperflua ſuperfluis cumulare vix e re ſit ulla. Si itaque receptum nomen in genere aliquo, abſolute erroneum, perdurare nequeat, novum tamen non introducatur, ſi in tota ſynonymorum phalange unicum ſuperſit vacuum, & per ſe bonum. e. gr.

Caryophyllus *F. B.* 217. 241. Vetonica *F. B.* 228. 217. Dioſanthus *F. B.* 241. 239. 242. Armeria *F. B.* 231. 235. Cantabrigica *F. B.* 231. 235. Superba *F. B.* 231. 235.	} Dioſanthus.

Male

Male itaque faciunt, qui memoriam Botanici alicujus imponunt generi antiquo, si alia synonyma supersint.

Nos hoc ævo non adeo solliciti sumus, num hoc, vel illud nomen istis exacte speciebus applicetur, quibus impositum erat a Veteribus. Vidimus enim ubique hoc studium non obtinuisse finem ob imperfectas Veterum descriptiones: vidimus Commentatores integra consumsisse secula in Veterum extricandis nominibus: & vidimus simul in quam multis incertos hærere, licet per tesseras & sortem omni nisu studii in hocce opere sudarint tam multi. Num fructus impensis laboribus respondeat, dubito.

Ubi nomina Barbara vel absurda in generibus triumphabant, non dubitavi ea excludere, inque eorum locum assumere Veterum digna, certisque generibus jungere; nullus dubitans, quin unusquisque Botanicus legerit Theophrastum, Dioscoridem & Plinium, rationemque facti perspiciat.

Celeb. BURMANNUS in curiosissimo opere *Thesauro Zeylanico* sequentia nomina tanquam nova mihi adscribit.

p. 11. *Linnæus* novum nomen *Physalis* huic generi imponit.

Respondeat *Dioscorides* lib. IV. cap. 72.

p. 16. *Linnæus* generi huic novum indidit nomen *Gomphrena.*

Respondeant *Dalechampius* hist. 540. *Bauhinus* hist. 2. p. 970.

p. 41. *Linnæi* characteres, ubi novo nomine *Melia* vocatur.

Respondeat *Dioscorides* lib. I. cap. 172. *Theophrastus* 3. hist. 11.

p. 150. *Linnæus* novum hocce nomen *Sidam* imposuit.

Respondeat *Theophrastus* lib. 4. hist. 11.

Sisto duplicem *Catalogum* nominum, quorum *Prior* nomina mea nova exhibet: hæc conficere debui, ubi synonyma digna nulla succurrebant. *Posterior* vero index nomina antiqua, a me recepta, tradit; horum nominum Author ego non sum, sed Veteres: ea modo ante vaga, certis generibus adsignavi; cur priora excluserim, patebit conferenti numerum allegatum cum *Fundamentis Botanicis*.

α. NOVA EFFICTA.

Anthospermum.	Coreopsis.
Antholyza.	Chionanthus *R.*
Atropa.	Craniolaria.
Azalea.	Chrysophyllum.
Amaryllis.	Conocarpus.
Adoxa.	Dryas.
Andromeda.	Diosma.
Agrostema.	Ethusa *Art.*
Anastatica.	Erythrina.
Amorpha.	Galanthus.
Brabejum.	Hymenæa.
Biserrula.	Heliocarpos.
Biscutella.	Herminium.
Cellepora.	Hydrocharis.
Clypeola.	Ipomœa.
Cynosurus.	Jatropha.
Cerbera.	Lagurus.
Ceropegia.	Lagœcia.
Cypripedium.	Lathræa.

Micro-

Micropus.	Rhizophora.
Monotropa.	Scleranthus.
Medeola.	Sophora.
Nyſſa.	Trichoſanthes.
Najas.	Theobroma.
Nyctanthes.	Trigonella.
Phyllis.	Tubipora.
Polianthes.	Uniola.
Protea.	Et a Viris dicta §. 237. 238.

β. ANTIQUA RECEPTA.

;roſtis.	*Graminis ſpec.*	254
›hanes.	*Percepier.*	229
ıchuſa.	*Bugloſſum.*	230
hamantha.	*Meum.*	248
raphaxis.	*Atriplicis ſp.*	214
ıthericum.	*Phalangium.*	230
ctæa.	*Chriſtophoriana.*	236
ıacampſeros.	*Telephiaſtrum.*	227
zoon.	*Ficoidea.*	227
:ractylis.	*Crocodilodes.*	226
ra.	*Graminis ſp.*	254
ſchynomene.	*Mimoſa.*	214
·ctium.	*Lappa.*	231
:hras.	*Sapota.*	229
:abis.	*Heſperis.*	214
ndryala.	*Eriophorus.*	213
·gopodium.	*Podagraria.*	235
nthemis.	*Chamæmelum.*	225
ndrachne.	*Telephioides.*	226
runcus.	*Barba Capræ.*	221
croſticum.	*Filicis ſp.*	254

Dia-

Diapensia.	*Sanicula.*	214
Drosera.	*Ros solis.*	221
Daphne.	*Laureola.*	227
Dianthus.	*Caryophyllus.*	214
Diospyros.	*Guajacana.*	229
Dolichos.	*Phaseoli sp.*	214
Eriophorum.	*Linagrostis.*	224
Erythronium.	*Dens Canis.*	221
Esculus.	*Hippocastanum.*	225
Elatine.	*Alsinastrum.*	227
Erigerum.	*Conyzoides.*	226
Elvela.	*Fungoidaster.*	227
Gomphrena.	*Amaranthoides.*	226
Gloriosa.	*Methonica.*	229
Glycine.	*Apios.*	228
Glechoma.	*Calamintha.*	225
Hippuris.	*Limnopeuce.*	225
Heracleum.	*Sphondylium.*	230
Hemerocallis.	*Lilio-Asphodelus.*	224
Helxine.	*Fagopyrum.*	224
Hippomane.	*Mançanilla.*	229
Holcus.	*Sorgum.*	229
Hibiscus.	*Ketmia.*	229
Hippocrepis.	*Ferrum equinum.*	221
Hyoseris.	*Taraxaconastrum.*	227
Helianthus.	*Corona Solis.*	221
Helicteres.	*Isora.*	229
Hippophae.	*Rhamnoides.*	226
Hydna.	*Erinaceus.*	230
Humulus.	*Lupulus.*	230
Ilex.	*Aquifolium.*	222
Jasione.	*Rapunculi sp.*	214
Juglans.	*Nux.*	250
Isis.	*Corallium.*	254

Phoe-

Phoenix.	*Palmæ sp.*	254
Pafferina.	*Thymelææ sp.*	214
Picris.	*Helminthotheca.*	223
Paffiflora.	*Granadilla.*	227
Piftia.	*Ariftolochiæ sp.*	214
Poterium.	*Pimpinella.*	214
Pteris.	*Filix.*	254
Rumex.	*Lapathum.*	227
Rheum.	*Rhabarbarum.*	229
Sertularia.	*Corallina.*	217
Serapias.	*Helleborine.*	227
Sida.	*Malvinda.*	222
Selago.	*Camphorata.*	227
Salfola.	*Kali.*	229
Selinum.	*Thyffelinum.*	225
Silene.	*Lychnidis sp.*	214
Sagina.	*Alfinella.*	227
Saponaria.	*Lychnis.*	214
Schinus.	*Molle.*	229
Spondias.	*Monbin.*	229
Thefium.	*Alchimilla.*	214
Theligonum.	*Cynocrambe.*	225
Trapa.	*Tribuloides.*	226
Triopteris.	*Acer.*	214
Uvularia.	*Fritillaria.*	214
Verbefina.	*Eupatoriophalacron.*	249
Ulex.	*Genistafpartium.*	224
Zea.	*Mays.*	229

245. *Nomen Genericum unius generis, nisi supervacaneum, in aliud* transferri *non debet, licet eidem aptius competeret.*

Primi Restauratores Botanices, ut *Matthiolus*, *Columna*, *Cæsalpinus*, *Dodonæus*, *Clusius* &c. pro aris & focis de nominibus disputarunt; dum alter nomen Theophrasti & Dioscoridis ad hoc genus, alter vero ad longe diversum traxit; quod si aliquis demonstrare quodammodo posset, debuit planta hoc, non aliud, tenere nomen. Nostro autem, quo vivimus ævo, longe aliam defendimus theoriam, dum dicimus nomen, quod primum huic generi a Systematico aliquo fuit impositum, persistere debere, si bonum; & si vel Dioscorides, vel Theophrastus, vel Hippocrates, vel tota Patrum authoritas Lysimachiæ nomen alteri plantarum generi imposuisset, quam cui Tournefortius adscripsit, eorum in gratiam hodie istud non mutaremus; sed debent nunc Patrum nomina æque cito, ac aliorum, synonymorum intrare phalangem. Et certe si hæc non observaretur regula, major fieret hoc tempore confusio nominum, quam erat seculo decimo-quinto.

Leucoium a Tournefortio relatum ad Genus 290, a Ruppio ad 537, quantam confusionem crearit tyronibus, novit quivis.

Myosotidem exempli loco producam: pono Genera mea nota 101. 102. 373. 376. *Tournefortius* Genus 102. sub 101. comprehendebat, adeoque nomen (Myo-

Myosotis) in 376. transtulit, cum supervacaneum rat in genere 101.

Ruppius distinxit Genus 102. ab 101, & nomen evocavit a Gen. 376. ad 102. nec aliud imposuit 376, ed sub 373. cum Veteribus retinuit.

Dillenius vero Genus 376. a 373. cum Tournefortio distinctum voluit, nec cum Ruppio sub 376. miscuit; genus etiam 102. a 101. cum Ruppio separavit, ec 102. cum 101, ut Tournefortius, confundit: nomen Myosotis 102. concessit, novum autem 376. mposuit.

Tyro, qui Myosotidem nunc conjunxit cum 376, unc vero cum 102, quam primum nominatur Myosotis, hæsitat, cuinam notioni adnectat nomen, 102. cilicet, vel an 376.

246. *Si genus receptum, secundum jus naturæ & artis, in plura* dirimi *debet, tum nomen antea* commune *manebit* vulgatissimæ *& officinali plantæ.*

Varia nomina plantis imposuere Veteres, rarius observantes genera. Systematici nullo habito respectu ad Veterum divisiones, quæ fructificatione convenerunt, ad idem genus idemque nomen commune reduxerunt; reliqua omnia nomina ejecerunt. Cum hæc reductio, secundum assumta principia systematica artificialia, sæpe erronea evaserit; diviserunt iterum hæc genera recentissimi Systematici secundum prin-

principia naturalia in plura, tumque revocata fuere prius expulſa nomina: quæ, ſi aliis, quam olim, nunc connecterentur plantis, inextricabilis inde oriretur confuſio. Exemplis res clarior evadet.

Cornus, *Oſſea*, *Meſomora* genere conjungi debent, adeoque excludi duo nomina, tertium perſiſtere: non licet ex hiſce tribus, ſi per ſe bona ſint nomina omnia, quodcunque horum placeat, indifferenter aſſumere; ſed neceſſario vulgatiſſimum, antiquiſſimum, & officinale nomen; ergo nec Oſſea, nec Meſomora, ſed *Cornus* retineri debet. Hiſce poſitis; urgeat *Ruppius* ex authoritate Rivini, quod *Oſſea* ſit diſtinctum genus; *Rudbeckius*, quod *Meſomora*, cum herba ſit, reliquæ arbores; poſitis (non conceſſis) hiſce, non licet vocare Meſomoram Oſſeam, vel vice verſa, ſed debet ſingula retinere nomen quod antea geſſit.

CENTAURIA. g. pl. 676. ſic diviſum.

TOURNEFORTIO.	VAILLANTIO &c.	PONTEDERÆ.
Centaur. maj. T.	*Rhaponticum* T.	*Cent.* maj. Pn.
Jacea. - - - {	*Serratula* Rp.	*Jacea.*
	Crupina D.	
	Jacea V.	*Cyanoides.*
	Crocodilium V.	
	Calcitrapa V.	
	Calcitrapoïdes V.	
Cyanus. - - {	*Cyanus* V.	} *Cyanus.*
	Amberboi V.	

Concludo: Cyanoidem *Pn.* dici debuiſſe *Jaceam*; & Jaceam *Pn.* *Serratulam.*

47. *Nomina Generica Græca* Latinis literis *pingenda sunt.*

Nomina Generica plantarum, licet e græca lingua confecta sint, vel mutuata, tamen in commerciis Botanicis pingenda romanis literis: minime vero græcis exprimenda characteribus, & quidem sequentes ob causas.

Græcam Linguam minus necessariam judicamus Botanicis hoc ævo, quam Commentatorum observationes, cum salus Botanices non amplius quæratur e Patrum Græcorum, ut quondam, scriptis, sed ex observatis: & si vel quid ex iis peteretur, translata sunt eorum opera dudum in varias linguas.

Eandem significationem habebunt hæc nomina Græca latinis characteribus expressa, ac si propriis exprimerentur literis: sed longe facilius leguntur, & scribuntur a græcæ linguæ minus, quam latinæ adsuetis.

Uniformia tandem evadunt omnia, græca cum latinis, nec ut barbara visu tyrones absterrent.

Receptum etiam fuit omni ævo, ab omnibus fere Botanicis, immo & eloquentissimis quondam Romanis, a PLINIO & aliis græca nomina latinis literis pingere.

Renealmium (specim. plant.) solum excipio: vix enim alium novi, qui non huic subscripserit thesi; ille autem doctior videbatur græcus, quam Botanicus, & major æstimator linguæ græcæ, quam scientiæ Botanices.

Gaza aliam adgressus est methodum, dimittendo literas græcas, dum romanas reciperet: transferendo scili-

Briza.	*Graminis ſp.*	254
Bunium.	*Apium.*	214
Bulbine.	*Phalangii ſp.*	214
Bubon.	*Apium.*	214
Boraſſus.	*Palmæ ſp.*	254
Bunias.	*Erucago.*	227
Cneorum.	*Chamælea.*	225
Crucianella.	*Rubeola.*	227
Celoſia.	*Amaranthi ſp.*	214
Ceratonia.	*Siliqua.*	250
Celaſtrus.	*Euonymoides.*	226
Cynanchum.	*Apocyni ſp.*	214
Conium.	*Cicuta.*	246
Crinum.	*Liliaceæ ſp.*	254
Cardioſpermum.	*Corindum.*	227
Cercis.	*Siliquaſtrum.*	227
Clethra *Gr.*	*Alni ſp.*	214
Coronaria.	*Lychnidis ſp.*	214
Cactus.	*Melocactus.*	224
Comarum.	*Fragariæ aff.*	254
Cleome.	*Sinapiſtrum.*	227
Crepis.	*Hieracioïdes.*	226
Calla.	*Ari ſp.*	214
Coix.	*Lacryma Job.*	221
Croton.	*Ricinoides.*	226
Carica.	*Papaya.*	229
Coccus.	*Palmæ ſp.*	254
Caryota.	*Palmæ ſp.*	254
Calligonum.	*Polygonoides.*	226
Chamærops.	*Palmæ ſp.*	254
Corypha.	*Palmæ ſp.*	254
Chryſobalanus.	*Icaco.*	229
Ciſſampelos.	*Caapeba.*	229
Cunila.	*Marrubiaſtrum.*	227

Dia-

ιον.		Hypecoum.
ισα.	ου —— u	Anchusa.
η.	οι —— oe	Oenanthe.
		Phoenix.
.	ύ —— y	Moly.
ος.		Lathyrus.
ν.	ώ —— o	Ochrus.
νη.		Anemone.
		Sison.
λμον.	ϑ —— th	Buphthalmum.
.	χ —— ch	Ochrus.
.	κ —— c	Lycium.
ν.		Ocymum.
ισα.	γχ -- nch	Anchusa.
ιον.	γγ -- ng	Eryngium.
πος.	ʽ —— h	Hyssopus.
ορος.		Helleborus.
ινον.		Antirrhinum.

Barbara in Latinam.

Knáwel.	Knawel.

. *Nominum Genericorum terminatio* & Sonus, *quantum fieri possit, facillitanda sunt.*

m Nomina Generica conficiuntur, ut enunciatu sint facilia, & grata omnibus, quantum licet, dum; sunt enim bene multa introducta, quæ radicem vocis, adque verborum constituentium

I sele-

selectum inter primaria facile judicarentur, quoad effatum vero adeo insolita, rigida, & dura, ut cuique horrorem solo sono incutiant.

Ut itaque faciliora & gratiora obtineantur, tria observanda proponam, sonum scilicet integræ vocis; terminationem vocabuli; & verborum constituentium ordinem.

Sonus totius nominis ne æquivocus evadat, cum rebus aliis, ante omnia cavendum, licet consonantium verborum origo & radix diversissima existeret; exponunt alias nos risui apud artis ignaros. μεῖον græcorum, in *Meum* a latinis scriptum, quod quidem minus nihilo habet cum Meo romanorum commune. Multi tamen, artis nostræ ignari, quoties nomen Meum exaudivere, hoc a latina lingua mutuatum persuasi, cum joco exclamarunt: si hoc *Meum*, ubi tum *Tuum*? assumsi itaque *Athamantam* synonymon antiquum *Mei* loco. *Alpinam* dixit Plumierus a Prospero Alpino plantam; at omnes, qui nomen audivere, eandem proprie *Alpinam*, seu in Alpibus nascentem plantam esse credidere: hinc *Alpiniam* dixi eandem. *Phyllon* latine *folium* est, hinc illud non facile loco generici nominis admitterem, licet Filices, quibus hoc imposuere Veteres, solis foliis, absque caule, ramis, floribus, aut fructibus evidentibus prognascantur; cum itaque plantam foliis præsertim superbientem, a foliorum splendore nominarem, non *Phyllum* dixi, sed *Phyllidis* vocabulum imposui, cum Phyllis, Virgilii Amabilis, a foliis dicta fuerat.

Terminatio vocabuli insolita nulli non ingrata est; hinc Veteres Romani cum nomina Græcorum assumerent, sæpe unicam alteramve literam excluserunt, ut gratiora facilioraque evaderent. (vid. α.) quod idem & hac nostra ætate circa insoliti verbi terminationem

onem concederetur, nullus dubito. Hinc pro *Centaurio*, *Euphorbio*, *Helenio*, dixi *Centauriam*, *Euphorbiam*, *Heleniam*, dum aliis generibus, quam quibus apposita prius, præfigerentur; si vero locum non mutare debuissent; nec nomina tetigissem; cum vero transferenda essent, mutationem admisere, ut insolito sono, insolitam generis ideam monerent.

Ordo vocabulorum, nomen genericum constituentium, maxime considerandus est; alias facillime absurdissimæ proveniunt, ubi alioquin optimæ evaderent, nomenclaturæ; Tyronibus itaque tres præscribam regulas.

1. Cum duo substantiva conjungantur in idem vocabulum, debet prius esse genitivi casus, e. gr. Νὺξ nox, & Ανθος flos.

hinc *Nyctanthos*, non vero *Nyxanthos*.

2. Cum ejusmodi duo substantiva combinentur, non indifferens est, quodnam horum placeat præponere, vel postponere ad sonum facillitandum, cum alias, si hic error committeretur, longe aliena prodiret vis vocis. e. gr.

Ανθος flos Φυλλον folium.

hinc *Anthophyllum* & *Phyllanthos*.

Floris folium & folii flos.

quæ duo ideas diversissimas continent.

Michelii *Anthoceros* debuerat dici *Ceranthus*.

pro floris cornu, rectius dictum cornu flos.

3. Si substantivum & adjectivum combinarentur, quod tamen minus laudamus, debent ea numero, genere, & casu convenire, sed substantivum semper sequi. ex. gr. Vaillantii *Caraxeron*, male. caput aridum, pro arido capite.

α. Græca a Romanis terminata.

Cyparissus.	*Cupressus.*
Cyclaminus.	*Cyclamen.*

β. Terminationes insuetæ.

Ballote.	*Ballota.*
Sinapi.	*Sinapis.*
Seseli.	
Hedypnois.	*Lampsana.*
Tetrahit.	*Galeopsis.*
Triglochin.	
Centaurium.	*Centauria.*
Euphorbium.	*Euphorbia.*
Helenium.	*Helenia.*

γ. Æquivoca.

Alpina.	*Alpinia.*
Meum.	*Athamanta.*
Phyllum.	*Phyllis.*

δ. Male combinata.

Caraxeron *V.*	*Gomphrena.*
Anthoceros *M.*	

249. *Nomina Generica* Sesquipedalia, *enunciatu* difficilia, *vel* nauseosa, *fugienda sunt.*

Atro carbone notabo nomina quædam, mala nobis dicta, licet cum aliis nullis confusionem crearent, licet optime per se essent constructa; hæcque triplicia: *Sesquipedalia*, *Difficilia*, & *Nauseosa*.

Sesquipedalia nomina dico tam longa, ut integram lineam paginæ fere impleant, nosque in eorum enunciatione pene jugulent, vel ut Poëta definit.

Sesquipedalia verba
Vel nocitura sono, guttur læsura loquentis.

Circa hæc rident nos Critici, & dicunt ea vel esse confecta ab imperitis, vel malevolis ad eludendos homines, cum nil magis humanæ loquelæ abominabile sit, quam nimis longa verba.

Producuntur communiter hæc, dum e pluribus, quam duobus verbis conflamus tertium nostrum; hinc videmus ab exemplis, quod maxima horum pars decomposita sit. Decomposita verba in Botanicis vix tolerari deberent, multo minus supradecomposita.

Conficta fuere hæc omnia recentiori ævo, & quidem a Viris maxime ad res suas attentis, qui, dum nomina characterem includentia, & optima elaborare studuerint, in hoc extremum incidere. Verba supradecomposita valeant in foro Anatomico & Myologia, a quo Botanices studium diversissimum existit.

Omne, quod caret medio, transit in extremum; ut

virtus in malitiam &c. Aſſumendi itaque tandem ſint termini, quos tranſcendere prohibeamur. Ego dico *ſeſquipedalia* nomina, quæ plures quam duodecim includunt literas, cum apud Veteres vix ulla hiſce longiora obſervo.

Difficilia enunciatu ſunt verba, quæ nimis multas conſonantes continent, & vix, niſi balbutiendo, enunciari queunt.

Horum nota eſt, quod ſi recenſeantur ter quaterve quam citiſſime, interrupta ſerie, nodos quaſi in gutture implicent.

Nauſeabunda dico vocabula, quæ nullam, cum reliquis, in Botanicis, ſervant ſimilitudinem, ſed toto cœlo diverſa & aliena ſunt, nobiſque quaſi Barbara videntur.

α. Seſquipedalia.

14. Ana-podo-phyllum *T.*	*Podophyllum.*
Penta-gono-theca *V.*	
15. Staphylo-dendron *T.*	*Piſonia.*
Clathr-oid-aſtrum *M.*	*Staphylæa.*
Ant-aniſo-phyllon *V.*	*Boerhaavia.*
Jon-Thlaſpi-oides *K.*	
16. Alſin-aſtri-formis *Plk.*	*Montia.*
Mes-embry-anthemum *Br.*	
Valerian-ell-oides *B.*	
17. Acro-chordo-dendros *Plk.*	*Cephalanthus.*
Aſtero-platy-carpos *Cm.*	
Kalo-phyllo-dendron *V.*	*Calophyllum.*
Pent-aptero-phyllum *D.*	*Myriophyllum.*
Pſeudo-Limon-oides *K.*	*Statice.*
Stachy-arpago-phora *V.*	*Achyranthes.*
18. Pſeudo-chamæ-Pithys.	

Pseudo-Gnaphal-oides *V.*	
Staphylo-dendr-oides *B.*	*Royena.*
Eupatorio-phalacron *V.*	
Hydro-cerato-phyllum *V.*	*Ceratophyllum.*
Chamæ-Rhodo-dendron *T.*	*Azalea.*
Micro-leuco-Nymphæa *B.*	*Hydrocharis.*
Lepido-carpo-dendron *B.*	*Protea.*
Titano-Kerato-phyton *B.*	*Isis.*
Leuco-Narcisso-Lirion *Lb.*	*Galanthus.*
Corio-tragemato-dendros *Plk.*	*Myrica.*
Hypo-phyllo-carpo-dendron *B.*	*Protea.*

β. *Difficilia.*

ɔrochordodendros *Plk.*	*Cephalanthus.*
lectorolophus *Rj.*	*Pedicularis.*
athroidastrum *M.*	
eratocephaloides *V.*	
schynomene *Br.*	
rbitochontus *K.*	
achyarpogophora *V.*	*Achyranthes.*
etragonolobus.	*Lotus.*

δ. *Nauseosa.*

araxeron *V.*	*Gomphrena.*
allote.	*Ballota.*
ucanephyllum *Plk.*	*Sarracena.*
aleobdolon *Rv.*	
eontopetalon *T.*	*Leontice.*
otamogeiton *Rj.*	*Potamogeton.*
iliquastrum *T.*	*Cercis.*
Ayrobatindum *V.*	*Lantana.*
Tetrahit *D.*	*Galeopsis.*

250. *Nominum Genericorum loco* terminis artis *abuti, inconſultum eſt.*

Paucis ultimo meminiſſe ſufficiat nomina generica a terminis artis noſtræ mutuata, quæ cum a doctis Botanicis admodum paucis, ſi ullis, aſſumta fuere, ſicco pede ea pertranſimus; quid Empirici, qui terminos artis & ſyſtematis leges ignorant, faciant vel non faciant, flocci facimus.

Ratio, cur falſa ea dicamus, cuique conſtat, cum ſcilicet æquivoca ſint, adeoque dijudicentur ſecundum legem 230. 231. & 233.

Qui vero hæc ſub Antiquitatis patrocinio defendere tentarent, ſciant Veterum ſapienter facta imitari, male autem facta evitare.

Vel debent hæc vocabula in generibus, vel in terminis artis excludi: termini pertinent ad integram ſyſtema; nomina generica ad paucas modo plantas; viam minus periculoſam eligere ſapientis eſt; ergo in genere excludi.

Quam abſurda hæc ſint, patebit ipſis Pharmacopœorum famulis ex ſequenti formula.

℞. Pl. Odoratam.
Tuberoſam.
Bulboſam.
Graminifoliam.
Hexapetalam.
Spicam.
Nucem.
Siliquam.
Obſ. Obſ.

Quis

Quis crederet ſanus hæc verba proprias indigitare plantas.

α. Latina.

Radicula.	
Tuberoſa *Hs.*	*Polianthes.*
Bulboſa *Rj.*	
Graminifolia *Rj.*	*Subularia.*
Perfoliata *Rv.*	*Bupleurum.*
Scandens *Pt.*	
Spica *Hk.*	
Anomala *Pt.*	
Vaſculifera *Pt.*	
Siliquifera *Pt.*	
Pomifera *Pt.*	
Baccifera *Rj.*	
Prunifera *Pt.*	
Nucifera *Pt.*	
Siliqua *T.*	
Nux *T.*	*Juglans.*
Odorata *Rv.*	*Scandix.*

β. Græca.

Phyllum.
Acinos *Rv.*
Polyanthos *Pt.*
Hexapetala *Plk.*

251. *Nominum Classium & Ordinum cum Genericis par est ratio.*

Ut Genus se habeat ad species, ita Ordo ad Genera, & Classis ad Ordines. Dicitur itaque Classis *Genus Summum*, Ordo seu sectio *Genus intermedium*. Nil itaque differt Nomen Ordinis vel Classis, præterquam quod hæc muta sint in plantæ enunciatione: Generis vero nomen sonorum; subeunt itaque nomina Systematica easdem cum generibus leges; debentque proin esse *propria* §. 213. 214. 217. constare *verbo unico* 215. 221. *eodem* 216, *non primitivo* 220, *non hybrido* 223. 224. 225. 226. 227. *non barbaro* 229, *non æquivoco* 230. 231, *non contrario* 232; *non a Viris dicto* 236, *non sesquipedali* 249, sed *facili* 248.

Cum specierum fiat recensio, in fronte gerat species singula sui generis nomen, ex quo solo nomine generico, æque viva evadat idea generis, cum qua junctum erat antea in meo conceptu, ac si integer describeretur generis character: præsupponuntur enim omnia genera Botanicis nota. Idem valet & valebit de Classibus & Ordinibus, adeoque & de nominibus systematicis.

Nomina, dum rebus imposita sunt, idem præstant ac integra definitio, cum singulum nomen per suam definitionem adnectitur suo definito in meo conceptu. Valet itaque nomen absolute idem ac definitio, sed facilius longe & enunciatur, & scribitur, & percipitur, & retinetur; in linguis idcirco, ubi nomina rerum non sup-

tunt, omnia periphrasi circumscribenda sunt. Radem est cùm nominibus systematicis.

esalpinus Classibus suis nomina absolute nulla imit, sed definitionibus solis contentus fuit, ideoque loqui absque ambagibus potuit suas ideas, idcirco ejus, ut reliquorum, trita fuit methodus.

ournefortius videtur minus observasse leges systecas, cum uni eidemque classi plura concessit noa; unica enim ubi classis, unicum erit nomen. e. gr.

Anomali monopetali }
Flore aurito
Personato.

Infundibuliformes }
Hypocrateriformes
Rotati.

2. *Nomina Classium & Ordinum* e Viribus, modo nascendi, foliis, *similibusque petita, mala sunt.*

Quum hæc nomina nullam subministrent characteris ideam, & hinc neque character nominis ideam, mala sunt, & difficilia.

Cum classem & ordinem a fructificatione definio, men vero ab alia parte quæro, duplici idea gravar memoria, nec has duas adeo facile connectere va-, ut una mota moveatur & altera.

Stellatæ, *Asperifoliæ* & *Verticillatæ* omnibus disicuere, cum *Stellatarum* nomen a foliorum situ, aracter a fructu dispermo sub flore monopetalo. Uti *Asperi-*

Asperifoliarum nomen a scabritie foliorum, character a seminibus quatuor intra florem monopetalum pentandrum. Et *Verticillatarum* nomen a situ florum in multis verticillato, dum character quæratur in tetragymnospermia intra corollam inæqualem.

Cordiales & *Capillares* Veterum malæ sunt.

253. *Nomina Classium & Ordinum notam* ESSENTIALEM *&* CHARACTERISTICAM *includant.*

Cum systemata tot, tamque multa diversa prodeant, quæ singula proprium & a reliquis diversum agnoscunt fundamentum, ne memoriam mentemque nimis gravent, debent ideæ classium & ordinum subministrare nomen, & nomen ideam, id est connexa esse inter se hæc duo, idea & verbum, quo facto omnium facillima evadunt, nec memoriæ deinde tanto oneri.

Quo brevior & compendiosior habeatur character classis aut ordinis, eo & facilius nomen; ergo & nulla faciliora nomina, quam ubi Systemata e numero desumta sunt. Hinc Riviniana methodus omnium facillima evasit. Hinc Rajana difficilior visa.

Facilia a Numero.

Rivino *Monopetalæ*, *Dipetalæ*, *Tripetalæ*, *Tetrapetalæ*, *Pentapetalæ*, *Hexapetalæ*, *Polypetalæ*.

Hermanno *Gymno-monospermæ*, *Dispermæ*, *Trispermæ*, *Tetraspermæ*, *Polyspermæ*.

Nobis

obis *Monandria*, *Diandria*, *Triandria*, *Tetrandria*, *Pentandria*, *Hexandria*, *Heptandria*, *Octandria*, *Enneandria*, *Decandria*, *Dodecandria*, *Polyandria*.
Didynamia, *Tetradynamia*.
Monadelphia, *Diadelphia*, *Polyadelphia*.
Monœcia, *Diœcia*.

Facilia a Structura.

ositæ.	*Syngenesia.*	
iferæ.	*Bacciferæ.*	
uosæ.	*Leguminosæ.*	*Capsulatæ.*
alæ.	*Nudæ.*	

10 minus autem comprehendit nomen characte- eo difficilius evadit nomen.

amineæ, cum omnes flores gaudent staminibus, hujus classis solæ.

rymbiferæ, *Capitatæ*, *Discoideæ*, cum in his essentialis classi nota.

rymbiferis affines, cum idea amandatur ad aliam m, antequam præsentem agnoscat.

iphyllospermæ & *Dorsiferæ* nomina optima es- si Ophioglossi & Lunariæ non existeret genus: autem falsa, cum characterem essentialem non fi- gerant.

ores, quos Tournefortius *Labiatos* dicit, eosdem us *Galeatos* & *Barbatos* vocat (barbam autem ibio non concipit Rudbeckius,) eodem tamen edit: potuisset hisce jungere *Personatos* suos nefortius, secundum assumtum principium, om- e *Ringentes* aptius nominare.

254.

254. *Nomina Classium & Ordinum*, a plantæ *cujusdam nomine desumta, sub quo integram cohortem intellexere Veteres, in genere exclusa; classibus naturalibus tantum inserenda sunt.*

Cum Systemata artificialia construimus, principium aliquod assumimus pro lubitu, secundum quod nostras divisiones facimus, adeoque faciles in his characteres, faciliora proinde nomina essentialia. At in Systemate Naturali longe difficilius & eruuntur essentiales characteres, & eorum nomina essentialia; puto itaque in his perferenda esse nomina, quæ nullam cum Systemate servant combinationem. Hæc enim nomina non adeo multa erint, nec ex conceptu Botanici mobilia, sed omnibus eadem; aliter se habet cum hypotheticis & artificialibus nominibus. e. gr.

Lilium. Veteres sub nomine Lilii maximam partem classis intellexere; in hunc usque diem etiam vulgus, cum viderit plantam bulbosam sibi ignotam, hanc Lilii speciem dicit. Hinc & Salvator: *Considerate Lilia*, id est, flores omnium formosissimos, splendidissimosque, quorum nitorem ne Salomonis summus splendor unquam æquiparare potuerat.

Gramen vocat vulgus omnes plantas culmiferas cum staminibus tribus, quibus calyx gluma est.

Musci,

Musci, *Fungi*, *Filices*, *Palmæ*, *Fuci*, *Algæ*, *rallia* eandem agnoscunt rationem & legem.
Non tamen extendamus hoc nostrum beneplacitum ius, quam competat rebus. e. gr.
Leucojiformes vocat Kramerus Cruciformes T. Te-dynamiam Nostram, Siliculosas & Siliquosas; an te? judicent justi.
Assumta in classibus nomina excludantur in gene-: vide §. 233; & alia in generibus restituantur.

55. *Nomina Classium & Ordinum* uni-co *constabunt vocabulo.*

Unico constabunt vocabulo, ut memoriæ faciliora, utque uniformia evadant; quo pluribus enim nstant vocabulis, eo imperfectiora sunt, & a propriete nominis magis recedunt, usque dum in definitio-em transeant; sint itaque veræ Classes, certæ defi-tiones, appropriata nomina.

Longa Nomina.

Perfecti simplices irregulares tetrapetali. *Riv.*

Papilionacei T.

Compositi ex irregularibus in ambitu, regularibus i medio. *Riv.*

Radiati T.

Vasculiferæ flore monopetalo, difformi. *B.*

Per-

Personati T.

Flore perfecto simplici, seminibus nudis solitariis, seu ad singulos flores singulis. *Raj.*

Nomina classibus apta præstitit *Tournefortius*: at Ordinibus nulla omnino nomina imposuit; hinc methodus ejus, quoad Classes, omnibus acceptissima evasit; quoad ordines vero omnibus obscura.

Tournefortiana.

Campaniformes.
Infundibuliformes.
Personati.
Labiati.
Cruciformes.
Rosacei.
Umbellati.
Liliacei.
Papilionacei.
Flosculosi.
Semiflosculosi.
Radiati.
Apetali.
Amentacei.

Nos in systemate sexuali, & classibus, & ordinibus nomina unico constructa verbo imposuimus.

Nomina ejusmodi unico comprehensa verbo dein reliquis inserviunt loco terminorum artis, quod alia nomina non.

Cum nomina hæc conficiuntur, ut appropriata fiant, allaborandum, nec ullo modo æquivoca. e. gr. CAPSULA sumitur de pericarpio membranaceo ab ejus externa structura.

Unicapsulares. Primula, Lychnis, Lilium, Parnassia, Pyrola.
Bicapsulares. Vinca, Nerium, Apocynum.
Tricapsularis. Tamariscus.

Qui-

Quadricapsulares. Tetracera.
Quinquecapsulares. Aquilegia, Spiræa, Sedum.

at LOCULAMENTUM de interna structura pericarpii, ejusque divisione interna.

Uniloculares. Primula, Vinca, Tamariscus, Tetracera, Aquilegia.
Biloculares. Lychnis, Mandragora, Astragalus.
Triloculares. Lilium, Convolvulus, Musa.
Quadrilocularis. Parnassia.
Quinqueloculares. Pyrola, Pyrus, Aizoum.

Ergo male maxima Systematicorum pars multicapsulares & multiloculares pro synonymis habet, cum versas hæc duo diversa verba subministrant ideas.

NOMINA SPECIFICA.

256. *Perfecte nominata eſt Planta nomine* Generico & Specifico *inſtructa.*

Partem aggredior Botanices in hunc uſque diem intactam, noſtræque relictam induſtriæ.

Nulla in Botanicis mihi viſa eſt certitudo Scientiæ, vel Diſciplinæ lex ante ortum Cæſalpini 1583. Qua primum data, inde ab eo tempore debetur fere integra Syſtematicis: præſertim ab anno 1660. in hunc uſque diem per *Moriſonum*, *Rajum*, Bobartium. *Hermannum*, Rudbeckium, *Boerhaavium. Rivinum*, Knautios, Buxbaumium, Heucherum, Ruppium, Hebenſtreitium. *Tournefortium*, *Plumierum*, Petitum, Fevillæum, Juſſievium, Iſnardum, Niſſolium, *Dillenium*, Pontederam, Houſtonum, Michelium, Scheuchzerum, Montium, *Magnolium*, *Vaillantium*, ut tandem quædam in generibus niteat certitudo. Hi Viri laborioſiſſimi, videntur nobis omnes ſuas vires generibus impendiſſe, ſpecierum vero characteres poſteris reliquiſſe elaborandos.

Cum nulla confici queat unquam vera differentia, niſi

nisi certum, fixum & stabilitum sit genus, sequitur omnia Veterum Nomina Specifica claudicare, licet adepta sint à Systematicis multoties.

Ut tandem in speciebus vera elucescat scientia, cum in his ultimus finis scientiæ nostræ consistat, sequentia Botanicis proponam circa nostram incedendi methodum.

1. Ut notæ lubricæ, incertæ, & falsæ rejiciantur. *F. B.* 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 283. 281.
2. Ut notæ firmæ, certæ, & mechanicæ, solæ recipiantur. *F. B.* 257. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 282.
3. Ut notæ veræ caute, caste, & judiciose combinentur. *F. B.* 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305.

Qui in praxi Botanices vel leviter versatus est, mecum fatebitur se millies, dum specierum nomina inquireret, elusum, nec sibi suffecisse omnes descriptiones, omnes figuras, omnia nomina, ut aliquid certi de planta ex hisce concludere potuerit. Heu quoties imperfecta descriptio se sistit! heu quot millia imperfectarum figurarum! heu quot Myriades vanarum notarum in differentiis! Præstitere Systematici genera ad maximam partem certa, quibus perveniat Curiosus primo intuitu ad desideratam familiam. Adgrediamur dare differentias, quæ, si veræ, primo intuitu dabunt speciem, longe certius solæ, quam omnes descriptiones, omnes icones simul.

257. *Nomen Specificum plantam ab* omnibus congeneribus *distinguat.*

Hic aphorismus fundamentum est omnium nominum specificorum, quo neglecto falsa erunt omnia.

Debet itaque Genus stabilitum esse, antequam condatur nomen, ut cognoscamus species unicuique generi adscriptas, quas distinguere tenemur. Non enim datur nomen specificum vivum absque capite; caput nomen genericum est.

Descriptio est geometrica circumscriptio secundum Numerum, Figuram, Situm & Proportionem omnium plantæ partium. Adeoque continet hæc omnes notas externas in planta existentes. Per notas conformes & similes, ejusdem prosapiei plantas easdem concludimus, ut per differentes & dissimiles, diversas. Notæ differentes distinguunt quidem semper plantas, at non æque facile percipitur differentia, ubi plurima distinguenda, ac ubi pauca; facile est distinguere aliquot objecta, difficile millena: hinc subdivisio, ubi major objectorum copia, distinctionem facilitat, quæ in Botanicis *Systema* & *Methodus* audit. Hæc enim dat genera infima, subque eis constitutas species: adeoque *Differentia* Botanicis est, quæ distinguit plantas, modo sub eodem genere constitutas; *Descriptio* vero omnes in universum, absque genere, a se invicem. Hæc obscura sæpe nobis, & vix percipienda: illa facilis: hinc CÆSALPINUS: *ignorato genere nulla Descriptio, quamvis accurate tradita, certam demonstrat, sed plerumque fallit.* Differentia autem si accurate

curate tradita, certam ſemper demonſtrat plantam, nec unquam fallit.

Cum differentia tantummodo diſtinguat ſpecies congeneres, ſequitur nullum nomen ſpecificum (*F. B.* 292.) certum evadere, antequam omnes ſpecies innotuerint: ſequitur & omnia nomina ſpecifica ab iis conſtructa, qui vera ignorarunt genera, non poſſe non falſa eſſe: ergo

Nomina Specifica omnia, quæ plantam a congeneribus ſuis non diſtinguunt, falſa ſunt. &
Nomina Specifica omnia, quæ plantam ab aliis quam congeneribus diſtinguunt, falſa ſunt.

Cum non uni detur, vel raro detur, omnes ejuſdem generis inſpicere ſpecies, cuique pateſcit rei difficultas; abſit itaque, quod in me nomina ſpecifica omnia bona conficere audacter lumerem; ſufficiat ſi alios doctiores excitare queam; ſufficiat ſi triginta Botanici per ſexaginta annos iſtud culmen feriant, quod Syſtematici in generibus. Incipiamus ſemel, fiant nomina imperfecta, mala, ſuperflua, onera Botanices, ut eveniant bona, perfecta, ornamenta ſumma Botanices; qui nunquam male, nec unquam bene. Princeps, qui, poſtquam diu luctatus fuerit, millenaque millia militum amiſerit, finem & ſcopum, belli cauſam, obtinuerit, vere Victor evaſit, & juſte triumphat.

258. *Nomen Specificum primo intuitu plantam suam manifestabit, cum differentiam ipsi plantæ* inſcriptam *contineat.*

Cum planta rara Botanico oſtenditur, ex lectis in fructificatione literis, primo intuitu genus enunciat; ſi vero de ſpecie interrogetur, muteſcit, præſertim ſi ſub eodem genere major ſpecierum militat copia, nec antequam authores evolverit, eam determinare poteſt. Mira ſane res! Invenerunt dudum Botanici compendium, quo ex ſola fructificatione, quæ ſæpe minima exiſtit, propoſitam plantam primo intuitu a duodecim millibus aliis diſtinguant, tamen a totius plantæ aſpectu, & omnium ejuſdem partium examine, non ſpeciem unam ab altera vel viginti ſolum ſeparare queant; quænam ſit hujus mali cauſa? quiſnam defectus? Nullus ſane alius, quam quod congeneres ſpecies conferre, & ex collatis, notas ſingulis proprias inquirere recuſaverint.

Nomen Specificum ipſi plantæ æque inſcriptum erit ac unquam generis character; nomen enim ſpecificum nullam admittit comparationem cum generico, ſed eſt nil aliud, quam character eſſentialis ipſius ſpecici. Genericum autem nomen proprio gaudet charactere, nec ſe ipſum definire tenetur: Specificum vero nulla gaudet definitione, ſed ſe ipſum definiat.

Proſcribimus, tanquam abſurdas, notas omnes in nominibus ſpecificis receptas, plantis ipſis non inſcriptas,

otas, a quacunque demum re alia assumtas. Valeat ergo

Hypothetici & falsi conceptus e foro Botanico; cant plantis imposita opprobria; nos non agnomus unicam alterâ magis veram, spuriam, adulterum, peculiarem. *α*.

Idearum ordines, quos veteres Botanici proprio impresserunt cerebro, certe plantis non impresserunt ullus in his eorum vestigia observet; Naturæ nor speciei uni præ altera nullum locum superiorem, nullum inferiorem assignavit, omnes æquales t. *β*.

α. Hypothetica.

Aloë *vera*.
Acorus *verus*.
Acorus *adulterinus*.
Meum *spurium*.
Hyoscyamus *peculiaris*.
Urtica *fatua*.

β. ab *Idearum Ordine*.

Tinus *prior* Cluf.
—— *alter* Cluf.
—— *tertius* Cluf.
Rhagadiolus *alter* T.
Doronicum plant. fol. *alterum* C. B.

259. *Nomen Specificum a partibus plantarum* non variabilibus *desumi debent.*

Primaria caussa, cur nomina specifica Antecessorum fallacia evaserint, sola in eo consistit, quod partes & notas naturales, ac certas, a ludicris distinguere recusarint. Cum autem assumserint omnes notas, accidentales & naturales indifferenter, indeque constituerint ob minimam notam, novam speciem, orta fuit tanta confusio, tanta nominum barbaries, tanta specierum falsarum accumulatio, ut facilius esset stabulum Augiæ purgare, quam Botanicen.

Stupiditatem ullam non defendo, subtilitatem autem nimiam non rejicio, sed certe horreo hanc videre apud hominem minus judiciosum. Veteres; & minus attenti Botanici raro admodum species falsas nobis objecere, at acutissimi Recentiorum heu quantam molem invenere novarum specierum. *Columna* attentissimus descriptor, quam plurimas communicavit; *C. Bauhinus* in Prodromo numerat 600 novas; *Morisonus* in Præludiis 276 novas; *Pontedera* in Compendio 272 novas; *Barrelierus* innumeras novas; *Michelius* innumeras novas; *Tournefortius* in Institutionibus & Corollario infinitas novas orbi proposuere. Num horum omnium tertia pars vera sit, nescio. Utinam nona pars esset!

Certe, si omnis nota indifferens novam constituat speciem, nulli mortalium Botanici Sapientiores & acutiores ANTHOPHILIS, qui in solis *Tulipis*, *Primulis*,

mulis, *Anemonibus*, *Narcissis*, *Hyacinthis* omni anno aliquot millia Botanicis ignotas, novas proinde, species ostendunt curiosis. Desistebat ab opere Creationis Omnipotens Conditor die septima, nec nova creatio omni die, sed continuata multiplicatio creatorum. Hominem creavit unicum, dictitante S. Scriptura: at si minima nota sufficiat, vel mille hominum species hodie prostant; prostant enim capillis albis, rubris, nigris, canis; facie alba, rosea, fusca, nigra; naso erecto, brevi, inflexo, simo, aquilino; prostant gigantes, pygmæi, obesi, macilenti, erecti, incurvi, tophosi, claudi &c. &c. sed quis leviter sanus hos distinctas diceret species. En itaque assumamus notas certas, & inquiramus notas fallaces, quæ seducunt, nec variant rem; dico itaque *Magnitudinem* 260, *Locum* 264, *Tempus* 265, *Colorem* 266, *Odorem* 267, *Saporem* 268, *Usum* 269, *Sexum* 270, *Monstrositatem* 271, *Hirsutiem* 272, *Durationem* 273, *Multitudinem* 274, &c. species non distinctas reddere, quod & demonstrare teneor. Si Hæ notæ nunquam per se speciem diversam constituant, utique & nunquam in nomine specifico agnoscantur.

TRIFOLIUM pratense album Bauh. pin. 327. ab hac

1. *Trifoliastrum* pratense corymbiferum majus repens, foliis rotundioribus alba & sagittata macula notatis, corymbis florum magis sparsis, pediculis longissimis insidentibus, siliquis tetraspermis. *Mich.* gen. 26. t. 25. f. 1.

2. Trifoliastrum pratense corymbiferum majus repens, foliis rotundioribus alba & sagittata macula notatis, siliquis tetraspermis. *Mich.* gen. 26.

3. Trifoliastrum pratense corymbiferum majus repens,

pens, foliis rotundioribus alba ſagittata & in acutum longius producta macula notatis, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 26. t. 25. f. 4.

4. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum majus repens, foliis oblongis obtuſioribus macula albicante ſuperna parte pyramidata, inferna cordis inſtar pulchre excavata, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 26.

5. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum majus repens, folio ſubrotundo alba ſemilunata & in dorſo nonnihil excavata macula notato, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 26.

6. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum majus repens, folio cordato alba macula ejuſdem formæ inſignito, ſiliqua tetraſperma. *Mich.* gen. 26.

7. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum majus repens, folio obtuſo duabus maculis albis inſignito, quarum ſuperior minor triangularis, inferior major cordata, ſiliqua tetraſperma. *Mich.* gen. 27.

8. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum majus repens, foliis obtuſis & veluti cordatis non maculatis, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 27.

9. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum repens medium, foliis oblongis acutioribus macula lata ſagittata, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 27.

10. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum repens medium rotundifolium, macula alba ſagittata peranguſta, ſiliquis tetraſpermis. *Mich.* gen. 27.

11. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum repens minus, folio ſubrotundo macula alba ſagittata minima. *Mich.* gen. 27.

12. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum repens minimum, foliis obtuſis non maculatis, ſiliquis tetraſpermis ſuperna parte æqualibus, inferna veluti nodoſis, ſemine ſubluteo. *Mich.* gen. 27. t. 25. f. 3.

13. Tri-

13. Trifoliaſtrum annuum corymbiferum album & procumbens, folio cordato ſubtus atro-virente ſplendente, ſiliqua tetraſperma, inferne falcatim diſcriminata. *Mich.* gen. 27. t. 25. f. 6.

14. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum non repens, humi ſtratum, alte radicatum, foliis ſubrotundis alba falcata macula vix notatis, floribus minoribus ſuaverubentibus, ſiliquis tetraſpermis ſuperna parte tantum marginatis, ſemine fuſco. *Mich.* gen. 27.

15. Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum erectum annuum & præaltum, caule craſſiore fiſtuloſo, folio longiore cordiformi, flore albo, ſiliqua incurva, lata, compreſſa ac diſperma. *Mich.* gen. 28. t. 28. f. 2.

16. Trifoliaſtrum ſupinum corymbiferum annuum album majus, folio longiore obtuſo, ſiliqua incurva, lata, compreſſa ac diſperma. *Mich.* gen. 28. t. 25. f. 5.

Hæ 1 --- 16 ejuſdem ſunt ſpeciei cum C. Bauhini primo allegata, & ſic in aliis multis.

Tournefortius Tulipas 93. (ubi una eſt) & Hyacinthos 63. (ubi duo ſunt) numerat, nec minus ſæpe in aliis alii luxuriarunt.

260. Magnitudo *Species non diſtinguit.*

Magnitudinis notam e nomine ſpecifico abſolute proſcribendam cenſeo, cum falſa ſit, indeterminata, indefinita.

Magnitudinem ſpecies non diſtinguere docet integrum & Regnum vegetabile, & animale. Pygmæum a Gigante ſpeciem diverſam non eſſe probant homines, canes, equi, ſues, gallinæ, piſces, inſecta; & omnes magni antea parvi exſtitere.

Plantæ

Plantæ omnes in terra ſterili, exſucca, arida minores, in ſpongioſa, ſucculenta, fecunda majores evadunt. *Plantago latifolia ſinuata* C. B. in terra pingui humanam altitudinem ſæpe acquirit, in ſterili vero vix dimidiam unciam ſæpe attingit. *Fl. Lapp.* 62. γ.

Plantæ omnes in *Alpibus* parvæ, extra alpes majores excreſcunt. *Fl. Lapp.* 342. ε.

Hernandia folia gerit in America vix duarum unciarum; in hybernaculo vero pedalis ſæpius diametri.

Uno verbo, nulla nota in plantis frequentior variat quam magnitudo, adeoque nec fallacior nota ulla.

Dein inter majorem & minorem: maximam, majorem, mediam, minorem & minimam, nulli dantur limites vel termini, præterquam graduales; gradus, abſque limitibus, ſoli! hinc ſi una mihi offeratur, nec viſâ altera, nullo judicii acumine perſpicio, utrum hæc major vel minor ſit habenda, cum omnis magnitudo ſit reſpectiva, nec datur majus niſi & minus exiſtat. Scarabæus enim maximus eſt millies minor Caprâ minima.

Hinc erroneus eſt omnis gradus magnitudinis cum ſit comparativus, ſive tum reſpiciat integram plantam, ſive ejus partem, ſive folia, ſive flores, ſive fructus; addiſcere unicam plantam ab altera non eſt ſapientis ſtudium.

α. *Magnitudo totius Plantæ.*

Alſine *altiſſima.*
——— *major.*
——— *media.*
——— *minor.*
——— *minima.*

Sedum

Sedum *majus*.
——— *minus*.
——— *parvum*.
——— *minimum*.
Thalictrum *magnum*.
——— *minus*.
——— *minimum*.
Boletus *magnus*.
Galeopsis *procerior*.
Gramen *elatius*. Rj.
Fraxinus *excelsior*. C. B.
Dipsacus *giganteus*. Boc.
Trachelium *giganteum*. Plk.
Jasminum *humile*. C. B.
Virga aurea *humilior*. T.
Alsine *exigua*. J. B.
Salix *pumila*. C. B.
Betula *nana* Rd.
Melampyrum *perpusillum*. Lob.
Juncus *omnium minimus*. T.
Hippuris *tenuissima*. J. B.
Plantago *major*, *media* a nonnullis cognominata. B.

β. Magnitudo foliorum.

Cistus major, folio *rotundiore*. J. B.
——— major, folio *longiore*. J. B.
——— folio *breviore*. C. B.
——— folio *amplissimo*. T.
Tamarix folio *crassiore*.
——— folio *tenuiore*.
Equisetum *minus*, *omnium tenuifolium*. Lob.

Tha-

Thalictrum foliis *crassioribus*. T.
——— foliis *latioribus*. R.
——— *angustifolium*. T.
Nicotiana *angustifolia*.
——— *latifolia*.

γ. *Magnitudo florum.*

Cruciata flore luteo *minore*. Mor.
Cannabina flore *magno* luteo. B.

δ. *Magnitudo fructus.*

Phytolacca *majori* fructu.
——— *minori* fructu.
Sisymbrium siliqua *breviore*. T.

261. *Notæ collatitiæ cum aliis speciebus* diversi generis, *falsæ sunt.*

Qui terminos artis assumere, deficientes con... re, certisque ac definitis inniti principiis recusarunt, sed absque molestia ulla Botanicen perfunctorie tradere, quam primum nova ipsis oblata fuit species, differentiæ nomine, a lubrica quadam cum alia olim visa planta similitudine intercedente, eandem baptisarunt, & se suis partibus optime functos credidere; Sed longe absit, quod idem sentiat alter Botanicus, qui prioris inquirere tenebatur Synonymon.

Quam ludicræ enim non sint istæ similitudines inter duarum diversarum plantarum folia, immo tam diver-

diversæ, ut adhuc observaverim nunquam duo simillima. Quanta hinc confusio, patebit exemplis. e. gr. *Campanula jacobææ folio* T. Tyro nesciens quæ & qualia sint *Jacobææ* folia, evolvit species, reperit ea vel linearia *Rosmarini*, vel sagittata *Glasti*, vel sinuata *Dentis leonis*, vel obverse ovata *Limonii*, vel decomposita *Absinthii*, vel alia infinita, ergo nullâ certa figura; ille non scit, utrum Botanicus intellexerit Jacobæam Glasti, utrum Limonii, vel aliam speciem. Sic & *Jacobæa senecionis folio*: Senecio & Jacobæa sunt ejusdem generis plantæ, ergo Jacobæa senecionis folio est idem, ac si dixissem *Jacobæam Jacobææ folio*, quod & stultissimus mortalium crederet. Alia est *Jacobæa senecionis folio* Raj. alia vero *Senecio iacobææ folio* Moris. Quum jam Jacobæa & Senecio sint ejusdem generis, adeo absurda evadunt ambo hæc nomina, ut tetriora nulla. En aliud exemplum fallaciæ: pono *Jacobææ folia* ignota tyroni, evolvat speciem Jacobææ, quæ cum remittat ad Hieracium, & Hieracium ad Blattariam (vide α.) & sic in infinitum. Vel sitne necessarium, quod tyronis aspectum prius incurrat *Limonium*, quam *Jacobæa*, ut sciat quid *Jacobæa limonii* folio sit? Mutato nomine generico alterius plantæ e. gr. Cymbalariæ, Blattariæ, non amplius erit Campanula Cymbalariæ & Blattariæ, sed Antirrhini & Verbasci folio. Qui hæc absurda observarunt, fraudem lingua græca tegere tentarunt, sed sapientioribus eodem redit res. Hisce consideratis. Quæro a sano omni, an in hisce lateat judicii granum? num ulla in his certitudo? & cur non irrisi fuerint dudum ab aliis isti Botanici, qui ejusmodi assumsere notas. Sapiamus tandem, nec cæcutiamus meridiano die.

a. a Foliis.

CAMPANULA.
——— *Serpilli*folia. C. B.
——— *Lini*folia. C. B.
——— foliis *Urticæ*. C. B.
——— foliis *Echii*. C. B.
——— foliis *Anchusæ*. C. B.
——— foliis *Bellidis*. T.
——— foliis *Blattariæ*. T. C.
——— foliis *Ptarmicæ*. T. C.
——— *Cymbalariæ* foliis. C. B.
——— *Persicæ* folio. C. B.
——— *Tragopogi* folio. C. B.
——— *Leucoii* folio. T. C.
——— *Lychnidis* folio. T. C.
——— *Jacobææ* folio. T. C.

JACOBÆA.
——— *Betonicæ* folio.
——— *Glasti* folio.
——— *Chrysanthemi* folio.
——— *Rosmarini* folio.
——— *Absinthii* folio.
——— *Hieracii* folio.
——— *Hormini* folio.
——— *Sonchi* folio.
——— *Dentis leonis* folio.
——— *Helenii* folio.
——— *Limonii* folio.
——— *Senecionis* folio.

GERANIUM.
——— folio *Aconiti*. C. B.
——— folio *Malvæ*. C. B.
——— folio *Althææ*. C. B.

——— foliis *Pastinacæ*. Hr.
——— *Betonicæ* folio. Hr.
——— *Alchimillæ* folio. Hr.
——— *Coriandri* folio. C. B.
——— *Cicutæ* folio. C. B.
——— *Uvæ crispæ* folio. Hr.
mpanula jacobææ folio.
Jacobæa *hieracii* folio.
Hieracium *blattariæ* folio.
Blattaria *verbasci* folio.
Verbascum *conyzæ* folio.
Conyza *salviæ* folio.
Salvia *hormini* folio.
Horminum *betonicæ* folio.
Betonica *scrophulariæ* folio.
Scrophularia *melissæ* folio.
Melissa *plantaginis* folio. &c. *in infinitum.*

β. a Fructificatione & radice.

Juncus capitulis *Sorgi*. C. B.
——— capitulis *Psyllii*. C. B.
Alsine *Lini* capitulis. C. B.
——— *Symphyti* capitulis. C. B.
Gramen spica *Brizæ*.
Adonis *Buphthalmi* flore.
Gramen *Phalaridis* semine.
——— *Lithospermi* semine.
Ranunculus *Hellebori nigri* radice.
Cirsium radice *Hellebori nigri*.

γ. a Facie.

Clinopodium Ocymii facie. C. B.
——— Origani facie. C. B.

δ. *Græcismus.*

Pseudo Helleborus Ranunculoides Mor.
Acer Platanoides.

Brassica Asparagoides.
Adonis Helleboroides.
Carduus Acanthoides.
——— Centaurioides.
——— Eryngioides.
Lathyrus *Viciæformis* seu
Vicia *Lathyroides.*

ε. *per Circulum.*

{Jacobæa *senecionis* folio.
{Senecio *jacobææ* folio.
Jacobæa *hieracii* folio.
Hieracium *blattariæ* folio.
{Blattaria *verbasci* folio.
{Verbascum *conyzæ* folio.
Conyza *salviæ* folio.
Salvia *hormini* folio.
Horminum *betonicæ* folio.
Betonica *scrophulariæ* folio.
Scrophularia *melissæ* folio.
Melissa *plantaginis* folio.

262. *Notæ collatitiæ cum aliis ſpeciebus* ejuſdem generis, *malæ ſunt.*

Malæ, & vix priori præſtantiores dicendæ differentiæ, a reſpectu ad plantas ejuſdem generis deſumtæ, ſi ab iis mutuetur terminus; addiſcere unam ab altera, eſt diſcere per circulum, qui caret principio & fine. Vidiſtis, quoties ſpecies ſub eodem genere collocatæ a recentioribus ad alia longe, & diverſa genera amandatæ fuere; quo facto ex iis deſumtæ Notæ erroneæ factæ ſunt.

Cum hæ *Notæ* ſpeciale examen ſubibunt, plura dicere hic ſuperſedeo: modo proponam exemplum unicum, in quo videre liceat, quod *Viciæ* detur ſpecies *flore Viciæ*, & quidem tali flore, quali gaudet alia ſpecies Viciæ; ergo *Vicia ſepium* gaudet flore *Viciæ*; ergo datur alia Viciæ ſpecies flore prioris, ergo & *Viciæ floris*, quem ſi non proferret, nec *Vicia* eſſet. Judicet ſanus, num hoc nomen præſtet præcedentibus.

VICIA, flore *Viciæ ſepium ſive dumetorum, vulgaris.* Raj.

263. *Nomen* Inventoris, *vel alius cujuſcunque, in differentia non adhibeatur.*

Cum nomen ſpecificum tantum includat notas plantæ inſcriptas, quibus a reliquis ſui generis diſtinguitur, ſequitur, falſum eſſe, attributum ab Inventore,

tore, vel Deſcriptore, vel Botanico, vel Medico, vel Illuſtri aliquo mutuatum, in nomine ſpecifico recenſere, cum nullus ſuum nomen vivæ plantæ inſcribere queat.

Aliud eſt plantam deſcribere, aliud denominare, aliud hiſtoriam dare: quod non obſervarunt, qui totam quantam plantæ hiſtoriam in differentia exhibere adgreſſi ſunt.

α. ab Inventore.

Trifolium *gaſtonium.* Moriſ.

β. a Deſcriptore.

Gramen cyperoide *Boelii.* Lob.
Conyza tertia *Dioſcoridis.* C. B.
Conyza media *Matthioli.* J. B.
Narciſſus *Tradeſcantii.* Rudb. vall.

γ. ab Hiſtoria.

Sideritis *Valerandi Dovrez* brevi ſpica. J. B.
Trifolium alb. a *Fuchſio* depictum. J. B.
Campanula pulchra a *Toſſano, Carolo* miſſa. J. B.
Mimoſa Zeyl. a Domino *Hermans*, excellentiſſimi domini *Syen.* Breyn.

δ. In memoriam Viri.

Chamæpitys fl. plus quam eleganti ſ. *Pluſqueneti.* Pluk.
Eriocephalos *Bruniades.* Pluk.

ε. *In*

ε. *In memoriam Sancti.*

Amanita *divi Georgii.* D.
Thymbra *sancti Juliani.* Lob.

264. Locus *natalis species distinctas non tradit.*

Locus neminem beat, nec ullum immutat, ne quidem Suem, si vel Romam duceretur, ut proverbium sonat.

Locus plantas sæpe parum differentes reddit, speciem tamen nunquam immutavit, ne quidem in cerebro ullius sani Botanici. Hic enim varietatum sæpius pater, specierum vero nunquam extitit.

Loca natalia in nomine specifico adduxere Plukenetius, Petiver, Breynius, &c. fere in omni differentia, omnino persuasi se imperfectas orbi proposuisse differentias, si locus eas non intraret. Et quis contra diceret, Botanicos egregia nomina præstitisse ubi loca imposuere; norunt enim inde Hortulani, qua methodo ova plantæ cujuscunque excludantur. e. gr. Si plantam *Surinamensem* dixeram, solo prægnanti committantur semina, sin vero *Alpinam*, omnino non. Adeoque, qui Hortulanis solis scribant, retineant natalem dulcissimum locum; alii vero locum in Historia plantæ, æque clare describere possunt, ac unquam in nomine specifico; nam quid Regio ad differentiam. An *Plantago parisiensis* extra Parisios non nascatur? an proinde pro nova specie habenda sit ista, quæ in Suecia & Lapponia occurrit, ubi Parisiis nunquam; vel eget probatione, quod primum Parisiis creata sit.

Lysimachia Canadensis dicta hoc die in Dunis Belgicis ubique occurrit spontanea, tamen pro eadem specie habendam censeo, usque dum demonstretur Hominem Europæum, Indiam qui petierit, speciem mutasse.

Tournefortio adeo placuit locus, ut e solis nominibus specificis integrum ejus iter orientale per omnia loca quivis colligeret, qui nunquam itinerarium ejus inspexit.

H. L. B. Species *Mesembryanthemi* (Ficoidis) 54 recenset, quarum 51 afræ; quas notas tyrones plantæ inscriptas legere nesciunt, nec alii, qui nil credunt, nisi quod manus ipsorum oculatæ videant.

Lobelius & *Rajus cont.* & *extr.* dicunt plantas in locis meridionalibus pratenses, in septentrionalibus esse sylvestres.

Pontedera, Cæsalpinus, Tournefortius &c. easdem plantas in *Alpibus meridionalibus* prognasci prodiderunt, cum iis, quæ in *borealibus pratenses* sunt. In alpibus Italicis eædem proveniunt sæpe plantæ cum iis, quæ in Suecia pratenses sunt. In monte alpino *Ararat* observavit Tournefortius *Cotoneastrum folio rotundo.* J. B. *Conyzam acrem cæruleam.* C. B. *Hieracium fruticosum angustifolium majus.* C. B *Jacobæam Senecionis folio*, *Euphrasiam* &c. quæ omnes in pratis Sueciæ vulgares.

Flora Lapponica me docuit plantas omnes *alpium lapponicarum* extra alpes *palustres* esse, uti *Sceptrum Carolinum*; *Betula foliis orbiculatis crenatis*; *Rubus caule bifolio unifloro*, *foliis simplicibus*; *Salices plures*; *Pinguiculæ*, *Pediculares*, *Daphne* &c.

Triglochin maritimum Rupp. crescit Upsaliis a mari per duodecim horas remotis, tamen specie eadem; quis dicet plantam maritimam nasci Upsaliis; nec crediderat hoc *Martinus* noster.

Sium

Sium aquaticum vidimus multoties in ſiccis hortis vigens & florens, tamen non magis ſpecies diverſa, quam auceps & piſcator.

Empetrum montanum creſcit in montibus & paludibus.

Ex hiſce conſtat vanas eſſe omnes differentias a regione & ſolo petitas, cum hæ variant & inconſtantes ſint.

O Bone Deus! quot plantarum ſpecies diſtinxerunt Botanici notâ culturæ, ſativas, domeſticas, hortenſes quam infinitas dixere, licet ſana ratio mere talem concipiat nullam; omnes enim plantæ in loco natali ſpontaneæ ſunt, in hortis Botanicis vero ſativæ.

Quid *vulgaris*, & *ſpontanea* aut *peregrina* ſit, quid *communis*, quid *rara*, patet ſano ex dictis, cum in his nulla nota conſtans, ſed accidentalis & reſpectiva tota.

Cur Angli in verbum *Noſtras*, magis quam alia natio ulla, proclives ſint, me neſcire fateor; confer Raji, Plukenetii, Moriſoni, Petiveri nomina ſpecifica de plantis rarioribus Angliæ, & obſervabis ita tamen eſſe.

α. a Solo.

Valeriana *ſylveſtris*.
——— *paluſtris*.
——— *campeſtris*.
——— *montana*.
——— *alpina*.
Mentha *arvenſis*.
——— *aquatica*.
Alſine *nemorum*.
——— *pratenſis*.
——— *littoralis*.

Vicia *segetum.*
——— *sepium.*
——— *dumetorum.*
Glaux *maritima.*
Sedum *rupestre.*
Muscus amans *uvida.*
Erysimum juxta *muros.*
Erinaceus in *strobilis pini.*
Fungus in *tabellis areolarum hortorum.*

β. *a Frequentia.*

Oenanthe	*rara.* Rd.
Hyoscyamus	*peregrinus.* Rd.
Clematis	*peregrina.* C. B.
Apocynum	*peregrinum.* Br.
Valeriana	*hortensis.*
Asparagus	*domestica.*
Rapa	*sativa.* C. B.
Scabiosa	*communior.* I. B.
Hydrocotyle	*vulgaris.*
Echium	*vulgare.*
Ocymum	*vulgatum.*
Muscus	*vulgatissimus.* C. B.

γ. *a Regione.*

Sagittaria	EUROPÆA. Mor.
Acrosticum	Septentrionalium.
Orchis	*Lapponensis.* Rd.
Calceolus mar.	Lapponum. Rd.
Pinguicula	Lapponum. Rd.
Orobanche	*Sueonum.* Rd.
Pentaphylloides	Suecicum. Plk.

Bugula

Bugula	Suecica. Mor.
Orobanche	Fundboënsis. Rd.
Acetosa	*Moscovitica.* Mor.
Enneadynamis	*Polonorum.* Gesl.
Cochlearia	*Danica.* C. B.
Cytisus	*Germanicus.*
Gramen mar.	Borussorum.
Cytisus	Ratisbonensis.
Tataria	Hungarica. J. B.
Olea	Bohemica.
Chamæpitys	Austriaca.
Cirsium	Pannonicum.
Rosa	*Belgica.* C. B.
Cochlearia	Batavica. Hr.
Cochlearia	*Britannica.* Dod.
Cochlearia	Anglica.
Geranium	Lancastriense.
Erica	Cantabrica.
Virga aur.	Cambrica.
Ligusticum	Scoticum.
Tithymalus	Hibernicus.
Pulmonaria	*Gallica.*
Circæa	Lutetiana.
Aparine	Parisiensis.
Anagallis	Gallo-provincialis.
Tamariscus	Narbonensis.
Alypum	Monspeliensium.
Thymbra	*Hispanica.*
Alsine	Bœtica.
Chrysanthemum	Valentinum.
Juncaria	Salmanticensis.
Phelypæa	Lusitanica.
Elephas	*Italica.*
Iris	Florentina.

Lapathum	Bononienſe.
Chondrilla	Foro-julienſis.
Hieracium	Genevenſe.
Thapſia	Romana.
Kali	Neapolitanum.
Geniſta	Ilvenſis.
Thlaſpidium	Apulum.
Bulbocodium	*Græcum.*
Chamærhododendros	Pontica.
Salicornia	Cretica.
Ranunculus	Lesbius.
Braſſica	Thracica.
Apocynum	Bithynicum.
Plantago	Chia.
Lithoſpermum	Delium.
Fungus typh.	Melitenſis.
Scrophularia	Epheſia.
Atractylis	Cyprica.
Linaria	Patmia.
Phlomis	Samia.
Aſter	Atticus.
Polium	Smyrnæum.
Ranunculus	ASIATICUS.
Fragaria	Orientalis.
Ranunculus	*Turcicus.*
Androſæmum	Conſtantinopolit.
Alcea	*Syriaca.*
Cyperus	Babylonicus.
Nux	Macedonica.
Avellana	Byzantina.
Iris	Chalcedonica.
Iris	Damaſcena.
Lilium	*Perſicum.*
Stœchas	*Arabica.*

Roſ

Rosa	Hierichuntea.
Acacia	Mesopotamica.
Alcea	Javanica.
Apocynum	*Malabaricum.*
Hydrocotyle	*Zeylanica.*
Narcissus	*Japonicus.*
Urena	*Sinica.*
Moly	AFRICANUM.
Hyacinthus	Tripolitanus.
Ferula	Tingitana.
Populus	Lybica.
Arum	*Ægyptiacum.*
Solanum	*Guineense.*
Hyacinthus	Mauritanus.
Jacobæa	*Monomotapensis.*
Fritillaria	Capitis Bonæ Spei.
Fabago	Capensis.
Ricinus	AMERICANUS.
Virga aur.	Novæ Angliæ.
Serratula	Noveboracensis.
Geranium	Carolinum.
Rhus	Virginianum.
Saxifraga	Pensylvanica.
Solanum	Bonariense.
Virga aur.	Marilandica.
Phaseolus	Barbadensis.
Solanum	Bahamense.
Muscus	Floridanus.
Granadilla	Surinamensis.
Fragaria	Chiloënsis.
Phaseolus	Mexicanus.
Filix	Brasiliensis.
Sanicula	Canadensis.

265. Tempus *florendi vegetandique maxime fallax est differentia.*

Tempus plantarum florendi cum plantis inscriptum non sit, nec in differentia assumi debet.

Verum quidem est, magnum plantarum numerum certum quoddam observare florendi, excrescendi, marcescendique tempus, e. gr. *Africanæ* plurimæ florent sero autumno; *Alpinæ* plurimæ florent primo vere: attamen cultura & has, & alias, elusit plantas, vernales autumnales, uti & autumnales vernales esse docuit.

Quid Regio faciat ad tempus florendi, nulli non constat. e. gr *Aconitum hyemale* vulgi, & *Daphne* florent *Lugduni Bat.* mense Februario, *Upsaliæ* vero Aprili. *Viola martia* & *Caltha palustris* in Belgio florent mense *Martio*, in Scania *Aprili*, in Uplandia *Majo*, in Lapponia mense *Junio.*

Betula vulgaris floret mense *Aprilis* in Belgio, *Majo* in Suecia, *Junio* in Lapponia.

Colchicum autumnale, quod omni autumno in Europa floret, transtuli in *Lapponiam*, ubi primo anno floruit mense *Augusto*, altero & tertio *Junio*, nec fructum produxit, id est, vernum factum fuit.

Sunt & plantæ plures, quæ certum tempus diei, certasque horas in florendo observant: e. gr. Die sereno existente, Soleque lucente, florent innumeræ; si vero tempestas oriatur nebulosa, & pluviosa, mox corollas claudunt, ne farina genitalis combibatur a pluvia; eam etiam ob causam omni nocte clauditur maxima pars florum; dum recentes adhuc sunt; at peracta

acta semel Venere, nec pluvias, nec noctes curant. Sic Sole orbem illuminante florent *Tulipa*, *Leontodon*, *Montia*, *Convolvulus*. Alii flores autem tantum noctes Veneri sacras faciunt, uti *Mirabilis*. Alii solas horas matutinas, ut *Tragopogon*. Alii solum meridiem, ut *Malvindæ* Dill. species unica; & *Bammiæ* Riv. Alii per unicum modo diem Veneri indulgent, ut *Tradescantia*, *Convolvulus*, *Mirabilis*, *Hemerocallis*, &c. Alii vero quamplurimos in eo transigunt dies. Has vero notas momentaneas cur assumemus pro fundamento distinctionum specierum, ubi evidentiores infinitæ prostant; hæc enim neglecta, nec observata hora, cur nostrum receptum fundamentum eludatur?

Obvertant suos flores Soli, & excipiant solares radios *Tithymalus helioscopius* C. B. *Succisa* I. B. *Helianthus*, *Tragopogon*, *Pilosella*, & Flores fere omnes præsertim *flavi*; adspiciam hunc eorum motum quasi voluntarium cum oblectamento summo, inde tamen differentias specierum non sumam, cum evidentiores ubique observo.

Valeant itaque nomina specifica desumta a Tempore florendi, sive sit

Ab Anno.

Tulipa	*Præcox.*
Tulipa	Serotina.
Crocus	*Vernus.*
Ranunculus	Vernus.
Saxifraga	Verna.
Geranium	*Æstivale.*
Aster	*Autumnalis.*
Crocus	Autumnalis.

Col-

Colchicum	Autumnale.
Aconitum	*Hyemale.*

A Menſe.

Roſa *omnium Calendarum.*	
Roſa	Menſtrua.
Viola	*Martia.*
Roſa	*Majalis.*
Boletus	*Julii* menſis.
Boletus	*Auguſti* menſis.

Ab Horis.

Lychnis	*Noctiflora.*
Althæa	*Horaria.*
Malva *horæ undecimæ* Hort.	

266. Color *in eadem ſpecie mire ludit, hinc in differentia nil valet.*

Nihil magis ſenſus noſtros per viſum ferit, quam color; hinc non mirum, quod oculi multorum ab eo toti capti fuere, ne dicam effaſcinati. Receptus fuit color primitus pro ſpecierum diagnoſi, at mox pro ſpecierum judice. Non poteſt enim planta hoc ævo præſertim, ejuſdem eſſe ſpeciei cum altera, floris ſolum colore diverſa, licet oculis non capti omnes videant *Mirabilem* & *Impatientem* in eadem planta centum producere diverſe coloratos flores. Obſtupeſco quâ audacia, adplauſu, privilegio, dum videam,

deam, cæca empiria muniatur. Quæ vos dementia cepit? Nonne nos videmus in nobiſmetipſis, in Bubus, Canibus, Felibus, Suibus, in omnibus manſuetis Quadrupedibus & Avibus; in Serpentibus & Piſcibus: in Inſectis & Vermibus, omni die, quod mater producat fetum ſæpe ſæpius colore diverſum. Cuinam lateat teterrimi Anguis conſpicillo inſignitæ, colore proteo ipſo magis variabilis, luſus? quam *Seba* decies & ter depinxit, uti in Theſ. Tab. 85. fig. 1. Tab. 89. fig. 1. 2. 3. 4. Tab. 90. fig. 1. 2. Tab. 94. fig. 1. Tab. 97. fig. 1. 2. 3. 4. Hunc ipſi imputatis errorem. Sed quid de Vobis apud poſteritatem futurum cenſeatis. Vos quot Volumina nominum ſpecificorum a colore deſumtorum conſcripſiſtis? Quantam æris molem deſtruxiſtis ſuperfluis iconibus; & quantum pecuniæ ſolo colore (an hoc fraude?) ex aliena crumena ſeu emtorum elicuiſtis? Qua in re Vos Anthophilis judicio præferam? Anthophili attentius colores diſtinguunt, licet limites, vel ultimam metam nunquam attingant, nec vos attigiſtis. Vos hauritis aquam e mare, quod evacuabitis nunquam; Vobis nova omni die creatio!

Certum eſt, quod colores cærulei, rubri, purpurei, & violacei facillime tranſeant in *album*. Certum quidem etiam eſt, quod Flores *lutei* rarius mutent colorem, tamen exceptionem admiſere millies, & vel in ipſis compoſitis Floribus. Adeatis Hyacinthos, Tulipas, Pulſatillas, Ranunculos, Dianthos, Primulas, & diſcite ſapere, nec nimium credatis colori.

Si ejiciatur hoc colorum caducum principium, excluduntur omnes ſpecies falſæ, ſeu quæ aliam differentiam nullam ſubminiſtrant; hocque modo ab onere plurium millium fictarum ſpecierum liberi eſtis.

Dixere Botanici e. gr. *Campanulam flore albo*, perſuaſi

suasi se egregiam præstitisse differentiam specierum, licet vix ulla Campanula flore albo sit, neque speciei alterius varietas. Risum quis tenuit, cum Hortulanos audiverit *Campanulam cæruleam flore albo* dicentes, id est *flore cæruleo flore albo*; attamen hi, tam absurdi, sapientiores illo fuere, qui *Campanulam flore albo* dixerat, illi enim agnoverunt colorem naturalem cæruleum, hic vero non.

Quid album sit, quidque nigrum, non in me demonstrare suscipio, norit tamen hos colores quivis; quæro itaque ab omni visu gaudente, num *Hyoscyamus*, *Verbascum*, *Jacea* sint *nigræ* plantæ, & *Bryonia alba*; mihi sane virides hæ sunt omnes.

Cum *elegantia* & pulchritudo maxime e colore concludatur, specifica nomina ab ea hic proponam. Pulcherrima erant objecta *Musci* Dillenio, *Fungi* Michelio, *Gramina* Scheuchzero, *Lithophyta* Marsilio, *Filices* Plumiero, *Compositi* flores Vaillantio, *Umbellati* Morisono; sic suum cuique pulchrum est; & quot capita, tot de colore sensus; nulla hic universalis lex; nulla valet hic demonstratio. Olim *Tulipa* pulcherrima Anthophilis erat, nunc *Hyacinthus* pulchrior.

Quod valet de coloribus in flore, valet & in fructu, in seminibus, in ramis, in radice. Quæ floribus variant albis, variant & ramorum superiorum albidiore, vel pallidiore virescentia.

a Flore.

Primula veris flore *luteo*.
——— flore *rubro*.
——— flore *albo*.
——— flore *ferrugineo*.

Auri-

Auricula ursi flore *coccineo.*
——— flore *purpureo.*
——— flore *violaceo.*
——— flore *variegato.*
Tulipa *versicolor.*
Hyacinthus *non scriptus.*
Euphrasia *non scripta.*

a Fructu.

Melo fructu *luteo.*
Cucumis fructu *albo.*
Pepo fructu *variegato.*
Malus *maculis vitreis.*
Prunus fructu *atrocæruleo.*
Prunus fructu *flavo.*
Prunus fructu *cerei* coloris.

a Seminibus.

Papaver semine *albo.*
Papaver semine *nigro.*
Sinapi semine *rufo.*
Sinapi semine *luteo.*

a Radice.

Rapa radice *candida.*
——— radice *obsolete nigricante.*
——— radice supra terram *viridi.*
——— radice foris & intus *flavescente.*
Daucus radice *atro-rubente.*
——— radice *aurantii coloris.*
——— radice *lutea.*

a Planta.

Brassica *viridis.*
——— *rubra.*
——— *alba.*
Bryonia alba.
Marrubium album.
——— *nigrum.*
Hyoscyamus niger.
Verbascum nigrum.
Martagon *cruentum.*

a Foliis.

Agrifolium foliis ex *luteo variegatis.*
——— fol. ex *albo variegatis.*
——— fol. limbis & spinis *argenteis.*
——— ——— ——— *aureis.*
Salvia *tricolor* argentea.
Ocymum *maculatum.*
Esula *punctis croceis* notata.
Malva foliis margine superius *micis sulphureis ad solem splendentibus* donatis. Moris.

a Pulchritudine.

Alypum s. Frutex *terribilis.*
Hyacinthus stell. *amœnus* C. B.
Cotula calyce *eleganti* T.
Gr. Cyperoides *elegans* Raj.
Filix saxatilis *elegantissima* H. R. P.
Campanula *pulchra* I. B.
Verbesina flore *pulchriore.* I. B.
Filix scandens *perpulchra* Br.
Poinciana flore *pulcherrimo* T.

267. Odor *speciem nunquam clare distinguit.*

Sperabam quondam Botanicum eum esse, qui plantas visu dignosceret: sed observo, quod nisi odor, sapor, & tactus adsint, & quidem promtissimi, nil valeat Botanicus; Doleo eam ob caussam istas nationes, quas morbus dirus, Pica ac Malacia nasi dictus, ita infecerit contagioso Tabaci veneno, ut non modo olfactum debilitaverit, sed & nervos olfactorios densissimo obvelavit callo, ut nulla amplius supersit odoratus potestas.

Circa terminos artis in Botanicis ab odore desumtos certe res est maxime intricata, cum in odore tam paucas novimus species: *gratum* & *ingratum*; *remissum* & *intensiorem*; attamen in plantis longe plures observamus e. gr. in *Maro*, *Melissa*, *Myrica*, *Absinthio*, *Allio*, *Filipendula*, *Aro*, *Orchide*, *Nyctanthe*, *Polianthe*, *Camphora*, *Palmaria*, immo fere in singula planta ejusque flore diversum. Sed ubi hic limites reperiam? quomodo terminos definiam? qui enim *puero* nauseosus est odor, ille idem *Hystericæ* gratissimus. *Rusticus* pharmacopolium intrans ob aromatum odorem deliquescit, at admoto stercore vaccino naribus reviviscit.

Omnis odoris notitia solâ *experientiâ* addiscitur; debet itaque, qui solo odore species distinguere velit, & omnes odores a Botanicis datos nosse, eosque experientia addiscere, ut sciat terminos suæ artis necessarios. Si debeat & prostitutæ libidinis scorta adire, ut addiscat, quem odorem istorum loculi, ex congesta im-

pura illuvie, ſpirant, neceſſe eſt ut naſo caveat; cum anguis lateat ſub herba; vide *Lobelium* in Adverſariis pag. 97.

* Qui valet odore diſtinguere *Ocymum Caryophylli*, *Citri*. *Aniſi*, *Fœniculi*, *Meliſſæ*, *Cinnamomi*, *Styracis* & *Rutæ* odore, me ſuperat odoris vi, ego potui has ſpecies omnes nunquam meo naſo reperire.

Meum etiam naſum ſuperat terminus iſte Moriſonianus de odore *medio modo odorato* in *Agrimonia*.

Ergo cum hic limites ſint nulli, cum nulla demonſtrabilis detur certitudo, cum odore varient plantæ, mihi non inſerviet odor pro ſpecierum diſtinctione, nec nomine ſpecifico; adeoque aſſumam differentias ab odore nunquam; mihi enim arrident termini definiti & demonſtrati, de quibus poſtea.

a Plantis aliis.

Ocymum *caryophyllatum* C. B.
——— *citri* odore.
——— *aniſi*. odore.
——— *fœniculi* odore.
——— *meliſſæ* odore.
——— *cinnamomi* odore.
——— *rutæ* odore.
——— *ſtyracis* liqu. odore.
Orchis odore *Sambuci*.

a Speciebus odoris.

Hypericum *hircinum* Rd.
Orchis odore *hirci*.
Natrix odore *mithridatii*.
Melo *moſchatus*.
Agrimonia *medio modo* odorata. Moriſ.

Atri-

Atriplex *vulvaria* de meretricum impuris loculis olens. Lob.
Arbor *merdam* olens.

a Tempore.

Geranium *noctu* olens.
Hesperis *noctu* olens.
Caryophyllus *inodorus*.

8. Sapor *pro ratione manducantis sæpe variabilis est, hinc* in *differentia excludatur.*

em quod de odore valet, valet & de sapore, hinc
unanimis mortalium consensus, quod de odore &
re non sit disputandum.
lius nobis sapor in teneris annis, dum solum dul-
olacent; alius in decrepitis est, cum solum acrio-
alivam movent.
lantæ similiter omnes in *sylvis* sunt duriores, ma-
maræ, vel austeræ; sed mitescunt per *culturam*,
iioresque evadunt plurimæ.
lcerbi fructus Sylvestres *Citri*, *Pyri*, *Mali*,
pili, *Ribes*, per culturam adeo mitescunt, ut
ti diversas credant species.
ngratum istud APIUM *palustre*, sola cultura pa-
noftris adeo gratum redditur, ut *dulce Italis* di-
ır.
LLIUM apud nos adeo fœtens, in Græcia
ais fœtoris expers esse testatur *Sponius* itin.

CICHORIUM istud *sylvestre*, foliis sinuatis, amarum est, per culturam deponit pro magna parte amaritiem.

LACTUCA, *opii succo viroso* in sylvis, per culturam evasit gratissimus, & saluberrimus cibus.

Ergo variant sensus nostri & sapores; variant plantæ; hinc utrinque incertitudo, adeoque erronea nota in differentia omnis erit a sapore mutuata.

Idem valet & de *Auditu*; licet hoc sensus organum rarius a Botanicis in auxilium vocatum fuerit, uti in *Arbore crepitante*.

a Sapore plantæ.

Apium *ingratius.*
——— *dulce.*
Lactuca *opii succo viroso.*

a Sapore fructus.

Pisum cortice *eduli.*
Pyrus fructu *saccharato*, in *ore liquescente.*

Horrenda differentia.

Arum summis labris degustantes *mutos* reddens. *Sloan.*

269. Usus *differentiam Botanico vanam subministrat.*

Qui nomina plantarum specifica ab usu vegetabilis constituerunt, ignorasse videntur, quid sit nomen specificum, quodque primariam differentiam includeret. Usus enim & virtus plantarum plantæ inscriptus cum non sit, ita nec in oculos Botanophili incidit.

Annon & una eademque planta sæpe diversum det usum utenti pro diversa usurpantis volupe.

Qui vires medicinales plantæ nominibus inseruere, mihi etiam nimis videntur empirici; unum idemque medicamentum in vario morbo, subjecto, tempore, varium sæpe dat effectum.

Plantas prius nosse studendum, dein earum attributa, historias, & usus, nec ab usu plantas. Quis *Aconitum* primum observans sciat, utrum *venenatum* sit illud, an *salutiferum*, certe experimentum in his periculosum esset; quis *Solanum* examinans dicat, utrum sit *somniferum*, *furiosum* vel *lethale*; quæ attributa nunquam demonstrantur, nisi per usum, (si non vis credere, gusta) & tum admodum charo emeretur nomen specificum; nil enim charius emitur, quam quod vita redimitur.

In Quadrupedibus, aliisque animalibus, vires medicamentorum experiri non semper valet per conclusionem ad homines; Amygdalæ amaræ summa venena Canibus, Equis, Psittacis &c. Quæ animalia mox necant, a quibus tamen homines nullos mortuos, licet multos copiose eos assumsisse, noscamus.

Quid receptum magis in differentiis, quam officinalis usus. Hinc *C. Bauhinus* & *Rivinus* circa maximum plantarum officinalium numerum, vocabulum *officinarum* in nomine adposuerunt; quid hoc ad notitiam plantæ? Quam multæ enim in una regione officinales sunt, in altera vero non? non decet Botanicum Pharmacopolas adire, ut ab iis addiscat plantas, sed a Botanico Pharmacopola instruatur, necesse est. Relinquo itaque sequentia, & similia nomina specifica,

a Pharmacopolio.

Agrimonia *officinarum.* C. B.
Euphrasia *officinarum.* C. B.
Sanicula *officinarum.* C. B.
Calamintha *officinarum Germaniæ.* C. B.
Martagon *alchymistarum.* Lob.
Hieracium *usuale.* Rd.

a Vita.

Solanum *lethale.*
Aconitum *salutiferum.*
Persea in *Perside noxia, vesca in Ægypto.* Pluk.

a Morbis.

Menyanthes *antiscorbutica.* Pluk.
Cannabina *lithontriptica.* Br.
Rhamnus *catharticus.* C. B.
Linum *catharticum.* Rupp.
Carduus *sudoriferus.* Moris.
Solanum *somniferum.* Vet.
Solanum *furiosum.* Vet.

ab Oeconomicis.

Genista *scoparia.*
Rubia *tinctoria.*
Dipsacus *fullonum.*
Ricinoides ex qua paratur *Tournesol* Gallorum. T.

a Diæta.

Pisum cortice *eduli.*
Pisa quæ simul cum *folliculis comeduntur.* Volck.

ab Historia.

Punica quæ *Malum Granatum* fert.
Cannellifera arbor *cortice ignobiliore*, cujus folium *Malabathrum* officinarum. Br.

270. Sexus *nullibi species diversas constituit unquam.*

Completa est Generationis machina cum partes omnes appropriatæ una simul collocentur, ut in plantis plurimis, maximaque parte Regni vegetabilis, ubi Hermaphroditi fœcundi & fertiles ex maxima parte sunt incolæ; aliam & diversam legem imposuit Summus Conditor animalibus pluribus, quibus dimidiata concessit organa servanda, duo individua vota sua, ubi de propagatione ageretur, conferre jussit. Hinc sexus distinctus, *mas* & *femina*, uterque alterius auxilio destitutus, imperfectus; hinc *hi duo unum erunt.*

Ut Regni Animalis incolæ maxima ex parte sexu distincti existunt, Mares sc. & Feminæ, sic & in Vegetabili maxima incolarum phalanx Hermaphrodita: tamen multæ etiam occurrunt plantæ sexu distinctæ, Mares & Feminæ absolutæ dicendæ, uti omnes sub Dioecia constitutæ. Vide harum catalogum α.

Vana, erronea, nec perferenda est Veterum divisio plantarum ab alio, quam fructificationis desumto fundamento petita, hinc ejicienda, nec ferenda, uti β.

Nullus fuit Zoologus, qui unquam prætendit Mares & Feminas esse distinguendas in duas species, & integrum fere Regnum animale duplicandum; Quis statuit unquam Canem a Canicula, Taurum a Vacca, Gallum a Gallina distinctas & diversas esse species? ut hoc in Regno animali inconsultum esset, ita & in Regno Vegetabili æque insipidum, ubi eadem lex, & quidem absque metaphora, omnium oculis sese offert.

α. Sexus distinctus, vere, *a Natura.*

Vallisneria	*Mas.*	*Femina*	1 cum 3.
Salix	*Mas.*	*Femina*	1 --- 2.
Osyris	*Mas.*	*Femina*	3 --- 1.
Hippophaë	*Mas.*	*Femina*	4 --- 1.
Anthospermum	*Mas.*	. . .	4 --- . .
Myrica	*Mas.*	*Femina*	4 --- 2.
Urtica	*Mas.*	*Femina*	4 --- 1.
Pisonia	*Mas.*	*Femina*	5 --- 1.
Pistacia	*Mas.*	*Femina*	5 --- 1.
Spinacia	*Mas.*	*Femina*	5 --- 4.
Cannabis	*Mas.*	*Femina*	5 --- 2.
Humulus	*Mas.*	*Femina*	5 --- 2.
Zanonia	*Mas.*	*Femina*	
Rhus	*Mas.*	*Femina*	5 --- 3.

Ala-

Alaternus T.	*Maſ.*	*Femina*	5 --- 1.
Smilax	*Maſ.*	*Femina*	6 --- 3.
Rumex	*Maſ.*	*Femina*	6 --- 3.
Tamus	*Maſ.*	*Femina*	6 --- 1.
Rajania	*Maſ.*	*Femina*	6 --- 3.
Populus	*Maſ.*	*Femina*	8 --- 1.
Croton	*Maſ.*	*Femina*	15 --- 3.
Laurus	*Maſ.*	*Femina*	8 --- 1.
Mercurialis	*Maſ.*	*Femina*	9 --- 2.
Hydrocharis	*Maſ.*	*Femina*	9 --- 6.
Nyſſa	*Maſ.*	*Femina*	10 --- 1.
Carica	*Maſ.*	*Femina*	10 --- 1.
Kiggelaria	*Maſ.*	*Femina*	10 --- 5.
Coriaria	*Maſ.*	*Femina*	10 --- 5.
Cliffortia	*Maſ.*	. . .	100 --- . .
Aruncus	*Maſ.*	*Femina*	100 --- 3.
Juniperus	*Maſ.*	*Femina*	4 --- 3.
Taxus	*Maſ.*	*Femina*	4 --- 1.
Ephedra	*Maſ.*	*Femina*	4 --- 2.
Ruſcus	*Maſ.*	*Femina*	1 --- 1.
Phœnix	*Maſ.*	*Femina*	3 --- 1.
Boraſſus	*Maſ.*	*Femina*	6 --- 3.
Begonia	*Maſ.*	*Femina*	100 --- 3.
Polytrichum	*Maſ.*	*Femina*	1 --- 1.
Sphagnum	*Maſ.*	*Femina*	1 --- 1.
Rhodiola	*Hermaph. Maſ.*	*Femina*	8 --- 4.
Chamæropſ.	*Maſ. Hermaph.*	*Feminea*	6 --- 3.
Morus	*Maſ. Femina.*	*Hermaph.*	4 --- 1.
Empetrum	*Maſ. Femina.*	*Hermaph.*	3 --- 1.
Fraxinus	*Maſ. Femina.*	*Hermaph.*	2 --- 1.

β. Sexus diſtinctus, male, *a Botanicis.*

Anagallis	*Maſ.* &	*Femina.*
Ariſtolochia	*Maſ.*	*Femina.*

Abro-

Abrotanum	*Mâſ.* &	*Femina.*
Abies	*Maſ.*	*Femina.*
Amaranthus	*Maſ.*	*Femina.*
Balſamina	*Maſ.*	*Femina.*
Caltha	*Maſ.*	*Femina.*
Ciſtus	*Maſ.*	*Femina.*
Cornus	*Maſ.*	*Femina.*
Criſta galli	*Maſ.*	*Femina.*
Ferula	*Maſ.*	*Femina.*
Filix	*Maſ.*	*Femina.*
Mandragora	*Maſ.*	*Femina.*
Nicotiana	*Maſ.*	*Femina.*
Orchis	*Maſ.*	*Femina.*
Pæonia	*Maſ.*	*Femina.*
Pulegium	*Maſ.*	*Femina.*
Quercus	*Maſ.*	*Femina.*
Symphytum.	*Maſ.*	*Femina.*
Tilia	*Maſ.*	*Femina.*
Veronica	*Maſ.*	*Femina.*

271. Monſtroſi *Flores & Plantæ omnes a Naturalibus originem trahunt.*

Omnes ſpecies originem familiæ ſuæ primam ab ipſiſſima Omnipotentis Creatoris manu numerant; creatis enim ſpeciebus æternam legem generationis & multiplicationis intra ſpeciem propriam impoſuit Naturæ Author rebus. Conceſſit quidem externum ſæpe luſum, at metamorphoſin ex una in alteram ſpeciem nunquam. Hinc duplices hodie inter plantas differentiæ; alia vera, Sapientiſſimâ manu omnipotentis producta diverſitas; alia vero, luden-tis

tis naturæ, in externa cruſta varietas. Seratur Hortus mille diverſis ſeminibus, accedat Hortulanorum diligens cura in producendis monſtris, & poſt annos aliquot continebit ſex millia varietatum, quas Botanicorum vulgus ſpecies dicit. Ego itaque diſtinguo ſpecies Omnipotentis Creatoris ſeu veras, a varietatibus Hortulanorum monſtroſis; iſtas ob Authorem maximi facio, has ob authores reſpuo. Iſtæ perſiſtunt, & perſtitere cum mundo; hæ, ut monſtra, brevi gaudent vita.

Monſtra iſta variegata, multiplicata, plena, prolifera, gigantea luxuriant, & aſpicientium oculos Protea varietate faſcinant, quamdiu Hortulani idolo ſuo quotidiana faciant ſacra, neglectis his in caſſum ruunt hæ ludentes umbræ. Hinc *Virgilius* Georg. I.

Vidi lecta diu, & multo ſpectata labore
Degenerare tamen: ni vis humana quotannis
Maxima quæque manu legeret: ſic omnia fatis
In pejus ruere, ac retro ſublapſa referri.

Perſiſtant, ſi placeat in Hortulanorum ſyſtematibus; at e ſani Botanici ſyſtimate rejiciantur plantæ omnes floribus multiplicatis, plenis, proliferis, ut monſtra abortientes.

Abortientes.

Tragopogon *abortivum* Loeſ.
Scorzonera *pulveriflora* T.

272.

272. Hirſuties *facillime fallax eſt differentia, cum ſæpe cultura deponatur.*

Si alia manifeſtior & certior detur in planta differentia, ad hirſutiem aufugere nefas eſſe judico, ni alia ſpecies tota glaberrima ſit, altera vero admodum hirſuta, nec in his unquam obſervatum ſpecies depoſuiſſe villoſitatem.

Quamplurimæ plantæ, prima qua e ſeminibus, radice vel gemmis erumpunt tempeſtate, hirſutiſſimæ ſunt, ut *Fagus*, & aliæ, quæ adultæ, totæ glabræ evadunt.

Heliocarpos, nuper enata arbor, folia gerit malvæ inſtar tomento obducta, at poſt aliquot annos, & dum adoleverit, tota glaberrima eſt.

Triumphetta, dum e ſemine enaſcitur, Heliocarpo adeo ſimilis eſt, ut vix diſtingui queat, at in hac adulta indurantur villi, & hiſpida evadit planta.

Perſicaria amphibia Pluk. in *aquis* nata, folia nitida, glaberrimaque gerit; in *ſiccis* vero hiſpida, obſcura.

Aſperula ſylvatica Rupp. in *ſylvis* folia villoſa producit, in *cultis* hiſpida.

Acinos Riv. in *aliis locis* erecta, in *aliis* procumbens eſt; in *aliis* foliis glabris, in *aliis* læviſſimis variat.

Succiſa I. B. in *apricis* foliis glabris ſe offert, in *ſatis* & *umbroſis* vero foliis hirſutis.

Coronopus hortenſis & *maritimus* in locis *humidis* folia

folia lævia & integra; in *ficcis* folia hirſuta & dentata profert. *Pluk. alm.* 299.

Martagon ſylvaticum Rup. totum hirſutum eſt, at hirſutiem per culturam deponit. *Rupp. jen.* 119.

Alchemilla foliis ſimplicibus Fl. lapp. 66. in *apricis* & *ſiccis* glabra, procumbens, flaveſcens; in *ſpongioſis umbroſis humidiuſculis* erecta, patula, & hirſuta obſervatur.

Septentrionales plantæ plures hirſutiem & pelles quaſi induunt, ut *Comarum*, quod *Pentaphylloides paluſtre rubrum*, CRASSIS & VILLOSIS FOLIIS, SUECICUM & HIBERNICUM Pluk. & Bugula *non crenata tomentoſa Suecica.* Pluk.

Ceraſtia in *alpibus* lapponicis ſæpius hirſutiſſima, rarius, ut in *Hortis* noſtris, lævia occurrunt.

Quod de hirſutie valet, valet & de ſpinis, aculeis, & aliis plantarum armaturis.

Quid *Cultura* faciat, & quam miro modo ferociſſima animalia domet, nulli non notum eſt; exempla demonſtrantia produnt incultæ barbaræ nationes collatæ cum cultiſſimis. *Urus* in ſylvis horrendæ inſtar feræ, & indomabilis animalis graſſatur cornibus; fronteque torvo eſt, & rugoſo: ſpecie tamen non differt a Bobus noſtris manſuetis, ſed tantum cultura: immo longa dies docuit homines domare Leones, Urſos, Tigrides, Canes, horrenda iſta animalia, manſueta per culturam & innoxia facta.

Uti Urus per culturam obliterat frontis rugos, cornuumque acumina; uti homines politiſſimi facie ſerena a ſylveſtribus, torvis, & ſuſpectis differunt; ſic etiam plantæ. e. gr.

Cichorium in *ſylveſtribus locis* gaudet foliis acute ſinuatis & dentatis, in *ſatis* vero ſinus hos obliterat. Quo magis dentatum eſt (in *ſylveſtribus*), eo ama-

tius,

rius, ingratius; quo minus (in *cultis*) eo & minus amarum, & palato acceptius eſt.

Pyrus, *Citrus*, *Limon*, *Aurantium*, *Meſpilus*, *Oxyacantha*, *Groſſularia*, *Cynara* &c. in *ſylvis* ſpinoſiſſimæ plantæ, & fructum acerbum, vel auſterum, vel acidum, vel amarum producunt; in *hortis* cultæ ſpinas deponunt, fructu miteſcunt, ſuaviſſimæque evadunt.

Caute itaque ab his deſumatur differentia, ne eludat Botanicum locus.

273. Duratio *ſæpe magis ad locum, quam ad plantam pertinet; in differentia itaque eam adhibere non arridet.*

Certe mihi non arridet in differentia ſpecifica durationi & ætati plantæ locum concedere, ſi ſufficiens alia exiſtat ulla. Non nego, quin inter herbas & arbores ſæpe ſæpius ſufficientiſſima intercedat nota, ni ſuffrutices & frutices in eodem genere has notas per gradus aſcendere faciant; quod ſi fiat, minime admittendum eſt durationis ſignum.

Annuas inter, & perennantes radice plantas ſufficiens non intercedit nota ſpecifica. Plurimæ enim plantæ ſpontaneæ perennes ſunt, at in hortis cultæ annuæ evadunt: uti *Beta*, *Majorana*.

In calidis regionibus quam plurimæ dantur plantæ radice ſæpius perennantes, quæ apud nos Europæos, præſertim ſeptentrionales, annuæ ſunt omnes; uti *Mirabilis*, *Tropæolum*.

Dantur & in calidis regionibus, vel hybernaculis ſerva-

ſervatæ, plures plantæ ſuffruteſcentes, quæ, noſtro aëri commiſſæ, annuæ ſunt, uti *Nicotiana*, *Majorana*.

Quamplures plantæ per plures annos hyemis noſtræ violentiam ferunt, calidæ adhuc Virgines: at defloratæ ſemel, nec natura, nec arte ulla frigidæ mortis faucibus eripi poſſunt, uti Muſa, Ricinus, Malva, Dianthi, Lychnides, &c.

Hinc ſapiens ſciat, in quibus familiis locum durationi concedat, & in quibus non: Et quod, ſi ſufficientes aliæ notæ, nec maxime evidentes, ac hæ ab ætate petitæ, durationi locum in Differentia non concedat doctus Botanicus.

274. Multitudo *plantæ ſæpe loco mutatur*.

Idem & ſentiendum de notis ſpecificis a multitudine plantæ petitis, ac his, quæ per culturam variant.

Trifolium quadrifolium hortenſe C. B. nil differt a trifoliato magis, quam homo ſex digitis ab alio.

Plicatæ evadunt plantæ, ſi plures caules excreſcentes per anguſtiam exire cogantur, ſeſeque tangant mutuo, & connaſcantur, qualia exempla vel caſu, vel arte, videmus quotidie in *Tragopogone*, *Cichorio*, *Scorzonera*, *Aſparago*, *Heſperide*, *Beta* &c.

Criſpæ evadunt plantæ per culturam, forte ob nimium nutrimentum, nimiamque expanſionem folii: hinc male a non criſpis diſtinguuntur hæ.

Anguſtifoliæ & *Latifoliæ* ſolo loco differunt, ut *Pimpinella Fl. lapp.*

Erectæ a *Procumbentibus* maxime quidem differunt, & notam præbent optimam, modo caute desumatur ab his differentia: omnes enim plantæ in ALPIBUS enatæ procumbentes sunt, extra eas licet erectæ surgant, uti *Betula*. Plantæ plurimæ extra AQUAS erectæ, in aquis procumbentes & natantes evadunt, uti *Persicaria*, *Gramina*, *Potamogeton*, *Sparganium*.

Hinc has dum assumimus notas, caute id agamus opus est.

Plicatæ.

Carduus monstrosus, figura *cornu copiæ*. C. B.
Asclepias af. aiz. folio *compresso digitato* & *cristato*. B.

Crispæ.

Cichorium *crispum*. T.
Lactuca *crispa*. C. B.
Tanacetum foliis *crispis*. C. B.
Sphondylium *crispum*. I. B.
Nasturtium *crispum*. I. B.
Apium *crispum*. C. B.
Ocymum *crispum*. C. B.
Ocymum foliis *bullatis*. C. B.

275. Radix *differentiam sæpe subministrat: ad eam tamen, nisi omnes aliæ interclusæ sint viæ, non confugiendum est.*

In antecedentibus de notis lubricis & erroneis mentionem fecimus: progredimur vero nunc ad istas plantarum partes, quæ certiores subministrant, inter quas prima pars plantæ radix est.

Radix, secundum suas species (de quibus agendum in Philosophia Botanica §. 275.) certas & fundamentales offert notas: modo agatur de ejus structura, non vero duratione. §. 273.

Si vero alia, in planta, æque certa existat nota, ad radicem non confugiendum, ob incommoda inde futura Botanicis:

α. Non enim licet semper eradicare plantam; præsertim rariorem, quæque inde facile periret.

β. Nec commodum foret semper secum instrumentum portare, quo evelleretur.

γ. In aquaticis & paludosis plantis difficillime eximeretur radix.

δ. In Herbariis vivis radix vix sine summa difficultate & deformatione adglutinari potest.

ε. Nec in vivis plantis conspectum nostrum incurrit radix, ut reliquæ plantæ partes.

Hinc, quo quid facilius impetratur, eo gratius; necessitati tamen lex nulla posita est.

Scillæ ſpecies vix ulla alia nota, tam certo diſtinguuntur, ac a radice.

Fumariæ bulboſæ a reliquis radice certiſſime diſtinguuntur: huic tamen notæ longe præfero calycis abſentiam; FUMARIA *radice cava major* C. B. bracteis integris gaudet, & *Fumaria bulboſa radice non cava major* C. B. bracteis inciſis notatur; hinc a bracteis æque certo, ac a radice, deſumeretur differentia, niſi *Fumaria bulboſa radice non cava minor* C. B. hunc bractearum uſum rejiceret.

276. Trunci *notæ differentias ſæpe optimas dant.*

Trunci varias qui examinat ſpecies, F. B. 82, obſervabit vix dari in plantis notam ullam, hac magis evidentem & perſpicuam; attamen uti truncus pauciores producit ſpecies, ita & rarius inſerviet; e. gr. LUPINUS *caule compoſito.*

277. Folia *elegantiſſimas naturaliſſimaſque differentias exhibent.*

Nulla pars in planta exiſtit, quæ magis plantæ faciem, quam ipſa folia, diverſam reddunt, nec eſt pars plantæ ulla, quæ tam varias ſubit ſpecies, ac folia; hinc aſſevero, quod a foliis deſumtæ differentiæ, ſint & facillimæ, & evidentiſſimæ, & copioſiſſimæ, & certiſſimæ: immo tanta in his latet diverſitas, ut non modo audeam ſtatuere, quod maxima pars ſpecierum ſolis foliis diſtingui poſſit, ſed

&

& ferme perſuaſus ſum, quod omnes Herbæ, & Arbores, & Filices, & Muſci, & Lichenes poſſent ſolis foliis, ſi accuratius inſtitueretur examen, dividi, exceptis forte ab his ſolis Culmiferis.

Foliorum ſpecies, uti multæ admodum, ſimulque maxime neceſſariæ, primum erit Tyronis accurate diſtinguere, veraſque iſtarum definitiones tenere; ſimulque examinare omnia folia quam attentiſſime; latent enim adhuc ſpecies infinitæ, nec nominatæ, nec definitæ; latent in his glandulæ nectariferæ, & aliæ partes a paucis, ne dicam nullis, Botanicis in uſum vocatæ.

De his plura in Philoſ. Bot. §. 83. ubi definitiones tradam.

278. Fulcra *communiter optimas differentias relinquunt.*

Fulcrorum ſpecies §. 84. recenſuimus, quibus addenda eſt adhuc ſpecies unica, quam *Stipulam* dicimus, partem plantæ in maxima vegetabilium parte obviam, nec nomine, nec charactere, (quod miror maxime) adhucdum inſignitam, adeo licet neceſſaria & inevitabilis in nomine ſpecifico, ut practicum ea deſtitui non poſſe judicemus.

Horum certos ſibi acquirat ſtudioſus characteres, & æquivocos artis terminos evitet ubique; examinet dein hæc attente in ſpeciebus omnibus, nec excludat unquam ea in deſcriptione ulla; Hæc enim ſpecies diverſas diſtinguunt, at eaſdem conjungunt certiſſime; per has videbit infinitas obſervationes, alios quæ latebunt ſemper.

Caveat, ne confundat Folia floralia & Bracteas Tyro, Bracteas ne misceat cum Stipulis, neve Pedunculos cum Petiolis.

279. Fructificationis locus *maxime realis est differentia.*

Fructificationis situs, vel locus in planta itidem primarias sæpius tradit differentias, immo tanta est, ut & *Rajani* & *Riviniani* hujus ob causam genera separanda statuerint. Concedam, quod in speciebus inter primas locum teneat Situs: tamen in generibus determinandis non assumi posse demonstrabitur mechanice per appropriatas specierum definitiones in §. 85. dandas, &, quomodo se invicem excipiant species Situs fructificationis, omnibus ante oculos ponam.

280. A Partibus Fructificationis, *nisi summa cogat necessitas, nulla exposcenda est differentia.*

Absit, quod ullus credat me respuere, & imperfectas judicare differentias a partibus fructificationis mutuatas, sed longe aliter sciat me persuasum esse, vix unquam certo ullum species a varietatibus distinguere & dijudicare, qui fructificationem attente non examinaverit. Variant quidem fructificationis partes, æque ac aliæ, attamen in sola fructificatione tot continentur partes differentes numero, figura, proportione, & situ, ut vix tot in tota reliqua planta. Omnis

Omnis fructificatio gaudet sua essentiali nota generica, licet a nobis non semper primo intuitu observetur. Omnis fructificatio etiam certam & essentialem producit notam specificam, uni, non pluribus speciebus communem. Felix est, qui specificas notas & genericas distinguere potuit; felix, qui essentiales reperit.

Nomina specifica in *Hyperico* frustra elaborare conatus sum, usque dum fructificationem adgrediebar. Varietates specierum multæ sunt in Gentianis, & Hypericis. Neglecta fructificatione in his, fluctuabit Botanicus incertus semper.

Velim autem, ne quis ad fructificationem, nulla urgente necessitate, confugiat, cum flores & fructus brevi, in plurimis vigeant, attamen semper plantas nosse nostrum erit studium. Si folia, quæ durant, quæ priora & posteriora erunt, sufficientes & evidentiores dent differentias, cur ab his non sumatur nomen specificum? accusant dein nos nimiæ subtilitatis isti nimis obtusi Botanici, qui examinare fructificationis partes nec volunt, nec possunt.

Exempla nominum specificorum a radice, trunco, fulcris, foliis & fructificatione desumtorum recensere heic loci supersedeo, cum ea in Horto Cliffortiano reperiet Botanicus.

281. *Notæ* genericæ *in differentia usurpatæ, absurdæ sunt.*

Tyro, qui primum fructificationis examinare adgreditur partes, reperiet tam multas, tamque infinitas notas singulares, ut nullum ante se flores in-

ſpexiſſe crederet; hinc ipſi primum tot nova genera fere, quot ſint ſpecies; at cum aliquot in ſuo examine tranſegerit annos, primum notas eſſentiales genericas reperiat, eaſque diſtinguere incipiat: tumque in aliud extremum facile labitur, deque omnibus dubitat. Si vero in eodem genere ipſi unica modo offeratur ſpecies, incertus hærebit, quo natura vergit: at ubi plurimos diſſecuit flores diverſarum ſpecierum, certior ipſi datur via. Caveat, ubi pauciores ſui generis ſpecies viderit, a fructificatione differentiam elicere, ne characteriſticas generum ſpecificis miſceat notas.

Veteres, qui characteres genericos a fructificatione deſumtos ignorarunt, ſæpe a fructificatione notas genericas in differentia tradidere, hoc magis, ut differentiam aliquam dediſſe viderentur, quam ut differentiam veram præſtarent: differentia enim diſtinguat ſpecies, non genera. e. gr.

Jacea *capitata* & *ſquamata*. I. B.
Anthyllis *leguminoſa*. I. B.
Polygala *ſiliculoſa tetrapetala bicapſularis*. Mor.
Aponogeton *ſtaminibus ſingularibus*. P.
Apocynum *fl. umbellatis, petalis reflexis, ſiliquis folliculatis*. Herm.
Guajacum *aceris ſ. burſæ paſtoris fructu*. Br.
Fontinalis *capitulis in foliorum alis ſeſſilibus*. R. s.

282. *Differentia omnis e* Numero, Figura, Situ, & Proportione *variarum plantarum partium necessario desumatur.*

Diximus in antecedentibus, quæ notæ fallaces sint, scilicet *magnitudo* §. 260. *notæ collatitiæ* §. 261. 262. *locus* §. 264. *tempus* §. 265. *color* §. 266. *odor* §. 267. *sapor* §. 268. *usus* §. 269. *sexus* §. 270. *monstrositas* §. 271. *hirsuties* §. 272. *duratio* §. 273. *multitudo* §. 274. Hic autem uno verbo, quæ certæ & fundamentales: *numerus* scilicet, *figura*, *situs*, & *proportio*, quatuor hæc fundamenta mechanica, quæ ut in generibus omnem certitudinem relinquunt, sic & eandem in specificis.

Ex hisce quatuor dependet externa structura plantæ, quâ una nobis ab aliis diversa repræsentatur. Has notas, non alias, repræsentamus in iconibus. Has conservamus in herbariis vivis: reliquæ omnes accidentales esse possunt. Hæ non dimittunt Lectorem incertum & dubium; Hæc verba sunt ponderis & valoris. Hæ petræ instar fundamentum sternunt artis, & *Structa super lapidem, qui ruet ista domus?*

Omnia enim, quæ in iconibus repræsentamus, dictis quatuor fundamentis innituntur; icon tanquam in speculo plantam repræsentat; verba itaque hæc nobis easdem reddunt ideas ac figura, adeoque omnia hisce quatuor exprimere debemus.

Nullam itaque in ulla plantæ parte notam, quæ non ad unum ex hisce quatuor referri potest attributum, assumimus pro perfecta & certa.

283. *Ne* varietas *loco speciei sumatur, ubique cavendum.*

Figura, numerus, proportio, & situs dant nobis puras ideas, nec fallunt conceptum nostrum unquam; has dum fundamenti loco assumimus, necesse est, ut eas partibus applicemus certis, nec variantibus; variat quidem figura, numerus, proportio, & situs in plantis, licet rarius, non tamen omnes simul, nec in omnibus plantæ partibus simul; variant, licet minus, quam reliquæ omnes, licet minus quam ut inde structura differens evadat. Hinc duplex est Botanici officium in differentia, ut scilicet varietates a speciebus distinguat, utque in distinctis speciebus notas convenientes certis verbis exprimat.

Varietatum infinitum chaos ortum puto a justa minus, & non satis accurata, quæ necessaria admodum erat, inspectione vivarum plantarum, earundemque indole. Australi cum referatur Lepores per Sueciam omni hyeme albos evadere, in Hollandia vero non, diversam credit esse speciem, at dum utrunque inspexerit animal, ejusque mores, nec hæc amplius sentit. Cum primum Oves Anglicanæ dictæ in Sueciam transferebantur., pro diversa specie habitæ fuere, quum lana longiore magisque crispa, cauda productiore, & cornuum absentia differrent a Suecicis. Sic & Oves cornibus quaternis vel senis a vulgari, in Belgium allatæ, diversæ putatæ sunt, at dum annos aliquot transegere, se in omnibus similes reliquis, quoad reliquas partes, præstitere, ut nullus amplius species crediderit diversas. Sic Botanicus, qui magis adsuetus fuit tractare Herbaria, quam vivas plantas, putat minimam differentiam diversæ speciei

notam

notam esse, at qui campos peragravit, difficilius nova reperiit. Item, qui plantas hortenses tantum colunt, ubi plantæ mutantur sæpe, credunt communiter se plures possidere species, quam re ipsa habent, si spontaneas inspicere minus curent.

Ad multiplicationem specierum evitandam, nulla aptior certiorque datur methodus, quam 1. examen attentum omnium partium plantæ, præsertim fulcrorum. 2. Fructificationis, quoad omnes partes, accuratissima inspectio. 3. Ex collatis speciebus differentiæ manifestissimæ inquisitio; natura enim non facit saltus, sed communiter eadem methodo in eodem genere utitur. 4. Positis speciebus (pro diversis habitis) sub alio & proximo genere, aperitur affinitas vel diversitas, si unquam. 5. Cultura in diverso solo immutat sæpe per culturam transmutatas species.

284. *Nomen genericum singulis speciebus applicari debet.*

Uti differentia species ejusdem generis inter se distinguit, sic & nomen genericum suum genus ab omnibus generibus aliis separat, adeoque solo nominato genere descendo per clavem systematis, classem, ordinem, ad proprium genus; quod si vero omittam nomen genericum, ex prolato nomine specifico nulla mihi idea generis, nec nominis specifici usus, cum incertus hæream, quot species distinguat differentia.

Convenere Systematici in hac sententia omnes. Morisonus autem, & Rajus hoc minus necessarium judicaverunt. vide pag. 8.

Nomen

Nomen genericum idem valet in foro Botanico, ac nummus in republica, qui pro certo prætio accipitur, nec docimastæ examinine opus habet, quoties recipiatur ab altero, dum semel in republica innotuit.

STOECHAS. Raj. hist. 280.
1. *Stæchas* citrina germanica, latiore folio.
2. *Chrysocome* æthiopica, plantaginis folio.
3. *Helichrysum* abrotani feminæ foliis.
4. *Elichrysum* creticum.
5. *Stæchadi* citrinæ alteri inodoræ Lobelii affinis.
6. *Gnaphalium* montanum album.

Qui unum ex hisce audiret nominibus, non sciret, sub quo genere speciem reperiret, cum ansam nullam communicet. Quid nomen genericum sine genere, specificum sine specierum differentia?

285. *Nomen* Specificum *semper* sequi *oportet Genericum.*

Sic omnes Systematici, & facile omnes Botanici voluere; quodcunque primam divisionem facit, primum dari debet, adeoque & nomen genericum, antequam specificum traditur; meum est scire, antequam distinguo aliquid, quid distinguendum sit; adeoque genus, quod in partes per differentiam dividitur, antequam species tangam.

LOBELIUS præsertim, minus, quam reliqui Botanici, hanc regulam observavit. e. gr.
montana *Scabiosa* calidarum regionum. Lob.
minus *Heliotropium* repens. Lob.

ponti-

ponticum *Rha* antiquorum. Lob.
Matthioli ſecundum *Limonium*. Lob.
Narbonenſium *Dorea* quaſi aurea perperam Doria, Lob.
aquatica *Plantago* foliis betæ. Lob.
minus fœtens *Anagyris*. Lob.
Sylvarum *Primula*. Lob.

286. *Nomen Specificum* ſine Generico; *eſt quaſi campana ſine piſtillo.*

Quemadmodum campana ſine piſtillo nullius uſus eſt, ita & differentia ſpecifica ſine nomine generico. Cum nomen ſpecificum nil ſit niſi diſtinctio ſpecierum ſub ſuo genere, nulla dari poteſt differentia ſpecifica, ubi nullum genus, niſi quis indicaret notam ſpeciei propriam, qua ab omnibus in univerſum plantis differret. Omnis planta ſolo nomine diſtinguatur ab omnibus in univerſum aliis, neceſſe eſt; hæc diſtinctio abſque longo verborum anfractu abſolvi non poſſet, niſi genera aſſumerent Botanici; hiſce aſſumtis vero facile: hinc abſque genere nullum datur nomen ſpecificum, ſed ſola deſcriptio diſtinguens.

Hinc & qui unicum tradit diſtinctum nomen, in planta incerti generis, rectius eandem nominavit, quam qui differentiam ſeſquipedalem abſque genere elocutus eſt.

Nomina abſque capite ſunt differentiæ abſque genere; animal ſine capite miſerrimi eſt ſtatus, cum vita in eo deficiat, ſic & ſequentia nomina.

myagro

——— *myagro affinis, herba, capsulis rotundis.* I. B.

——— *linariæ aliquatenus similis, hirsuta, non laciniata.* C. B.

——— *periclymeno accedens, planta monanthos.* Mor.

——— *guajaci fructu, arbor.* P.

——— *hexagono fructu arbor.* P.

——— *methonicæ folio planta.* P.

——— *papilionaceo flore planta.* P.

——— *tetragono fructu arbor.* P.

——— *alsines facie, nova planta.* Col.

——— *indigena alpium Sabaudiæ.* Bocc.

——— *oleandri folio lucido frutex.* Pet.

——— *linariæ aliquatenus similis, folio bellidis.* I. B.

287. *Nomen specificum ipsi nomini generico* adglutinatum *non erit.*

Distinctæ ideæ, distincta verba, distinctæ propositiones e distincta mente profluunt; e confusa autem, confusa omnia.

Nomen genericum & specificum sunt res diversissimæ, debent ideoque distinctæ tradi, nec confundi. Veteres nonnulli generico nomini specificum inseruere, caudæ instar, quam methodum rejecere omnes Systematici juste, quippe perferri nequeunt ratione ullâ nomina caudata.

Gen-

Gentian*ella*	pro	Gentiana parva.
Acetos*ella*	—	Acetosa parva.
Nasturti*olum*	—	Nasturtium humile.
Peplus & Pepl*is*	—	Mas & femina.

288. *Nomen specificum* genuinum *est, vel synopticum, vel essentiale.*

Nomen specificum nil est, nisi primaria nota e differentia exemta, qua hanc speciem ab aliis ejusdem generis omnibus cito, tuto, & jucunde distinguam.

Differentia est descriptio omnium plantæ partium secundum numerum, figuram, situm, & proportionem harum, quoad istas modo notas, quæ in nulla specie ejusdem generis occurrunt.

Falsa itaque, nec genuina sunt nomina specifica omnia, quæ alias adhibent notas, quam distinctivas specierum, cum transeant tum in descriptionem.

Si nullam reperio notam speciei propriam, necesse est, ut inquiram notas paucis speciebus ejusdem generis communes, nec omnibus: his repertis aliam magis propriam; usque dum pervenero ad ultimam subdivisionem. Hinc omnia nomina specifica vel synoptica, vel essentialia dicuntur.

Dantur etiam differentiæ partim essentiales; partim vero synopticæ: si enim incipiam specificum nomen per synopticam divisionem, quamprimum potero, essentialem magis notam assumam, quo brevius evadat.

289. *Nomen Specificum* Synopticum *plantis congeneribus notas ſemi-dichotomas imponit.*

Ubi notas ſpecierum propriiſſimas reperire non licet, ad ſubdiviſiones ſpecierum per dichotomiam confugiendum, (quæ diviſio ſynoptica vulgo audit), ut certo diſtinguamus plantas verbis licet pluribus, ubi paucioribus non licet.

Non neceſſe eſt, ut hæc diviſio per brachia, vel ramos æqualis longitudinis extendatur, proin notam magis propriam, ſi occurrat, adhibere non modo liceat, ſed ſi detur, neceſſario in uſus trahatur.

SALICIBUS in Fl. Lapp. 281. nomina ſpecifica ſynoptica impoſui, dividens ex figura foliorum & hirſutie.

SALIX foliis	integris	glabris.		
		villoſis	ſubtus.	
			utrinque.	
	ſerratis	glabris.		
		villoſis	ſubtus.	
			utrinque.	

SALIX

1. foliis ſerratis glabris ovatis utrinque acutis. Fl. Lapp. §. 348
2. . . . . ovato-lanceolatis acuminatis. 349
3. . . . . oblongo-ovatis. 350
4. . . . . lanceolatis, crenis undulatis. 351

§.

5. . . . . verticaliter ovatis. 352
6. . . . . ovatis 353
7. . . . . subovatis sessilibus appendiculatis. 354
8. . . . . orbiculatis. 355
9. . . . . utrinque villosis ovato-oblongis. 365
10. . . . integris glabris ovatis confertis pellucidis. 356
11. . . . . alternis. 357
12. . . . . subtus reticulatis. 359
13. . . . . lanceolato-ovatis. 358
14. . . . . lanceolatis utrinque acutis. 360
15. . . . . subtus villosis ovato-lanceolatis utrinque acutis. 361
16. . . . . ovatis acutis. 362
17. . . . . tenuissime, ovatis. 363
18. . . . . nitidis ovatis. 364
19. . . . . utrinque villosis lanceolatis. 366
20. . . . . subrotundis acutis. 368
21. . . . . verticaliter ovatis appendiculatis. 369

Ne autem synopsis nimis longa evadat. si nimia specierum distinguendarum copia, licet Essentiales notas hinc inde inserere, ut articuli nominum pauciores evadant. e. gr.

22. *Salix foliis oblongis subtus villosis, inferioribus crenatis, superioribus integris.* 367. pro *fol. crenatis & integris oblongis subtus villosis.*

Hinc evito in singulo nomine reliquarum specierum unicum verbum. e. gr.

Salix foliis { omnibus { integris. / serratis. } / inferioribus serratis. }

290. *Nomen Specificum* Essentiale *notam differentem singularem, suæque speciei tantummodo propriam, exhibet.*

Nomen Specificum essentiale dicitur, ubi ab aliqua nota delumtum est, quæ in planta alia sui generis existit nunquam; adeoque differentia unius speciei nullum habet respectum ad alterius nomen.

Has differentias dum obtinuerimus, summum apicem (si genus prius certissimum) tetigimus, & ultimum finem, ultra quem progredi nec possumus, nec desideramus in notitia plantarum.

Si eo unquam perveniant Botanici, ut omnes plantas ad infallibilia reducere queant genera, omnibusque speciebus adsignare nomina essentialia, nil datur ultra.

Hinc necesse est absolute, ut ejiciatur differentia synoptica, ubicunque essentialis reperiatur, licet synoptica ista in & per se certissima foret. e. gr. si octo velim, non opus mihi est dicere bis unum duo, bis duo quatuor, bis quatuor octo: hic idem valet 8, ac bis quatuor. Quo pluribus enim absolvitur subdivisionibus, eo & in differentia facilius erratur; at, ubi unica datur nota, ibi nullus errandi locus conceditur asseclæ.

Commendant ergo se nomina essentialia certitudine, facilitate, & brevitate; ergo tuto, cito, & jucunde species indicant.

Hæc nomina valent per se, absque citationibus, figuris, vel descriptionibus, nec ulli dubia movent. Hujusmodi sunt:

Co-

Coriſpermum *foliis oppoſitis.* Fl. Lapp. 2.
Utricularia *nectario conico.* Fl. Lapp. 14.
Eriophorum *ſpicis pendulis* Fl. Lapp. 22.
Plantago *ſcapo unifloro.* Fl. Lapp. 64.
Alchemilla *foliis ſimplicibus.* Fl. Lapp. 66.
Alchemilla *foliis digitatis.* Fl. Lapp. 67.
Menyanthes *foliis ternatis.* Fl. Lapp. 80.
Convallaria *ſcapo nudo.* Fl. Lapp. 112.
Convallaria *foliis verticillatis.* Fl. Lapp. 114.
Pyrola *ſcapo unifloro.* Fl. Lapp. 167.
Pyrola *ſtaminibus & piſtillis declinatis.* Fl. Lapp. 169.
Betula *foliis orbiculatis crenatis.* Fl. Lapp. 342.
Abies *foliis apice bifidis.* H. Cliff.
Convolvulus *calycibus tuberculatis.*
Hypericum *calycum ſerraturis capitatis.*
Campanula *calycibus a tergo lamellis quinque notatis.* H. Cliff.
Fumaria *floribus acalyculatis.*

291. *Nomen Specificum quo* brevius, *eo etiam melius, ſi modo tale.*

Artis pulchritudo, & perfectio deſiderat compendium & brevitatem; ſtultum enim eſt facere per plura, quod paucioribus abſolvi queat. Naturæ Sapientiſſimus Author adeo compendioſe omnia creavit, ut ne quid ultra. Quo paucioribus peragatur quid, eo & perfectius. Eſt enim inſectum ſex pedibus perfectius Meduſa innumeris pedibus; quadrupes inſecto, homo quadrupede perfectior, & paucio-

ribus inſtructus pedibus, nec tamen in iiſdem operationibus inferior; noſtrum eſt Sapientiſſimi Creatoris admirari Omniſcientiam, & quantum licet, propius eo pervenire, quo humana mens ultra nequeat.

In nominibus genericis certum numerum literarum nobis præfiximus, ultra quem non aſcenderemus, ne ſeſquipedalia introducerentur vocabula: literas itaque duodecim, ut ſummas, §. 249. admiſimus; ſic & in Specificis tantum pro nomine ſpecifico DUODECIM ad ſummum VERBA ſeu *Vocabula* concedimus, ultra quæ aſcendam nunquam; alii faciant quid velint, ego hæc mihi præſcribam.

Nullum dari genus, quod plures quam centum contineat veras ſpecies, certo certior ſum; poſito itaque centum dari in genere ſpecies, poſito quod nomina ſpecifica ſynoptica definirentur, ergo 100. α. 50. β. 25. γ. 14. δ. 7. ε. 3. ζ. 2. adeoque has ſex modo adjectivis diſtinguerem; poſito & quod tria neceſſaria eſſent ſubſtantiva, fieret concluſio, in hiſce nominibus novem modo verba neceſſaria eſſe; ſi vero unicum ſubſtantivum, ſeu unica pars deſcriberetur, duodecim verbis ſpecies mille ducentas, & quadraginta octo diſtinguerem.

Ego ſane horreo cum aſpicio nomina iſta ſeſquipedalia ſpecifica Authorum, præſertim *Plukenetii*, & *Breynii*: & defatigor, cum ea pro Synonymis aſſumere cogor; adſpicite exempla, & ſapiat qui ſanus eſt.

22. CENCHRAMIDEA *arbor ſaxis adnaſcens, obrotundo pingui folio, fructu pomiformi in plurimas capſulas grana ficulnea (ſtylo columnari hexagono prædura) adhærentia continentes, diviſo, Balſamum fundens.* Pluk. alm. 92.

23. ACACIÆ *ſimilis, ſpinis corniformibus, Mexicana*

xicana prima, seu Arbor cornigera Mexiocana prima, seu spinis elegantissimis cornuum taurinorum in modum reflexis, fructu tumido majore rostrato cinereo subvirescente. Breyn. prod. 2. p. 4.

27. FICOIDES *Africanum mesembryanthemum sive Ficus aizoides major procumbens, tripoli: folio magis succulento denticulis fimbriato, flore argenteo ad umbilicum aureo, fructu magno pyramidali quinquefariam diviso calloso, calyce pentagonali incluso.* Pluk. mant. 77.

28. ACACIÆ *quodammodo accedens, Myrabolano chebulo Veslingii similis arbor Americana spinosa, foliis ceratoniæ in pediculo geminatis, siliqua bivalvi compressa corniculata seu cochlearum vel arietinorum cornuum in modum incurvata, sive unguis cati.* Breyn. prod. 2. p. 29.

36. *Acrochordodendros sive arbor indica prægrandis, foliis integris, platani fructu verrucoso minore sive fragiformi duro, cujus singuli bati sive tubercula sunt capsulæ seminales; (melius forsan) Arbor indica prægrandis, foliis integris fructu rotundo parvo fragiformi e tuberculis capsularibus composito.* Pluk. mant. 4.

292. *Nomen Specificum nulla admittat* vocabula, *nisi quibus a congeneribus* necessario *distinguitur.*

Descriptio dat omnes notas in planta existentes, quibus differt ab aliis omnibus. *Differentia* tradit notas solas & omnes, quibus differt modo a re-

liquis ſui generis. *Nomen Specificum* modo notam breviſſimam, & unicam, qua ſpecies a congeneribus differt. Ergo errant, qui differentias pro nominibus ſpecificis obtrudunt; multo magis, qui integras deſcriptiones nominum ſpecificorum loco ſiſtunt.

Si a Botanico quæro notitiam plantæ, mihi objicitur nomen quoddam abſurdum Botanici cujuſdam, & ſe ſufficienter me inſtruxiſſe credit Doctor; ſi amplius quæro, qua notâ hæc differat a congeneribus adſtantibus, reſponſum fero durum, & obtuſus ipſi videor, quod non in plantis perſpiciam hanc a reliquis differentiam eſſe, quaſi ejus non eſſet differentiam dare. Si Botanici dudum, conſtitutis generibus, in ſingula ſpecie notam propriam inveſtigare in animo habuiſſent, certe non neceſſe fuiſſet, hoc tempore quinquaginta evolvere authores, totidem reſcribere ſynonyma, totidem perlegere deſcriptiones, totidemque imperfectas figuras, antequam de ſpecie vulgari quid hæſitando eloqui auderemus.

Plurimi fuere, qui Floras & Hortos dedere ſolis nominibus plenas, ſeque egregie officio ſuo functos crediderunt, dum nomina pura ſiſterent, nec librum conſpurcatum ullis obſervationibus. *Raji Synopſis* quam alia ulla Flora mihi magis arridet, cum in multis differentias ſub ſpeciebus recenſuit ſæpe: utinam alii Botanici eadem methodo inſiſterent.

Si in nomine ſpecifico plures cumulentur notæ, quam quæ ad diſtinguendas ſpecies neceſſariæ ſunt, confunditur inde Tyro, nec ſcit, cuinam ſpeciei fidem adhibeat, nec quot ſint ſpecies, nec qua in re congeneres ſpecies differant; at datis modo neceſſariis notis hæc omnia facile perſpiciet.

Plantago *monanthos paluſtris, gramineo folio, pariſienſis*. Tournef. in hac differentia ſolum monanthos ſuffi-

ſufficit pro diſtinctione. (ergo *Plantago ſcapo unifloro* Fl. lapp.) reliquæ omnes notæ falſæ ſunt: *paluſtris*. F. B. 264. *gramineo folio*. F. B. 261. *pariſienſis*. F. B. 264. & ſuperfluæ. F. B. 292.

Uti vocabula ſuperflua falſa ſunt, ita & abſurda omnia extra differentiam petita. ANTOMASIA autem Rhetoribus dicta in Botanicis eſt monſtrum, e. gr. *Lamium caule folioſo* Lind. falſa eſt differentia, cum admittit alia vocabula, quam quæ diſtinguunt; quodnam enim *Lamium* unquam viſum fuit *caule nudo*?

TAUTOLOGIA nec minus monſtroſa in Botanicis eſt avis, adeoque proſcribenda abſolute. e. gr. BETULA *nana pumila* Frank.

293. *Nomen Specificum* nullum, *ſpeciei in ſuo genere ſolitariæ, imponi poteſt.*

Patres Rei Herbariæ ſolis nominibus genericis fere contenti fuere in omnibus plantis, at nos non his, ubi modo unica in eodem genere eſt planta.

Nomen ſpecificum nil aliud erit, quam nota, qua diſtinguam ſpecies a congeneribus; ergo ubi unica ſpecies, nulla diſtinctio, adeoque nulla differentia.

Quæſivi a Botanico quondam, cur nomen ſpecificum imponeret ſpeciei in ſuo genere ſolitariæ; reſponſum torvis oculis obtinui, quod, qui novam ſpeciem invenerit, & nomen imponat, ut ſi alia dein reperiretur, in poſterum hæc diſtincta eſſet; doctum a Docto reſponſum! ego certe nunquam iſtam præſcientiam obtinere potui, nec ex unica ſpecie prævidere

plures, multo minus scire, qua nota reliquæ non detectæ differrent a præsenti detecta.

Dico itaque istum Botanicum errare, qui speciei, sui generis solitariæ, nec detectæ alteri, nomen specificum imponat, usque dum contrarium mihi demonstratum sit.

Debet enim, qui alteram inveniet speciem, nomen specificum & suæ inventæ speciei, & alteri primum detectæ speciei imponere; nequaquam autem ille, qui priorem invenerit solam.

Superflua itaque nomina specifica sunt e. gr.

Vallisneria *palustris, algæ folio italica, foliis in summitate denticulatis, flore purpurascente.* Mich.

Vallisneroides *palustre, algæ folio, italicum foliis in summitate tenuissime denticulatis, floribus albis vix conspicuis.* Mich.

Anagallidastrum *exiguum, foliis lanceolatis alternis, flore albo fugaci & vix conspicuo.* Mich.

Tozzia *alpina lutea, alsines folio, radice squamata.* Mich.

Glaucoides *palustre, portulacæ folio, flore purpureo.* Mich.

Tillea *muscosa annua perfoliata, flore albo.* Mich.

Drypis *italica aculeata, floribus albis umbellatim compactis.* Mich.

Morina *orientalis carlinæ folio.* T.

Tribuloides *vulgare aquis innascens.* T.

Valdia *cardui folio, fructu subcæruleo.* Pl.

Rondeletia *arborescens, tini facie.* Pl.

Matthiola *folio aspero subrotundo, fructu nigricante.* Pl.

Maranta *arundinacea, cannacori folio.* Pl.

Dalechampia *scandens, lupuli foliis, fructu hispido tricocco.* Pl.

294. *Nomen Specificum imponat, qui* novam *adinvenerit ſpeciem, ſi modo neceſſe ſit tale.*

Qui plantarum quoddam genus primum orbi patefacit, & deſcribit, illum nomen impoſiturum diximus §. 218. Qui primum ſpeciem communicat, illum & nomen ſpecificum dare prætendimus, *ſi neceſſe ſit tale* nomen; neceſſe eſt, ubicunque plures ſpecies ſub eodem militant genere; non neceſſe & erroneum, ubi hæc prima & unica ſpecies ſit. §. 293.

Qui ſpeciem in genere quodam, ſub quo plures antea detectæ & nominatæ ſunt ſpecies, novam detegit, ille non modo novæ ſuæ ſpeciei nomen ſpecificum bonum imponat, ſed & corrigat, vel emendet, vel augeat nomina ſpecifica reliquarum congenerum, quæ inde deficientia alias evaderent. e. gr. Pono in *Hordei* genere duas modo detectas eſſe ſpecies

1. HORDEUM *floſculis omnibus hermaphroditis.*
2. HORDEUM *floſculis lateralibus maſculis.*

ſi tertiam reperirem ſpeciem, quæ floribus lateralibus gauderet itidem maſculis, ſed a 2da tamen diverſam, non modo tertiæ ſpeciei nomen ſpecificum imponerem, ſed & ſecundam diſtinguerem, adeoque

1. HORDEUM *floſculis omnibus hermaphroditis.*
2. HORDEUM *floſculis lateralibus maſculis* ARISTATIS.
3. HORDEUM *floſculis lateralibus maſculis* MUTICIS.

295. *Nominis Specifici vocabula non erint* Compoſita, *nominibus genericis ſimilia, nec* Græca, *ſed tantum Latina: nam quo ſimpliciora, eo etiam meliora.*

Admiſimus in Genericis linguam græcam ob rationes §. 229. datas, cum omne nomen genericum gaudeat proprio charactere, & definitione: ſed Specificum ſe ipſum explicare debet, adeoque quo clarius, eo & melius eſt.

Vocabula itaque tantummodo latina in differentiis admittimus, at græca tanquam magis obſcura, certe non vulgo nota, proſcribimus.

Nomina iſta compoſita, nominibus genericis ſimilia, fateor me non intelligere quid ſibi velint: num authores ipſi ea intellexerint, neſcio.

GRÆCA.

Ranunculus *platyphyllos* latifolius.
Lathyrus *diſtoplatyphyllos.*
Myrrhis *conejophyllon* conii foliis.
Potamogeton *lejophyllon.*
——— *iteophyllon.*
——— *malacophyllon.*
——— *ulophyllon.*
Plantago *monanthos* uniflora.
Narciſſus *polyanthos* multiflora.
Piloſella *monoclonos.*

Pilo-

Pilosella *polyclonos.*
Cirsium *polycephalum* multis capitulis.
Lotus *oligokeratos.*
——— *polykeratos* leguminibus multis.
Mimosa *platykeratos* leguminibus latis.
Pisum *leptolobon.*
Lotus *tetragonolobus* leguminibus quadratis.
Mimosa *brachyplatolobos.*
Lathyrus *amphicarpos.*
Lichen *polymorphos* facie varia.
Trifolium *katoblepſ.*
Clematis *bucananthos.*
Helleborine *trianthophoros* triflora.
Antirrhinum *triornithophoron* tribus aviculis.

COMPOSITA.

Ficus *aizoides.*
Asclepias *aizoides.*
Hieracium *piloselloides.*
Oreoselinum *anisoides.*

269. *Nomen Specificum non erit* Tropis rhetoricis *figuratum*, *multo minus* erroneum, *sed fideliter*, *quæ natura dictitat*, *exponat.*

Qualemcunque demum in linguis ad ornate eloquendum, usum habeant flores rhetorici, certe in denominatione specierum monstrosissima sunt entia: postulamus enim hic nudam simplicissimamque veri-

veritatem abſque tropo, metaphora, & ironia ulla.

Quid ad plantas animalium propria attributa? Quæ planta unquam melancholica, ſpuria, adulterina, abortiva, fatua, mortua &c.? abſolute nulla, ſed ejus judicium vereor, certe dum nomina ejuſmodi impoſuit plantis author, tale fuerit.

Memini me puerum maxima cum admiratione perpendiſſe nomen iſtud ACETOSÆ *folio in medio deliquium patiente*, nec concipere poteram, qua ratione delinqueret, inde continuo plantam videndi deſiderio flagrabam: tandem cum mihi obvia erat Acetoſa rotundifolia hortenſis C. B. cum macula iſta in medio alba, abſolute inducebar hanc eandem eſſe, cum delinquentes ſemper palleſcant; erravi tamen, ſed vereor, quod magis Moriſonus, qui nomen cudit.

Nil magis frequens eſt in Botanicis, quam partem pro toto ſumere, plantam *albam* dicere, quæ ſolum *albos flores* ferat, nec partem aliam candicantem. Nec minus receptum, numerum ſingularem pro plurali dicere, *folio* & *flore* pro *foliis* & *floribus*: ſed venit Heſperus, ite Capellæ; deſinat tandem nebuloſus dies, & ſerenus eum excipiat.

De Ironiis in Botanicis nil dicam, mendacium enim eſt ſpecies ironiæ.

SYNECDOCHE *totius pro parte.*

Saxifraga *alba*	pro	corollis albis.
Salicaria *purpurea*	. . .	corollis purpureis.
Linaria *lutea*	. . .	corollis luteis.
Quinquefolium folio *argenteo*	pro	ſubtus albo.
Molucca *ſpinoſa*	. . .	calycibus ſpinoſis.

SY-

SYNECDOCHE *numeri singularis pro plurali.*

Lupinus *flore* luteo pro floribus luteis.
Nigella *flore* cæruleo . . . floribus cæruleis.
Nigella *semine* alato . . . seminibus alatis.
Ranunculus *folio* rotundo & capillaceo pro foliis rotund. & capill.

SYNECDOCHE *numeri pluralis pro singulari.*

Pimpinella *umbella candida* pro corollis candidis.

METAPHORA.

Limon *incomparabilis* pro Maximus.
Iris *gloriosa* pro floribus nitidissimis.
Caryophyllus *superbus* pro floribus pulcherrimis.
Majorana *nobilis* pro odoratissima.
Majorana *gentilis* pro odoratissima.
Æschynomene *mitis* pro inermis.
Apium *ingratius* pro sapore averso.
Tragon *improbus* pro aculeatus.
Ranunculus *sceleratissimus* pro vesicatorius.
Persicaria *mordax* pro acris.
Urtica *urens* pro pungens.
Urtica *fatua* pro inermis.
Cannabis *erratica* pro mas.
Linaria *tristis* pro floribus minus nitidis.
Hesperis *melancholica* pro noctu odorata, die inodora.
Acetosa *deliquium patiente* pro foliis emarginatis.
Urtica *mortua* pro inermis.
Bulbonac rad. *rediviva* pro perenni.
Bistorta *sobolifera* pro bulbifera spica.
Meum *adulterinum* pro non genuina species.
Meum *spurium* pro idem.

Orchis

Orchis *abortiva* pro figura floris singulari.
Pinus *incubacea.*
Fucus *hæmorrhoidalis* pro hæmorrhoidibus medela.
Pepo *strumosus* pro fructu tuberculis obsito.
Zacintha *verrucaria.*
Lolium *tremulum* pro a vento.
Lapathum *sanguineum* pro succo rubro.
Caryophyllus *barbatus* pro calycis squamis setaceis.
Trifolium *subterraneum* pro fructum sub terra condens.
Papaver *spumeum* pro calyce inflato.
Mentha *cataria* pro odore catis grato.
Hordeum *murinum* pro nullius valoris.
Gramen *leporinum* pro tremens uti lepus.
Hypericum *hircinum* pro hircum olens.
Lactuca *agnina* pro ovibus gratus cibus.
Melo *saccharatus* pro sapore dulcissimo.
Aparine sem. *saccharato* pro fructu glabro.
Arbor *finium regundorum.* e qua tinctura pro mappis geogr.

IRONIA.

Lysimachia *bifolia, fl. globoso* pro foliis oppositis, racemis ovatis.
Ornithogalum *flore* minore *innato* pro filamentis planis.
Opulus *flore* globoso pro umbella globosa.
Narcissus *calyce* luteo pro nectario luteo.
Acetosa *rotundifolia* pro fol. ovato-hastatis.
Ornithogalum *spicatum* pro corymbosum.
Blattaria fol. *laciniato* pro foliis serratis.
Dentaria *baccifera* pro bulbifera ex alis.
Lathyrus *infra* superque *terram fructum ferens*, pro radice tuberosa.
Cyperoides *seminibus* bullatis pro fructibus inflatis.

Dra-

Dracunculus *pistillo* longiss. pro receptaculo longiss.
Lenticula *trisulca* pro foliis proliferis.
Fragaria *sterilis* pro receptaculo sicco.
Sabina *sterilis* pro mare.
Mesembr: *margaritiferum* pro superficie vesiculis tecta.
Aquilegia *stellata* pro floribus nectariis destitutis.

297. *Nomen Specificum nec* comparativum, *nec* Superlativum *sit.*

Non datur comparativum, nec superlativum sine positivo; ignorato enim positivo, ignoratur comparativum & superlativum: vel, si duo gradus comparantur inter se, ignorato uno, ignotus evadit & incertus alter. e. gr.

PILOSELLA si mihi objiciatur spectanda, me latebit, utrum hæc *minus hirsuta*, vel *magis*, dicenda sit, quamdiu non alteram viderim. ALSINE *altissima* minor est Betulâ nana, adeoque nec illa determinatur, nisi notis antea speciebus.

Hæc itaque incertitudinem nunquam non admittunt, proin in Botanicis non ferenda, sed excludenda, certaque principia assumenda sunt.

Excipiatur tamen *proportionis gradus*, qui non modo in Botanicis agnoscendus, sed & in magno pretio habendus est; e. gr. Cum loquor de plantæ partibus, de trunco, foliis, fulcris, fructificatione, & dico *petiolum longissimum*: optima erit nota, cum petiolus longior tum est totâ plantâ. Si *calycem* dicam *maximum*, superat is omnes partes floris; adeoque comparativus, vel superlativus gradus, sub proportione

tione in ipſa planta defendatur; authoritas autem proportionis, extra ſubjectum proprium, nil valet.

Ergo Comparativus, vel Superlativus gradus cum reſpiciat proportionem plantæ, in ipſa planta optimus eſt, extra plantam vero, ſi hanc quærat, erroneus.

Erroneus.

Gramen *altiſſimum.*
Alſine *altiſſima.*

Biſtorta *rugoſioribus* foliis. I. B.
Equiſetum *lævius.* Raj.

Piloſella *minus* hirſuta. C. B.
Biſtorta rad. *minus* intorta. C. B.
Biſtorta rad. *magis* intorta. C. B.

Piloſella *major*, *minus* hirſuta. C. B.
Piloſella *minor*, folio *anguſtiore*, *minus* piloſo. I. B.
Dens leonis, qui Piloſella folio *minus* villoſo. T.

298. *Nomen Specificum terminis poſitivis, non vero* negantibus, *utatur.*

Ridicula ſunt nomina ſpecifica a terminis negantibus producta, quippe quæ defectum ſufficientium terminorum artis apud Authores ſuos accuſant.

Quis non deſcribere poſſet Virum, ampliſſima & prolixa licet oratione, per verba negantia, tamen nec quoad notam unam eundem tangere: e. gr. dico Virum non eſſe Barbarum, non Lapponem, non Giganteum, non decrepitum, non doctiſſimum, non malitioſiſſimum &c. tamen exinde nullus ſciret ejus unicum attributum; ſic & idem in plantis.

Solli-

Solliciti itaque erunt Botanophili, ut terminos addiſcant artis poſitivos, &, ſi deficiant, novos ut introducant.

Lyſimachia *non papposa* Mor. ſeminibus nudis.
Hippuris *non aſpera* I. B. glabra.
Bidens folio *non diſſecto* T. integro.
Phalangium *non ramoſum* Wehm. caule ſimplici.
Juncus panicula *non ſparſa* C. B. floribus ſeſſilibus.
Urtica *non mordax* Lob. ſapore miti.
Lychnis petalis *non bifidis* Mor. integris.
Lathyrus folio *ſine capreolis* Mg. folio nudo.

299. Similitudo *omnis, in nomine ſpecifico uſurpata, dextra manu notior erit, licet & hæc minus placeat.*

Magni quidem uſus eſt Similitudo, cum unico ſæpe verbo exprimat id, quod alioquin longa verborum ambage vix enunciaretur; ſed admittatur hæc quam ſanctiſſime, cum *omnis ſimilitudo claudicet*, ſi enim liberius admittatur, citius ſeducere non aptior erit ulla.

Admittimus Similitudines tantum definitas, nec alias, & quidem has mutuatas a *Mechanicis* & *Mathematicis*, quæ apud omnes in pretio ſunt.

Admittimus Similitudines a figuris *partium externarum corporis humani:* nullum enim ſuimet ipſius adeo oblitum eſſe, quin primo intuitu has intelligat, omnino perſuaſi: talia ſunt: *auris*, *naſus*, *digitus*, *manus*, *oculus*, *umbilicus*, *ſcrotum*, *penis*, *vulva*,

mamma: desumantur modo hæ Similitudines ubique arctissime, nec late nimis admittantur unquam.

Ejiciendæ vero sunt Similitudines omnes a *partibus internis corporis humani*, vel *visceribus* desumtæ, cum paucis, exceptis Anatomicis & Medicis, hæ notissimæ existant; e. gr. *Tuba Fallopiana.*

Excipiam *Cordis* & *Renum* figuram definitam, eamque admittam, nulli non cognitam, non tamen facienda est ulla distinctio inter figuram *cordis humani*, & aliorum animalium, in foro Botanico.

Ejiciendi, qui a Subjectis *Zoologiæ* vel *Lithologiæ* mutuati sunt termini, cum sæpe contingat Botanicum consummatum vix Tyronem esse in reliquis naturæ regnis.

Ejiciendæ Similitudines ab Artificum instrumentis vel subjectis receptæ, nisi probe definitæ sint, & termini artis; paucis enim nota est *securis veterum romanorum*; *auriscalpium* variat mille formis, nec *caseus* ubique locorum ejusdem formæ est; admitterem solum *sinus dædaleos* in Muscis necessarios, sed definitione protegantur prius.

α. Ab Homine.

Orchis *anthropophora* Col.
Orchis *hermaphroditica* C. B.
Tubera *testiculorum* forma Mentz. globosa.
Fungus *penis* imaginem referens C. B.
Orchis *clitoride* piloso Com. fl.
Agaricus *tubæ fallopianæ* instar T.
Persicæ similis osse *cordis humani* figura.

β. A

β. A Zoologicis.

Coralloides *Apri* forma T.
Coralloides *Hyſtricis* forma T.
Orchis *Simiam* referens C. B.
Orchis Zoophora *Cercopithecum* exprimens Col.
Orchis *muſcam* referens. C. B.
Meſembryanth. *roſtrum ardeæ* referens.
Meſembr. *rictum caninum* referens.
Meſembr. *rictum felinum* referens.
Agaricus *pedis equini* facie T.
Horminum folio *cornu cervinum* exprim. Hr.
Lotus ſiliquis *pedes corvinos* referens C. B.
Bugloſſum fructu *pedem anſerinum* referente Mor.
Fungus *pilis Capreoli* prorſus ſimilibus Loeſ.
Atriplex ſemine *bucephali* Col.

γ. Ab Artificialibus.

Arbor acul. ramis incurvis, *ſcenam topiariam* efformans Pluk.
Fungus *dædaleis* ſinubus T.
Hemionitis folio *ſecuris romanæ* figura Pluk.
Medica *caſeiformis* Rd.
Melopepo *clypeiformis* C. B.
Fungus *auriſcalpium* referens Kr.

300. *Nomen Specificum, nullum adjectivum, sine opposito substantivo adhibeat.*

Commune vitium in Botanicis est; quod, cum construuntur differentiæ, adjectiva & notas adscribimus toti plantæ, quæ tantummodo parti competunt: alter, qui nostris uti tenetur differentiis, non debet non hæsitare ex ejusmodi differentiis. e. gr. diximus *Millefolium cornutum*, *Nigellam cornutam*, *Thlaspidium cornutum*, cum tamen primum Millefolium *foliis cornutis*, Nigellam *capsula cornuta*, Thlaspidium *calyce cornuto* voluerint Authores: sed quis horum ignarus, eorum mentem & opinionem detegere poterit.

Peram itaque a Botanicis, in posterum velint, dum differentias constituant, nulla adjectiva, nulla attributa, nullas notas dare sine adposita parte plantæ, cui adhærebit nota data; si vero attributum istud toti plantæ competat, pro substantivo, vel parte applicabili agnoscat nomen genericum, quod caput differentiæ est.

Admissa substantiva erunt partes plantæ, nec alia; partes plantæ veris suis nominibus definitæ; nec æquivocis vel obscuris nomenclaturis allegatæ.

a. Adjectiva sine substantivo vero.

Lysimachia *corniculata* siliqua longa.
Millefolium aqu. *cornutum* C. B. foliis.
Nigella arvens. *cornuta* C. B. capsula s. nectariis.

Thlaspi-

Thlaspidium *cornutum* T. calyce.
Allium *bicorne* C. B. spatha.
Amaranthus *tricolor* foliis.
Viola *tricolor* corolla.
Gramen *cristatum* spica.
Amaranthus *cristatus* spica plicata.
Myrtus *cristata* Weh. foliis.
Solanum *vesicarium* calyce fructus.
Nux *vesicaria* pericarpio inflato.
Colutea *vesicaria* pericarpio inflato.
Ketmia *vesicaria* calyce.
Ranunculus *vesicarius* vis vesicatoria.
Millefolium *vesicatorium* radice vesiculis instructa.
Mesembryanth. *vesicatorium* folia vesicis aspersa.

β. *Adjectiva & Substantiva genere conveniant.*

Juniperus *alpinus* Clus. rectius alpina.
Hippuris *muscosus* Moris. rectius muscosa.

γ. *Substantiva incerta.*

Sideritis *utriculis* spinosis. *Herm.* pro verticillis.

301. *Omne adjectivum in nomine specifico* sequi *debet substantivum suum.*

Statuant, quidquid velint, Rhetores & Eloquentiæ Professores de adjectivis, num debeant substantivis præponi, vel postponi: & determinent hæc

ſumma authoritate in proprio foro; nos hic naturalem ordinem ſummum agnoſcimus Authorem.

Ideoque in Differentiis ſpecificis præcedat ſubſtantivum ſemper, ſequatur adjectivum ubique, ut ſciam, ubi quæram, quod quærendum eſt; facile alias, ſi ſolum particula (comma, punctum &c.) errore typographi excludatur, ſenſus maxime alienus, & fallax ſuboriretur.

α. Adjectiva ante ſubſtantivum.

Conyza *ſenecionis flore, retuſis foliis* Herm.
melius flore ſenecionis, foliis retuſis.
Corona ſolis, *parvo flore, tuberoſa radice* T.
melius flore parvo, radice tuberoſa.

β. Adjectiva remota a ſubſtantivis.

Sinapiſtrum *ægyptium heptaphyllum, flore carneo, majus ſpinoſum* Herm.
melius ægypt. heptaphyll. majus ſpinoſum, flore carneo.
Sinapiſtrum *indicum pentaph., flore carneo, minus, non ſpinoſum* Herm.
melius indic. pentaph. minus non ſpinoſum, flore carneo.
Pepo *ind. reticulatus, ſem. albis, major.*
melius indicus reticulatus major, ſeminibus albis.
Meſembryanthemum ſive Flos meridianus *africanus, triangulari folio, fruteſcens maximus procumbens.*
melius africanus fruteſcens maximus procumbens, triangulari folio.
Orchis *æthiopica, maxima, maculata aviculam niveam,*

veam, macula ſanguinea, in dorſo, notatam repræſentans, galea cærulea, ampliſſima, pulvere argenteo, aſperſa intus aurea, inſigniter ſplendente. Breyn.

melius æthiopica, maxima, maculata, repræſentans aviculam niveam, notatam in dorſo macula ſanguinea, galea cærulea ampliſſima adſperſa pulvere argenteo.

302. *Adjectiva in nomine Specifico uſurpata, e terminis artis ſelectis, ſi modo ſufficientes ſint, petenda ſunt.*

Magis exoptandum foret, quam ſperandum, ut Botanici convenirent in iiſdem artis terminis, ubi eaſdem exprimunt res; norunt ſolum Tyrones, quantam ſibi objectam reperiant difficultatem, quotque dubia, cum Botanici in alio loco idem dicant, quod antea, aliis & diverſiſſimis verbis.

Multi, ut ornate loquantur, magis ſolliciti ſunt, quam ut clare exprimerent ſuas ideas; hinc ſapientis eſt, ſynonyma horum colligere, collecta eligere, longius petita rejicere, expellere, proxima & ſimpliciſſima ſervare.

Termini itaque puri & appropriati aſſumantur, *per periphraſin* dicti excludantur, eorum ſynonyma eligantur, &, ſi deficiant digniores, novi conficiantur: quo enim compendioſius, ſi æque certe, quid perficiatur, eo melius eſt.

Synonyma.

Lychnis *viscosa* } glutinosa.
Lychnis *glutinosa* Rd.

Caryophyllus *supinus* C. B. } procumbens.
Malva *procumbens* Mor.

Ligustrum foliis *pictis* Weh. } variegatis.
Laurocerasus foliis *variegatis* Weh.

Pilosella rep. *hirsuta* } pilosa.
——— fol. *piloso*
——— fol. *villoso*
Quinquefolium *pubescens*

Amygdalus *humilis* } humilis.
Salix *pumila*
Betula *nana*

Hieracium radice *succisa* C. B. } succisa.
Hieracium radice *præmorsa* Mor.

Per Periphrasin.

Quinquefolium *molli lanugine pubescens* I. B. villosum.
Conyza *humidis locis proveniens* I. B. palustris.
Muscus squamosus *in aquis nascens* Mor. aquatici

303. Particulas *adjectiva substantivaque conjungentes*, *nomen Specificum excludat.*

Cum nomen Specificum solas contineat differentias partibus plantæ adscriptas, nullo modo opus est *conjungentibus* istis notis *Et*, *Atque*, *Simul*, &c. cum per se cuique pateat, nullas notas adscriptas esse, quin communes sint.

Omnes partes in *casu ablativo* proponuntur, hinc nec *præpositiones* ullas assumimus: ergo *Ptarmica vulgaris foliis angustis* PRO Ptarmica vulgaris *cum* foliis angustis.

Tautologia omnis dum excluditur, nec ullum verbum, præterquam quo necessario distinguatur species, admittitur, nec *disjungentes* particulæ *Vel*, *Sive*, *Seu* nomen specificum intrent.

Medica silv. frut. *vel* Trifolium falcatum *seu* Medica sil. tortili Moris.

Absinthium ponticum *seu* romanum officin., seu Dioscoridis Moris. C. B.

Aster montanus *sive* oculo Christi similis, *si non* idem, *sive* Conyza 3. I. B.

304. *Notæ* diſtinctivæ *partes plantarum, non vero adjectiva in nomine Specifico diſtinguant.*

Botanici pro maxima parte, in nomine ſpecifico, omnia adjectiva commatibus (α) diſtinxerunt, exceptis *Hermanno* & *Breynio*, qui ambo ſæpius ſolas partes diſtinctas (β) fecere hiſce particulis. His duobus ego aſſentio, nec video, a multiplicatis iſtis inter ſingula adjectiva commatibus, apud reliquos Authores aliud, quam quod intellectu difficiliores, & magis intricatæ reddantur eorum differentiæ.

Si vero quis diſtinguere amaret adjectiva commatibus, & partes plantarum ſemicolo, per me licet faciat, ſi e re videatur, uti (γ)

α. Tagetes maximus, rectus, flore maximo, multiplicato.
β. ——— maximus rectus, flore maximo multiplicato.
γ. ——— maximus, rectus; flore maximo, multiplicato.

Lonicera
α. fl. verticillatis, terminatricibus, ſeſſilibus, fol. ſummis connatis.
β. ———————————————, —————————.
γ. ——————, ——————, ————; ——————————.

α. Teucrium foliis oblongis, obtuſis, crenatis, ſeſſilibus.
β. ——— ——————————————.
γ. ——— ——————, ———, ———, ————.

305. Parenthesin *nomen specificum nunquam admittat.*

Parenthesis nunquam nomen ingredi debet, si recte constructum sit nomen: indicat enim parenthesis defectum quendam ordinis & methodi, ubi, dum unum dicam, peregrina idea incurrit, vel exceptio aliqua veniam petit.

Non admitti debet, cum animum uni objecto intentum, revocat ad aliam peregrinam ideam.

Millies in nominibus specificis occurrit parenthesis, licet non incarcerata ulla adscripta nota, tamen res eodem redit; ubicunque adjectiva removentur a partibus propriis, iisque immiscentur aliæ notæ, *Parenthesis subintellecta* est. α.

Recentiores Systematici cum nomina assumerent nova generica secundum regulas artis, differentias novas exstruere sæpius recusarunt, sed Synonymon antiquum retinuere, ipsique præfixerunt Genericum cum interjecta nota: *Qui*, *Quæ*, vel *Quod*; hoc factum non laudo, cum novum eorum nomen, nullam notam specialem indicat, sed me ad alium modo remittit Authorem. Ergo est nomen solum genericum absque Specifico, cum unico synonymo.

α. *Parenthesis subintellecta.*

Sinapistrum pentaphyllum, *flore carneo*, minus H.
Melo indicus reticulatus, seminibus albis, major. H.

Pa-

Parenthesis adscripta.

Androsæmum maxim. (*quasi frutescens*) bacciferum. Moris.
Cytiso quodammodo affinis per medium planitierum (*serræ leguminosæ in modum*) se aperiente. Br.
Glycyrrhiza vel (*si mavis*) glycyrrhizæ affinis. Br.
Ricinus dulcis arborescens (*vel si mavis fruticescens*) americanus. Br.
Tithymalus (*vel Tithymalo affinis s. similis*) aphyllus dictus &c. Br.
Violæ affinis umbilicato (*seu peltato*) folio scandens. Br.

Dens leonis QUI *Pilosella folio minus villoso.* T.
Doria QUÆ *Jacobæa fol. integ. & mucr. Moris.* B.
Doria QUÆ *Jacobæa alp. fol. longior. serr. Tourn.* B.
Doria QUÆ *Jacobæa orientalis limonii folio T. cor.* B.
Titanokeratophyton QUOD *Lithophyton marinum albicans. Gesn.* B.

NOMI-

NOMINA

VARIANTIA.

306. *Nomini generico & ſpecifico etiam* Varians, *ſi quod tale, addi poteſt.*

Perfecte nominatas diximus plantas, generico & ſpecifico nomine inſtructas §. 256. Nomini perfecto etiam pluſquamperfectum addere ſolent Botanici, quod mihi *Nomen Varians* dicitur, cum hoc in eadem planta, uti nota, quæ nomenclaturam ſubminiſtrat, variet, & ex uno in alterum tranſeat.

Poteſt etiam Varietas nomini ultimo loco inſeri ab iis, quibus placeat; abſit tamen a me, quod Nomina Variantia docerem, ea diſtinguerem, limitibuſque circumſcriberem, quæ mihi paradoxa ſunt omnia. Iſtorum qui deſiderat ideas, Anthophilorum adeat turbam, diſcat a Magiſtris artis ſapere, ſi illi, ſique ille ſapiat.

Botanici in eo diſſentiunt ab Anthophilis circa theoriam artis in varietatibus, quod illi varietatum nomina definiendo imponant, verbiſque exprimendo notam varietatum ſingularem, quæ & mihi res digna videtur; Hi vero, ne qui illotis manibus nobiliſſimam adgrediantur artem, nominibus religioſis ſacra ſua co-

sunt; hoc fit, dum nomina imponuntur plantis veluti primitiva, vel quæ se ipsa, (uti generica) explicare nec queant, nec opus habeant, sed in mente concepto charactere muniantur. Cum autem character a nullo mortalium datus sit, vel vix dari queat, sed ex sola longa & diuturna empiria addiscatur, sequitur, nec cuique licitum esse, Anthophilorum sacra sanctorum intrare.

Anthophilorum & Botanicorum in Varietatibus objecta eadem sunt, ea tamen cum differentia, ut Anthophilus incipiat scenam, ubi Botanicus desinit; hic, dum lassus quasi, finem operi imponit; ille, vegetus struere incipit, ut astra petat. Hinc species Botanicorum evadunt Classes Anthophilorum; illorum varietates, horum ordines; quibus hi, dum ultra limites humanæ sapientiæ progredi nituntur, suas species ultimas addunt. Botanici dein doctrina se ad omnes extendit plantas, Anthophilorum adhuc persistit in *Hyacinthis*, *Tulipis*, *Dianthis*, *Primulis*, *Pulsatillis*, *Anemonibus*, *Iridibus*, *Narcissis*, *Liliis*, *Crocis*, *Colchicis*, & in una vel altera alia.

En itaque Exempla nominum Anthophilorum circa varietates. Plura qui desiderat, adeat opus, mihi doctissimum *Sivertii*, *Catalogum* sc. *Tuliparum ex Horto Principis Badendurlacensis Carols-ruhæ* 1733. 8vo.

Apollo.
Aurora.
Phœbus.
Astræa.
Dædalus.
Cupido.
Gratiosa.

Pretiosa.

Pretiosa.
Pompa Floræ.
Triumphus Floræ.
Splendor Asiæ.
Corona Europæ.
Sponsa Amstelodami.
Gemma Hollandiæ.
Tartar Cham.
Julius Cæsar.
Imperator Augustus.
Alexander magnus.
Carolus duodecimus &c. & quidquid superbum excogitari potest, ut nomina authoritatem concilient plantis.

307. *Nomina generica, specifica & variantia* literis diversæ magnitudinis *scribenda sunt*.

Novum propono dogma circa nomina Variantia, solum ut ea pingant Botanici diversis literis & characteribus: quod si mihi concedant, immunis & tuta nostra persisteret scientia.

Cum Botanici Varietates proponunt in genere aliquo numero immensas, & juvenis sectator dein nomina specierum inquirere tenetur, evolvit hic systema, omnesque species generis detectas; reperit e. gr. centum species; adit itaque Descriptores & Ichnographos, qui quatuor vel quinque adumbrant species, circa reliquas quam pisces magis muti; hinc hæret in dubiis,

dubiis, extricat se nunquam, ut libero stare possit talo: nec ex nominibus specificis quid concludere audet, ubi se millies elusum observaverit antea. Si vero nomina Varietatum diversis literis distincta reperiret, facilis esset descensus Averni, & revocare gradum.

Absolute persuasus sum, infinitos Botanicos Varietates a Speciebus ut varietates non distinxisse, neque ipsos de tot distinctis speciebus voluisse cogitare: mirum itaque non plurium varietatum datas esse descriptiones & icones, quæ tamen necessariæ nullo modo sunt, sed absolute superfluæ.

En itaque Exempla & Modum, quo varietates nominandas vellem.

CONVALLARIA scapo nudo, *corolla plena.*
CONVALLARIA scapo nudo, *corolla rubra.*
CONVALLARIA foliis ovatis alternis, *floribus solitariis.*
CONVALLARIA foliis ovatis alternis, *floribus confertis.*
CONVALLARIA foliis ovatis alternis, *corollis duplicatis.*
SAXIFRAGA alpina ericoides, *flore purpurascente.*
SAXIFRAGA alpina ericoides, *flore cæruleo.*
PENTAPHYLLOIDES palustre rubrum, *crassis & villosis foliis.*
Ranunculus alpinus roseus *albus*, calyce hirsuto.
Crista galli *mas.*
Crista galli *femina.*

308. Sexus *varietates naturales constituit, reliquæ omnes varietates* monstrosæ *sunt*.

Unicus datur Varietatum modus naturalis in plantis & animalibus: reliqui omnes vero præternaturales sunt.

Hic naturalis modus Varietatis a sexu pronascitur, ubi scilicet ex seminibus & ovis ejusdem matris oriuntur nati sexu diversi: idque constanti fit lege, nec lusu, vel libidine ulla luxuriantis naturæ in istis speciebus, ubi sexus variat.

Cum naturalis sit hic Variationis modus, omni studio erit inquirendus, & memoriæ mandandus a Botanico, & veritatis omni amatore; profluunt enim inde tam multa, tamque insignia, quæ alias laterent.

Hortulanus gnarus N. L. in Suecia unicum 1726. e semine sato obtinuit Peponem; crevit fertilissimo in in solo; floruit quotidie; ille omni die studiose excerpsit flores masculinos, quos spurios dicebat, eosque evellebat, ne nutritium succum a veris femininis ad se traherent. Floruere & feminini flores, defloruere, florem rejecere, fructum per octo dies retinuere, tum abortiere omnes. Prohibuit enim privatio florum masculinorum fecundationem, unde nullus ipsi fructus.

Mirati sunt Curiosissimi Belgæ Ambulon I. B in hortis studiose cultam, non baccas hic producere ceriferas, ut in Americana terra ; minus autem mirum evadit hoc ad sexus attendenti, cum omnes hodier-

næ in Belgio, hujus ſpeciei quas vidimus arbores, feminæ ſint.

Ubi ſexus ſe ſiſtit, nominetur ex arte, nec ſumatur femina pro mare, vel mas loco feminæ. Male ſexus notitia deſtituti feminam dixere marem, & vice verſa. e. gr.

Mercurialis maſ. T. }
Cannabis maſ. I. B. } ſunt feminæ.
Lupulus maſ. T. }

309. *Varietates monſtroſas conſtituunt flores* multiplicati, pleni, proliferi, *plantæ* luxuriantes, faſciatæ, mutilatæ *in numero, figura, proportione, & ſitu partium omnium, nec non ſæpe* Color, Odor, Sapor, & Tempus.

Diximus quot modis Varietates apud Botanicos conſiderari ſoleant, & ſimul quot modis ordines apud Anthophilos fiant, qui omnes ad tres ſolum recedunt; 1^mus modus eſt, cum in flore, præſertim COROLLA, fiat varietas per *luxuriationem*, cujus primus gradus eſt *duplicatio*, *triplicatio*, *multiplicatio*; ſecundus *plenitudo*, tertius vero *prolificatio*. 2^dus modus fit in PLANTA ipſa *luxuriante*, vel *defectum* admittente, vel monſtroſe cum fratribus coalita, & *faſciata* dicta. 3^ius modus, ubi ſtatura plantæ in-

immutata perſiſtit, ſed alia levis intercurrit differentia *ſenſibus* percipienda, uti oculis *color*, naſo *odor*, lingua *ſapor*, & deſiderio *tempus* diverſum.

Omnis Varietas (ni ſexualis) eſt ſtatus plantæ præternaturalis; omnis flos plenus eſt monſtroſus, hinc & a Vaillantio *flores* pleni *monſtroſi* dicti fuere; cum autem monſtroſitas pluribus peragatur modis, quam ſolummodo plenitudine, hinc aptius determinatio propriiſſima ſubſtituatur, ut cuique, qua ratione iſta monſtroſitas in propoſita planta ſeſe habeat, conſtabit, utrum ſcilicet iſta monſtroſitas ſit in laciniis corollæ, ut in Tulipa monſtroſa dicta; utrum in duplicatione, multiplicatione, plenitudine, vel prolificatione ipſius floris &c.

De his in ſpecie diximus plura.

VARIETATES COLORIS IN FOLIIS SINGULARIS.

α. *Macula alba in Diſco folii.*

Cyclamen.
Acetoſa rotundifolia hortenſis.
Ranunculus pratenſis repens hirſutus.
Trifolium.

β. *Macula nigra in diſco folii.*

Perſicaria cum *maculis ferrum equinum refer.* T.
Ranunculus heder. *atra macula notatus* I. B.
Ranunculus Ficaria dictus.
Arum varia in ſpecie.
Orchis ſpecie varia.

γ. *Macula rubicunda in disco folii.*

Amaranthus. *tricolor.*
Nymphoides *folio maculis purpureis notato* T.
Ranunculus erectus acris C. B. sed rarius.
Urtica urens minor *foliis ex viridi & rubro eleganter variegatis.* Rudb.

δ. *Maculis tessulatis* per discum folii.

Helleborine sylvestris repens plantaginis folio T.
Calceolus lapponum pusillus, flore ex flavo rubro R.

ε. *Punctis in supina parte disci.*

Plantago maritima major tenuifolia T.

ζ. *Punctis in prona parte disci.*

Anagallis.

η. *Lineis longitudinaliter variegatis.*

Arundo indica *variegata.* Corn.
Gramen panic. aqu. phalaridis sem. *folio variegato* T.

ϑ. *Margine variegato.*

Buxus *foliis per limbum aureis* T.
Aquifolium *spinis & limbis argenteis* T.

310. Casuales Monstrositates *varietatesque, si levissimæ vixque notabiles sint, eas non curat Botanicus.*

Uti corpora animalium non sola objecta sunt Anatomicorum, ita nec plantæ sola Botanicorum; alio enim modo de musculis eorumque differentiis, nominibus &c. judicat Anatomicus, alio modo Zoologus, alio modo Lanio; sic & de plantis concipiunt aliter Botanici, aliter Hortulani, aliter Anthophili.

Botanici est, distincte species plantarum nosse, suisque nominibus propriis indigitare; Anthophili autem, omnes varietates promte discernere, suoque nomine distinguere.

Botanici doctrina nititur fundamentis demonstratis & demonstrandis ex principiis geometricis, certis, & infallibilibus; Anthophili autem doctrina demonstrata non est: an demonstrari queat, hæsito; dependet enim tota a longa experientia oculari, præsertim in coloribus.

Species omnes Botanicorum eodem numero, quo hoc vel futuro tempore existent, ab Omnipotentis Creatoris manu profluxerunt: Anthophilorum autem a Speciebus (Botanicis dictis) omni die novæ & diversæ prognascuntur, & prognatæ in priores tandem ruunt. Illis itaque impositi sunt limites a natura certi, ultra quos progredi nequeat; in his vero lusus infiniti naturæ absque fine; Illorum species Sapientissima a Manu Omnipotentis, horum Varietates a Ludente natura, sub auspiciis præsertim Hortulanorum, pro-

diere. Hinc differentia inter Botanicum & Anthophilum maxima.

Male itaque censent Botanici se nova detexisse regna, dum limites suos trangressi, calcarunt Anthophilorum terram. Sciat itaque Botanicus juvenis se esse philosophum, nec philosophi esse quidquam docere, præter quod demonstrare queat; philosophique esse certis niti principiis. Vastus satis superque per se est Campus Botanicus, quem demetiri omnes, qui extitere Botanici, hactenus non potuere; sufficiet etiam adhuc messis futuris forte omnibus. Absolutis propriis agris falcem injiciant aliorum messi, proximisque succurrant tum primum, si tempus supersit.

Cum autem plurium Botanicorum animos ita exterorum Sirenibus captos, earumque scopulis adeo adfixos, ut vix inde evelli possint, observaverim, suasi sapientiores, ne se detinere paterentur a minutissimis Varietatibus, per integrum diem, & usque dum superveniens nox prohiberet, sed ut magis necessariorum examen instituerent.

Aliquot millia varietatum in solis *Tulipis*, *Hyacinthis*, *Pulsatillis*, *Ranunculis*, *Dianthis* distincta tradiderunt ANTHOPHILI, nec parcior seges esset speranda, si cultura, & industria humana ad reliquas plantarum gentes se adplicaret, licet in his forte minor in Corollis, major vero in statura plantæ, in foliis, caule, fulcris &c. observaretur Varietas: quod nomine tenus monui §. 259. immo in dejectissimis *Lichenibus*, *Fungis* & *Muscis* non minor, quam in ulla alia plantarum familia, monente idem, ante me, Cl. HALLERO.

Sufficiat absolute Botanicis recensuisse varietatum istas solas species, quas in paragrapho præcedenti enumeravi: necessarium autem hoc esse, nullo quidem modo, adhuc persuasus sum. 311.

311. *Luxuriationes foliorum in* foliis oppositis & digitatis *facillimæ adsunt.*

Hæc docet inspectio plantarum: Folia opposita dum luxuriant, transeunt in Folia stellata, seu verticillata, sed hoc in quibusdam generibus, nec omnibus; hoc raro rarius unquam in Didynamiæ classe observatum fuit.

Exempla Luxuriationis foliorum in OPPOSITIS prostant in

LYSIMACHIA *lutea majore.* C. B.
1. Lysimachia lut. maj. *foliis ternis* T.
2. Lysimachia lut. maj. *foliis quaternis* T.
3. Lysimachia lut. maj. *foliis quinis.* T.
SALICARIA *vulgari purpurea, foliis oblongis.* T.
1. Lysimachia *trifolia*, caule hexagono T.
VERONICA *spicata longifolia* &
VERONICA *Virginiana proceriore, foliis ternis quaternis aut etiam quinis* &c. Pluk.
ANAGALLIDE *phœniceo flore* C. B. *vel cæruleo.* C. B.
1. Anagallis phœnicea *fol.* amplior. *ex adverso quaternis* R. s.
2. Anagallis cærulea *foliis binis ternisve* ex adverso nascentibus T.
OPHRYDE *bifolia.*
1. Ophris *trifolia.* C. B.

Caulis earum plantarum, quæ folia opposita gerunt, communiter tetragonus est; si in his multipli-

cantur folia & terna evadunt, etiam caulis anguli multiplicantur & ſex prodibunt.

DIGITATA folia in certis plantarum familiis ſæpius, addendo unitatem folioli, variant. e. gr.

TRIFOLIUM *pratenſe album* C. B.

1. Trifolium *quadrifolium* hortenſe album. C. B.

312. Morboſas *plantas vel etiam plantarum* ætates *inter varietates numerare ſæpius ſuperfluum eſt.*

Vix nomine tangam iſtos, qui cum plantam obtinuerint, in loco ubi creſcat, ſterilem, vel macram, & miſeram, mox novam proclamarunt ſpeciem, cum in utroque regno, tam in animali, quam vegetabili quotidiana docent obſervata has notas nullius momenti, quoad dignotionem, eſſe.

Plurima animalia in vivariis cuſtodita ſterilia perſiſtunt; omne vivum, proin & plantæ omnes morbis obnoxiæ ſunt; ætas ipſa ſenilis utriſque morbus.

Sunt plantæ variæ, quæ primo anno enatæ, nec caulem, nec flores producunt: altero vero & inſequenti anno faciem mutant, caulem exſerunt, flores fructuſque promunt.

Cum ANNIS *mutabiles.*

Onoſma *Dioſc. Matth.*
Hedera. vide *Fl. lapp.* §. 91. ζ.
1. Hedera humi repens. *C B.*
2. Hedera major ſterilis. *C. B.*
3. Hedera arborea. *C. B.*
Ranunculus. *Fl. lapp.* §. 232.
Ranunculus pygmæus. *Fl. lapp.* ibid. γ.

MOR-

MORBOSÆ PLANTÆ RECEPTÆ.

α. Ustilagine tactæ.

Ustilago hordei. *C. B.*
Ustilago avenæ. *C. B.*
Scorzonera pulveriflora. *H. R. P.*

β. Clavis laborant sæpius Gramineæ, uti

Secale. vide Langium de usu Clavorum Secalinorum. Lucern. 1717.
Carices.

γ. Erysibe sæpius grassatur in

Lupulo.
Galeopside.

δ. Rubigo, ochræ adinstar, foliorum supinæ parti adhæret in

Alchimilla caule & foliis erectis, subtus pulvere aspersis.
Rubo saxatili, caule erecto, foliis pulvere obsitis.

ε. Rubedine tactæ.

Esula degener. *Riv.*
Tithymalus cyparissias, foliis punctis croceis notatis *T.*

ζ. Insectorum nida admittentes.

Hieracium myophyron. *Heuch.*
——— contortuplicatum & strumosum. *Bart.*
Salix rosea. *Ger. Park.*
Pinus pumila excrementis feta. *Clus.*
Quercus, Populus, Rosa, Cerastium &c.

313. Color *corollæ*, *præsertim in* cæruleis rubrisque *petalis*, *facillime variat.*

Nulla Varietas a Botanicis promtius obſervatur, quam quæ a colore corollæ (ipſis *Floris*) deſumitur. Quam pauci & fere nihili colorem fecerit natura in floribus, hac Theſi demonſtrare volui, deſumto exemplo a plantis corollâ rubra vel cærulea ſuperbientibus.

Adſpicite Botanophili flores omnes purpureos, videbitis eos, quamprimum erumpunt, ſaturatiſſimo ſanguineo colore tinctos, at per diem unum alterumve ſoli expoſitos continuo palleſcere, & gradu imperceptibili in cæruleos tranſire & deficere; deficientes hos flores aſpergite acido quocunque, & recuperabitis colorem rubrum priſtinum.

Hinc patet ex phyſicis

Cur *Flores Rubri* in umbra ſaturatiores.

Cur *Baccæ Rubræ* in umbra ſaturatiori rubedine tinctæ ſint, & acidiores.

Cur *Baccæ albæ*, ejuſdem ſpeciei cum rubris, dulciores.

Cur *Baccæ Rubræ* Solis radios diuturnos qui exceperunt, dulciores ſint.

Cur *Baccæ plantarum in paludibus naſcentes* acidiores, in ſiccis dulciores.

314. Locus aquosus *folia inferiora*, montosus *autem superiora sæpius findit.*

Sic docent observata in plurimis plantis aquaticis & montosis, inter se collatis; non tamen pro fundamento assumenda est regula hæc, ne inde concludantur opposita, quod scilicet omnes plantæ, quarum folia radicalia tenuia, sint aquaticæ; vel omnes, quarum folia radicalia latiora, pratenses, licet sæpius hoc contingat, exceptionem tamen admittit sæpe. e. gr. In *Nasturtio sylvestri, osyridis folio.* C. B. in *Nasturtio orientali foliis inferioribus millefolium, superioribus perfoliatam referentibus* T. &c. quæ in locis, præsertim prior, solummodo aridissimis, proveniunt.

Plantæ plurimæ mere aquaticæ sub aqua folia solum capillacea multifida exerunt, supra aquæ superficiem mox lata & magis integra producunt; immo hæ, si in horto umbroso serantur studiose, omnia fere ista capillaria folia deponunt, solumque superioribus, magisque integris ornantur. Docent hoc sequentia, e. gr.

Sium latifolium C. B.
Cicuta aquatica Gesneri. I. B.
Raphanus aquaticus, foliis in profundas lacinias divisis. C. B.
Oenanthe aquatica. C. B.
Phellandrium. Dod.
Ranunculus aquaticus, folio rotundo & capillaceo. C. B.

Contra, Plantæ pratenses, campestres, montanæ, & fere omnes, quæ in sicco degunt, superiora

riora folia anguſtiora producunt, idque eo magis, quo magis arenoſa ſit terra matrix; idque minus, quo ſucculentior terra. e. gr.

Pimpinella Saxifraga major & minor. C. B.
Apium hortenſe ſeu Petroſelinum vulgo. C. B.
Aniſum herbariis, ſemine majore & minore. C. B.

Hinc plantæ, diu in locis ſiccis ſervatæ, tenuifoliæ evadunt.

Sphondylium.
Perſicaria.
Naſturtium.
Alyſſon.
Alaternus.

Hinc plantæ latifoliæ in ſolo ſpongioſo fertiliſſimo prægnanti diu cultæ, criſpis foliis evaſere, varietateſque diſtinctæ, dum folia latis expandi alio modo potuerint nullo. hinc *Lactuca*, *Sphondylium*, *Cichorium*, *Eryngium*, *Naſturtium*, *Braſſica*, *Tanacetum*, *Matricaria* &c. CRISPÆ.

315. *Planta naturalis, nomine* varietatibus oppoſito, notari *non debet.*

Si prout Botanicus Varietatem nominare teneat, fiat iſta nominatio ſano ſenſu, & verbis dignis, quæ exprimunt variantem partem, alias nomen meum nil eſt niſi vox, prætereaque nihil, adeoque eadem in varietatibus methodo abſolute producendum, ac in deno-

denominatione ſpecierum demonſtratum fuit, paucis exceptis.

In *nomine ſpecifico* debet unaquæque ſpecies in differentia iſta tenere verba, iſtas notas, quibus neceſſario a reliquis diſtinguatur; at in *Varietatibus* non item; hic enim ſpecies naturalis, ſeu quæ mutata non eſt, vel non variat, debet ſuum nomen ſpecificum intactum prorſus tenere, abſque ulla additione varietatis. Nec debet unica varietas ſpeciei in nomine notas tenere, quibus ab aliis varietatibus ſeparetur, ſed propriam ſuam calamitatem, propria vitia ſuſtinere. e. gr.

1. *Delphinium* caule ſubdiviſo (*corollis cæruleis ſimplicibus*).
2. ——— caule ſubdiviſo *corollis rubris* (*ſimplicibus*).
3. ——— caule ſubdiviſo *corollis albis* (*ſimplicibus*).
4. ——— caule ſubdiviſo *corollis plenis* (*cæruleis*).
5. ——— caule ſubdiviſo *corollis plenis rubris*.
6. ——— caule ſubdiviſo *corollis plenis albis*.

Ergo in 1. nulla fiat in nomine mentio *corollæ ſimplicis* & *cæruleæ*, cum omnis planta ejuſdem ſpeciei, ſi naturalis ſit, ejuſmodi corollas gerat.

In 2. corolla *rubra* deſcribitur, cum eo colore ſolum a naturali (1) diſcedat.

In 3. pari modo, ſolo colore *albo* a ſua naturali (1) recedat.

In 4. non addatur color, cum color nil variet, ſed ſola mentio *plenitudinis* fiat, qua ſola a naturali (1) differt.

At in 5. & 6. addatur *plenitudini color*, quibus recedunt a prima; ſic & in reliquis.

316. Cultura *tot varietatum mater, optima quoque varietatum examinatrix est.*

Cultura plurium, ne dicam infinitarum, Varietatum mater est; hinc si solo fertilissimo committantur semina & radices plantarum sylvestrium, mirum quantum staturam, faciem, flores mutent; aliæ tum luxuriant foliis, aliæ floribus, aliæ fructu. Horticultura docuit mille modis *flores* majores, formosiores, plenos, variegatos; *fructus* majores, sapidiores, gratioresque producere; in his semper videmus aliquem defectum: in *floribus* circa genitalia; in *fructibus* majoribus sæpius circa semina; hinc fertiliores semper sylvestres & parvæ plantæ.

Si terræ sterili, & minus succulentæ, committantur hæ per culturam exaltatæ plantæ, recedunt a genio isto, quem in hortis assumserunt, & minores factæ naturales evadunt & fecundiores. Plantas rarissimas in hybernaculis calidis summo studio fovemus, ubi foliis superbiunt, floresque tum rarius producunt: at in terra steriliori, aëre subaperto, minores evadunt & fecundiores. *Amaranthus Cristatus* in hortis semper luxuriat, nec naturalis videri potest planta, nisi in terra exsucca excrescere permittatur; ubi parva, miserrimam diceres, nullo modo variat, simplicissimasque spicas & ramos naturales promit.

Adeoque omnes flores luxuriantes terræ sterilissimæ per aliquot annos concedantur, si naturales examinare desiderium quem teneat.

Nul-

Nullus ſanus hoc tempore fidem adhibet Veterum ſententiæ, qui perſuaſi erant plantas in ſterili terra degenerare; TRITICUM in *Hordeum*; HORDEUM in *Avenam* &c. transformari in ſterili agro. Qui ſtructuram plantarum mirificam conſiderat, qui flores fructuſque tanto artificio productos & diverſos aſpexerit, qui autopticis experimentis & propriis majorem adhibuerit fidem, quam credulæ authoritati, aliter ſentiet.

Credidere anteceſſores nullum experimentum facilius detecturum varietates, quam ſi ſemina terræ mandarentur, quæ ſi plantam conſimilem producerent, potuit nullo modo non eſſe diſtincta ſpecies; hoc interdum fit, attamen non ſemper. e. gr. Quis neget Æthiopem eſſe ejuſdem ſpeciei ac nos homines; tamen Æthiops nigros procreat infantes, in noſtra terra. Vendunt & Hortulani ſemina varietatum, quæ producunt conſimiles varietates, ni longa die ſerantur in aliena terra.

317. Varietates *qui ad ſpecies ſuas redigit non minora præſtat, quam qui ſpecies ad propria genera amandavit.*

Cum Botanica hoc die tot, tamque infinitis onerata eſt varietatibus, ut varietatum numerus, ni fallar valde, duplo ad minimum ſuperet naturalem calculum, eum dixi plurimum præſtitiſſe, qui varietates ad ſuas ſpecies amandaret.

Facilius eſſe diſtinguere pauca, quam plura, nul-

lus

lus mihi negabit: proin, si varietates sub suis speciebus, ut species sub generibus collocatæ essent, facilis Botanico esset labor, qui nunc dirus ferme dicendus. Quæ alias sufficiat memoria? quæ plantarum historia?

Incipiamus tandem, licet cum periculo: sero enim incepimus; incepit *Vaillantius* ante viginti circiter annos, qui, quod doleo, sectatores in hac adeo sana parte habuit nullos. Succurramus itaque, dum tempus sit, & assumamus pro principio, *minus erroneum esse duas distinctas species combinare, quam unam duplicare.* Si erramus facile erit ei, qui nobis demonstret errorem, quod dum faciet & simul differentiam detegit, quæ lateret alias diutissime; Nulla enim ratione video, cur majori vitio alicui vertatur, quod species duas combinaverit, quam si ex unica duas distinctas fecerit; error utroque modo est: credo priorem tamen potius esse condonandum; pono enim Virum sanum nullam nosse plantam, plantas tamen addiscere in animo habere; ejus prima lex erit, si felix evadat Botanicus, primum omnes plantas pro eadem specie habere; assumtas distinguere secundum differentias inscriptas in plures, usque dum diversas omnes absolverit. Quod si vero hic idem contrariam incedat methodum, statuatque omnia individua totidem diversas esse species, similesque dein conjungat, usque dum pervenerit ad species, sero bonus evadet Botanicus, & infinitis expositus periculis.

NO-

NOMINA

SYNONYMA.

318. *Synonyma ſunt diverſa Phytologorum nomina eidem plantæ impoſita, eaque* Generica, Specifica *&* Variantia.

Varias ſubiit epochas ſcientia Botanices, dum in ſingula viguit appropriata diſciplinæ lex.

α. Prima *Patrum*, in Botanicis, cura videtur maxime conſiſtere in ſuperficiali plantarum Hiſtoria, & in inquiſitione virtutum medicatarum ac œconomicarum.

β. *Commentatorum* Epocha præprimis verſabatur in explicandis Patrum quaſi deperditis plantis, earumque nominibus, dum plantas ſibi notas ad Veterum deſcriptiones reducere ſtudebant.

γ. Hanc excepit *Deſcriptorum* Epocha, quæ ſuperficiali deſcriptione plantarum, earumque diligenti inciſione, & delineatione contenta erat.

δ. Diſſenſus tandem Auctorum confuſionem pepeiſſet ſummam, ni *C. Bauhinus* quadraginta annorum labore hos extricaſſet nodos.

ε. Successit *Curiosorum* Epocha, quæ quicquid rari in Botanicis silentio involvit præterita ætas, studiose inquisivit, & ex peregrino orbe, Africa, America, & India de die in diem aliquid novi in medium produxit.

ζ. Subiit tandem *Systematicorum* Epocha, circa genera & classes, quæ persistebat.

Nunc iterum rediit ætas *ante-Bauhiniana*, in qua aliquis vix quid singulare creditur præstitisse, qui non Synonyma indigitaverit, licet hæc sæpe magis absurda, quam utilia vel necessaria: speramus meliora tempora propediem, edito PHYTOPINACE SHERARDIANO per Clariss. DILLENIUM, ut sparta absoluta ad alia objecta animos vertant Botanici. Tanta enim hoc tempore viget Synonymia auctoritate, ut si plures quis *delinearet* novas plantas quam PLUKENETIUS; si quis plures *describeret* quam RHEEDE; si quis plures *inveniret* quam PLUMIER; si quis plures *digereret* in ordinem quam TOURNEFORTIUS; si quis *oculatior* esset MICHELIO, vel *accuratior* VAILLANTIO, sine Synonymia in Botanicis nullus esset; immo si circa unum alterumve Synonymum imperfecte propositum hæsitaret, indignus quasi æstimaretur Botanicus. O tempora! O mores!

Synonyma triplicia sunt: Generica, specifica, & variantia. *Generum* Synonyma allegare vix more receptum fuit ab ullo, in posterum erit; *Specierum* vero ab omnibus; quæ summæ sunt utilitatis; *Varietatum* autem a recentioribus, quæ difficillima omnium, & minus necessaria, ac vix utilia.

Synonyma Specifica maxime necessaria sunt, ut sciamus

1. Quibus Authoribus visa & dicta fuerit planta.
2. Quo nomine a diversis Authoribus nominata sit.

3. Ut

3. Ut uno invento reperiantur alia omnia data nomina.

4. Adeoque quicunque Author ad manus ſit, evolvi poteſt.

5. Et perlectis omnibus, quis attentiſſime hanc delinearit, ſciant.

6. Adeoque omnia, quæ de planta ſcripta ſunt, mihi aperta erunt.

7. Nec credam tot diverſa nomina totidem plantas indicaſſe.

Ergo ſummus ex hiſce uſus, & Synonymorum omnium collectores ſummam utilitatem publico præſtiterunt.

319. Agmen *Synonymon optimum ducat, quale ſit ſelectum quoddam, vel ipſius* Authoris *nomen.*

Cum Synonyma plantarum varia proponemus ejuſdem ſpeciei, neceſſe eſt, ut primus locus concedatur Synonymo optimo, cum hoc dein Authori adſcribatur tanquam proprium, ubicunque allegatur hæc vel illa, apud eum, planta, adeoque maxime circumſpiciendum cuinam nomini prærogativam hanc concedamus: de reliquis ſuccedentibus non item, debent enim iſta ſecundum nomina generica diſponi.

Si nullum ex Synonymis ſatis adpropriatum plantæ judicetur, novum componere cogit neceſſitas, hocque tum locum primum inter Synonyma occupet, cum præſupponatur reliquis perfectius, præſertim ab Au-

 thore

thore ipso, qui nomen confecerit; Tum etiam facilius nomen lectorum in oculos incurrit, & allegatum ab alio reperitur facilius, quam si postponatur. e. gr. *Bromelius* in Chloride Gothica:

ALSINE minor *Fuchs. Lon. Tab.* minor. *Rudb.* minor multicaulis *C. B.* Morsus gallinæ minor *Brunsf.* species 4. *Trag.* Alsine vulgatissima *Nostra.*

in his debuisset *Alsine vulgatissima* Nostra i. e. authoris præcedere, reliqua sequi; sic & in aliis.

Nova nomina conficere absurdum censetur apud Doctiores Botanicos, cum nominum copia ante sat sufficiens sit; & certe horreo videre librum Botanicum nominibus propriis absque synonymis, descriptionibus, & figuris, solis qui contentus sit novis nominibus, quæ neque genera, neque species congeneres respiciunt, nec scio, qua ratione talis author Botanici nomen promereat; si quis etiam novum nomen componit (ni ex nomine generico novo coactus) nec in differentia notam aliquam specialem adducit, melius fecisset, si tacuisset. Tamen non inducor, quod credam Botanicos se abstinere debere a novis, dum meliora tentent, cum in his tandem essentialis specierum nota quærenda esset. Doleo dum quadraginta Synonyma perlego diversorum authorum, quod nec in his omnibus unam alteramve dignam notam specificam excerpere queam, vel veram, & constantem.

320.

320. *Synonyma eadem conjungantur.*

Synonyma variis modis diſponi poſſunt, vel ſecundum ætatem, vel nominum ordinem. Si ſecundum ætatem (licet uſum ipſis non negem maximum) diſponantur, difficilius a lectore reperiuntur. Mihi placeret, ſi Synonyma generica analytice, ſpecifica autem ſynthetice proponerentur: neceſſe enim eſt, ut nomen ſelectum præcedat, ergo & genericum dignum; adeoque communiter fit, ut in genericis Synonyma Recentiorum præcedant, ſtabilita per Characteres, Veterum autem ſequantur; at Specifica contrario modo, ut Veterum (ni perfecta magis Recentiorum) præcedant, Recentiorum vero ſequantur; in Exemplis α. Synonyma ſecundum ætatem ſingulorum propono, ubi miſcentur Nomina Generica; in Exemplis β. vero ſecundum Nomina Generica eadem diſpoſui Synonyma, ut collatis inter ſe duabus hiſce methodis eluceſcat cuique, quænam harum aptior ſit dicenda.

Obſervandum in Synonymia ſemper, ut proxima ſibi invicem ſint iſta Synonyma, quæ eodem nomine generico conveniunt; hinc male propoſita ſunt Synonyma in lit. α, recte vero in lit. β.

α. *Synonyma ſecundum Chronologiam.*

CHAMÆPERICLYMENUM. *Cluſ. pan.*
Periclymenum minus. *Tabern. hiſt.*
Chamæpericlymenum. *Ger. hiſt. Cluſ. hiſt. Park. theatr. Raj. hiſt.*
Chamæpericlymenum tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.*
Periclymenum humile. *Bauh. pin.*
Periclymenum humile norvegicum. *Bauh. pin. Buxb. act.*
Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt. Chabr. ſciagr.*

Alſine baccifera Suecorum. Frank. ſpec. *Rudb. hort. Brom. goth.*
Periclymenum humile, flore flori innato. *Bart. act.*
Periclymenum humile, flore ſupra florem. *Kyll. dan.*
Periclymenum humile, fructu rubro minore. *Munt. cult.*
Periclymeno accedens planta monanthos noſtras. *Moriſ. hiſt.*
Herba paris, flore magno, polycoccos edulis. *Rudb. itin.*
Alſine baccifera. *Lind. wiks.*
Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.*
Cornus pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.*
Cornus herbacea. *Fl. lapp.*

β. *Synonyma ſecundum nomina generica.*

CORNUS herbacea. *Fl. lapp.*
Cornus pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.*
Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.*
Herba paris, flore magno, polycoccos edulis. *Rudb. itin.*
Periclymeno accedens planta monanthos noſtras. *Moriſ. hiſt.*
Chamæpericlymenum. *Cluſ. pan. Ger. hiſt. Cluſ. hiſt. Park. theatr. Raj. hiſt.*
Chamæpericlymenum tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.*
Periclymenum minus. *Tabern. hiſt.*
Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt. Chabr. ſciagr.*
Periclymenum humile norvegicum. *Bauh. pin. Buxb. act.*
Periclymenum humile, flore flori innato. *Bart. act.*
Periclymenum humile, flore ſupra florem. *Kyll. dan.*
Periclymenum humile, fructu rubro minore. *Munt. cult.*
Alſine baccifera. *Lind. wiks.*
Alſine baccifera Suecorum. *Frank. ſpec. Rudb. hort.*

321. *Synonyma ſingula* novam *ordiantur* lineam.

Variis modis proponi ſolent Synonyma; Attamen ad quatuor γ. δ. ε. ζ. referri poſſunt facile omnia. *Primus* modus fit per innovationem lineæ in ſingulo Synonymo: hocque dupliciter, vel cum integra Synonyma proponuntur ubique, uti §. 320. β. vel cum prima verba, ſi coincidant cum ſuperiori nomine, excluduntur, uti lit. γ. videre eſt. Sic *Bauh. pin.* Se-

Secundus modus fit, cum Synonyma continuata ſerie proponuntur integra, uti lit. δ. Sic *Rupp. jen. Sloan. jamaic. Pluk. alm.*

Tertius modus, cum nomina generica excluduntur in Synonymis inſequentibus, ubi cum antecedenti eadem ſunt, uti lit. ε. Sic *Dill giſſ.*

Quartus modus, cum continuata ſeries nominum proponitur, ſed parentheſis, quando admitti queat, aliquot verba deglutit, ne prædicta verba, in novo Synonymo, iterum recenſionem requirerent, uti lit. ζ. Sic *Bromel. goth.*

Nobis præſertim arridet prima methodus (β. γ.) ubi diſtincte ſeſe offerunt nomina generica, & quæſita facile occurrunt, niſi vitio verteretur hic modus, quod ſpatia nimis multa vacua chartæ concedat. Modus quartus autem reliquis omnibus inferior eſt (licet omnibus compendioſior) cum facillime confundat lectorem.

γ. *Synonyma per lineas innovatas.*

CORNUS herbacea. *Fl. lapp.*
——— pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.*
Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.*
Herba paris, flore magno, polycoccos edulis. *Rudb. itin.*
Chamæpericlymenum. *Cluſ. pan.*
——— tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.*
Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt.*
——— humile norvegicum. *Bauh. pin.*
——— flore flori innato. *Bart. act.*
——— ſupra florem. *Kyll. dan.*
——— fructu rubro minore. *Munt. cult.*

Alſine baccifera. *Lind. wikſ.*
———— Suecorum. *Rudb. hort.*

δ. Synonyma per ſeriem continuam.

CORNUS herbacea. *Fl. lapp.* Cornus pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.* Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.* Herba paris, flore magno, polycoccos edulis *Rudb. itin.* Chamæpericlymenum *Cluſ. pan.* Chamæpericlymenum tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.* Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt.* Periclymenum humile norvegicum. *Bauh. pin.* Periclymenum humile, flore flori innato. *Bart. act.* Periclymenum humile, flore ſupra florem. *Kyll. dan.* Periclymenum humile, fructu rubro minore. *Munt. cult.* Alſine baccifera. *Lind. wikſ.* Alſine baccifera Suecorum. *Rudb. hort.*

ε. Synonyma per excluſionem nominis generici inſequentis.

CORNUS herbacea. *Fl. lapp.* pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.* Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.* Herba paris, flore magno, polycoccos edulis. *Rudb. itin.* Chamæpericlymenum. *Cluſ. pan.* tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.* Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt.* humile norvegicum. *Bauh. pin.* humile, flore flori innato. *Bart. act.* humile, flore ſupra florem. *Kyll. dan* humile, fructu rubro minore. *Munt. cult.* Alſine baccifera. *Lind. wikſ.* baccifera Suecorum. *Rudb. hort.*

ζ. Synonyma per abbreviationem cum parentheſi.

CORNUS (herbacea *Fl. lapp.*) pumila herbacea, Chamæpericlymenum dicta. *Dill. elth.* Meſomora alba, baccis in corymbo rubris. *Rudb. act.* Herba paris, flore magno, polycoccos edulis. *Rudb. itin.* Chamæpericlymenum (*Cluſ. pan.*) tenerius aliud. *Cluſ. hiſt.* Periclymenum parvum prutenicum Cluſii. *Bauh. hiſt.* Periclymenum humile (norvegicum *Bauh. pin.*) flore (flori innato *Bart. act.*) ſupra florem. *Kyll. dan.* Periclymenum humile, fructu rubro minore. *Munt. cult.* Alſine baccifera (*Lind. wikſ.*) Suecorum. *Rudb. hort.*

322. *In Synonymis Author, & Liber cum pagina ad finem ubique indicandi ſunt.*

Cum primarius Botanicorum labor hoc ævo conſiſtat in corradendis Synonymis, non ſatis mirari queo, tam paucos artem allegandi Authoritates ſuas tenuiſſe.

Debet enim in omni citatione nomen AUTHORIS abbreviatum tradi, ut *genus*, LIBRI vero dein ut *ſpecies*, cum idem Author pluribus ſæpe inclareſcit operibus.

Si enim allegat quis Authorem abſque mentione operis, hæreo & hærent alii, quem librum intellexerit, e. gr. PLUMIERUM: utrum ejus *Genera*, vel *Species*, vel *Plantar. deſcriptiones*, vel *Filices.*

lices. Sic nec quidem Authorem demortuum, opere unico modo clarum, abſque mentione Libri nominare conſultum duco, cum facile oriatur alter, qui tandem inclareſcit, eodem gaudens nomine. Exempla proſtant in *Geſneris*, *Ammannis*, *Knautiis*, *Bauhinis*, *Rudbeckiis*, *Hofmannis*, *Beſleris*, *Volckameris*, *Camerariis*, *Commelinis*, *Cordis*, *Hermannis*, *Horſtiis*, *Juſſieuis*, *Magnoliis*, *Mylleris*, *Scheuchzeris*, *Triumfettis*, aliiſque.

Si vero Nomen Specificum abſque generico, Nomenque libri abſque Authore proponatur, major adhuc obſcuritas oritur. e gr. allego *Hortum Lugduno-Batavum*, nec Authorem addo, quis tum ſcit, num velim *Vorſtii*, *Schuyli*, *Hermanni*, *Boerhaavii* vel alterius: tamen major inter hos intercedit differentia, quam inter diem & noctem.

Quid magis rèceptum quam *Hortum Elthamenſem*, *Catalogum Giſſenſem*, *Floram Jenenſem*, *Hiſtoriam Oxonienſem*, *Inſtitutiones R. Herbariæ* dicere; quod ſi poſt decennium ſcribat quis alium catalogum Giſſenſem, aliam Floram Jenenſem, alias Inſtitutiones R. H., tum poſt viginti annos, qui leget libros, prædictas citationes admittentes, hærebit dubius, nec ſe facile expediet.

Cum proprium ſuum nomen allegare minus uſu receptum ſit, minuſque decorum & civile ducatur, ſoliti erant Authores ſolum nomen libri ſui indicare e. gr. Dillenius dum *Catalogum* ſuum *Giſſenſem* indicaret, *C. G.* ſcripſit, vel *R. S.* h. Raji Synopſin a ſe editam; vel *Hort. eltham.* ſed nulla inde Authoritas aliis Botanicis imponit eodem modo notare librum: debent enim hi *Dillen. elth.* *Dill. giſſenſ.* *Dill. gener.* indicare, & ſic in aliis, ut Authoribus fiat juſta memoria, juſtus honos. Credo tamen maximam partem Bo-

Authorum exclusisse nomina Botanicorum in vidiæ causa; ut exempla docuere non semel.

Audivi a teneris *Hortum Maurocenum*, *Hortum Beaumontianum*, nec licet diu inquisiverim, quis hunc vel illum Hortum scripserit, investigare potui, antequam librum ipsum obtinuerim. Hinc ego *Tilli Maurocen. Kiggelarii Beaumont.* allego.

Debet & liber unico vocabulo proponi abbreviate, hinc *Sloan. histor.* mihi dicitur *Sloan. flora*, cum catalogus mihi indignum sit nomen Floræ, quæ majorem exposcit curam, quam simplex catalogus.

Cum Botanicus quivis suum nomen in frontispicio ponat, vel proprium nulla authoritate defendat, facile distinguitur hoc per se ab aliis; hinc non opus est addere istud receptum *nobis*, *Nobis*, quod mihi valde absurdum videtur; ut vix librum absque nausea perlegam, cujus Author est NOBIS; &, ni fallor, observavi sæpius istos, qui ubique istud *Nobis* suis addidere nominibus, parum vanos fuisse.

Paginas adscribimus, ut facilius a lectore reperiatur planta, sed præcipue, ut lector videat nos evolvisse loca allegata, & contulisse plantas. Veteres, qui hoc non observarunt, sæpe Synonyma nunquam data adposuere. e. gr. *Arum palustre*. Tillandf. *Genitale monachorum*; *Serpentaria minor*. Sed quis dixerit ista Synonyma, quæ allegata sunt ab Authore?

323. *In Completo Synonymorum cohorte* Inventorem *notula s. asterisco notare placet.*

Doleo quod nullus Botanicorum adhucdum cogitaverit de Chronologia plantarum, & quod nullus historiam inventorum in Botanicis dederit; certe, me judice, gratissimum opus præstaret orbi literato, qui plantas recenseret secundum tempora, quibus inventæ fuere singulæ, & a quibus detectæ.

Hoc facillimo negotio fieret a Cel. *Dillenio*, quod publice exoro, qui manum ultimam Phytopinaci Sherardiano imponit, si modo notulam quandam, vel asteriscum adderet post citationem istius Authoris, a quo inventa, vel detecta fuit primitus species unaquæque. Si autem ipsi hoc opus molestum nimis foret, nec ipsi hoc tempus concederet, spero alium oriturum curiosum Botanicum, qui id absoluto pinaci adderet. Si enim hoc datum esset, cuique Botanico, qui Historiam Botanicam, Chronologiam Authorum, eorum vitam sibi haberet perspectam, mox sciret, in quibus libris frustra quæreret plantam, scilicet in iis, qui prodiere ante prædictum inventoris librum &c.

Dein Floras speciales dum scriberent authores, inventorem allegarent præcipue, cum communiter fiat, quod inventor attentius & accuratius delinearit plantam, quam insequentes Botanici; & præter inventorem si ichnographum, & descriptorem, & systematicum aliquem recenserent, sufficerent in Flora simplici Synonyma.

324. *Nomina cujuscunque regionis vel loci* vernacula, *in Synonymorum cohorte superflua sunt.*

In allegandis Synonymis plantarum certæ alicujus regionis, non nego, quin maxima cum utilitate nomina inquilina plantarum recenserentur, ut ipsi vulgo constent Botanicorum nomina, utque longe dissiti Botanici ab inquilinis raram plantam sibi comparare queant. Cum vero regiones sint tam infinitæ; cum in una eademque regione tot tamque diversa nomina ejusdem plantæ; cum in singulo pago, immo in una eademque domo sæpe dissentiant in nominibus earundem plantarum incolæ; cumque solæ plantæ usuales, vel majores, a vulgo nominari soleant, reliquis anonymis habitis; patet cuique, quam difficile, immo & impossibile esset vernacula nomina omnium regionum colligere.

Soliti fuere nostri Botanici in Suecia, dum Floras conficerent, ubi nomina nulla vulgaria prostarent, excogitare & conficere Suecica; nunquam autem hæc ab incolis recepta novi, nec scio, num Botanicus juste nomina incolis circa plantas præscribere queat in lingua vernacula.

Ubi vero Authores ex scriptis clari, nomina inquilina receperint, uti RHEEDE *Malabarica*, KÆMPFERUS *Japonica*, HERNANDEZ *Mexicana*, & MARCGRAVIUS *Brasiliensia*, & hæc dein Synonyma intrent, vellem ista omnia Barbara Synonymorum cohortem clauderent, ultimumque locum capescerent. e. gr.

Canna

Canna ſpathulis bifloris.
Canna indica. *Riv. mon.* 164.
Canna indiæ. *Cæſalp. ſyſt.* 420.
Cannacorus latifolius vulgaris. *Tournef. inſt.* 367
Arundo indica latifolia. *Bauh. pin.* 19.
Meeru. Marcgr. braſil. 4.
Tozcuitlapil. Hern. mexic. 282.
Katu-Bala. Rheed. malab. XI. p. 85. f. 42.
Pukſarna. Herm. Zeylan. 66.
Daun-Taſſibek. Rumph. amboin. 8. 22.

FINIS.

INDEX

Nominum in hoc tractatu allegatorum.

Agrostis.

Crac-

Da-

He-

Hya-

Ju-

My

Thlaspi

ERRATA.

Pag.	lin.			
1	14	ISIODORUS	*lege*	ISIDORUS
11	10	arbitaria		arbitraria
13	7	ipſe		ipſi
32	22	*Terminium*		*Herminium*
34	28	Bryon oides		Bryoni-oides
43	28	ſubjecto		prædicato
54	17	Accademica		Academica
57	27	*Zoophyta*		*Vermes*
72	19	Leviſanus		Lewiſanus
76	20	Sabandiæ		Sabaudiæ
90	4	*Niſſolia* T. Vicia		*Vicia* Lathyrus
91	5	aptoſque		aptiſque
	12	Boni		dum
	13	ſubducunt		ſubducant
97	27	*dele* non		
111	16	*ampelus*		ampelis
112	19	hæc		hæ
114	14	Leont*opelalon*		Leont*opetalon*
134		Piſoniæ reſpondeat Pentagonotheca		
		Staphylææ reſpondeat Staphylodendron.		
137	16	integram	*lege*	integrum
158	18	tradere		tradidere
173	12	hæc		hac
189	21	Syſtimate		Syſtemate
193	11	*ac* dele		
214	29	ſpeciei		notæ
215	6	ANTOMASIA		ANTONOMASIA
222	31	tuberoſa		fruticante
245	8	ſic & de plantis		ſic & plantas, quas
267	1	Authorum excluſiſſe nomina Botanicorum *lege* Botanicorum excluſiſſe nomina Authorum.		

INDEX RERUM.

INDEX RERUM.

No;

Spu-

EMENDANDA.

p. 76. lin. 18. *Carolus* V. *Magnus Imper. Germaniæ*, lege *Carolus Magnus Imper. Romanor.*

DISCURSUS
DE
INTRODUCENDA IN SCHOLAS ET GYMNASIA
PRAECIPUE VERO IN
GYMNASIUM AROSIENSE
HISTORIÆ NATURALIS
LECTIONE,

AD
GENEROSISSIMUM DALEKARLIAE GUBERNATOREM,
LIB. BAR. DE REUTERHOLM,
ET
REVERENDISSIMUM AROSIENSEM EPISCOPUM
DOCT. ANDR. KALSENIUM,

AUCT. JOHANNE BROWALLIO.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud CONRADUM WISHOFF. 1737.

ILLUSTRI LECTORI

S.

CAROLUS LINNÆUS.

Scientiæ, humano generi sano & incolumi indissolubili conjunctæ necessitate, in australibus Europæ regionibus quondam altis defixæ radicibus, læte dein quaquavorsum diffusæ creverunt, fertile licet non ubivis æque locorum invenerint solum; steriles enim vel hisce adhuc temporibus facile reperias adjacentes terras australes Africæ & orientales Asiæ. Contra vero mireris septentrionem necesse est, qui longa jam annorum serie suos, quos protulit, excultarum quotidie scientiarum flores constantissime servat perennantes, iisque abundantissime luxuriat per Italiam, Galliam, Belgium, Angliam, Germaniam. Immo vel ipsæ terræ, quas summa regit Arctos, blandis-

ſima ſcientiis, recentiori quamvis ævo, propinarunt nutrimenta, adeo ut uberrimos jam, eoſque æque maturos ſapidosve Tibi guſtandos offerre queant fructus, ac unquam calidiſſimum quodvis ſolum.

Ecquis eſt, quem latent, feliciſſima, quæ produxere Boreales terræ, ingenia, quorum vel inviti auſtralis oræ incolæ canere debuere gloriam. Nec livor ipſe juſtas Suecorum eruditione illuſtrium obterere potuit laudes, quibus jam dudum a bonis omnibus exornati fuerunt *RUDBECKIUS* pat: in *antiquitatibus patriæ*; *RUDBECK* fil. in *philologicis*; *CELSIUS* Olaus in *Orientalibus linguis*; *RYDELIUS* in *philoſophicis*; *PERINGSKIOELD* in *genealogicis*; *NETTELBLADT* in *hiſtoricis*; *LITOWIUS* in *poëſi latina*; *STIERNHIELM* in *poëſi Suecana*; *EHRENSTRAL* in *pictura*; *TESIN* in *architectura*; *POHLHEIM* in *mechanicis*; *KLINGENSTIERNA* in *algebraicis*; *CELSIUS* Andreas in *Aſtronomicis*; *ROSEEN* in *anatomicis*; *HORNVON* in *arte obſtetricia*; *LINDELIUS* in *Prognoſi Medica*; *HIERNE* in *chemicis*; *SWEDENBORG*

in

in *Metallurgicis*; *STOBÆUS in litho-logicis*; *ARTEDI* in *icthyologicis*, ut infinitos ſileam, qui ſuperiores habuere pauciſſimos.

Infinitos iſtos naturæ theſauros, quos larga manu repoſuit naturæ Author in ſeptentrionalibus, quas ſteriliſſimas credidere veteres, terris, hucuſque abditos inſatiabilis ſcientiarum amor jam inveſtigare cœpit. Cujus evidentiſſimum exemplum præbet *Ruſſiæ* vaſtiſſimum imperium, quod ſolum hodie tot alit Botanicos, quot tota facile reliqua Europa, cum ante triginta annos vix plantam Ruſſiæ noſſet vel doctiſſimus Botanicus unam alteramve. Extendit & Botanices in Ruſſia ſtudium ſuos terminos in ipſam remotiſſimam *Tartariam*, ponitque Ruſſica Chloris jam ſua pomœria in ipſa *Armeniæ* urbe *Tephli* ibique Hortum Botanicum exſtruxit, ſimulque Gymnaſii Illuſtris fundamenta jecit.*

Simili ſtudio, quæ olim abſcondita omnium jam oculis exponit Suecia. *Lapides Sueciæ* quisnam collegit ante *MAG.*

BRO-

* *ex litteris Siegesbeckii* 1736. *Decemb.* 17. *Petropoli.*

BROMELIUM & *KIL. STOBÆUM*? *Pisces Sueciæ* quisnam examinavit ante *PETR. ARTEDI*, descripsitque? *Plantas Uplandiæ* quis tanto studio investigavit ac *OL. CELSIUS*; *Lapponicas* vero ante *OL. RUDBECK* fil. cujus vestigia quanta oblectatione & attentione pressérimus loquatur Flora Lapponica. Me, dum Sociis stipatum, per *Dalekarliam* tam orientalem, quam occidentalem, ut in ea, quid natura ferat, quidque ferre recuset, attente observarem, miserat 1734. Illustris ejusdem Provinciæ Gubernator, *NIC. REUTERHOLM*, Liber Baro; quanti hanc artem faciat, quivis abunde perspiciet. Quanta molitur, *Bothniæ occidentalis* & Lapponiæ Gubernator, D. *GYLLENGRYP*, Liber Baro, deque salute regionis per tria naturæ regna, indeque dependentem fructum, nullum, dico, latet. Immo avida Sciendi cupido integram *Societatem Mathematicam* ex Gallia ad hyperboreas terras *Lapponicas* jam invitavit, ut poli solique rimaretur curiosa.

Quod & Septentrionales & Sueci non minus, quam alii sciant, quanti sit habendum scien-

ſcientiæ naturalis ſtudium evidentiſſimum exemplum præbet tractatus hic, quem præſens ſiſto, cujus rationem ut ſciat L. J. hæc pauca præfari volui.

Clariſſimus Author *JOHANNES BROWALLIUS*, Suecus, Theologus & Philoſophus in patria Celeberrimus, dum omnem doctrinam exhauſiſſe videbatur & ad ſcientiam naturalem indies magis magiſque adplicaſſet animum, nullam ſcientiam humano generi magis utilem, jucundam & neceſſariam hac innocentiſſima eſſe fateri debuit; voluit. Hic inquirens quid cauſæ eſſet, cur tanta a tam paucis per orbem coleretur digneve æſtimaretur, aliam reperit nullam, quam quod ars non habeat oſorem niſi ignorantem, hincque teneræ juventutis menti non imprimatur. Huic malo ut ſaltem apud conterraneos medeatur in præſenti Epiſtola & Oratione *ad Mæcenates* ſuos ſcripta, ſcientiæ hujus neceſſitatem defendere, commendareque adgreſſus eſt, qua ejus neceſſitatem in Scholis & Gymnaſiis invictis argumentis declarat, eamque hactenus incertis paſſibus errantem *Athenæo Aroſienſi* commendavit.

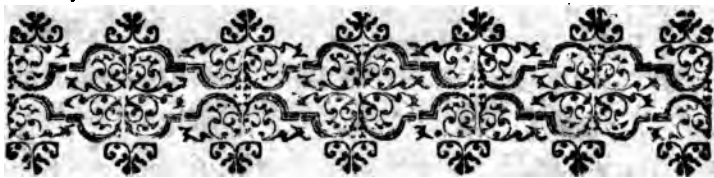
Publicati *ſuecico idiomate* diſcurſus hujus rumor

mor ad me in Belgio commorantem delatus non potuit non obtinere, quin per litteras ex Authore, Amico ſummo, eundem *toga romana* indutum efflagitarem, quem ſummo cum oblectamento perlectum, non Suecorum modo, ſed & exterorum laude dignum, iiſque acceptum fore, facile perſpexi, cum eam doctrinam juvenibus omnibus, eam Profeſſionem Academiis cunctis, eam notitiam omnibus ſenis ubicunque locorum æque neceſſariam eſſe extra omnem dubitationis poſitum ſit aleam.

Tibi itaque, J. L., qui mecum avide exſpectas eloquentiſſimi Authoris magnum opus *PHILOSOPHIÆ SENSUALIS CONAMEN*, *quo ſyſtema totius eruditionis humanæ, fundamentis Hiſtoriæ Naturalis ſuperſtrui poſſe probatur*, * ejuſdem hunc prodromum lætus exhibeo. Vale.

Dabam e Muſæo Cliffortiano. 1737. Mart. 25.

* *Ex litteris J. Browallii* 1736. *Novemb.* 23. *Fahlunæ.*

JOH. BROWALLII, DE HISTORIÆ NATURALIS LECTIONE, DISCURSUS

AB eo inde tempore, quo Hiſtoriam Naturalem aliquatenus noveram, valde ſemper miratus ſum, cum tam magno ejus ſtudium uſui ſit, cur nihilominus tam rarum, ut vel ipſas inter Muſas noſtras & in propriis illarum ſedibus deſideretur? Præcipue autem me movit, quod juventutis informatores eam, ſi non ſpernant omnino, ſaltem leviter & perfunctorie tantum tangant. Abſit ut elevem vel vili pendam labores illos, qui in Academiis noſtris Botanicæ & Materiæ, quæ dicitur, Medicæ impenduntur; ſed ego, nec has particulas Hiſtoriæ Naturalis ſufficere, nec eas ad ſolos Medicinæ ſtudioſos, ut communiter quidem fit, reſtringi debere opinor. Queror autem Mineralogicum Collegium ſecularis eſſe fortunæ; queror Zoologiam a cathedris tam publicis, quam privatis, huc uſque ignora-

tam esse; & demum queror harmonicum systema semper defuisse; quo nisi regna Naturæ explicentur, nec solida satis, nec jucunda, nec utilis erit cognitio. Sed esto: Academici suas partes strenue prosequuntur, quid tamen de Scholis & Gymnasiis nostris dicendum, quibus neutra Historiæ Naturalis pars nunquam, quod sciam, vel necessaria, vel utilis judicata est? Constitutiones pro Scholis regias veneror; quæ si non jubent, saltem non prohibent hanc lectionem, sed industriæ & diligentiæ Præceptorum relinquunt. Et insuper, quid, quæso, tam bene subacta ratione institui potest, quin tempus & usus aliquid admoneant vel adportent novi? Quod si tempora mores perdunt, notitias augent. Hinc provide regia clementia injunxit singulis & omnibus quorum interest, ut quid in his constitutionibus, quarum ex tenore jam vivitur, in melius mutari possit experientia edocti, indigitent, antequam illæ in comitiis regni adprobatæ, plena muniantur auctoritate regia. Quod cum adhuc non factum sit, interim libere loqui licet & mihi & aliis. Nimirum, cum Scholæ apud nos instituerentur, imo etiam cum Constitutiones Scholasticæ sancirentur, adhuc in angulo musei cujusdam languens delituit Naturalis Historia, quæ jam caput efferre incipit & vigens prata, lacus, silvas & montes nostros percurrere & perquirere.

Ergo, Mæcenates, jam ausus sum coram vobis, æquis & benignis judicibus lectissimæ & jucundissimæ Historiæ Naturalis caussam agere. Sunt, fateor, & numero etiam non pauci, qui majori pollent dicendi vi & eloquentia, quique jam dudum maturiore judicio & acumine hoc negotium pensitarunt. Ea de re dubitare elati esset animi; a quo quidem vitio, me, tam bene mei conscium, quam maxime alienum esse decet. Cum vero ex illis nemo adhuc cogitata communicaverit aliis vel negotium publico examini subjecerit, ego primus esse sustineo, qui id faciam. Et quidem operæ me pretium fecisse judicabo, si tantum judiciosiores excitaverim vel si occasionem & argumentum dederit hic meus discursus feliciori eloquentiæ. Tum me meas partes exsequutum glorior. Interim spes mea eo nititur

tur

tur fulcro, quod hæc mea & Naturalis Historiæ caussa animum advertenti non possit esse dubia, & vel inops verborum quemvis ratione utentem in suas traxerit partes. Et demum, Mæcenates Magni, fultus auctoritate vestra, quæ, pro felicissimo & constantissimo ardore, quo vos in bonum publicum proni estis, a meis immota stabit partibus; quaque ductus ad scribendum me accinxi; quid, quæso, vel impedimenti, vel maligni livoris extimescam? Antequam vero ulterius progrediar, e re fuerit fortasse, ut, quid mihi sit Historia Naturalis, verbo explicem. Illam igitur loquor disciplinam, quæ nos unumquodque *naturale*, ut loqui amant, nosse, & nominare, eoque uti docet. Hæc tria illa Naturæ regna describit; quorum primi *Lapides*, secundi *Plantæ*, tertii *Animalia* sunt incolæ. Quidquid vel necessitati nostræ inservit, vel incommoda sublevat; quidquid vel voluptates poscunt, vel superbia amat, id omne horum regnorum divitiæ subministrant. Hinc omnia petuntur, quorum est aliquis usus in œconomia domestica, in familia & culina, quæ videmus in Pharmacopolio, quæ tractamus in officinis, quæ veneunt in mercatorum tabernis &c. &c. Verbo: Vitæ humanæ & quidem felicissimæ sufficit, si eis, quæ larga manu in trino hoc regno Deus & natura obtulit, rite, sapienter & cum ratione uti noverimus. En necessitatem Naturalis Historiæ! Quo pacto, quæso, voracia corpora nostra sustentarentur, nisi cibos nobis destinatos nossemus? quid esset, quo morbis mederemur, si medicinæ, quas singulis natura paravit, nobis essent ignotæ? quis esset labor opificum, quæ vitæ commoda, si careremus notitia earum rerum, quæ fabricantium ingeniis & sollertiæ materia sunt? Quibus commercia florerent, nisi ea sciremus, quæ beneficio naturæ fert nostra tellus, & superflua collecta ac præparata, merces quæ vicinis vel necessariæ sunt vel placent, absportaremus? & sic in ceteris. Dum hæc & similia mecum reputo, videtur mihi ipsa naturæ necessitas & sors, quæ nobis obtigit, humana, mox studium Historiæ Naturalis omnibus & singulis injungere, imperare. Nemo hujus notitiæ omnino expers vixerit, quo autem majorem

& certiorem adepti fuerimus, eo melius partes nostras & officia in societate humana exsequemur. Quid, si adhuc arctiori societatis civilis vinculo adstricti, insuper Patriæ & Reipublicæ commoda & felicitatem promovere tenemur? Certe, re bene perpensa, tam privatam, quam publicam œconomiam Historiæ Naturali inniti deprehendimus.

Jam vero spes omnis omnino nos fallet, nisi ex ipsa juventutis educatione & primis quasi incunabulis initium fecerimus: Tum enim eam utique formam recipiunt teneræ mentes, quam corroboratæ postea per totam vitam conservabunt. Hinc lex etiam civilis quarumcunque societatum, legis divinæ & naturalis præcepto ac exemplo, parentibus injungit, ut liberorum curam prolixam & adcuratam ad maturos usque annos gerant; quam legem, vel legi simillimum naturalem instinctum, providus naturæ Auctor per totum animalium systema (ne etiam plantas sensu carentes in hunc censum traham) extendit, adeo ut quodcunque animal, proprio & singulari modo & mensura, proli necessariam præstet educatricem curam. Sed in societatibus humanis natura imperantium auctoritate excitatur & fulcitur, Scholis & Academiis juvatur, ceterisque vel statutis vel inventis, quibus saluti societatis serio hoc in puncto cautum voluerunt benigni & prudentes rerumpublicarum Rectores.

Succedent jam ordine argumenta, quæ robur caussæ meæ conciliabunt. Eorum primum, & quod in fronte colloco, minori fortasse erit præsidio, quam delectationi; Nemini eas obtrudo, quæ mihi placuerunt cogitationes, quas tamen nec religioni nec rationi adversas esse defendo, sed dignas credo, quæ diligentius acumen occupent.

Deus nos homines in hunc mundum misit, instructos corporibus sensibusque externis, systemati nostro & generi vitæ conformes, ac pro illo omnino in natura sua determinatos, perinde ac cujuscunque animalculi organa & sensus suo systemati vel sphæræ in mundo vitæque generi accommodati sunt. Sed jam, potuissemus

ne,

ne, quæso, ad summum creationis finem & vitæ nostræ sublimem illam beatæ æternitatis spem attingere, etiamsi vel maxime corporibus & materiali nexu caruissemus? Cum vero Auctor rerum spiritum nostrum compagi corporeæ incluserit, necessario sequitur, quod via illa, qua ad perfectionem & beatitudinem itur, inde etiam determinationem suam sortita sit. Huic indagini dum mentem adplico, mihi pervidere videor, hominem a prima creatione destinatum esse, qui organis externis creata visibilia cognoscat, & præcipue quidem ea, quæ nos proxime ambiunt, terna naturæ terrestris regna, eorumque incolas, quo micent omnes ordine, distinguantur singuli caractere, præstent virtute; ut ita animus his deliciis quasi ebrius, ad fontem earum adscendere & cognitis creaturis ad creatorem elevari satagat. Nomen Dei operibus divinis impressum est. Particula auræ divinæ illa, qua superbit hoc animal, quod hominem vocamus, spiritus noster, discipulus est, cui hæc scriptura addiscenda & legenda porrigitur. Etenim primus noster de Deo sensus est ille *Creatoris*; Hunc præter ipse Deus vel parum vel nihil nobis esset cognitus.

Præterea, unaquæque res creata suo modo & gradu perfecta & beata cluit, quando & quousque versatur & persistit in illo ordine, quem ipsi assignavit creatoris manus; quippe quod ordo in mundo, mundi sit pulchritudo & perfectio; Lapsus autem ordinem turbavit, & nos de harmonia cum mundi systemate debita dejecit. Et eo est, quo jam, ex Evangelii tenore, modo mirabili & supranaturali nos reducere nititur benignissimum Dei Numen. Perpendat ergo, qui voluerit, anne nos deceat hunc pulcherrimum intelligere operum divinorum ordinem & systema creaturarum? Saltem hinc sequitur, quod, si sana, pia, prudens & adtenta Naturalis Historiæ cognitio Christianismi præceptis non injungatur, attamen fidei non repugnet, si per gradus creaturarum adscendere & radios divini caracteris in natura duces ad centrum usque retro sequi quiverimus. Ante lapsum hoc iter in cœlum patuit; hæc regia fuit ad Deum via, quæ jam utut silvæ & du-

metis, quam vitæ similior sit; licet tamen, & decet & tenemur pro viribus, lucernæ Christianæ ope, illas semitas detegere & antiqua vestigia relegere, quousque manet officium, viget præceptum de sectanda perfectione, & quousque stat veritas immota, nos restitui debere ad id fastigium, ex quo sumus delapsi. Tantum etiam virium adhuc nobis restat, ut qui illud negligit & torpere sinit, etiamsi gratiæ careat ope, sit tamen *sine excusatione*, ex mente Pauli Rom. I. Quid ergo de illis quibus gratiæ lumen & cognitionis occasio non deest? Saltem indubium mihi manet, quod cor spiritu actum divino, & mens luce cœlesti collustrata, opera divina certe non negligenter & perfunctorie contempletur.

Sed propius ad rem: Historiæ Naturalis lectio ipsam informationem & studia cetera juventutis valde promovebit. Nihil facilius & avidius simul a pueris discitur; insignis illa voluptas in tenellis, quamprimum sensibus uti potuerint, conspicua, qua naturalia prosequuntur, corradunt, amplectuntur, indubio argumento thesin munit meam. Quid si tum protinus adultiorum cura digito quasi monstraret explicaretque adamatas curiositates? Quamne cresceret ardor sciendi & quærendi assiduitas? Hoc modo a lacte, pæne dixerim, materno disceremus animum advertere & sapientissimam Creatoris œconomiam, fines rerum creatarum, Numinis adcuratissimam omnium curam, & quæ sunt reliqua observare, mirari. Et id licet puerili ac facili consideratione perageretur, sensim tamen insensibiliter adsuesceremus prudenti & omnimodæ attentioni circa omnia negotia, omnesque casus, qui in vita reliqua nobis vel injungerentur vel obvenirent. Quod quidem emolumenti frustra a studiis vulgaribus & abstractis exigimus & expectamus: Hæc enim ante maturos annos intellectum, ut non movebunt, ita nec perficient; & fallor, aut adhucdum postea, pars horum studiorum bene magna magis ingenii lusibus & velitationibus cathedralibus inservit, quam rebus agendis est utilis, & negotiis vitæ necessariis. Ex matura autem hac, quam loquor, ad Historiam Naturæ manuductione, insuper maxima er-

ga

ga Creatorem flueret reverentia; Haud secus ac de alio quovis auctore vel opifice ex operibus judicamus, eique justum statuimus pretium. Etenim maxima illa sapientia & bonitas, qua Deus omnibus in mundo optime prospexit, fortiter percellet teneras & molles animas, quibus singula adhuc nova & admiratione dignissima videbuntur, antequam, succedentibus annis, segni, ut plurimum fit, & incuriosa consuetudine obduruerit mens, & sensus quasi sensationem perdiderint adeo, ut deinde pulcherrimas, quæ nos undique circumdant, res parvi faciamus, quod assuetus eas despiciat oculus. An vero hac, quam laudo, opera & studiosa rerum contemplatione assidue occupati sensus & inclinatio, deflecti possit a studiis illis vanis & periculosis illecebris pravæ voluptatis, quæ imprudentes quam sæpissime perdunt juvenes, expertes judicent. Id autem ego bene scio: Veneratione erga Deum omnem niti solidam & sinceram virtutem; & simul: Attentam rerum considerationem, seu animum prudenti attentioni assuefactum in negotiis humanis ad felicem eorum successum maximi esse ponderis.

Nec minus hoc pacto ipse intellectus a teneris usque annis excoleretur & acueretur: A sensibus externis ut in omni vita, ita præprimis in pueritia toti dependemus; Ea ætate si quidquam percipiendum, id erit quod sensus nostros feriat. Materiæ immersa juventus supra res & perceptiones materiales mente non adscendet. At in Naturali Historia, oculis, auribus ceterisque sensationum organis intelligere discimus, modo accedat ea præceptorum cura, qua excitemur & manuducamur. Lasciva pueritiæ licentia & inconstans pruritus ægre ad reliquos discendi labores cogitur; sed hic ludi specie falli gaudet laboris impatiens animus, quem totum occupabunt rerum infinita varietas, novitas deinde & ipsa notitiarum dulcedo, desiderio naturali sciendi fulta & sustentata. Et, quod spero, vix tam iners & tardum ingenium occurret, quod hisce deliciis non vincatur, ut pro viribus tentet vincere & cohibere tenebras ignorantiæ. Reliquorum studiorum, vel raro vel nunquam, dignus respondet juventutis mole-

 stiis,

ftiis, laboribufve præceptorum fructus; ifque, quantulus tandem fuerit, infuper tardus venire folet. Sed in his mox infignis & maturæ utilitatis erit; quin etiam, temporis beneficio continuo auctus, excellentior in rempublicam & privatam redundabit. Adderem quantum informationis apud ipfos Præceptores moleftias levaret jucundiffimum Hiftoriæ Naturalis ftudium; Et quoad fucceffum propriam adferrem experientiam; nifi . . . . . Porro: Quanti foret, delectus ingeniorum in Scholis fi haberetur, equidem pervideo; nec ullus dubitabit, quicunque animum attendere voluerit, quin plurimum detrimenti omnes ftatus, conditiones & munera inde capiant, quod invita Minerva multi fe rebus adplicent & naturæ adverfum fequantur ftudiorum vitæque genus. Eft autem vulgaris docendi difcendique ratio illi obnoxia incommodo, ut quam difficillime adpareat, quo naturæ ipfius vis & ardor inclinet. Cui malo remedium aptius Hiftoria naturali non inveniemus. Ubi enim data fuerit adolefcentulo poteftas oculis videndi, tractandi manibus, menteque confiderandi quafcunque res in univerfo creatas; ubi fimul audierit, quid de earum natura, differentia, claffe, ordine, genere, fpecie & variationibus differatur, & ufum fingularum denique in vita humana didicerit; non utique poffet adeo induftriam humanam fingendo ludere natura, ut nihilominus lateret, quid puerum adhuc fraudis expertem, maxime occuparet, cujufve generis negotiis natus effet. Multæ quidem, fateor, occurrerent in hoc delectu difficultates, quæ nec omnes fuperari poffent; fed errarent, efto, circa quædam ingenia Præceptores; Præftat tamen in pauciffimis, quam femper erraffe; reliqua follertiæ & exercitationi relinquenda funt, cui plurimum confido. Jam vero quam maxime queror, in fcholis noftris ex quolibet ligno Mercurium effingi: Talis enim ibi eft omnis ftudiorum ratio, ordo, adparatus, ut omnes omnino difcipuli facerdotio & Theologiæ Scholafticæ confecrentur. Cui nimio & intempeftivo κοῤῥῶν falus reipublicæ fe quam acerrime opponit. Contra ea vero, fi in Scholas Publicas Hiftoria Naturalis introduceretur, illæ

ipfæ

ipſæ etiam auctoritate, fama, frequentiaque diſcentium creſcerent. Tam lautioris, quam tenuioris fortunæ parentes hanc liberis ſuis informationem expeterent. Quod ſi olim, ut ſpero, hæc notitia munerum quorumcunque candidatis injungeretur auctoritate publica, ipſa neceſſitas, etiam invitos, cogeret pueros publicæ curæ committere; oppido enim difficile erit invenire doctum ſatis Hiſtoricum Naturalem, qui intra privatos lares pignora eorum erudiat; quod hoc doctrinæ genus, ſaltem adhuc ſub primis ſuis incunabulis, majores impenſas & multiplicem experientiam acquirat.

Hoc pacto cum plurimi ſtudioſorum occaſionem nacti ſint, qua abdita naturæ vis & inclinatio excitetur, excellentia quædam ingenia vel ultro ſe proderent vel ſollertia Præceptorum detegerentur, ea præcipue, quæ hoc in ſtudio inſignes facere poſſent progreſſus; quo ipſo & popularium famæ & patriæ utilitati egregie conſultum foret. Illi deinde, qui in Schola & Gymnaſio plus minuſve profecerunt, poſtea per totam diœceſin diſperſi, utique Hiſtoriam Naturalem agri quem incolerent, locorumve ubi diverſarentur colligerent; ut ita brevi perfectam adquireremus notitiam illarum terrarum, quas Deus & ſors nobis colendas tradidit. Quanto autem noſtro id fieret emolumento, non eum fugere poteſt, qui qualitercunque œconomiæ fundamenta & arcana noverit, & quanta illorum cum Hiſtoria Naturali ſit cognatio. Etenim hujus ope ſtudii, præterquam quod regiones noſtræ inſigniter indies quoad vegetantia excultæ floreſcerent, ratione & experientia inter ſe conjunctis; etiam offenderemus multis in locis, quæ exportata, extrinſecus multas redderent divitias; ſed quæ ignorantia huc uſque vel occultavit vel ſprevit. In ſinu quaſi noſtro detegerentur eædem res, quarum quotannis pretium exteris ad plurimas myriades ſolvimus. Præterea, quantam ne experirentur facilitatem pro votis & deſiderio levandi indigentiam noſtram illi, qui habenas tenent regni & rebus noſtris proſpiciunt, magnates, collegia regni, & quicunque demum majoribus præſunt negotiis, imo etiam ipſa regia cura; cum ſingulæ provinciæ ita eis deſcriptæ ob oculos ponerentur, ac ſi propriis laboribus illas luſtra-

ſtraviſſent. Nihil attinet dicere, quomodo docti pariter ac indocti ipſis ſenſibus uberrime e quovis naturali haurirent certiſſimas demonſtrationes illarum veritatum, quibus Metaphyſici nos de ſapientia Dei & mundi perfectione convincunt. Nec eſt neceſſe in mentem revocare, quas ex œconomia animalium jam dudum vitæ noſtræ vel neceſſarias vel commodas artes didicerimus, & quantum ab illis adhuc diſcendum reſtet. Prætereo quoque ſciens quid Oeconomi, Medici, Metallurgi, Opifices, Mercatores &c. ex Hiſtoria Naturali locorum patriæ ſperare poſſent; ſi enim ita ad ſingularia deſcendere eaque debitæ conſiderationi ſubjicere vellem, certe & vires & vita me deſererent, antequam ſcribendi deficeret materies. Adeo Hiſtoria Naturæ multiplici abundat uſu & utilitate. Si vero quis inſuper curioſitates quæreret; ut moris jam eſt, quod curioſis quam utilibus magis ſtudemus; næ profecto maximæ eſſet curioſitatis Hiſtoriam totius regni Naturalem bene obſervatam & deſcriptam habere.

Hac occaſione opportune ſuccurrit genii humani ea indoles, qua ut oblectent ſtudia ſimul cum utilitate poſtulat; quo magis ſuffragamur Poetæ: *Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci.* Et quidem plurima magis deliciis noſtris, quam reipublicæ bono agimus. Nec ego ab oblectamentis adeo ſum alienus, ut illa ceteris hominibus denegare velim: Tales enim creati ſumus, eaque noſtra natura eſt, ut gaudio & voluptatibus omnino carere nequeamus. Sed quæ nos occupant deliciæ maxime inter ſe differunt: Quo puriores, eo ſunt etiam magis innocentes. Jam vero omnes, quotquot ſunt, qui varias voluptates deguſtarunt, obſecro & obteſtor, dicant, quod res eſt: Etenim fatebuntur, quod ego ipſe expertus novi & teſtor, non eſſe alterum ſtudiorum genus, quod puriori & vehementiori ſimul oblectamento mortalium animos permulceat, imo vero percellat, quam naturæ cognitio. Mitto Phyſicam ſeu Naturalem Philoſophiam, profundioris ingenii & majoris apparatus labores; quæ, quod elementa eorumque vires & cauſſas phænomenorum naturalium experi-

perimentis & Mathematicis rationibus consideret & metiatur, altius supra vulgarem sortem adscendit. Cuilibet non licet adire Corinthum; sed Historiam Naturalem eamque solam & simplicem loquor, cui sensus externi sufficiunt, eorumque prudens usus, ut quæ intellectui offerunt ea justæ considerationi submittamus. Ita enim res se habet: Præsens in omnibus rebus Numen, seu Sapientia, bonitas & provida Creatoris cura, quæ in singulis creaturis conspicua est, facit, ut nobis cognitio nostra placeat; imo, maximum & unicum est, unde Veneres suas puras, sanctas & mirifice placentes mutuantur ea, quæ scimus; quodque insuper mentem ad Auctorem rerum elevat, summa cum ejus admiratione, laude & gloria. Nec difficile erit fines rerum usumque partium a Creatore destinatos detegere & explicare, modo semel animum attendere & negotium exordiri sustinuerimus. Omnia scilicet pulcherrimo nexu cohærent, quicunque vel unicum annulum catenæ finium divinorum prehenderit, nexus sollicite legendo, totam peragrare poterit. Hebetudini aciei mentis hic succurret cognitionis voluptas, quæ subinde crescens continuo œstro perciet innatam sciendi cupidinem; ut quo longius processeris, eo minus laborum pœnitebit. Imo vero his sacris qui rite initiatus fuerit, nisi cum vita ab opere cessare nequibit; pulcherrimis enim spectaculis assuetus, eo vehementius animum pluribus pascere ardebit, quo certius illi constabit harum deliciarum nec finem nec modum esse. Quid enim sapienti jucundius, quam adcuratissimam harmoniam, quæ est inter *hominem* & *mundum* ejus, perinde ac inter reliquas regnorum naturæ incolas eorumque *mundos* (sit venia verbo) observare, perspicere? quid dulcius, quam, per singula eundo, discere, indefessoque studio videre & experiri nullam vel in animali quocunque fibram, vel in planta lineolam, vel in lapide punctum supervacanea cura positum esse, aut sine proprio ac singulari usu & officio? adeo natura rerum finibus divinis convenit. Exemplorum, qui præsto est, numerus infinitus cogitantem obruit; nec opus est experientia comprobare asserti veritatem; sufficit, quod unaquæque in toto vastissimi hujus studii ambitu consideratio, animum

ita permulceat, ut ſapientiſſimos Numinis fines explicaverit.

Sed quæ dicta ſunt quibuſdam adhuc fortaſſe videbuntur minoris momenti eſſe, quam ut univerſali neceſſitate omnibus & ſingulis ſtudioſis Hiſtoriam Naturalem imperare poſſint. Ergo ulterius: Cum in Scholis & Gymnaſiis juventus non ad unicum, ſed diverſa & omnia vitæ genera erudiri debeat, neceſſe etiam eſt, ut ejuſmodi ſtudiis diſcentium animi imbuantur, quæ, firmiſſimi fundamenti loco poſſint variæ & cuicunque eruditioni ſubſterni. Licebit ne, quæſo, publicorum præceptorum diſcipulo æque eſſe idoneo, ut admoveatur publicorum munerum tirociniis; ut Medicinæ, ut Juriſprudentiæ &c. det nomen, ut in Collegia regni auſcultantis jure introducatur &c. ac eis, qui informationis privatæ præceptis & inſtitutis adoleverunt? Saltem hæc fuit mens, hic finis fundatoris ſtatoriſque. Vulgaria autem in Scholis ſtudia, quibus publici labores conſecrati ſunt, ego nec acri & intempeſtivæ limæ ſubjicere, nec quidquam pretio eorum detrahere cupio; fruantur, per me licebit, honore & auctoritate eis a tantis viris adſerta; nihilominus tamen, bona illorum, omniumque Ephorum & Rectorum pace, Hiſtoriam Naturalem ceteris adjungere non dubito; & quidem, ſi de gradu honoris diſceptatio foret, periculoſiſſimam æmulam; cum vix ulli diſciplinæ, imprimis reſpectu finium divinorum, ſecunda eſſe poſſit, niſi infelix injuria invidioſi faſtigii meritis multum detraxerit. Ut robur dictis addam, demonſtrabo hoc ſtudium quibusvis conditionibus & vivendi modis utile eſſe ac neceſſarium; ne tamen illo in negotio prolixus ſim, prohibet ipſa rei evidentia: Cum enim ex antea dictis concluſio prono fluat alveo, anxia & verboſa ſollicitudo hic eſſet ſupervacanea.

Theologiæ & Sacerdotio primas concedo partes, cum ſanctioris diſciplinæ jure, tum etiam, quia multis perſuaſum eſt, aut plurimam juventutem ſcholis, ut vocant, trivialibus, præcipue vero Gymnaſiis traditam, ſacris eccleſiæ officiis devotam eſſe; aut etiam myſteriis religionis, munerique eccleſiaſtico Hiſtoriam noſtram Naturalem,

lem, quæ conducat, nimium profanam esse. Experiamur autem, an satis habeant, argumenta sequentia, quibus ego quidem cessi, efficaciæ, qua horum protervia vel corrigatur vel confundatur.

1°. Quoad ipsum *Sacerdotii munus* magni est usus Naturalis Historiæ cognitio; *Usus* inquam, qui, si cujusdam Philosophiæ aliquis est in Theologia, certe hujus quam maxime insignis; sed ego quidem Historiam Naturalem potius elementum & primas lineas, imo etiam fundamentum omnis eruditionis humanæ dicere mallem. Quod argumentum alio tempore & loco uberius persequar; interim tamen non possum quin verbo moneam, quod si artium scientiarumque fontes & origines scrutari voluerimus, patebit omnino, omnia fere inventa nostra rerum naturalium considerationi cunas debere, qua, sapientissimi creatoris miserrimi simii, naturæ aliquo modo didicimus premere vestigia. Cum de *inventis* mentionem injecerim, urget animum ipsa rei indignitas, ut conquerar genus humanum sibi *Historiam inventorum* invidisse. Etenim, idem iter ad nova patet, qua itum est ad priora inventa; &, quod ad ipsos inventores adtinet, videntur quidem meruisse, ut eorum memoria post funera viveret: Societatem enim humanam sibi devinxerunt, tantis saltem beneficiis, quantis illorum plurimi, qui pomposo heroum nomine sublimes, *vivum volitant per ora virûm*, quorumque immortalitati vastissima volumina cædibus ac tyrannide gementia, vel timida & adulatrix, vel crudelis eloquentia consecravit, miserrimo posterorum impotenti ambitioni exemplo, & flebili simul documento, quanto majoris faciamus eos, qui nocere, quam qui prodesse voluerint. Repeto: Historiam Naturalem scientiarum & artium genitricem esse, illisque quotidie ubera præbere. Philosophiam Theologiæ studioso necessariam prædicamus; ergo idem de Historia Naturali inferre licebit: Si enim alterutra, mox utraque Sacerdoti conducet. Quid ni ad ipsum fontem adscendam, ut facilior per pronos rivorum alveos sit decursus? Nec mihi cum sacerdotii infula necessitas credendi in rebus Philosophicis imponitur; aut ego, cur eadem libertate carebo, qua gavisi sunt illi,

illi, quos agnofcunt opiniones quæcunque primos auctores? Præterea mihi quidem fimplici fidei ingenuitati quam maxime convenire videtur Hiftoria noftra Naturæ, & ipfa eo minus fucata & fallax, quo fimplicior & facilior eft animum advertentibus: Etenim omnes, quæ hic nobis infinuantur veritates, principia & veritatum canones, innocenti, fed infigni tamen ufu & utilitate fe nobis commendant; quod ipfe & mecum omnes, qui Theologiæ fimul cum Naturali Hiftoria operam dederunt, novimus, affirmamus, defendimus. Studia autem vulgaria, in Scholis publicis fi proprius examinaverimus, & fi libere fateri quod res eft conceditur, nefcio anne in juventute, fub nomine Philofophiæ, magnam partem ea didicerimus, quæ tumidæ & verbofæ cathedræ, quam vitæ & negotiis funt accommodatiora; ut fupra me verbo monuiffe recordor. Deinde: multos audivi finceros & bonæ frugis Sacerdotes conqueftos effe, quod fumma licet ope nitantur, ut auditoribus, rudi vulgo, hæreat memoria doctrinæ & dogmatum, quæ feftis diebus e fuggeftu traduntur, ut toti vitæ jugis regula fint, parum tamen proficiant & omnis labor tantum non fit inutilis. Agricola enim aliis curis occupatur, quam ut animum adplicet rebus, quas ab aratro & operibus fuis tanto fpatio differre credit. Nec fere benignius fatum ipfa Chriftianifmi rudimenta feu Cathechefin manet, & quid mirum quoufque opera quotidiana cum Chriftianifmo non majorem, quam pro vulgi opinione habent connexionem & harmoniam? Contra vero, fi poffet ipfe verbi Divini myfta fanctiori oculo ea, quibus occupantur auditores, confiderare; meditationes fuas fubjectorum conditioni adplicare, & veritates Chriftianas fimilibus & exemplis illuftrare, quibus familiariter folita eft adhærefcere mens inftruendorum, quæque jugiter illis obverfantur; fane & uberrimam materiem facrarum cogitationum haberent, & melius omnino negotium procederet. Præcipuum autem eft, permovere auditores, ut qualitercunque obfervent infignia illa documenta præfentiffimi Numinis in omnibus rebus, quæ eos circumftant, quas unquam tangunt, quibus continuo utuntur. Effet

tum

tum profecto etiam, quod indoctæ turbæ ſemper Deum & pietatem cum monitis vitæ Chriſtianæ neceſſariis in memoriam revocaret, imo quod ſegnes excitaret ac protervos truderet, & id quidem, (quod maximum eſt) eo modo, ut neutiquam in curis & laboribus ſolitis impedirentur. Oratoris eſt auditores noſſe, quibus ſua perſuadere vult; perſuademus autem ut plurimum tumultuaria affectuum motione; qui autem ſanctiora tradit, tirones ſuos duratura convincat certitudine; cui quam maxime conducet fini, ſi modo auditoribus intelligibili & familiari argumentatus fuerit.

Et poſſunt quidem omnino hæc omnia populari, apta facilique oratione confici. Sic agricola e. g. plurimas res curat, in quibus continuis radiis ſapientia, cura bonitasque divina fulget, cujus nec ipſe inſcius eſt; ſed luce quaſi dubia videt, maxime vero ſui bono intelliget, ſimulac *ducem*, auctorem, monitoremve nactus fuerit idoneum. Is autem dux & auctor ſuas rite non perſequetur partes, niſi ipſe prius Hiſtoriæ Naturalis ſtudio ſibi oculos adperuerit & adtentioni reflexivæ adſueverit.

Non crediderim hæc Theologis duriora videri, quaſi, nimis procaci familiaritate, divinis humana miſcere vellem; Præterquam enim, quod celebris illa controverſia de uſu Philoſophiæ in Theologia olim a ſanioribus in favorem cauſſæ meæ deciſa ſit; etiam difficilioribus aurem vellam, ut meminerint, quid *Nomen Divinum* ſignificet, cujus in oratione dominica ſanctificationem humillimis votis expetimus, id enim nomen Dei eſt, quo Deus *revelatur & cognoſcitur*; non unum tantum, ſed omne; non in gratiæ modo, ſed etiam in naturæ regno. Omnia opera Divina Deum nobis noſcendum, honorandum & glorificandum præbent, officii eſt noſtri hos eorum fines exſequi pro conditione, ſitu ac ſtatu noſtro in mundo & corporeo & ſpirituali, & naturali & gratioſo. Hoc Philoſophia ſummis viribus inſinuat atque tuetur, revelatio autem confirmat & indubium reddit. Poſſem igitur argumentis tum ex ratione tum ex ſcriptura deſumtis, magna volumina congerere, niſi doctis loquerer, quibus nota repetere ſupervacaneum foret. Operæ tamen pretium eum fa-

ctu-

ctorum credo, qui animum advertere voluerit ad ea, quæ Divinus Paulus pluries super hac re ratiocinatur. Enimvero ratio humana, sibi licet relicta cœcutiens, rem tamen non potest non tangere; mens autem divino lumine collustrata clarius omnia perspicit; eandem tamen ambæ vident; divinam gloriam in creaturis corruscantem; licet hæc, viribus superne instructa, cuncta meliore successu scrutetur & sanctiori fini adplicet.

Inter pia piorum ecclesiæ Doctorum desideria nec minimum est, quo vehementer optant, ut multiplex illa superstitio, quæ plurimis in locis vulgus auditorum adhuc premit, penitus extirpetur; id enim religionis & pietatis maximo bono fore vident, quod maximis impedimentis remotis, facilior illis & pronior redderetur cursus. His autem votis nullo modo fieri potest satis, nisi ipse doctor & ductor superstitionum naturam rimari intellexerit, unum ab altero ramum distinguere, singulaque ex fundamento discutere; nisi naturæ effectus & phænomena noverit explicare, quorum caussæ, quia vulgus latent, mentes primum cupida admiratione suspendunt, deinde etiam nubilis erroribus immergunt. Et licet hanc fortunam etiam Physicæ deberi fatear, reor tamen & confido analogiam observatorum in Historia Naturali sufficientem fore, qua quicunque superstitionis infelices fœtus suffocentur, imo cui ipsa mali origo cedat; quod sine hac disciplina frustra undecunque expectaveris.

Tandem: quanto numero sunt sacræ scripturæ dicta, quæ ex Naturæ Historia explicationem petere necesse habent? Eo in casu utique semper securiori vestigio procedemus, si ipsam disciplinam solide & systematice intellexerimus, quam si aliorum verbis inhærere & cogitationibus dispersis ac sæpius excentricis niti coacti fuerimus. Videmus enim ejusmodi cogitata, si in ordinem justi systematis ea redigere voluerimus, male admodum sæpius cohærere, & miserrimam anomaliam systemati naturæ inducere. Solida autem Historiæ Naturalis cognitio Hermeneuticis Sacris maxime erit usui; ita e. g. sufficientes nobis reddit rationes objectivas legum judaicarum; adeo ut œconomia Divina in lege ceremoniali, æque ac in

cete-

ceteris, probetur cum voluptate bonis, & muniatur contra eorum insultus, qui impio exultant gaudio, quoties in sacris literis invenerint, quod sub aliqua specie carpant.

Ut enim, propter principia, quæ tradit, diætetica, universis Historia Naturalis, qui valere sani cupiunt, est necessaria, ita certe non parvi momenti esse crediderim Sacerdoti, si cum principiis naturalibus commonstrare quiverit legum Divinarum convenientiam. Sed nec unica est hæc, quam exempli loco adduxi, utilitas; non enim scripturæ interpres vel paginam unicam in totis Bibliis inveniet, cujus explicationi proficuam non experietur Naturæ Historiam.

Addo, quod harmonico naturæ ordine, continua exercitatione, familiares facti, ultro divinæ Sapientiæ & œconomiæ adsuescimus; quo ipso, cum amor & reverentia Numinis altiores egerit radices, etiam deinde lætabimur & animum nobis & vires insigniter crevisse scrutandi, explicandi, defendendi celebrandique judicia Dei & agendi modos, disciplinam denique, qua in regno suo subditos compescit; imo alacri & industrioso conamine veritatem religionis Christianæ evincemus, quod non tantum rationi non repugnet, sed etiam hunc Creatorem hancque creaturam optime deceat. Novi ego virum, qui quidem antea sacra oracula semper veneratus est, nescivit tamen tanta sapientia singulas refertas esse particulas, antequam animus, beneficio Naturalis Historiæ sollerter acutus, meditationibus hermeneuticis adplicaretur.

2. Cum habitum Sacerdotalem induimus, non ideo hominis & civis conditiones exuimus & officia. Sacerdotem utique non magis ac quemvis alium dedecet scientia rei civilis, œconomicæ, agrariæ, hortensis &c. &c. cui quantum Historia Naturalis conducat nemo nescire potest.

Singularis præterea eaque insignis est hujus studii utilitas, quam addo: Sacerdotum, scilicet, partem maximam cura ovium longe a Medicis & Apotheca removet; plurimæ enim apud nos parœciæ nimium a civitatibus primariis dissitæ sunt; e re igitur esset, ut possent Pastores suæ suorumque sanitati, regulis diæteticis & pharmacis bonis

consulere. Etenim hoc minus abhorret a sacerdotii sanctitate, quam plurima alia negotia & opera profana, quæ, ut communis fert & praxis & opinio, auctoritati ministerii nihil officiunt. Propria insuper me perdocuit experientia, quod in Parœciis remotioribus, ne dicam omnibus, vulgus tantum in præcone ponat spei, ut ab eo medicinam tam corporis quam animi expetat & expectet; quod ego, ut corrigere nequeo, ita improbare nolo. Rustica simplicitas Sacerdoti omnia tribuit; nec est plurimis in locis alius, qui supra vulgus sapere judicatur: Quod si facilis conveniri potest, & bono deinde consilio faverit eventus, utique indies & Pastoris in Ecclesia auctoritas, & auditorum in eum amor, confidentia, sinceritas &c. crescet. Quantum inter has curas introspicere dabitur in statum & circumstantias auditorum, nihil attinet dicere. Ego his tantum positis maximopere studium naturæ urgeo. Consulet enim Sacerdos melius tam conscientiæ suæ, quam agricolarum saluti & commodis, si cum ratione consulere & salutaria a noxiis discernere noverit, quam si idiota sine ratione ageret & ita periculum faciendo, in periculum & se & alios duceret. Non dico Historiam Naturalem, qualis communiter traditur, huic fini solam sufficere; requiruntur quoque quædam de constitutione corporis, diagnosi morborum &c. notitiæ; sed quæ facile una cum Naturali Historia se insinuabunt, dum modo ejus studium rite institutum fuerit; tum vero, quid obstat, nisi ignorantia, quo minus innoxie utatur quisque quacunque loco, illis medicinis & pharmacis, quæ sua fert suis morbis tellus? Quod si volupe fuerit ulterius adhuc progredi & Sacerdos paterne, etiam in reliquis, rebus cœtus & plebis suæ providere potuerit, atque rudibus & egenis incolis ita in temporalibus ac in spiritualibus esse auxilio; imo etiam toti reipublicæ beneficium illud præstare, ut indaget & adperiat omnia, quæcunque societati humanæ usu proficua, intra suæ parœciæ limites natura absconderit; ea quidem, inquam, uberiorem notitiam & majores poscerent labores; sed & eo majores gratias, honores & munera promererentur. Ita quo me cunque verto, video Historiam Naturalem adprime Sacerdoti fore utilem. Sed

in

In hoc argumento ex instituto prolixior fui, tum quod propriam caussam agere mihi visus sim, tum etiam quod res ipsa ignaris novitate quadam insolentior adpareat.

Venio jam ad reliqua vitæ genera, quibus Naturæ Historia usu & familiaritate communiter magis conjuncta judicatur; quare etiam paucissimis rem expediam.

Quantum foret tam impensarum quam temporis lucratum, si mox ex Gymnasiis proderent adolescentes, qui solidis Historiæ Naturalis principiis fundamenta jecissent Medicinæ, rei Metallicæ &c.? Contra ea jam quidem studiosus absolvisse debet studia Academica, antequam in Collegium Metallicum auscultans, seu rebus agendis præparandus, intromittatur; & jam pridem auscultantis nomine superbit, antequam vel unici lapidis caracterem noverit. Hinc est, quod tardissimi in studio mineralogico fiant progressus. Similiter studiosus, cum jam dudum Medicinæ nomen dederit, incipit demum de cognoscendis herbis reliquaque materia Medica sollicitus esse; tum vero simul tanta multitudine novarum rerum obruitur, ut ei fere non respirandi copia sit, ante ætas & ambitio quam poscunt, ut alicunde insignia Doctoratus mercetur.

Commerciorum studiosis & Mercaturæ cultoribus dextræ manus officium præstat, quam laudo, Historia; imo vero, sine ejus opera & auxilio, ne latum quidem unguem vel mercaturam vel fabricas nostras promovemus. Quid est, quo nititur illa fortuna, cuive illæ tam magnæ opes superstructæ sunt, quas Europa stupet & uni alteræve ditissimæ genti invidet? Quod nisi mercator ita uno oculo regionis suæ penus, statum & commoda respicit, ut certi sumus eum altero singulare lucrum studiose venari, non dubito eum impigre reipublicæ fraudi damnoque futurum; ita persæpe, quorum est divitias alienas in regnum inferre, etiam quas habemus gratis aufferunt, pauperrima peregrinarum vanitatum cupidine relicta. Ego igitur firmissime persuasum habeo, quod Mercator cum Agricolis, Sylvicolis, Opificibus, Metallurgis & denique omnibus, qui suo maximo labore primisque sumtibus merces nostras redimunt, intime amicas & socias jungere debet manus, ut quid e re horum sit sciat, ejusque semper rationem ha-

beat. Villici boni eſt prædium ſuum noſſe, qua egeat, quave re abundet; hujus eatenus in republica officia ſuſtinet mercator, ut haud culpa vacet, ſi Patriæ ejuſque Naturalis Hiſtoriæ, facultatum & defectuum in totum ignarus ſit. Idcirco ſemper etiam credidi ei, qui commercia ſtudet, duplex, imo & duorum virorum opus incumbere; cumque, ut negotio ſuo par fiat, multum indigere opis alienæ, quo tempori & ſumtibus parcatur.

De ceteris regni œconomis adhuc planior res eſt; iis ſcilicet, qui agriculturam, qui opificia & fabricas, qui res metallicas quocunque modo curant vel dirigunt. Summa eſt votorum noſtrorum, ut hæc negotia ſeu conamina noſtra œconomica bene procedant, cui nihil adeo conducet, ac ſi juventus Hiſtoriæ Naturali ſummis viribus incumberet, quam præter ne hilum proficiemus. Propterea quantum hæc ipſa œconomica incrementa *Executoribus* & *Judicibus* cordi ſunt, tantum Naturalis etiam Hiſtoria illis erit in deliciis. Ejus enim expers ſtudium œconomiæ vagum, vanum & miſerum erit. Etiam tenuiſſimæ ſortis agricolam vel traditionibus patrum vel proprio marte quædam diſcere videmus; & quo plura didicit, eo melius rebus ſuis proſpiciet. Quanto autem majore neceſſitate illis hoc ſtudium injungitur, quorum curæ œconomia totius Territorii, Præfecturæ, Provinciæ, Regnive innititur?

Multi quoque tenuioris ſortis pueri ſcholas frequentant, qui deinde vel officinæ cuidam dicantur, vel quorum adulta ætas rebus aut publicis aut privatis adplicatur, quod Prætores Territoriorum, Villici prædiorum, Rationariive cujuſcunque generis &c. creentur, vel aliis quibuſvis officiis admoveantur; hi, inquam, quantæ poſſint vel regno vel dominis ſuis eſſe utilitati, ſi noſſent quæcunque Naturalia, & quibus vel adhibentur vel adhiberi poſſunt uſibus? Non in his eorumque ſimilibus philoſophicam & ſyſtematicam notitiam requiro; nec eſt neceſſe, ut apologiſta, quem vocant, mox ſit inſignis Hiſtoricus Naturalis; licet nec id aliquando, quod ſpero, impoſſibile erit; jam autem nihil ultra vel efflagito vel prædico, quam quod, hoc ſtudio in ſcholas introducto & floreſcente, primo facultas diſcendi omnibus dari poſſit, quicunque his illece-

lecebris ſe capi paterentur; deinde, ne ſtudio quidem & conſilio deſtinato has notitias intra paucos diſcipulos cohiberi vel ſecretas teneri poſſe, quin vel ad infimos quædam emanent. Ea eſt ingenii noſtri indoles, ut, præter cupiditatem ſciendi objectis & ſcientiis parem, deſiderio etiam gaudeamus innato alios docendi ea, nobismet ipſis docta placent. Ita puerorum alter alteri mox arderet monſtrare ea, quæ ipſe cum voluptate vidit & noſſe didicit; hic vero æque cupide notitiam hauriret, præberetque dociles oculos, aures animumque ſodali; adeo ut ſperare fas ſit, has tam ſcitu utiles & neceſſarias res facilius & ad plures per ipſos diſcipulos elapſuras, quam Præceptorum diligentia & induſtria. Non igitur dubitamus, quin intra breve temporis ſpatium, tota Respublica optimi inſtituti fructus ſenſura ſit.

Tandem opportune redit in memoriam forma regiminis in Patria & libertas noſtra; vivimus ubi poteſtas legislativa & ſummum imperium penes ipſos manet ſubditos. Ergo hic unuſquiſque, cui occaſionem & facultates largitur fortuna, in eam ſpem educari debet, quam ſingulis libera naſcendi ſors indulget, ut aptus evadat, qui aliquando in regni comitiis opera & conſilio Patriæ res adminiſtret; eum autem, qui ſumma poteſtate maxima regni negotia curabit, felicitatemque noſtram formabit & promovebit, quid magis condecet, quam ſtatum regni noſſe, ſolique, quod incolimus, naturam, copiam & inopiam, ut quæ ipſa ultro offert terra commoda amplectamur potius, quam peregrina ſectantes, nobis ipſis deſimus.

Poſſem adhuc plurima addere; in ampliſſimo enim argumento plurima dicenda reſtant. Sed hæc hac vice ſufficiant. Quod ſi aliquis contra ſenſerit, dabit fortaſſe objectionibus ſuis occaſionem quædam ulterius explicandi. Maximum autem pro mea cauſſa foret argumentum, ſi rem ipſo opere experiremur; cujus experimenti quaſi prodromus & exemplum in *Deſcriptione Dalekarliæ* promittimus.

Interim confido, me pro re majora non auſum, ſi ex dictis concluderem: Nullum ex omni ſtudiorum genere Hiſtoria Naturali majorem vel latius patentem, imo ne parem quidem uſum præſtare; nihil plurimis ſcitu magis

 neces-

necessarium esse & quod communius discatur; hujus igitur Historiæ lectionem in omnes nostras Academias, Gymnasia & scholas introducendam; deinde in examinibus singulis & omnibus explorandos esse in hoc studio profectus eorum, qui vel studiosorum, vel Magisterii, vel Sacerdotii, vel Auscultantis aut Scribæ vel Chirurgi aut Medicinæ Doctoris &c. jura, privilegia & insignia ambiunt; imo etiam omnium, qui publicis quibuscunque officiis admoveri cupiunt, ut quisque, antequam promoveatur, demonstret, se tantum ex Historia Naturali didicisse, quantum negotiis officii sui ei usui futurum prudentes judicaverint. Haud secus ac ob opificibus requiritur, ut suæ officinæ suorumque artificiorum materias probe dignoscere & explorare possint. Quid si insuper, bona tamen delicatulorum venia, Historiam Naturæ aliqua ex parte sexui muliebri, saltem illis, quæ rem familiarem curare non erubescunt, necessariam esse?

Sed eo usque procedere jam prohibet instituti ratio, quæ solas respicit Scholas publicas; imo vero ceteras suis relinquit Diœceses, in nostram solam, & quidem in solum Arosiense Gymnasium intenta Exultat animus, dum mecum reputo Mæcenates meos primos honorem tanti instituti, maximasque a posteris gratias meritissime laturos; popularium quoque meorum vices sincere gaudeo, quod eos primi & potissimum maximi fructus, & Gymnasium Arosiense famæ gloria maneat ex publico Naturalis Historiæ studio.

Enimvero de prospero successu propositi mei eo minus dubito, quo magis persuasus sum innocentissimam Historiam Naturalem nulli invisam esse, sed nec ullo suo merito cuiquam esse posse, qui remoras injiciat; & deinde, quis talia auderet, cum sub vestris, Patroni, auspiciis pro illa militem? Præterquam quod pro rei dignitate pauciora & promiserim & poposcerim, ut & exitus maxime caussam probet nec alumnæ nimia laus sit invidiæ. Si autem liber lectissimæ Scientiæ datus fuerit in Gymnasium nostrum introitus, intra decem, vel, quod maximum, 20 annos, tot felices hujus studii cultores polliceor, ut totius Diœceseos singulis scholis sufficere possint; imo & celeberrimos ex Arosia nostra Historiæ Naturalis Doctores prodituros.

Sed

Sed qua ratione, quæ postulo, optime & commodissime exequentur? Maximi ponderis est quæstio, quæ tam ipsum Lectoris munus, quam salarium respicit. Et salarium quidem duplici pacto haberi potest; non tamen utroque pari facilitate, sed neque utilitate; aut enim novo Lectori novo providebitur salario; aut cuidam ex veteribus novus injungetur labor. Prius vel nominasse pœnitet, cum quantæ sit difficultatis id efficere me non fugiat; nisi vos, Mæcenates, ipsi consilio & auctoritate rem juvare noveritis; suo namque Historiam Naturalem proprio Doctore opus habere etenim pervideo.

Inter [illegible]iores autem Lectiones, forte esset, quæ necessitate & utilitate huic novæ cederet; sed super ea re liberius ratiocinari nolo; animus mihi etiam est peregrinam & ignotam hanc Historiam modeste insinuare, non vi intrudere, ne morosos ab ipso limine malo offendat omine vel irritet. Nullam igitur Logices & Physices Lectione ei aptiorem invenio. Metaphysica namque, quam hic idem Lector Regia constitutione docere tenetur, sine damno & salva Gymnasii auctoritate, Academiæ tradi potest, quæ & eam jure sibi vendicat; quod autem ad terminos, ut ajunt, Metaphysicos attinet, quorum in Theologia aliquis usus est, næ illi non prolixos poscunt labores. Loco præterea Physicæ Gymnasio abunde sufficiet Naturalem Historiam tractavisse. Præterquam quod omnis in Physica vanus sit conatus, antequam in Collegiis Academicis studiosus necessaria substruxerit Mathematica fundamenta, eique experimenta inspicere licuerit, quibus omnis Physica nititur. Partitis ergo inter Logicam & Naturalem Historiam, pro rata, diebus ac horis, illæ ambæ non admodum excedent unius hominis vires.

Quod si potius hoc negotii Adjuncto Gymnasii dare libuerit, non obstarem, modo esset unde viveret major stipes; quod Historia Naturalis nec sine sumtibus tractari possit; & præterea forte Gymnasium Adjuncti opera in reliquis carere adeo nequiret.

Ad alterum quæstionis membrum breviter respondeo: Requiritur a novo nostro Lectore:

1. Ut propriis sensibus & experientia adquisiverit noti-

tiam suam, tantum saltem, quantum libris: alias enim in natura peregrinus est.

2. Ut Historiam Naturæ historico modo tractet, missis abstractis ratiocinationibus & supervacaneis digressionibus, quibus discipulorum intellectus & memoria onerantur ac confunduntur, verbo: Summo se ad discentium captum adcommodabit studio; ita tamen, ut naturæ ordinem sequatur & systematice doceat.

3. Musea Lapidum, Vegetabilium, Animaliumque collecta habebit in promtu, ut possit ea auditoribus digito monstrare, quæ describit; imo etiam

4. Quantum fert loci ubi versatur & viciniarum natura, quodcunque naturale in genuino & naturali situ indagare & dignoscere discipulos docebit; & tandem

5. Explicabit tam fines Creatoris, ususque partium naturales, quam quibus in vita communi & artibus singula adhiberi possint.

FINIS.

